Beleidskader Wet natuurbescherming

“Natuurlijk Waardevol”

Inhoud

1. Introductie ... *4*

1.1 Aanleiding: de decentralisatie van het natuurbeleid ... **4**

1.2 De Wet natuurbescherming nader beschouwd ... **4**

1.3. Leeswijzer ... **5**

2. Natura 2000-gebieden ... *6*

2.1 Natura 2000 beheerplannen ... **6**

2.2 Vrijstelling, vaste gedragsregels en vergunningverlening. ... **7**
2.2.1 Beheer, schadebestrijding en jacht ... 7
2.2.2 Vuurwerkevenementen en luchtvaartuigen ... 8

2.3 Het Programma Aanpak Stikstof ... **8**
2.3.1 Afronden beheerplannen ... 9
2.3.2 Treffen van PAS herstelmaatregelen ... 9
2.3.3 Overnemen van de landelijke PAS afspraken ... 10

2.4 Beschermde Natuurmonumenten ... **10**

3. Soortenbescherming en faunabeheer ... *12*

3.1 Actieve soortenbescherming ... **12**

3.2 Passieve soortenbescherming. ... **13**
3.2.1 Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen ... 13
3.2.2 Gedragscodes ... 16
3.2.3 Tijdelijk natuur ... 16
3.2.4 Uitzetten van dieren en eieren en herintroductie van dieren. ... 17
3.2.5 Vrijstelling voor overlast binnen de bebouwde kom. ... 17

3.3. Faunabeheer ... **17**
3.3.1 Taken en verantwoordelijkheden voor het faunabeheer ... 18
3.3.2 Grondslag schadebestrijding en beheer ... 21
3.3.3 Schadebestrijding en beheer ... 22
3.3.4 Populatiebeheer ter voorkoming van schade ... 23
3.3.5. Planmatig populatiebeheer van hoefdieren ... 26
3.3.6 Jacht ... 28

3.4 Faunaschadebeleid ... **29**

3.5 Overig ... **31**
3.5.1 Exoten en verwilderde dieren ... 31
3.5.2 Valwild ... 32
3.5.3 Zwanendriften ... 33
3.5.4 Kievitseieren ... 33
3.5.5 Dassenovereenkomsten ... 33

4. Houtopstanden. ... *34*

4.1 Algemeen beleid ... **34**

4.2 Natuur- en boscompensatie ... **35**

4.3 Overgangsrecht en ontheffingen ... **37**

5. Landschap en beleving ... *38*

6. Monitoring, informatievoorziening en onderzoek. ... *40*

7. Toezicht en Handhaving ... *42*

8. Communicatie ... *45*

9. Financiën ... *46*

9.1 BIJ12, unit Faunafonds ... **46**

9.2 Faunabeheereenheid Utrecht ... **46**

9.3 Stichting Valwild Utrecht. ... **47**

9.4 Leges en retributies **47**
Bijlage 1 Beleidslijn herintroductie en repopulatie van dieren in Utrecht ***48***
Bijlage 2 Draaiboek bijzondere weersomstandigheden ***58***
Bijlage 3 Lijsten passieve soortenbescherming ***68***
Bijlage 4 Kaart ganzenrustgebieden ***70***
Bijlage 5 Kaart vestigings- en doortrekgebied Edelhert ***71***
Bijlage 6 Verklarende woordenlijst ***73***
Bijlage 7 Afkortingenlijst ***74***
Supplement A Verordening natuur en landschap Provincie Utrecht 2017 (Vnl) ***75***
Supplement B Beleidsregels natuur en landschap Provincie Utrecht 2017 (Bnl) ***76***
Supplement C Beleidsregels schadebestrijding per diersoort ***105***
Deel 1 Beschermde inheemse soorten **106**
Deel 2 Exoten **132**
Deel 3 Verwilderde dieren **134**

1. Introductie

1.1 Aanleiding: de decentralisatie van het natuurbeleid

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) vervangt vanaf 1 januari 2017 de Flora- en faunawet, Boswet en Natuurbeschermingswet 1998 en is het sluitstuk van de decentralisatie van het natuurbeleid van het Rijk naar de provincies, onder andere vastgelegd in het Bestuursakkoord Natuur (2011)[1] en het Natuurpact (2013). De provincies zijn vanaf dan verantwoordelijk voor het beleidsveld natuur en krijgen te maken met extra taken, bevoegdheden en verplichtingen, waarbij het nieuwe stelsel de Europese regelgeving als uitgangspunt neemt.

De provincies krijgen de opdracht om de Wnb nader uit te werken in een Natuurvisie die de strategische hoofdlijnen van het natuurbeleid moet weerspiegelen. De Natuurvisie van de provincie Utrecht is tegelijk met dit Beleidskader vastgesteld. We hebben de algemene doelstelling van de Wnb vertaald naar meer concrete doelen en naar beschikbare en nieuw te ontwikkelen instrumenten. De samenhang met de Rijksnatuurvisie en de koppeling met andere beleidsterreinen, zoals economie, landbouw, recreatie, bosbeheer, bodem, water, milieu, landschap, erfgoed, cultuurhistorie, ruimtelijk beleid en mobiliteit zijn hierin geduid.

Dit beleidskader hangt nauw samen met de Natuurvisie en dient twee doelen. Enerzijds is het bedoeld om een aantal wettelijke taken die de Wnb ons toebedeeld nader uit te werken – bijvoorbeeld in een verordening en beleidsregels. Anderzijds omvat dit beleidskader een nadere uitwerking van de doelen uit de Natuurvisie in concrete beleidsafspraken. Het is onze ambitie om met dit kader een adequate uitvoering van de Wnb te bewerkstellingen en daarmee de realisatie van onze natuurambities zoals vastgelegd in de provinciale Natuurvisie naderbij te brengen. We willen de rol vervullen die het Milieu- en Natuurplanbureau in 2008 heeft omschreven:

"*Het Milieu- en natuurplanbureau constateert (…) dat de natuurwetgeving alleen effectief is indien de uitvoering adequaat gebeurt. Het MNP wijst (…) op het effect dat de natuurwetgeving heeft gehad op besluitvorming en planprocessen zowel bij de overheid als bij bedrijven, namelijk het integraal en expliciet meewegen van de gevolgen van besluiten voor de natuur: de 'people-planet-profit' afweging. Dit effect van de natuurwetgeving leidt tot ecologische winst. Door de Flora- en faunawet maken gemeenten en projectontwikkelaars een bewustere afweging van de mogelijke effecten die voorgenomen ingrepen hebben op flora en fauna. Verder worden compenserende en mitigerende maatregelen in de planvorming betrokken. Een zorgvuldige uitvoering en handhaving is tot slot essentieel om er voor te zorgen dat het niet bij plannen blijft. Alles overziend concludeert het MNP dat bescherming via natuurwetgeving gezien de druk op natuur een belangrijke voorwaarde is voor het beschermen van natuur en biodiversiteit. Het MNP acht de Nederlandse natuurwetgeving in kwalitatieve zin geschikt om deze bescherming te bieden, maar wijst er op dat de uitvoering en handhaving verbetering behoeven*" (uit het rapport: "Over de wetten van de natuur" van het Ministerie van LNV, 2008).

1.2 De Wet natuurbescherming nader beschouwd

De Wnb voorziet in een gemoderniseerd wettelijk kader voor de bescherming van de Nederlandse natuur. Dit staat onder andere weergegeven in het eerste hoofdstuk van de wet, met name artikel 1.10 lid 1:

"Deze wet is gericht op het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit; op het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen

[1] Samenstel van de door het Rijk en de Provincies jegens elkaar aangegane verplichtingen, neergelegd in het op 20 september 2011 gesloten onderhandelingsakkoord decentralisatie natuur (bijlage 131283 bij Kamerstukken II 2011/12, 30 825, nr. 107), de op 7 december 2011 gesloten aanvullende overeenkomst (bijlage 144712 bij Kamerstukken II 2011/12, 30 825, nr. 143) en de op 8 februari 2012 overeengekomen uitvoeringsafspraken (bijlage 153993 bij Kamerstukken II 2011/12, 30 825, nr. 153). PS hebben met het Bestuursakkoord ingestemd op 12 december 2011.

van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies, en op het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies"

Hiertoe maakt de Wnb onderscheid in het beschermen van gebieden (hoofdstuk 2), dier- en plantensoorten (hoofdstuk 3) en houtopstanden (hoofdstuk 4). Een belangrijk deel van de in de wet opgenomen regels strekt tot omzetting van de internationale verplichtingen op het vlak van bescherming van de biologische diversiteit, in het bijzonder de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De inzet is een sterke en robuuste natuur van intrinsieke waarde. Bescherming, versterking, beleving en benutting zijn sleutelwoorden, en het stoppen van de teruggang van de biodiversiteit heeft prioriteit (artikelen 3.10, 3.11 en 3.12 Wnb). De provincies moeten maatregelen treffen om populaties van (internationaal) beschermde soorten te behouden. Het realiseren van het Nationaal Natuurnetwerk Nederland (vanaf nu NNN, voorheen de Ecologische Hoofdstructuur of EHS), is een belangrijke opgave. Ook soorten buiten dit netwerk dienen te worden beschermd. Daarnaast verplicht de Wnb de provincies om te monitoren welke vorderingen zij maken en daarover te rapporteren.

Het Rijk heeft haar bevoegdheden in de wet verder uitgewerkt in het besluit houdende regels ter uitvoering van de Wet natuurbescherming (Besluit natuurbescherming) en de ontwerpregeling houdende regels ter uitvoering van de Wet natuurbescherming en het Besluit natuurbescherming (Regeling natuurbescherming). Hierin zijn onder andere uitgewerkt het Programma aanpak stikstof 2015-2021 (PAS), soortenvrijstelling van soorten die in het hele land schade veroorzaken, nadere regels over gebruik van het geweer en andere middelen om dieren te vangen en te doden, etc. De Provinciale regelingen en uitvoeringsvoorschriften dienen in overeenstemming te zijn met deze Rijksregelgeving.

Dit beleidskader is de juridische grondslag waarin de bepalingen uit de Wnb en de doelstellingen uit de provinciale Natuurvisie zijn vertaald naar een aantal uitvoeringsregelingen. De provincie heeft de nieuwe bevoegdheden samengevoegd met de ongewijzigde bevoegdheden op basis van de vervallen wetgeving en uitgewerkt in de Verordening natuur en landschap Provincie Utrecht 2017 (afgekort Vnl) en de Beleidsregels natuur en landschap Provincie Utrecht (afgekort Bnl). De 'Beleidsnota Flora- en faunawet Provincie Utrecht 2014 inclusief de Verordening schadebestrijding dieren Provincie Utrecht' (hierna Bffw) is beleidsneutraal overgenomen, tenzij er vanwege de Wnb noodzaak was tot bijstelling.

Het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen is geborgd door de provinciale Landschapsverordening (afgekort Lsv) te integreren in de Vnl.

1.3. Leeswijzer

Het beleidskader volgt op hoofdlijnen de hoofdstukindeling van de Wnb; gebieden, soorten, houtopstanden en financiën. In de Vnl en Bnl is deze indeling ook aangehouden. Het geeft onze keuzes aangaande en omgang met de verschillende bepalingen uit de Wnb weer, bijvoorbeeld op het gebied van verboden, geboden, vergunningen, vrijstellingen, ontheffingen, meldingen, gedragscodes, etc. Per hoofdstuk en per paragraaf geven we een korte inleiding op het onderwerp alvorens tot uitwerking over te gaan. Indien relevant verwijzen we naar bijbehorende passages is de Vnl en Bnl. Deze verordening en beleidsregels zijn als supplementen aan dit kader toegevoegd. Na vaststelling door Provinciale Staten zijn ze in het provinciaal blad gepubliceerd. Deze supplementen kunnen frequent aan wijzigingen onderhevig zijn. De meest actuele versie vindt u in de provinciale regelingenbank.

2. Natura 2000-gebieden

Het tweede hoofdstuk van de Wnb gaat in op de bescherming van natuurgebieden van Europees belang die behoren tot het zogenoemde Natura 2000-netwerk. Natura 2000-gebieden zijn belangrijke delen van het NNN en dragen veel bij aan het bereiken van een goede biologische diversiteit. In de Provinciale Natuurvisie zijn deze gebieden op kaart weergegeven. Wij hebben de opgave om de leefgebieden en habitats van onze Natura 2000 gebieden in een duurzaam gunstige staat van instandhouding te houden of te brengen. Onderzoeken en monitoring laten zien dat dit een stevige opgave is: de huidige staat van instandhouding van veel Natura 2000-habitattypen en -soorten is nu vaak nog ongunstig.

Het hoofdstuk omvat onder meer regels over maatregelen ter behoud en herstel van leefgebieden en habitats van respectievelijk vogels en dier- en plantensoorten die onderdeel uitmaken van Natura 2000. Deze dienen uitgewerkt te worden in een beheerplan (zie paragraaf 2.1) Ook bevat het strenge regels die moeten voorkomen dat de kwaliteit van de Natura 2000 gebieden achteruit gaat. Zo moet voor bij iedere handeling die een effect heeft op een Natura 2000 gebied op basis van wetenschappelijk onderzoek worden aangetoond dat er geen schadelijke effecten optreden. Daarbij kan tevens sprake zijn van externe werking: ook activiteiten die buiten een Natura 2000 gebied plaatsvinden zijn vergunningplichtig voor zover ze een schadelijk effect hebben op de kwaliteiten van het betreffende gebied. Daarnaast presenteert de Wnb een vergunningensysteem waarmee het bevoegd gezag (provincies danwel Rijk) dit kan toetsen (zie verder paragraaf 2.3). Verder hebben de provincies de bevoegdheid om activiteiten die achteraf schadelijk blijken te zijn voor een Natura 2000 gebied stop te zetten. De bovengenoemde matige staat van instandhouding zorgt er overigens voor dat initiatiefnemers relatief vaak in aanraking komen met de regelgeving als gevolg van de Wnb, omdat kleine aantastingen al snel leiden tot negatieve effecten.

Daarnaast biedt de Wnb de mogelijkheid om negatieve effecten op Natura 2000 gebieden via een programma aan te pakken. Op het moment is een dergelijk programma, het Programma Aanpak Stikstof (PAS) al actief (zie paragraaf 2.2). Dit betekent dat ons eigen provinciale stikstofkader niet langer nodig is; de grondslag voor de Verordening veehouderij, stikstof en Natura 2000 Provincie Utrecht 2012 komt te vervallen. Deze zal daarom worden ingetrokken (artikel 10.2 Vnl), evenals de bijbehorende beleidsregel tot vaststelling van het Protocol depositiebank Provincie Utrecht juli 2014, met het oog op de vaststelling van inzichtelijke en juridisch houdbare regels voor de werking van de stikstofdepositiebank van de Provincie Utrecht d.d. 15 juli 2014. De daaraan gekoppelde beleidsregel veehouderij, stikstof en beschermde natuurmonumenten Provincie Utrecht 2013 d.d. 25 juni 2013 met het oog op de vaststelling van regels betreffende de vermindering van stikstofdepositie van veehouderijen op beschermde natuurmonumenten vervalt met het opheffen van de juridische grondslag van de Beschermde Natuurmonumenten in de Wnb (artikel 7.1. Bnl, zie paragraaf 2.4).

2.1 Natura 2000 beheerplannen

In de Wnb is bepaald dat voor alle Natura 2000-gebieden, binnen 3 jaar nadat het gebied definitief is aangewezen, een beheerplan moet worden vastgesteld door alle partijen die als bevoegd gezag een rol spelen. In het aanwijzingsbesluit zijn de instandhoudings- en uitbreidingsdoelen van de habitats en de daarbij behorende soorten weergegeven. Het beheerplan beschrijft het gebied, de te behalen instandhoudingsdoelstellingen en wat er nodig is om deze te realiseren (dikwijls herstelmaatregelen). Het beheerplan geeft ook antwoord op de vraag of en zo ja onder welke voorwaarden activiteiten in en rond het gebied vergunningvrij mogen plaatsvinden en het maakt duidelijk welke activiteiten vergunningplichtig zijn. De Wnb stelt daarbij dat de beschermde natuurwaarden geen schadelijke effecten mogen ondervinden. Om dit inzichtelijk te maken dient te worden getoetst welke effecten de activiteiten in kwestie hebben op de instandhoudingsdoelstellingen.

Voor ieder Natura 2000 gebied is één van de partijen die als bevoegd gezag betrokken is benoemd als voortouwnemer. Deze partij voert de regie over het opstellen en vaststellen van het beheerplan, in samenspraak met de andere bevoegde gezagen en overige betrokken partijen in en om het Natura 2000-gebied (bijvoorbeeld eigenaren, gebruikers, andere belanghebbenden, gemeenten en waterschappen). De voortgang van de aanwijzingsbesluiten en beheerplannen is te volgen op de website www.natura2000.nl/pages/kaartpagina.aspx. Wij zijn voortouwnemer van de gebieden Botshol, Kolland & Overlangbroek en Binnenveld (gedeeld met

Gelderland). Bij de overige Natura 2000 gebieden in onze provincie zijn andere provincies voortouwnemer. In deze gevallen zijn wij nauw betrokken bij de totstandkoming van de plannen en dienen wij het beheerplan mede vast te stellen (zie tabel 1).

Natura 2000 gebied	Beheerplan vaststellers	Voortouwnemer	PAS-gebied
Rijntakken (38)	Gelderland, EZ, I&M, Defensie, Financiën, Overijssel, Utrecht	Gelderland	ja
Binnenveld (65)	Utrecht, Gelderland, EZ	Utrecht	ja
IJsselmeer, onderdeel Eemmeer & Gooimeer Zuidoever (77)	Noord-Holland, Utrecht, Friesland, Gelderland, EZ, I&M	I&M, Rijkswaterstaat	nee
Kolland & Overlangbroek (81)	Utrecht, EZ	Utrecht	ja
Uiterwaarden Lek (82)	Zuid-Holland, EZ, Utrecht, I&M	Zuid-Holland	ja
Botshol (83)	Utrecht	Utrecht	ja
Oostelijke Vechtplassen (95)	Noord-Holland, EZ, I&M, Utrecht	Noord-Holland	ja
Nieuwkoopse Plassen & De Haeck (103)	Zuid-Holland, EZ, Utrecht	Zuid-Holland	ja

Tabel 1: Beheerplan en bevoegdheden in Utrecht.

Beleidsafspraken:
1. We brengen met hoge prioriteit onze acht Natura 2000 gebieden in een goede staat van instandhouding, gebaseerd op de Natura 2000 beheerplannen en – indien relevant – de PAS-gebiedsanalyses waarbij we in zes gebieden samenwerken met onze buurprovincies. Op deze manier zorgen we ervoor dat de Natura 2000 regelgeving maximaal ruimte biedt voor de ontwikkeling van bedrijvigheid.
2. Wij ronden de drie Natura 2000 beheerplannen waarvan wij voortouwnemer zijn in 2017 af. Tegelijkertijd stellen we voor deze gebieden een handhavingsplan op.

2.2 Vrijstelling, vaste gedragsregels en vergunningverlening.

De mogelijkheid tot het verlenen van vergunningen voor activiteiten in en om Natura 2000 gebieden is geregeld in artikelen 2.7 en 2.8 van de Wnb. Hierin is onder andere uitgewerkt dat er per aanvraag een zogenoemde passende beoordeling moet worden gemaakt. Een belangrijke wijziging is dat vanaf 2017 de locatie van de ingreep bepaalt wie bevoegd gezag voor de vergunningverlening. Tot 2016 was de locatie van het grootste effect van een handeling op een gebied op dit punt doorslaggevend.

Op basis van de genoemde artikelen kunnen vergunningsaanvragen voor projecten of andere handelingen worden getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000 gebied en wordt uitgesloten dat deze activiteiten de kwaliteit van de habitats niet verslechteren of een significant verstorend effect hebben op soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Voor de meeste aanvragen leveren wij reeds maatwerk binnen de wettelijke kaders en jurisprudentie. Dit blijft met de Wnb onveranderd. Voor enkele typen aanvragen hanteren wij vaste gedragsregels die in de Bnl staan verwoord (zie Supplement B).

2.2.1 Beheer, schadebestrijding en jacht

Bij beheer en schadebestrijding in en direct grenzend aan Natura 2000-gebieden dienen er twee afwegingen gemaakt te worden: één aangaande de regels die gelden voor de gebieden (hoofdstuk 2 van de Wnb) en één voor de bepalingen ten aanzien van soorten (hoofdstuk 3). Besluiten op basis van deze hoofdstukken kunnen dan ook verschillende uitkomsten hebben; een activiteit die in het kader van de gebiedenbescherming wel is toegestaan kan dat in het kader van de soortenbescherming niet zijn. Voor de uitvoering van de betreffende handelingen moet op beide aanvragen positief zijn beschikt.

Binnen de hierboven genoemde beheerplannen Natura 2000 zal moeten worden onderzocht in hoeverre beheer en schadebestrijding kan plaatsvinden zonder dat deze handeling een significant negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen heeft. In het kader van het beheer is het tevens belangrijk om in kaart te brengen in hoeverre en op welke manier een bepaalde soort de duurzame staat van instandhouding van een andere beschermde soort mogelijk in gevaar kan brengen. Zolang voor de afzonderlijke gebieden geen beheerplan geldt of in deze beheerplannen geen ruimte wordt geboden om handelingen, zoals het vangen of doden van dieren, vergunningvrij al dan niet onder mitigerende voorwaarden te verrichten zal de vergunningsplicht op grond van artikel 2.7 Wnb onverminderd blijven gelden. Ook als in het beheerplan geen regeling is getroffen dient contact opgenomen te worden met het bevoegde vergunningverlenende gezag om te kijken of, en zo ja hoe, activiteiten in het kader van beheer en schadebestrijding kunnen worden uitgeoefend en of een vergunning op basis van hoofdstuk 2 is vereist.

Een verandering ten opzichte van het verleden is dat in de Wnb het verbod op het bejagen van Haas, Fazant, Wilde eend, Konijn en Houtduif in Vogelrichtlijngebieden en Watergebieden van internationale betekenis – wetlands – vervalt. Dit betekent dat de jacht in deze gebieden kan worden toegestaan tenzij de instandhoudingsdoelstellingen van het betreffende gebied mogelijk kunnen worden aangetast. In dat geval is er een vergunning nodig in het kader van artikel 2.7 van de Wnb.

Om hier duidelijkheid over te verschaffen hebben wij in 2016 een ecologisch adviesbureau opdracht gegeven een passende beoordeling op te stellen voor de uitvoering van jacht, beheer en schadebestrijding in onze Natura 2000-gebieden. We baseren onze vergunningverlening aan de Faunabeheereenheid Utrecht op deze beoordelingen. De verwachting is dat vergunningen noodzakelijk zijn voor de Natura 2000-gebieden Rijntakken, Oostelijke Vechtplassen, Binnenveld, Botshol en Eemmeer & Gooimeer Zuidoever. Voor Kolland & Overlangbroek en Uiterwaarden Lek is er naar verwachting geen vergunningplicht omdat jacht, beheer en schadebestrijding in deze gebieden met zekerheid geen negatieve effecten hebben op de instandhoudingsdoelen.

2.2.2 Vuurwerkevenementen en luchtvaartuigen

In de Bnl geven we aan dat we in Vogelrichtlijngebieden in het broedseizoen geen vergunningen op grond van artikel 2.7 Wnb afgeven voor vuurwerkevenementen en voor het opstijgen en landen van luchtvaartuigen (zie verder artikelen 2.3. en 2.4. Bnl en de toelichting daarop in Supplement B).

Beleidsafspraken:
1. Voor het merendeel van de vergunningsaanvragen leveren wij maatwerk binnen de wettelijke kaders en jurisprudentie, met uitzondering van de situaties waarin onze gedragsregels gelden - beheer en schadebestrijding, jacht, vuurwerkevenementen en luchtvaartuigen,

2.3 Het Programma Aanpak Stikstof

In 2009 bleek dat het voor een individuele aanvrager niet mogelijk was om aan te tonen dat een activiteit waarbij extra stikstof vrijkomt (zoals het uitbreiden van een melkveebedrijf) geen schadelijk effect zou hebben op een nabijgelegen stikstofgevoelig Natura 2000 gebied. Vanwege deze stikstofproblematiek liep de vergunningverlening voor stikstofuitstoot veroorzakende activiteiten vast en konden tevens beheerplannen niet meer passend worden beoordeeld en vastgesteld. Ook in Utrecht hadden we hier last van: vrijwel al onze Natura 2000 gebieden bevatten stikstofgevoelige habitats (zie tabel 1). Naar aanleiding daarvan hebben de Ministeries van Economische Zaken (EZ), Infrastructuur & Milieu en Defensie (I&M) en de twaalf provincies het Programma Aanpak Stikstof opgesteld (vanaf nu: PAS). Het PAS verbindt maatregelen voor reductie van stikstof en ecologisch herstel met het creëren van ontwikkelingsruimte voor nieuwe economische activiteiten die stikstof uitstoten. Dergelijke ruimte komt alleen vrij als de provincies de stikstofgevoelige natuur in hun Natura 2000 gebieden in een goede staat van instandhouding brengen door middel van het treffen van herstelmaatregelen die zijn beschreven in gebiedsanalyses. Deze afspraken worden bewaakt door monitoring en worden zo nodig bijgestuurd (zie verder ook de Natuurvisie).

Inmiddels heeft het PAS, in werking getreden op 1 juli 2015, de vergunningverlening aan projecten waarbij stikstof vrijkomt weer vlot getrokken. Een deel van deze projecten zijn als prioritair bestempeld; deze krijgen voorrang bij

het toebedelen van ontwikkelingsruimte. De overige projecten krijgen ruimte toebedeeld zolang deze beschikbaar is. Aanvragen lopen altijd via de landelijke webapplicatie en worden beoordeeld door het rekenmodel Aerius (zie verder de Natuurvisie).

2.3.1 Afronden beheerplannen

Nu het PAS in werking is getreden kunnen de beheerplannen voor onze zeven Natura 2000 gebieden met stikstofgevoelige natuur verder worden afgerond. We kunnen ze koppelen aan de gebiedsanalyses voortkomend uit het PAS met daarin opgenomen de PAS-herstelmaatregelen en de overige stikstof gerelateerde passages. De gebiedsanalyses moeten één op één en onlosmakelijk gekoppeld zijn aan de beheerplannen. Hiermee geven wij invulling aan de passende beoordeling van de stikstof gerelateerde delen van het beheerplan. Gelijktijdig met het opstellen van het beheerplan stellen wij een handhavingsplan op. In dit plan is te lezen hoe vanuit de naleving van wet- en regelgeving een bijdrage wordt geleverd aan de instandhoudingsdoelen. Voor Natura 2000 gebieden hebben wij deze plannen opgesteld. Onze beheerplannen stellen we uiterlijk in 2017 vast.

Totdat de beheerplannen zijn vastgesteld blijven de herstelmaatregelen neergelegd in de gebiedsanalyses mogelijk vergunningplichtig; het betreft immers fysieke ingrepen in of om het Natura 2000 gebied in kwestie. Een eventuele vergunningplicht hangt af van de te nemen maatregelen en de effecten daarvan op de instandhoudingsdoelen van het gebied. Is een aanvraag nodig dan zijn deze aanvragen legesvrij. Zodra de gebiedsanalyse onderdeel is van het beheerplan is het juridisch gezien uitgesloten dat de uitvoering van de maatregelen significante negatieve effecten heeft op de instandhoudingsdoelen. In dat geval kunnen we in het beheerplan regelen dat bepaalde maatregelen, eventueel met aanvullende voorwaarden, niet meer vergunningplichtig zijn. De in de gebiedsanalyse opgenomen herstelmaatregelen leggen geen beslag op de ontwikkelingsruimte. Omdat beheerplannen een zesjarige cyclus hebben en gebiedsanalyses een jaarlijkse, geldt altijd dat de laatst vastgestelde gebiedsanalyse de vorige versie gekoppeld aan het beheerplan vervangt.

2.3.2 Treffen van PAS herstelmaatregelen

Met het PAS is verder de uitvoering van de instandhoudingsmaatregelen en uitbreidingsdoelen voor de Natura 2000 opgave in een stroomversnelling gekomen. De uitvoering van de herstelmaatregelen heeft in de provinciale uitvoeringsprogrammering de hoogste prioriteit. Dit komt omdat de provincies de wettelijke taak hebben er voor te zorgen dat de herstelmaatregelen volgens de planning die is vastgelegd in de gebiedsanalyses worden uitgevoerd. Deze planning verloopt volgens een strikt schema: op 1 juli 2021 – zes jaar na inwerkingtreding van de PAS – dienen de maatregelen gerealiseerd te zijn. Niet realiseren kan gevolgen hebben voor de juridische houdbaarheid van de vergunningen: als herstel uitblijft, kan de ontwikkelingsruimte in het geding komen. De voortgang van de herstelmaatregelen moet bij voorkeur gelijke tred houden met de verleende vergunningen en gedane meldingen voor projecten waarbij stikstof vrijkomt. PAS-maatregelen zijn immers altijd gekoppeld aan het uitgeven van ontwikkelingsruimte uit het PAS.

Bij voorkeur voeren de terreineigenaren en de waterschappen de PAS herstelmaatregelen onder eigen regie uit. De uitvoering is privaatrechtelijk geborgd in de borgingsovereenkomsten gesloten met de terreinbeheerders bij de inwerkingtreding van de PAS op 1 juli 2015. De terreineigenaren hebben in IPO verband afgesproken bij voorkeur via de Subsidie kwaliteitsimpuls natuur en landschap (SKNL) gefinancierd te willen worden vanwege het Staatssteunproof zijn van deze regeling.

Daar waar maatregelen doelgericht, doeltreffend en doelmatig kunnen worden uitgevoerd in samenhang met andere opgaven, bijvoorbeeld met grondverwerving, kavelruil en inrichting, stemmen wij af met de gebiedscommissies. In deze gevallen werken wij met heldere projectopdrachten gebaseerd op de uitvoering van de PAS-gebiedsanalyses. De projectopdrachten voldoen aan de juridische randvoorwaarden van het PAS en zijn afgestemd op de wettelijke verplichtingen en afspraken van de provincie in dit verband.

Voor het uitvoeren van herstelmaatregelen geldt een gedoogplicht voor de eigenaar of gebruiker van het perceel (artikel 2.6, lid 3 Wnb) vergelijkbaar met de gedoogplicht uit de Waterwet. De begrenzing van het Natura 2000 gebied doet met de huidige wet niet meer ter zake (Zie MvT 33 348, nr. 3, pagina 108). Afhankelijk van hoe verstrekkend de gevolgen zijn van een herstelmaatregel wegen wij af of de gedoogplicht een reële optie is.

Als het opleggen van de gedoogplicht van een pakket maatregelen bijvoorbeeld betekent dat het percelen natter worden, kan de natschade (nadeelcompensatie) in een apart traject worden geregeld.

Wij voeren in afstemming met de betrokken partijen de voortgangsrapportage en de monitoring uit volgens het landelijk geldende PAS-monitoringsplan. De Wnb biedt via de bijsturingsparagraaf de mogelijkheid om PAS-maatregelen aan te passen, mits het doelbereik gelijk blijft.

De financiering van de PAS-herstelmaatregelen vloeit direct voort uit de afspraken van het Bestuursakkoord Natuur (Natuurpact). Het zijn gelabelde middelen, direct gekoppeld aan de vastgelegde herstelmaatregelen in de gebiedsanalyses en de (digitale) PAS-maatregelenkaarten. Voor de eerste zesjarige PAS-periode (1 juli 2015 – 1 juli 2021) is hiervoor een bedrag van ruim € 9 mln. beschikbaar. Aanvullend komen middelen uit de opgave voor grondverwerving (daar waar de herstelmaatregel een grondopgave bevat), extra budget van ministerie van I&M voor hydrologische PAS-maatregelen (€ 0,51 mln. met cofinanciering POP3), middelen voor verdrogingsbestrijding en middelen voor een sanering van een vuilstort in het Binnenveld (€ 1 mln.) ook ten goede aan de uitvoering van PAS-maatregelen.

2.3.3 Overnemen van de landelijke PAS afspraken

In het kader van de PAS hebben de provincies een aantal afspraken gemaakt met betrekking tot het verlenen van vergunningen waarmee ontwikkelingsruimte beschikbaar wordt gesteld aan projecten die niet prioritair zijn (deze projecten vallen in het zogenoemde segment 2). Deze afspraken hebben we in 2015 verwerkt in beleidsregels waarin we een vaste gedragslijn uitwerken die we hanteren bij onze vergunningverlening aangaande het toedelen van ontwikkelingsruimte aan projecten en andere handelingen. Ze zijn beleidsneutraal, maar met technische actualisatie, overgezet naar onze Bnl (zie artikel 2.2.Bnl en de bijbehorende toelichting in Segment B).

De projecten die van rijks- of provinciaal belang zijn worden via het PAS voorgesorteerd en op de zogenaamde prioritaire projectenlijst gezet. Hiermee worden deze projecten verzekerd van ontwikkelingsruimte. De projecten moeten voldoen aan de landelijk afgesproken criteria en binnen afgesproken termijnen worden gerealiseerd. Het gaat hier over bijvoorbeeld wegen, woonwijken, etc. Wij leveren op de juiste momenten onze prioitaire projecten aan in het gevraagde gegevensleveringsprotocol.

Het Rijk heeft daarnaast in overleg met het IPO besloten het weiden van vee en het gebruiken van meststof rondom Natura 2000-gebieden vrij te stellen van de vergunningplicht[2]. Het PAS dient als juridische onderbouwing hiervan. Wij hebben deze vrijstelling overgenomen in onze Vnl. Hiermee worden administratieve kosten bespaard en zijn veel onzekerheden weggenomen (zie verder artikel 2.1. Vnl en de toelichting ervan in Supplement A).

Beleidsafspraken:
1. Wij nemen actief deel aan het PAS programma waarbij we onze verplichtingen nakomen. Indien nodig actualiseren we onze provinciale kaders.

2.4 Beschermde Natuurmonumenten

Met de komst van de Wnb verdwijnt de gebiedscategorie Beschermde Natuurmonumenten. Dit waren door het Rijk aangewezen natuurgebieden waarvan de bescherming – net als bij de Natura 2000 gebieden – externe werking had. Het waarborgen van de natuurwaarden van deze gebieden zal vanaf 1 januari 2017 op een andere manier moeten geschieden.

Het vervallen van de wettelijke status verandert niets aan de natuurwetenschappelijke betekenis van deze gebieden. Daarom spannen wij ons in om ze te blijven beschermen. Ten eerste via het NNN, de in onze provincie gelegen Beschermde Natuurmonumenten zijn immers allemaal onderdeel van dit netwerk. Dit betekent dat de

[2] Besluit van 9 februari 2016, houdende wijziging van het Besluit vergunningen Natuurbeschermingswet 1998 in verband met vrijstelling van de vergunningplicht voor weiden van vee en gebruik van meststoffen, PB 22 februari 2016, nr 75.

gebieden ruimtelijke bescherming genieten en dat er beheergeld voor beschikbaar is. Verder hebben we in het verleden besloten om in en om de Beschermde Natuurmonumenten herstelmaatregelen te treffen. Bovendien hebben we deze maatregelen prioriteit gegeven (zie onze Nota Uitvoering Grondstrategie).
Toch kan het verloren gaan van de wettelijke status effecten hebben op de kwaliteit van de Beschermde Natuurmonumenten. Zo zijn ruimtelijk niet relevante aspecten niet meer vergunningplichtig (externe werking gericht op peilbesluiten, wateronttrekking, stikstof, etc.).
Daarom bepalen we komend jaar op basis van een kwaliteitsschouw welke gebieden als bovenmatig waardevol moeten worden aangemerkt in die zin dat ze een belangrijke rol kunnen spelen in de realisatie van onze biodiversiteitsopgave. Op basis van deze schouw bekijken we of we de aanmerking als prioritair gebied handhaven of niet.

Natuurgebied	Oppervlak (ha)	Eigenaar
1. Kamerikse Nessen	16,5	Natuurmonumenten (12 ha) Particulier bezit (4,5 ha)
2. Meeuwenkampje	8	Staatsbosbeheer
3. Moerasterreinen Bijleveld	4	Staatsbosbeheer
4. Oeverlanden Gein, Aa en Angstel	4,5	Particulier bezit
5. Oeverlanden Winkel	10	Particulier bezit
6. Raaphof	13	Staatsbosbeheer
7. Schoolsteegbosjes	35	De Boom (31 ha) Staatsbosbeheer (4 ha)
8. Schraallanden Utrecht-West		
- Armenland Ruwiel	3,1	Staatsbosbeheer
- Kamerik Teylingens	3,1	Staatsbosbeheer
- Demmerikse Kade	1,8	Staatsbosbeheer
9. Groot Zandbrink	10	Staatsbosbeheer

Tabel 2: Voormalige Beschermde natuurmonumenten.

Beleidsafspraken:
1. Wij voeren een kwaliteitsschouw uit in en rond de voormalige beschermde natuurmonumenten om vast te stellen welke van deze gebieden een duidelijke meerwaarde hebben voor de biodiversiteit. Voor deze gebieden stellen wij een aanvullende instrumentenkoffer samenstellen, voor zover ze niet zijn gelegen binnen een natuurparel.

3. Soortenbescherming en faunabeheer

Dit hoofdstuk bevat de kaders van ons beleid aangaande soortenbescherming en de uitzonderingen die daarop mogelijk zijn (hoofdstuk 3 van de Wnb). De reikwijdte van dit wetsonderdeel is provinciebreed en niet gekoppeld aan bestaande natuurbegrenzingen. Soortenbescherming – en de uitzonderingen daarop – kunnen zowel buiten als binnen het stedelijk gebied aan de orde zijn. De volgende onderwerpen komen in dit deel van het Beleidskader aan bod:

- Actieve soortenbescherming: het nemen van maatregelen die de levensmogelijkheden van soorten van de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en overige soorten die met uitroeiing bedreigd worden of speciaal gevaar lopen verbeteren. De verantwoordelijkheid hiervoor komt bij iedere afzonderlijke provincie te liggen (artikel 1.12 Wnb).
- Passieve soortenbescherming: de bescherming van soorten door een stelsel van verboden dat plant- en diersoorten beschermt tegen menselijke handelingen die schadelijk voor ze kunnen zijn (artikelen 3.1, 3.2, 3.3 en 3.7 Wnb).
- Schadebestrijding en beheer: regels over het beheer van de omvang van populaties van in het wild levende soorten, over bestrijding van dieren en planten die schade en overlast kunnen veroorzaken en over middelen die in het kader van populatiebeheer en schadebestrijding kunnen worden ingezet (artikelen 3.4, 3.5 en 3.6 Wnb).
- Jacht: Het stellen van eisen aan het faunabeheerplan om het totale faunabeheer (relatie jacht-beheer en schadebestrijding) transparanter te maken (artikel 3.2.4. Vnl).
- Faunaschadebeleid Het beleid met betrekking tot tegemoetkomingen voor schade.
- Het stellen van eisen aan de Faunabeheereenheid, faunabeheerplan en de wildbeheereenheden (paragrafen 3.1 tot en met 3.3 Vnl).

3.1 Actieve soortenbescherming

De provincies zijn verantwoordelijk voor de gunstige staat van instandhouding van soorten. Het doel van het actieve soortenbeleid is voor ons het duurzaam in stand houden van alle in Utrecht van nature voorkomende soorten planten en dieren. Het beleid richt zich daarbij op het behoud en herstel van de voor die soorten benodigde leefomstandigheden. Daarbij richten we ons in het bijzonder op een selectie van in onze provincie van nature voorkomende soorten van de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn en een selectie van met uitroeiing bedreigde of speciaal gevaar lopende van nature in Utrecht in het wild voorkomende dier- en plantsoorten. Deze soorten noemen we aandachtsoorten. In eerste instantie is realisatie voorzien in het NNU en daarbuiten in gebieden waar de aandachtsoorten geclusterd voorkomen, de natuurparels. Voor de verbetering van deze gebieden zal een gereedschapskoffer gevuld worden met maatregelen die via afspraken met terreinbeheerders, agrarische collectieven, gemeenten en andere partijen kunnen worden ingezet. In de Natuurvisie en in het bijzonder het Supplement Biodiversiteit hebben we dit verder uitgewerkt.

Door het realiseren van een gunstige staat van instandhouding van soorten en door duidelijkheid te bieden over de aanwezigheid van populaties van soorten, kan de juridische houdbaarheid van besluiten worden verhoogd, en dus meer zekerheid worden gegeven aan economische initiatieven en voor ruimtelijke ontwikkelingen. Daarmee wordt de uitkomst van de wettelijke ontheffingsprocedure (waarin op de gunstige staat van instandhouding wordt getoetst) beter voorspelbaar voor de aanvrager van een ontheffing.
De financiering van het actief soortenbeleid vloeit direct voort uit de afspraken van het Bestuursakkoord Natuur en het Natuurpact.

Beleidsafspraken:
1. Provinciale Staten leggen de natuurparels vast in de Natuurvisie, maar nog niet in de Provinciale ruimtelijke structuurvisie (afgekort Prs) en de Provinciale ruimtelijke verordening (afgekort Prv). Ook wijzen wij ze nog niet aan als bijzonder provinciaal natuurgebied op grond van de Wnb. Eerst willen wij ervaring op doen met de natuurparels (zie ook punt 2). De weidevogelgebieden, ook natuurparels, duiden wij wel in Prs (niet in de Prv), omdat over deze natuurparels al eerder besluitvorming binnen dat kader heeft plaatsgevonden.
2. Voor de natuurparels gebieden stellen wij in 2017 de meest effectieve gereedschapskisten samen. In deze kisten gaat het om mix van herstelmaatregelen, financiële en juridische instrumenten, win-win opties biologische

landbouw versus natuur en bijvoorbeeld communicatie.
3. Wij volgen tot de komst van de Omgevingswet de trends en ontwikkelingen in de gebieden via onze monitoringsactiviteiten die we verder uitwerken in het aangekondigde Supplement Monitoring en Bijsturing dat onder de Natuurvisie komt te hangen. Op basis van de resultaten daarvan besluiten wij tot het al dan niet opschalen van het beschermingsniveau van de natuurparels in de Omgevingsverordening.

3.2 Passieve soortenbescherming.

Deze nieuwe provinciale taak betreft de bevoegdheid tot het geven van vrijstellingen en ontheffingen van de verbodsbepalingen uit de Wnb die dienen tot de bescherming van dier- en plantensoorten. Redenen tot het verlenen van ontheffing of vrijstelling zijn onder meer ruimtelijke ontwikkeling, onderzoek, onderwijs (educatie), lokale herintroducties van dieren, tijdelijke natuur en de bestrijding van overlast waar het beschermde soorten betreft. Voorheen behoorde deze taak tot de verantwoordelijkheid van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (vanaf nu RVO).

De gedecentraliseerde bevoegdheid voor de opvang van dieren blijkt achteraf een directe relatie met de Wet Dieren te hebben die het Rijk uitvoert. De uitvoering daarvan is nog onderwerp van gesprek tussen IPO en Rijk. Daarom werken wij deze taak hier nog niet verder uit.

3.2.1 Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen

3.2.1.1 Wettelijke grondslag

Het passieve verbodsstelsel van de Wnb zet breed in. Iedere persoon heeft een zorgplicht voor alle in het wild levende dier- en plantsoorten en hun directe leefomgeving (art. 1.11 Wnb). Als iemand redelijkerwijs kan vermoeden dat zijn of haar handelen negatieve gevolgen heeft dan moet die persoon daarnaar handelen. Bij een vrijstelling of een ontheffing blijft deze zorgplicht gelden.

De Wnb kent drie beschermingsregimes, Vogelrichtlijn (VR), Habitatrichtlijn (HR) (incl. Bonn en Bern) en andere (alleen nationaal beschermde) soorten, waarvan de eerste twee één op één aansluiten op de bepalingen in de VR en HR. Voor de VR staan de verboden in artikelen 3.1. en 3.2 lifd 6 Wnb, voor de HR in artikelen 3.5 en 3.6, lid 2 Wnb en voor de andere soorten in artikel 3.10 Wnb. Hieronder staan de verbodsbepalingen behorend bij de drie beschermingsregimes op een rij.

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wnb	2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wnb	3. Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wnb
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied

	opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

De bepalingen zijn gericht op de bescherming van individuele planten en dieren. Bij de beoordeling van effecten van de ingreep op beschermde soorten wordt gekeken naar de gevolgen voor de instandhouding van de populatie van de betrokken soort.

Als er één of meerdere beschermde soorten in het plangebied aanwezig zijn, er één of meer van de hierboven genoemde verbodsbepalingen overtreden zullen gaan worden en er geen vrijstelling of gedragscode van toepassing is dient de initiatiefnemer in kwestie een ontheffing aan te vragen. Deze verlenen wij uitsluitend, indien is voldaan aan drie criteria:

- Voor alle beschermde soorten waarvoor ontheffing wordt aangevraagd moet worden aangetoond, dat er geen andere bevredigende oplossing is voor de geplande activiteit die minder schade oplevert voor de betreffende soort(en);
- De ingreep moet passen in een in de Wnb genoemd belang behorend bij het verbod.
- De ingreep mag niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort (VR) en/of er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan (HR, Bonn en Bern en nationaal beschermde soorten).

Binnen de ontheffing moet worden beschreven welke maatregelen de initiatiefnemer dient te treffen om de effecten van het initiatief op de getroffen soort te verzachten of voorkomen (mitigerende maatregelen). Als schadelijke effecten onontkoombaar zijn dient de schade herstelt te worden door elders maatregelen te treffen die de getroffen soort ten goede komen (compenserende maatregelen). De verbodsbepalingen mogen niet worden worden overtreden tenzij een ontheffing mogelijk is (het zogenaamde nee, tenzij principe).

Omdat mitigeren en compenseren nogal eens verward worden geven wij hier het juridische verschil:

- Bij mitigeren gaat het om het (vooraf) treffen van maatregelen om te voorkomen dat er negatieve effecten optreden of deze negatieve effecten te verminderen.
- Bij compenseren gaat het over de situatie dat schadelijke gevolgen vanwege het niet kunnen worden voorkomen van schadelijke effecten, dan elders maatregelen genomen moeten worden om de gevolgen ‘te herstellen’.

Voor beschermde soorten waarvan de staat van instandhouding goed is, en waarbij er op voorhand geen sprake is van een potentiële aantasting van de staat van instandhouding van de populatie, hebben Provinciale Staten voor regelmatig voorkomende ingrepen in de Vnl vrijstelling verleend(paragraaf 3.5 Vnl en bijlage 2 Vnl). Dit neemt niet weg dat er sprake is van de eerder genoemde zorgplicht van de initiatiefnemer om een negatief effect van de ingreep op dier- en plantsoorten zoveel mogelijk te minimaliseren. Voor soorten waarmee het nog niet goed gaat blijft de ontheffingsplicht gelden rekening houdend met de hiervoor genoemde beschermingsregimes en criteria. Het primaire doel is dat de ontheffing uiteindelijk bijdraagt aan het voortbestaan van de soortenpopulaties. In de Bnl zijn aanvullende beleidsregels opgenomen voor ontheffingen van de drie beschermingsregimes, vogel- en habitatsoorten en overige soorten gericht op een nadere onderbouwing van de aanvraag (artikel 3.2. Bnl).

Bij de planvorming moet altijd worden vastgesteld of er in het plangebied beschermde plant- en diersoorten voorkomen, die strikt beschermd zijn en onder welk van de drie beschermingsregimes ze vallen.

1. Vogelrichtlijn paragraaf 3.1 Wnb
Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels worden beschermd volgens het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn. Hier is geen limitatieve lijst van beschikbaar. In Nederland gaat het om alle soorten die als broedvogel, standvogel, wintergast, dwaalgast of doortrekker aanwezig kunnen zijn.

2. Habitatrichtlijn paragraaf 3.2 Wnb (zie bijlage 3)
De soorten beschermd op grond van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn. De Europees beschermde soorten bestaan uit soorten van de Habitatrichtlijn bijlage IV onderdeel a inclusief het

Verdrag van Bern bijlage II en het Verdrag van Bonn bijlage I, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt. Vanuit Bonn en Bern staan er ook vogelsoorten op deze lijst, die daarmee ook onder het zwaardere beschermingsregime van paragraaf 3.2 van de Wnb vallen.

3. Andere soorten paragraaf 3.3 Wnb (zie bijlage 3)
Het derde beschermingsregime geldt voor 'andere soorten' (ook wel de nationale soorten) waaronder soorten vallen die vanuit nationaal oogpunt worden beschermd. Deze soorten staan genoemd in een bijlage van de Wnb, die hoort bij artikel 3.10 Wnb. Op deze bijlage staan soorten uit de soortgroepen zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten. Het betreft een limitatieve lijst van 144 soorten.

3.2.1.2 Onze aanpak: natuurinclusief werken

Uitgangspunt bij ruimtelijke ingrepen is dat iedereen is gehouden om zoveel mogelijk te voorkomen dat werkzaamheden en andere activiteiten leiden tot het overtreden van de verbodsbepalingen in de Wnb. Dat betekent dat iedereen die werkzaamheden of activiteiten gaat verrichten op plaatsen waar zich mogelijk beschermde planten en dieren zich bevinden, de mogelijke aanwezigheid van deze soorten in het plangebied in een vroeg stadium in beeld moet brengen en vooral tijdig dit gegeven dient te betrekken in de planvorming. In veel gevallen zal dat betekenen dat een inventarisatie moet plaatsvinden om gedetailleerde en actuele informatie over de aanwezigheid van strikt beschermde soorten beschikbaar te krijgen. Zo kan worden voorkomen dat in een later stadium de aanwezigheid van beschermde soorten tot vertraging van het project leidt. Dat kan bijvoorbeeld doordat achteraf, onder stillegging van het werk door handhaving, wij eerst alsnog een aanvraag voor het overtreden van één of meer van de verbodsbepalingen van de Wnb moet beoordelen betreffende de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten met alle mogelijke gevolgen van dien. De hiermee gepaard gaande negatieve beeldvorming voor de natuur willen we zoveel mogelijk voorkomen.

We zetten daarom actief in op de voorbereiding van een plan of project waarbij in een vroeg stadium van de planvorming rekening wordt gehouden met de consequenties van de Wnb en soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen (zie ook de Natuurvisie). Deze natuurinclusieve voorbereiding van plannen en projecten zal ook voor omgevingsgunningsaanvragen moet gaan gelden. Hierbij willen wij samen met de gemeenten – die samen met ons bevoegd gezag zijn – optrekken. In die gevallen moet de Verklaring Van Geen Bedenkingen (VVGB) die de gemeenten aan ons vragen als sprake is van een WABO-omgevingsvergunning, ook natuurinclusief zijn voorbereid. Investeren aan de voorkant levert aan de achterkant uiteindelijk ontheffingsaanvragen op die conform zijn te beschikken en bijdragen aan de primaire wettelijke opgave het behoud en verbetering van de biodiversiteit.

Bij de natuurinclusieve voorbereiding zal met de initiatiefnemer worden meegekeken naar opties om potentieel schadelijke activiteiten voor beschermde soorten zoveel mogelijk te mitigeren, zodat mogelijk geen overtreding van de verbodsbepalingen plaatsvindt en een ontheffing achterwege kan blijven. Ook kan gezamenlijk worden vastgesteld of mogelijk verbodsbepalingen worden overtreden of dat de voorgenomen activiteit valt onder een vrijstelling van de Vnl of een gedragscode. Waar het natuurbelang in het geding is kan het natuurinclusieve gelijktijdig worden toegepast bij ingrepen uit hoofdstuk 5 Vnl (voorheen Lsv).

Met de natuurinclusieve benadering kunnen we duidelijkheid creëren ten aanzien van beschermde plant- en diersoorten voor economische en maatschappelijke initiatieven. Dit betekent overigens niet dat we de inventarisatie van het plangebied ter voorbereiding van een aanvraag uitvoeren. Deze blijft voor rekening van de initiatiefnemer en dient als basis voor de natuurinclusieve aanpak.

Om een goede inschatting te kunnen maken van de mogelijkheden om te mitigeren is voor een belangrijk deel van de beschermde soorten al informatie beschikbaar van RVO, onder meer in de vorm van factsheets (voorheen 'soortenstandaards'), de lijst jaarrond beschermde vogelnesten en de Handreiking Flora- en faunawet. Deze documenten bevatten een grote hoeveelheid informatie over een soort die bij de voorbereiding van een aanvraag of het uitvoeren van ruimtelijke ontwikkelingen van belang is.

De provincie is ook bevoegd gezag in de stedelijke gebieden. Wij zien als stedelijk gebied overigens het omgeklapte toepassingsgebied van de Vnl hoofdstuk 5 (artikel 5.1.2. Vnl). Dit is het gebied binnen de hoofdzakelijk rode contour. De verwachting is dat uit deze gebieden veel aanvragen zullen komen gerelateerd aan flora- en fauna en bouw- en sloopactiviteiten. De eerste gedachten gaan uit naar een soortmanagementplan, waarin voor (delen van) het stedelijk gebied een balans wordt gezocht tussen potentieel negatieve ontwikkelingen

en actieve bescherming van de soort. Voor een dergelijk plan is gebiedsgerichte ontheffingverlening op voorhand mogelijk. Een andere optie is bijvoorbeeld een gedragscode op het niveau van de gemeente. Wanneer wordt gehandeld volgens de gedragscode worden negatieve effecten op beschermde soorten in het stedelijk gebied zoveel mogelijk voorkomen. In alle gevallen is het noodzakelijke dat actief en passief soortenbeleid op een juiste wijze worden gecombineerd.

Beleidsafspraken:
1. Vanaf het moment dat de gehanteerde factsheets (soortenstandaards), de lijst vaste rust- en verblijfplaatsen (waaronder de jaarrond beschermde nesten), de handreiking Flora- en faunawet, de checklist ruimtelijke ingrepen soortbescherming en/of een interprovinciaal aanvraagformulier zijn geactualiseerd of opgesteld en in interprovinciaal verband zijn vrijgegeven gebruiken wij deze hulpmiddelen voor de voorbereiding van besluiten op aanvraag. Tot die tijd gebruiken wij de huidige versies die door RVO zijn opgesteld
2. Wij zetten onze bevoegdheden ten aanzien van beschermde soorten gericht in op een effectieve bijdrage aan het behoud van populaties van bedreigde soorten. De consequentie daarvan is dat bij soorten waarvan de populatie niet in een duurzame staat van instandhouding is, of waarvan de duurzame staat van instandhouding dreigt te worden aangetast door de ingreep, wij zullen inzetten op het zoveel mogelijk compenseren van de ingreep door de initiatiefnemer
3. Wanneer de staat van instandhouding van de populatie voldoende is en niet wordt aangetast door de ingreep, is compensatie niet nodig. Let op: zorgplicht en plicht tot mitigatie blijft bestaan.
4. Wij zetten in op natuurinclusieve voorbereiding van projecten en plannen op alle schaalniveaus, zodat de uiteindelijke aanvraag om ontheffing conform is te beschikken. We onderkennen hierbij de consequentie dat het naar verwachting meer capaciteit van onze organisatie vergt, maar het levert uiteindelijk een positiever natuurimago op en we verwachten gemakkelijker besluiten te kunnen nemen binnen de wettelijke termijnen.
5. In de grotere stedelijke gebieden stimuleren wij de gemeenten om in te zetten op soortmanagementplannen en/of andere opties om een balans te vinden tussen potentieel negatieve ontwikkelingen en de passieve en actieve bescherming van de soort.
6. De gedecentraliseerde bevoegdheid voor de opvang van dieren is nog onderwerp van gesprek tussen IPO en Rijk. Daarom werken wij deze taak hier nog niet verder uit.
7. Wij hebben voor de inwerkingtreding van de Wnb al proces- en werkafspraken gemaakt met de gemeenten, RUD en Omgevingsdienst Regio Utrecht (ODRU) over de in dit hoofdstuk bedoelde vergunningstaken.
8. Wij brengen één jaar na inwerkingtreding in beeld of onze ambitie tot natuurinclusief werken zijn vruchten afwerpt en wat deze ambitie voor de capaciteit betekent. Ook kijken we of de vaste gedragsregels voor de ontheffingverlening en de vrijstelling in de verordeningen naar behoren functioneren
9. We communiceren gericht naar verschillende doelgroepen (gemeenten, grondeigenaren, aannemers, projectontwikkelaars, etc.) om deze nieuwe taak verder te introduceren. Hiermee dienen we het belang van de flora- en fauna en voorkomen we maatschappelijke onrust door preventieve handhaving (zie hoofdstuk 8).

3.2.2 Gedragscodes

Diverse organisaties in ons land hebben een gedragscode Flora- en faunawet. Gedragscodes worden door de Minister goedgekeurd in overleg met ons. In artikel 3.31 Wnb staan de criteria en voorwaarden waaraan de gedragscode moet voldoen. Bij de gedragscode hoort het goedkeuringsbesluit van de Minister. Indien aantoonbaar gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode is een ontheffing niet meer nodig. Dit instrument kan betrekking hebben op activiteiten ten behoeve van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, of op bestendig gebruik, beheer en onderhoud. Omdat de gedragscode het karakter heeft van een vrijstelling moet het naleefgedrag daarvan worden gecontroleerd. In overeenstemming met de Minister zal deze taak gezamenlijk worden opgepakt.

3.2.3 Tijdelijk natuur

De Wnb beschermt dier- en plantsoorten die in het wild voorkomen. Alles wat schadelijk is voor beschermde soorten is verboden. Het is bijvoorbeeld verboden om beschermde soorten te doden, beschadigen, verplaatsen of te vervoeren. Braakliggende landbouwgrond of bouwterrein waarop voorlopig niet wordt gebouwd wordt om deze reden vaak ontdaan van natuurwaarden, om te voorkomen dat de geplande ontwikkeling niet door kan gaan.
Deze gebieden willen we benutten voor spontane tijdelijke natuur. Dit maken we mogelijk op grond van de Beleidslijn tijdelijke natuur, die het Ministerie van Economische Zaken heeft gepubliceerd. Deze beleidslijn

voorziet in het vooraf verstrekken van een ontheffing waardoor de spontane natuur, mits de zorgplicht wordt nageleefd, weer mag worden verwijderd als de plannen later worden uitgevoerd (zie ook de Natuurvisie). Aan de ontheffing zijn onder andere de volgende voorwaarden verbonden:

- De bestemming van het terrein hoeft nog niet vast te liggen in een bestemmingsplan, maar mag geen natuur zijn.
- Zijn er al beschermde soorten op het terrein? Dan moet men zich houden aan de regels die daarvoor gelden.
- De tijdelijke natuur kunt u laten ontstaan door niets te doen, maar u mag ook tijdelijke voorzieningen aanbrengen waardoor soorten zich er gaan vestigen. Hiermee stimuleert u de natuur.
- Het terrein is minimaal één jaar beschikbaar voor tijdelijke natuur.

Tot voor kort werd bij een ontheffingsaanvraag een ecologisch rapport verlangd waarin de beschermde soorten die zich op het betreffende terrein kunnen vestigen stonden genoemd. Met deze beleidsregel is dat niet meer nodig. Voortaan wordt op basis van de biogeografische regio's bepaald voor welke soorten ontheffing wordt afgegeven. Dit maakt het aanvragen van een ontheffing makkelijker. Het is nog wel nodig om een inventarisatie van de nul-situatie uit te voeren. Ook moeten de plant- en diersoorten worden geïnventariseerd voordat de tijdelijke natuur wordt verwijderd en wordt er gekeken naar het naleven van de zorgplicht.

De beleidsregel zal waarschijnlijk vrij snel na in werking treding van de wet worden vervangen door een gedragscode tijdelijke natuur en daarmee vervalt de ontheffingsplicht.

De beleidsregels met betrekking tot tijdelijke natuur zijn uitgeschreven in hoofdstuk 6 Tijdelijke natuur van de Bnl. Hiermee is tevens motie 58 uitgewerkt (PS 4 november 2013 Natuurbeleid 2.0).

3.2.4 Uitzetten van dieren en eieren en herintroductie van dieren.

Met het uitzetten van dieren in de provincie Utrecht zal uiterst terughoudend worden omgegaan (zie de Natuurvisie, artikel 3.34 lid 1 Wnb en artikel 3.5.7 Vnl). Initiatieven voor het uitzetten van dieren beoordelen wij aan de "Beleidslijn herintroductie en repopulatie van dieren Provincie Utrecht" (bijlage 1).

3.2.5 Vrijstelling voor overlast binnen de bebouwde kom.

De Wnb biedt de mogelijkheid om soorten aan te wijzen ter bestrijding van overlast binnen de bebouwde kom en hiervoor een vrijstelling op te nemen (artikel 3.16, lid 4 Wnb). We kiezen ervoor om het huidige beleid te continueren, hier op dit moment geen nieuw beleid voor te ontwikkelen en hiervoor geen vrijstelling op te nemen. Bij overlast kunnen wij overwegen een ontheffing te verlenen (artikel 3.16 Wnb). Op basis van de opgedane ervaringen kan later alsnog besloten worden voor dit belang een gerichte vrijstelling op te stellen.

3.3. Faunabeheer

Faunabeheer is het planmatig en gecoördineerd beheer van diersoorten, waarbij dieren worden verstoord of gedood. In principe is dit verboden, maar in het kader van enkele in de Wnb genoemde belangen kan de overheid – in enkele gevallen het Rijk, in de meeste gevallen de provincies – faunabeheer toestaan. Het kan daarbij gaan om het voorkomen van onevenredige schade of overlast, om het bevorderen van de openbare veiligheid – bijvoorbeeld in het verkeer – of ter realisatie van een redelijke wildstand. In de Natuurvisie hebben we onze uitgangspunten voor het faunabeheer neergezet, hieronder werken we die verder uit. Daarbij besteden we ten eerste aandacht aan de verdeling van taken en verantwoordelijkheden en aan de wettelijke grondslag voor het faunabeheer. Vervolgens gaan we in op drie manieren van faunabeheer: lokale schadebestrijding, populatiebeheer en jacht. Daarna zetten we ons faunaschadebeleid uiteen. Tenslotte behandelen we nog een aantal overige zaken die gerelateerd zijn aan faunabeheer: exoten en verwilderde dieren, valwild, zwanendriften, kievitseieren en dassenovereenkomsten.

3.3.1 Taken en verantwoordelijkheden voor het faunabeheer

De uitvoering van het beheer en de schadebestrijding is in beginsel geen provinciale taak of verantwoordelijkheid. Het betreft een private taak welke de wetgever bij de grondgebruiker heeft neergelegd. De grondgebruikers hebben dus zelf een belangrijke verantwoordelijkheid als het gaat om het voorkomen van schade door diersoorten. Wel kan er soms sprake zijn van bepaalde overstijgende publieke belangen, bijvoorbeeld veiligheid, openbare orde of natuur waarbij de provincie meer verantwoordelijkheid op zich zal nemen.

De grondgebruikers kunnen zich verenigen in een faunabeheereenheid (vanaf nu Fbe) om zo gezamenlijk tot een effectief planmatig faunabeheer te komen en zodoende hun belangen te behartigen. Een Fbe is dus nadrukkelijk geen uitvoeringsorganisatie van de provincie maar een privaat samenwerkingsverband. In Utrecht is een dergelijke Fbe opgericht (zie beneden).

Deze taakverdeling betekent ook dat de financiering van de maatregelen in het kader van beheer en schadebestrijding in beginsel geen provinciale taak of verantwoordelijkheid is. Dit neemt niet weg dat, mede vanuit een publiek belang, we hier wel een bijdrage aan willen leveren. Wel achten wij het vanzelfsprekend dat ook de partijen die de schade ondervinden financieel of anderszins actief bijdragen aan het beheer en de schadebestrijding. Daarnaast zijn de provincies in het kader van de hierover gemaakte afspraken met het Rijk wel (financieel) verantwoordelijk voor het verlenen van tegemoetkomingen (dus geen vergoedingen) in de schade aangericht door beschermde inheemse diersoorten. Hier wordt elders in dit hoofdstuk verder op ingegaan (paragraaf 3.4).

3.3.1.1 Provincies

De Wnb verplicht Provinciale Staten voor de inwerkingtreding van de wet regels te stellen waaraan Fbe's, faunabeheerplannen (3.12, lid 9, Wnb) en wildbeheereenheden (hierna Wbe's) (3.14, lid 2, Wnb) moeten voldoen. Deze regels zijn achtereenvolgens uitgewerkt in de paragrafen 3.1, 3.2 en 3.3 van de Vnl. De vrijstellingsbevoegdheid voor de provinciale schadesoorten (3.15, lid 4, 3.16, lid 4 en 3.25, lid 2, Wnb) is ingevuld met artikel 3.5.1 Vnl.

Onze bevoegdheden uit de Wnb zijn kort samengevat:

- Goedkeuren van Faunabeheerplannen en jaarverslag (art 3.12, lid 7 resp. lid 8 Wnb);
- Sluiten van de jacht bij bijzondere weersomstandigheden (art. 3.22, lid 4 Wnb);
- Verlenen opdrachten en ontheffingen in het kader van beheer en schadebestrijding (art. 3.17, 3.18 en 3.25 Wnb);
- Ontheffing verlenen op het verbod van bijvoeren (art. 3.32, lid 2 Wnb);
- Zorgdragen terugbrengen van de stand van exoten (flora en fauna) (art. 3.19 Wnb)
- Verlenen tegemoetkomingen in het geval van schade (art. 6.1 Wnb)

In deze kadernota zijn de beleidsafspraken, zoveel mogelijk, beleidsneutraal uit de BFFW geïnstrumenteerd in de Vnl en Bnl. Het beleid is geënt op de specifieke regionale en / of provinciale omstandigheden.

3.3.1.2 Faunabeheereenheid Utrecht

Op 16 oktober 2002 is de (privaatrechtelijke) Stichting Faunabeheereenheid Utrecht (hierna: Fbe) opgericht, met daarin vertegenwoordigd de volgende organisaties: LTO Noord, Vereniging Natuurmonumenten, Stichting het Utrechts Landschap, Staatsbosbeheer (als één bestuurszetel), het Utrechts Particulier Grondbezit en het Gewestelijk Utrechts Jacht- en Faunabedrijf. Het gebied van de Fbe strekt zich uit over de gehele provincie Utrecht. Op 14 januari 2003 is de Fbe erkend (voormalig artikel 29 FFW).

Met de komst van de Wnb gaat de samenstelling van het bestuur wijzigen. In artikel 3.12, lid 2, Wnb geeft de wetgever aan dat in het bestuur van de Fbe in ieder geval, zoals nu het geval, de jachthouders uit het werkgebied van de Fbe zijn vertegenwoordigd, maar ook maatschappelijke organisaties die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren in de regio waartoe het werkgebied van de Fbe behoort. De aanvulling van het huidige bestuur met maatschappelijk organisaties (minimaal twee) is bedoeld om onder meer draagvlak in de maatschappij te creëren voor haar werkzaamheden. Welke organisaties dit zouden moeten zijn blijkt niet uit de wetsgeschiedenis. Wel blijkt uit de beschouwingen dat het niet om organisaties kan gaan die principieel tegen jacht of populatiebeheer zijn. In artikel 3.1.2, lid 1 Vnl hebben Provinciale Staten de vermaatschappelijking vorm gegeven door het geven van twee bestuurszetels aan maatschappelijke organisaties

die het doel behartigen van een duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren in Utrecht, één bestuurszetel aan Staatsbosbeheer en drie bestuurszetels aan jachthouders of de jachthouders vertegenwoordigende organisaties. De nadere invulling wordt overgelaten aan de voorzitter van de Fbe, waarbij het uitgangspunt is dat conform de bedoeling van de wetgever wordt gehandeld. Als dit niet het geval is kan dit gevolgen hebben voor onze goedkeuring van het door het bestuur vastgestelde Faunabeheerplan.

De belangrijkste taak van de Fbe is het coördineren van het beheer en de schadebestrijding. Het voorstel hiertoe wordt door het bestuur van de Fbe in een Faunabeheerplan vastgelegd en vervolgens uitgevoerd. Wij dienen het plan goed te keuren en toetsen het aan de geldende kaders. Op basis van het Faunabeheerplan kan de Fbe vervolgens bij de provincie ontheffingen aanvragen. Het Faunabeheerplan is dus geen plan van de provincie.

Andere taken genoemd in artikel 3.1.4. Vnl zijn informatievoorziening naar haar achterbannen, adviesfunctie naar de provincie en het coördineren van faunatellingen.

Vanwege de hiervoor genoemde rolverdeling is er in de verordening slechts een beperkt aantal kernactiviteiten opgenomen. Via het jaarlijkse activiteitenplan behorende bij de exploitatiesubsidie van de Stichting spreken de Fbe en wij zo nodig op basis van Provinciale beleidsdoelen aanvullende (kern)taken af. Ons streven is om meer dan voorheen te gaan sturen op beleidsdoelen en deze SMART (meetbare indicatoren) en transparant te vertalen in de voorschriften van de exploitatiesubsidie. Op basis van deze meetbare indicatoren moeten de gevraagde prestaties kunnen worden afgerekend bij het vaststellen van de definitieve subsidie. De verantwoording van de prestaties vindt nu nog plaats op basis van het jaarverslag. In artikel 3.1.5 Vnl zijn nadere regels beschreven waaraan dit verslag moet voldoen. De momenten van oplevering van de noodzakelijke documenten zullen wij opnemen in de voorwaarden van de subsidiebeschikking. De aanvraag van de subsidie loopt via het Provinciale Subsidieloket.

De Fbe heeft een loketfunctie, het faunaloket, voor alle aanvragen op basis van art. 3.17, eerste lid, van de wet. De provincie verleent ontheffingen primair aan de Fbe gebaseerd op haar Faunabeheerplan en binnen het Provinciale beleidskader. Van deze ontheffingen kan zij machtigingen doorschrijven aan uitvoerders van de ontheffingen. De Wnb stelt dat ontheffingen in beginsel worden verleend aan een Fbe op basis van een goedgekeurd faunabeheerplan. Er is echter één uitzondering (artikel 3.17, lid 4 en 5 Wnb), in die gevallen wordt de aanvraag wel via het loket van Fbe ingediend, maar geven wij de ontheffing direct af aan de aanvrager. Het gaat dan vaak om ontheffingen voor gemeenten die belangrijke schade ondervinden aan sportvelden en begraafplaatsen. Voor deze ontheffinghouders gelden dezelfde verplichtingen met betrekking tot registratie van afschot e.d. Zo nodig registreert de Fbe de verlangde gegevens in het geautomatiseerde systeem.

De Fbe heeft een kerntaak om zorg te dragen dat de doelstellingen, de rechten en de plichten voor het gebruik van de Provinciale beschikkingen en vrijstellingen, etc. goed worden gecommuniceerd met de achterbannen van de bestuursleden en het maatschappelijke veld ter verbetering van het maatschappelijk draagvlak.

Aan het Faunabeheerplan worden diverse eisen gesteld. Het dient minimaal te voldoen aan de eisen en voorwaarden die in de Wnb en de verordening zijn genoemd. Uitgangpunt is integraal beheer (schadebestrijding, beheer en jacht) gedurende een langere periode. Het geeft inzicht in middelen en methoden die worden ingezet bij het faunabeheer.

Met de komst van de Wnb is de maximale looptijd verlengd naar 6 jaar en de Fbe kan het plan tussentijds bijstellen, mits wij het goedkeuren. De Fbe stelt minimaal elke 6 jaar een faunabeheerplan op. Met de Wnb is het goedkeuringsbesluit van ons vatbaar voor bezwaar en beroep. In uitzonderlijke gevallen kunnen wij de geldigheidsduur van het faunabeheerplan eenmaal met maximaal één jaar verlengen.

Vanaf artikel 3.2.2. Vnl geven Provinciale Staten de eisen weer die worden gesteld aan het Faunabeheerplan. In algemene zin geeft het Faunabeheerplan de relatie weer tussen de specifieke diersoorten en de door deze soorten veroorzaakte schade danwel de dreiging van schade. Hiervoor is het noodzakelijk om te beschikken over gegevens over de aanwezigheid van betreffende diersoorten, de trend (zowel landelijk als Provinciaal) van deze soorten, de verspreiding en de aanwezigheid over het jaar. Deze informatie is ook nodig om een oordeel te kunnen vellen over de staat van instandhouding van de betreffende diersoorten. Dit is één van de toetsingscriteria bij een afwijking van de algemene beschermingsbepalingen bij beschermde diersoorten. Artikel 3.2.3 Vnl bevat

enkele specifieke bepalingen ten aanzien van soorten waarvoor een landelijke en provinciale vrijstelling geldt of waarvoor, in het kader van artikel 3.17 Wnb, een ontheffing voor schadebestrijding kan worden aangevraagd. In die gevallen geldt artikel 3.1.Bnl, met daarin een verwijzing naar de beleidsregels vervat in Supplement C bij dit kader. Het Faunabeheerplan vormt mede de onderbouwing voor deze toestemmingen.

Artikel 3.12, lid 2, Wnb stelt dat de uitoefening van de jacht dient te geschieden in overeenstemming met het faunabeheerplan. Dit betekent dat het faunabeheerplan hiertoe een regeling dient te bevatten. Provinciale Staten hebben er voor gekozen om geen specifieke voorschriften op te nemen over de wijze waarop de jacht dient plaats te vinden. Dit wordt overgelaten aan de Fbe. Wel wordt verlangd dat in het Faunabeheerplan de samenhang tussen jacht, het gebruik van landelijke vrijstelling en de provinciale vrijstelling, ontheffingen en opdrachten duidelijk wordt gemaakt. Het doel van de jacht is volgens de wetsgeschiedenis de handhaving van een redelijke wildstand in het jachtveld en het voorkomen van schade. In het faunabeheerplan zal onderbouwd moeten worden dat er sprake is van een redelijke wildstand en op welke wijze deze is geborgd. Iedere Wildbeheereenheid zal daartoe o.a. gerealiseerde afschotgegevens, onderverdeeld naar diersoort moeten leveren.

3.3.1.3. Wildbeheereenheid

In artikel 3.14, lid 1, Wnb is de aard en organisatievorm van Wbe's beschreven. Provinciale Staten geven de voorkeur aan een vereniging met volledige rechtsbevoegdheid. De primaire taak van de Wbe's is het planmatig en gecoördineerd uitvoeren van het Faunabeheerplan Utrecht. Vanuit de optiek dat de Wbe's een centrale rol hebben bij de uitvoering van het faunabeheer achten Provinciale Staten het van belang te borgen dat dit beheer op een doelmatige wijze kan plaatsvinden. Daarom is in de verordening gesteld dat alle Wbe's minimaal 5000 ha groot moeten zijn en gelegen binnen de provinciegrens. Tegelijk vraagt de provincie de Wbe's zich verder te professionaliseren. Hiermee wordt een efficiënter beheer bevorderd en de problemen in de uitvoering weggenomen. In artikel 3.3.3. Vnl zijn de werkzaamheden geformaliseerd.

Op grond van artikel 3.14 Wnb zijn jachthouders met een jachtakte verplicht om zich te organiseren in een wildbeheereenheid. Hier wordt duidelijk gemaakt dat de jachthouder verplicht is zich aan te sluiten bij de wildbeheereenheid waar hun jachtveld zich bevind. Een uitzondering is gemaakt voor de medewerkers van de TBO's. De terreinen van deze organisaties zijn veelal verspreid over meerdere Wbe's wat zou betekenen dat hun medewerkers lid zouden moeten worden van al deze Wbe's. Als voorwaarde geldt dan wel dat hun bestuur deel uitmaakt van het Fbe-bestuur. Geschillen om een lidmaatschap worden voorgelegd aan de geschillencommissie (art. 3.3.6 Vnl).

In het werkgebied van de Fbe zijn nu 13 wildbeheereenheden actief, die gezamenlijk zorgdragen voor het uitvoeren van het faunabeheerplan. Ze spelen een belangrijke rol bij de uitvoering van het faunabeheer. Wildbeheereenheden moeten hun nieuwe werkgebieden op 1 januari 2018 op kaart aangegeven. Door de Fbe wordt de begrenzing van het werkgebied van de wildbeheereenheden bekendgemaakt op haar website.

In de Vnl en de toelichting (supplement A) zijn de hiervoor besproken beleidsuitgangspunten geïnstrumenteerd in de paragrafen 3.1 tot met 3.3.

Beleidsafspraken:
1. Wildbeheereenheden schalen op naar minimaal 5000 ha groot en moeten zijn gelegen binnen de provinciegrens op 1 januari 2018. Tegelijk vraagt de provincie de wildbeheereenheden zich verder te professionaliseren.
2. De nieuwe begrenzingen van de werkgebieden worden binnen een week na wijziging van die begrenzingen bekendgemaakt op de Fbe website.

3.3.1.4 BIJ12

Bij12 is de organisatie waar de provincies hun gezamenlijke uitvoerende werkzaamheden hebben samengebracht in één organisatie. Sinds 1 januari 2014 is BIJ12 operationeel. BIJ12 is ondergebracht bij de vereniging het Interprovinciaal Overleg (als 'IPO-schil'), maar is materieel op afstand van het IPO geplaatst. De werkzaamheden van BIJ12 zijn beleidsarm. De provincies bepalen de beleidskaders en hebben ruimte het eigen beleid te bepalen en haar eigen invulling te geven. Bij12 en IPO hebben één begroting en jaarplan.

De provincies hebben in IPO-verband ervoor gekozen het verlenen van tegemoetkomingen in faunaschade te mandateren aan BIJ12. Ook de volgende opgaven uit de Wnb zijn bij BIJ12 belegd:

- Ondersteuning uitvoering van het Programma Aanpak Stikstof voor 12 provincies en 3 ministeries door onder andere gebruikers te ondersteunen en rapportages te verzorgen (zie hoofdstuk 2 van dit kader).
- De (proces)coördinatie van monitoring, dataopslag, informatie, analyse en rapportages van natuurgegevens, met name voor de verantwoording richting Rijk en EU (zie hoofdstuk 6 van dit kader);

3.3.2 Grondslag schadebestrijding en beheer

Ten aanzien van de beschermde diersoorten gelden op grond van de wet verschillende verbodsbepalingen. De belangrijkste hiervan zijn:

- deze dieren te doden of vangen (artikel. 3.1, lid 1, 3.5 lid 1 en 3.10, lid 1);
- deze dieren opzettelijk te storen of te verstoren (artikel. 3.1, lid 4 en 5; 3.5, lid 2);
- om nesten en vaste rust- en verblijfplaatsen te beschadigen of te verstoren (artikel 3.1 lid 2; 3.5 lid 4; 3.10 lid 1);
- om eieren van deze soorten te zoeken, rapen of te vernielen (artikel 3.1, lid 2 en 3; 3.5, lid 3);
- om de dieren, de nesten en de eieren te vervoeren of in bezit te hebben (artikel 3.1, lid 1 en 6; 3.6; 3.36-3.38)
- om gebruik te maken van bepaalde niet-selectieve vangmiddelen (artikel 3.4).

De in de wet opgenomen verboden om beschermde diersoorten te doden of te verstoren zijn niet absoluut. Indien deze soorten een risico vormen voor de bij of krachtens de wet aangewezen belangen kan hiervoor een vrijstelling, opdracht of ontheffing worden verleend.

Voor al deze instrumenten geldt (voor zover het beschermde diersoorten betreft) dat er geen afbreuk gedaan mag worden aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Ook mag er geen andere bevredigende oplossing bestaan. Dit laatste betekent dat er in beginsel geen geschikte, minder ingrijpende, methode mag bestaan om schade te voorkomen. Hieronder bespreken wij de instrumenten.

3.3.2.1 Vrijstelling (artikel 3.15)

Op grond van artikel 3.15 Wnb kan er een vrijstelling worden verleend van de verboden van artikel 3.1, 3.2, tweede lid, 3.5, 3.6, tweede lid, en 3.10 eerste lid van de Wnb ten behoeve van het voorkomen van belangrijke schade aan, onder andere, gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren en schade aan de fauna. Voor het kunnen verlenen van een vrijstelling geldt als eis dat er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Ook mogen er geen andere bevredigende oplossingen bestaan. De vrijstelling betekent overigens niet dat de soort te allen tijde bestreden mag worden. Er dient wel sprake te zijn van een schaderisico op de betreffende percelen of in het omliggende gebied.

Er zijn twee soorten vrijstellingen:

<u>Landelijke vrijstelling (artikel 3.15, tweede lid, Wnb)</u>

Hierbij gaat het om soorten die in het gehele land schade aanrichten. Deze zijn aangewezen artikel 3.1 van Besluit natuurbescherming (hierna: het Besluit). Het betreft: Canadese gans, Houtduif, Zwarte kraai, Kauw, Konijn en Vos. Deze vrijstelling wordt verleend door de Minister. De betreffende soorten mogen worden bestreden met de middelen en conform de voorwaarden van het Besluit.

<u>Provinciale vrijstelling (artikel 3.15, derde lid, Wnb)</u>

Deze heeft betrekking op soorten die in delen van het land (in dit geval de provincie Utrecht) belangrijke schade aanrichten. De soorten worden genoemd in bijlage 1 van de Vnl. Voor deze soorten verlenen Provinciale Staten een vrijstelling. Provinciale Staten hebben op 29 september 2014 de Verordening schadebestrijding dieren Provincie Utrecht 2014 vastgesteld. Deze verordening is geïntegreerd in de Vnl en op één punt aangevuld (vrijstelling voor de Veldmuis).

3.3.2.2 Opdracht (artikel 3.18 en 3.25)

Dit instrument werd onder de Flora- en faunawet een aanwijzing genoemd (voormalig artikel 67 Ffw). Op grond van artikel 3.18, lid 1 Wnb kunnen wij aan de faunabeheereenheden, wildbeheereenheden of aan anderen opdracht verlenen om de populaties van bepaalde diersoorten te beperken. Deze opdracht kan ook betrekking hebben op niet-beschermde soorten (verwilderde dieren en exoten). Met de opdracht kan tevens geregeld worden dat de aangewezen personen toegang hebben tot bepaalde gronden, zonder dat de grondgebruiker daarvoor toestemming heeft verleend. Het Besluit van Gedeputeerde Staten van 28 juni 2005, tot aanwijzing van personen die de stand van diersoorten kunnen beperken blijft op basis van het overgangsrecht van de wet zijn gelding behouden. Gelet op het feit dat de oorspronkelijke aanwijzing regelmatig is gewijzigd en dat er naast dit besluit nog een aantal andere besluiten op basis van artikel 67 Ffw zijn genomen is er, om onduidelijkheden te voorkomen, voor gekozen de aanwijzing niet als bijlage in deze nota op te nemen.

3.3.2.3 Ontheffing (artikel 3.17 en 3.25)

Artikel 3.17 Wnb maakt het mogelijk om een ontheffing te verlenen van verschillende verbodsbepalingen uit de wet indien er sprake is van één van de hier genoemde belangen. Dit is 'lex specialis' ten opzichte van de ontheffingsmogelijkheden uit de paragrafen 3.1 t/m 3.3 van de wet. Ook voor ontheffingen geldt als eis dat er geen andere bevredigende oplossingen bestaan om de aantasting van de genoemde belangen te voorkomen en de toegestane maatregelen niet mogen leiden tot de aantasting van de gunstige staat van instandhouding van de soort.

Een ontheffing wordt in beginsel verleend aan de Fbe op basis van een goedgekeurd faunabeheerplan (artikel 3.17, lid 2 Wnb). Een ontheffing kan ook aan anderen dan een faunabeheereenheid worden verleend indiende noodzaak ontbreekt voor verrichting van de handelingen door tussenkomst van een faunabeheereenheid.

Het ontheffingenbeleid verschilt per diersoort en soms zelfs per populatie van eenzelfde diersoort. Het ontheffingenbeleid per soort is weergegeven supplement C bij dit kader. Ontheffingen worden alleen verleend als dat in overeenstemming is met de in supplement C weergegeven beleidsregels. Voor soorten of situaties waarvoor geen beleid is geformuleerd kijken wij per geval of en onder welke voorwaarden de ontheffing kan worden verleend.

Ten aanzien van het vereiste van de preventieve middelen is een minimum van twee preventieve middelen het uitgangspunt. Het kan echter voorkomen dat hiervan wordt afgeweken. Deze afwijking zal dan nader worden gemotiveerd in de te verlenen ontheffing. Welke preventieve middelen worden ingezet is een vrije keus, gerelateerd aan het gewas en de bedrijfsactiviteiten, mits ze in de door Bij12, unit Faunafonds als (alternatief) middel worden erkend.

3.3.3 Schadebestrijding en beheer

Schadebestrijding heeft betrekking op het bestrijden van schade door dieren op lokaal niveau: het schadeperceel en de directe omgeving. Met een vrijstelling of een ontheffing wordt het aan de grondgebruiker toegestaan om dieren te doden om schade of dreigende schade aan gewassen van de grondgebruiker te voorkomen. Bij de verlening van de vrijstelling of ontheffing wordt gekeken of de duurzame instandhouding van de desbetreffende populatie niet in gevaar komt door de schadebestrijding.

3.3.3.1 Verjagen

Voor het verjagen (verstoren) van een aantal beschermde soorten die veelvuldig in het gehele land belangrijke schade veroorzaken (Canadese gans, Houtduif, Konijn, Zwarte kraai, Kauw en Vos) bestaat een landelijke vrijstelling. Op grond van de wet is verstoring van vogels niet langer verboden voor zover dit niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Een uitzondering is de Brandgans omdat deze soort tevens onder het beschermingsregime van paragraaf 3.2 Wnb valt (Verdragen Bonn en Bern). Voor de soorten van de bijlage bij de wet geldt geen verbod tot verstoring meer. Om deze reden is, met uitzondering van de Brandgans, in de Vnl geen vrijstelling meer van dit verbod opgenomen.

3.3.3.2 Verjagen met ondersteunend afschot

In sommige gevallen is het voor de effectiviteit van de verjaging nodig dat, als middel ter ondersteuning van verjaagacties, ook dieren kunnen worden gedood. Ook is dit toegestaan voor de hierboven genoemde landelijk vrijgestelde soorten. In Utrecht zijn in de Vnl, de Grauwe gans, Kolgans en Brandgans, aangewezen als soorten

waarbij, onder specifieke voorwaarden, ondersteunend afschot mogelijk is. Naast ondersteunend afschot van deze soorten kent de Vnl ook een vrijstelling om Veldmuizen te doden en hun verblijfplaatsen te vernielen in het geval van (een dreiging van) belangrijke schade bij muizenplagen.

3.3.3.3 Gebiedsinrichting in relatie tot schadebeheer

Inrichting van gebieden en beheer van de begroeiing kan invloed hebben op de aanwezigheid van schadeveroorzakende soorten. Indien bijvoorbeeld de broedplekken van ganzen van graslanden gescheiden zijn door dicht struweel, dan zal de schade veroorzaakt door ganzenfamilies beperkt zijn, omdat de jonge ganzen en later de ruiende ganzen die graslanden niet gemakkelijk kunnen bereiken. In bijzondere gevallen kan dat zelfs beperking van de populatieomvang met zich meebrengen omdat het beschikbare voedsel de beperkende factor is.

Ook kan de aanwezigheid van bijvoorbeeld roofdieren van invloed zijn op schadedreiging. Vossen blijken in sommige delen van Nederland een regulerende invloed te hebben op Grauwe ganzenpopulaties. Dat is vooral het geval waar Vossen de ganzennesten gemakkelijk kunnen bereiken. Voor de Grauwe ganzen zijn dan vrijwel alleen de voor Vossen slecht bereikbare plekken interessant. De beschikbare nestgelegenheid is dan de beperkende factor. Doordat de Vos op de landelijke vrijstelling staat is er voor de provincie geen maatwerk mogelijk om de ganzen door de Vos te laten reguleren. Over de invloed van de inrichting en het vegetatiebeheer en over de invloed van predatoren is nog onvoldoende kennis beschikbaar om daar uniform bruikbare voorstellen voor te maken. Waar zich echter mogelijkheden voordoen om bij inrichting en beheer rekening te houden met mogelijke schadedreiging kan daar ervaring mee opgedaan worden.

3.3.3.4 Benutting

We geven een voorkeur aan consumptie en handel van bij de schadebestrijding gedode dieren. Hierdoor ontstaat een nuttige toepassing van natuurproducten, die anders mogelijk in de daartoe geëigende afvalverwerkingskanalen te recht komen. Dit al bestaande beleid sluit goed aan op de uitgangspunten van de Wnb, beschermen, benutten en beleven. Daarom zetten we het voort: we hebben benutting van bij schadebestrijding gedode dieren mogelijk gemaakt via de beleidsregels van supplement C.

3.3.4 Populatiebeheer ter voorkoming van schade

3.3.4.1 Ganzenbeheer

De overzomerende Grauwe gans en Brandgans hebben in de provincie Utrecht een aanzienlijke populatiegroei doorgemaakt. Samenhangend daarmee is de schade die veroorzaakt wordt door deze ganzen gedurende het zomerhalfjaar enorm toegenomen. In 1999 traden in Utrecht voor het eerst substantiële problemen met betrekking tot landbouwschade door overzomerende ganzen op. Sindsdien is de schade veroorzaakt door Grauwe ganzen in het zomerhalfjaar verder toegenomen. Schade door vooral overzomerende ganzen treedt in vrijwel het hele land op.

Gelet hierop is er op landelijk niveau gezocht naar een breed gedragen oplossing van het ganzenprobleem. Op 6 december 2012 werd het Akkoord uitvoering ganzenbeleid 2013-2017 gesloten tussen het IPO en de Ganzen 7[3]. Belangrijkste pijlers van dit akkoord waren: een intensieve aanpak in de periode 1 maart tot 1 november om de populaties van jaarrond verblijvende ganzen te reduceren en rust in de periode 1 november tot 1 maart om de ganzen uit de trekkende populatie zo veel mogelijk te ontzien. Op 26 februari 2013 is ter uitvoering van het Akkoord het Projectteam ganzenbeheer Utrecht opgericht als schakel tussen uitvoering en beleid. In dit team zijn naast de (voormalige) Ganzen 7 partijen ook de KJV en de provincie vertegenwoordigd. Op 2 december 2013 is het landelijke ganzenakkoord ontbonden omdat op enkele details geen overeenstemming kon worden bereikt.

De partijen in het Projectteam ganzenbeheer Utrecht hebben besloten de samenwerking voort te zetten en de gekozen lijn van het ganzenakkoord verder uit te werken tot een Utrechts ganzenakkoord. Deze uitwerking inclusief het overeengekomen ganzenbeheer is beleidsmatig verankerd in dit kader en juridisch geborgd in de verordening en de beleidsregels. Verdere uitwerking en onderbouwing zijn onderdeel geworden van het Faunabeheerplan Utrecht 2014 – 2019.

[3] De Ganzen-7 zijn De12Landschappen, de Federatie Particulier Grondbezit (FPG), de Landbouw- en Tuinbouworganisatie Nederland (LTO), Natuurmonumenten, Stichting Agrarisch en Particulier Natuur- en Landschapsbeheer Nederland, Staatsbosbeheer en Vogelbescherming Nederland

Het beheer is er op gericht om, door middel van reductie van de broedpopulatie Grauwe ganzen, de schadeomvang terug te brengen tot het schadeniveau van 2005. Dat houdt een reductie in en vervolgens het stabiliseren van de broedpopulatie Grauwe ganzen tot een voorjaarsstand van 4000 exemplaren. Voor de Brandgans is het streven om de schadeomvang terug te brengen tot het niveau van 2011. Dat houdt een reductie en vervolgens stabiliseren van de broedpopulatie Brandganzen tot een voorjaarsstand van 3000 exemplaren. In het Faunabeheerplan Utrecht 2014-2019 staat beschreven hoe de doelstelling gerealiseerd wordt. Door de provincie is hiervoor een gereedschapskist gevuld. Zo stemt de provincie haar juridisch instrumentarium af op de gemaakte afspraken, m.a.w. het wegnemen van zoveel mogelijk juridische belemmeringen in beschikkingen en besluiten. Verder is het Provinciale Ganzenbeheerteam (GBT) opgericht, onder aansturing, regie en coördinatie van de Faunabeheereenheid. Het team treft reductiemaatregelen in gebieden die zich aan het regulier beheer onttrekken (bijvoorbeeld langs autowegen) of waar zich knelpuntsituaties voordoen (bijvoorbeeld op landbouwbedrijven waar de jager verhinderd is).

Gedurende het winterhalfjaar (1 november tot 1 maart van het erop volgende jaar) wordt de zomerpopulatie ganzen in belangrijke mate aangevuld met ganzen uit de trekkende populatie. Tijdens deze periode is verjaging met ondersteunend afschot uitsluitend mogelijk op kwetsbare gewassen gelegen buiten de aan te wijzen rustgebieden. Uitzondering op de winterrust is de mogelijkheid om koppelvormende Grauwe ganzen en Brandganzen te doden.

Het akkoord loopt in 2017 af. Het Projectteam ganzenbeheer Utrecht maakt een tussenbalans op. Hoewel uit de laatste telgegevens een afname van de populatie blijkt, dreigen de doelstellingen van het ganzenakkoord om uiteenlopende redenen niet te worden gehaald. Het Projectteam ganzenbeheer Utrecht onderzoekt verschillende opties om de doelen alsnog te kunnen halen, waaronder de verlenging van het akkoord met twee jaar.

Het beleidsuitgangspunt was dat lopende het ganzenakkoord niet of nauwelijks zou worden geïnvesteerd in alternatieve diervriendelijk beheermethoden. Gewacht zou worden op het moment dat de doelstellingen van het ganzenakkoord zouden zijn gehaald. Dan hebben alternatieve oplossingen een grotere kans van slagen. Echter los van de uitkomst van de evaluatie van het akkoord zijn wij vanaf 2016 alvast kleinschalig gestart met enkele proeven, binnen de beschikbaar gestelde middelen (circa € 25.000,--), gericht op diervriendelijker alternatieve beheermethoden[4]:

- Verjaging van ganzen, bijvoorbeeld met lasertechnieken (korte-termijn oplossingen);
- Kleinere proeven gericht op de (her)inrichting van terreinen e.d. (langere termijn oplossingen)

Wij willen deze proeven voortzetten en zullen hiervoor een voorstel doen binnen de beleidscyclus in 2017 (zie paragraaf 3.4.5.), al dan niet in combinatie met de oplossingsrichting komend uit het hiervoor genoemde onderzoek.

3.3.4.2. Ganzenrustgebieden

Onderdeel van het ganzenakkoord is het aanwijzen van rust- en foerageergebieden voor overwinterende trekganzen. Op advies van het Projectteam ganzenbeheer Utrecht hebben wij op 10 maart 2015 drie ganzenrustgebieden aangewezen. Hiermee is tevens motie 26[5] bij de vaststelling van de BFFW uitgevoerd.

Gebied[6]	ha	Soort	periode
N2000 Nederrijn	989	Kol- en Grauwe gans Brandgans	1-11 tot 1-4 1-11 tot 1-5
Lopikerwaard	951	Kol- en Grauwe gans	1-11 tot 1-4
N2000 Oostelijke Vechtplassen incl. zone rondom	4305	Kol- en Grauwe gans	1-11 tot 1-4

[4] Leidraad is Sovon Vogelonderzoek 'Beheer van zomerganzen in de Provincie Utrecht' uit 2013 in opdracht van de provincie en andere onderzoeken in opdracht van BIJ12.
[5] PS Motie 26 d.d. 29 september 2014: Het verzoek rustgebieden aan te wijzen die voldoende capaciteit hebben voor de huidige populatie overwinterende ganzen.
[6] Zie kaart Ganzenrustgebieden bijlage 4

Zie bijlage 4 voor de ligging van de ganzenrustgebieden op de kaart.

Verstoring van ganzen binnen de rustgebieden beschouwen wij als verstoring die van wezenlijke invloed kan zijn op de staat van instandhouding. In de ganzenrustgebieden mogen de winterganzen daarom niet opzettelijk worden verontrust tussen 1 november en 1 april (of 1 mei als het gaat om rustgebieden die zijn aangewezen ten behoeve van Brandganzen).

Omdat er binnen de ganzenrustgebieden geen opzettelijke verstoring plaats mag vinden is er besloten een extra tegemoetkoming in de schade[7] te verstekken. Op basis van IPO afspraken (BACVP besluit d.d. 6 november 2014) hebben wij dit geregeld in de Vergoedingsregeling ganzenrustgebieden Utrecht 2015, waarvan de uitvoering is uitbesteed aan de provinciale gemeenschappelijke werkorganisatie BIJ12, unit Faunafonds.

We zien provincie er op toe dat de rust- en foerageerfunctie van het gebied niet wordt aangetast en geen sprake is van opzettelijk verontrusten en of het wegnemen van de foerageerfunctie door het wegnemen van het beschikbare gras, door het bijvoorbeeld opspuiten of uitsmeren van bagger of andere materialen, waarbij onderstaande handelingen zijn toegestaan:

A. Normale agrarische en waterschap werkzaamheden:
- Rollen, slepen, bemesten (uitrijden), greppelen, evenals op akkerbouwpercelen de daarop gangbare landbouwwerkzaamheden;
- Oogsten van akkerbouwgewassen (grassnijden valt daar niet onder);
- Normaal regulier onderhoud van watergangen, walkanten, dammen, dijken, duikers en drainagesystemen;
- Baggeren van watergangen, mits de bagger(specie) niet verder dan 10 meter gemeten uit de slootkant wordt gelegd of uitgesmeerd.

B. Natuurbeheer:
- Het zoeken van nesten van weidevogels en het plaatsen van markeringsstokken of nestbeschermers ten behoeve van bescherming van weidevogels.

C. Jacht, beheer en schadebestrijding:
- Tot 12.00 uur zijn jacht, beheer en schadebestrijding in ganzenrustgebieden niet toegestaan om de ganzen in de gelegenheid te stellen om vanuit de slaapplaatsen zonder verstoring te zoeken naar plaatsen om te foerageren.
- Na 12.00 uur zijn jacht, beheer en schadebestrijding toegestaan zolang een afstand van tenminste 300 meter tot groepen van minimaal 100 foeragerende ganzen in acht wordt genomen.
- Daarnaast is het toegestaan om maximaal drie dagen per jachtveld, per seizoen, ook vóór 12.00 uur te jagen. Dit is onder de voorwaarde dat deze activiteit niet twee keer in hetzelfde gebied plaats vindt en een afstand van tenminste 300 meter tot groepen van minimaal 100 foeragerende ganzen in acht wordt genomen.

Beleidsafspraken:
1. Het invoeren van automatische taxatie in ganzenrustgebieden vanaf seizoen 2016-2017. Door deze werkwijze hoeven grondgebruikers zelf geen aanvraag tot tegemoetkoming in de schade meer in te dienen. De taxateur van BIJ12 neemt zelf contact op met de grondgebruiker om een bezoek in te plannen.
2. Het Projectteam ganzenbeheer Utrecht maakt in 2016 een tussenbalans op over de voortgang van het Utrechts ganzenakkoord en geeft adviezen over het mogelijk bijstellen van de doelen.
3. Het handhaven van de winterrust, ook in de rustgebieden, heeft prioriteit in het Jaarprogramma Vergunningverlening en Handhaving (JUP).

[7] Schade door de winterganzen (seizoen 2015-2016): binnen de aangewezen gebieden 100% vergoeding van de getaxeerde schade (het behandelbedrag van € 300, - wordt teruggestort en het eigen risico van € 250, - per geval per bedrijf vervalt). Deze vergoeding wordt verder aangevuld met een toeslag van € 50, - per schadehectare per bedrijf. Na 1 april en tot maximaal 1 mei geldt een extra vergoeding van €16,67 per hectare.

4. In 2017 willen wij doorstarten met enkele proeven gericht op diervriendelijker ganzenbeheermethoden en daarvoor, al dan niet in combinatie met de uitkomsten van afspraak 2 een voorstel doen binnen de beleidscyclus in 2017.

3.3.5. Planmatig populatiebeheer van hoefdieren

Populatiebeheer heeft betrekking op het beheren van de stand van beschermde soorten die niet zijn aangewezen als wild. In het faunabeheerplan van de Fbe wordt aan de hand van gegevens over de draagkracht van het gebied en gegevens over schadedreiging bepaald hoeveel dieren er kunnen leven. Door deze doelstand te vergelijken met de telgegevens van de populatie kan worden bepaald hoeveel dieren er aan de populatie onttrokken moeten worden. Voor het uitvoeren van het populatiebeheer wordt een ontheffing verleend of vrijstelling gegeven door de provincie.

In de Provincie Utrecht wordt voor een aantal grote hoefdieren planmatig beheer uitgevoerd. Hieronder werken we dit uit voor de Ree, Edelhert, Damhert en Wild zwijn. Wellicht dat ook met betrekking tot andere soorten ingrijpen in de populatieomvang noodzakelijk zal zijn om schade te bestrijden of te voorkomen. Uiteraard is daarvoor een goede onderbouwing essentieel.

Ree
Uit cijfers van de Stichting Valwild Utrecht komt naar voren dat het aantal aanrijdingen met Reeën tot enkele jaren geleden jaarlijks toe lijkt te nemen. Om inzage te krijgen in de achterliggende factoren en problematiek en zodoende in staat te zijn maatregelen te treffen die dat aantal aanrijdingen zou kunnen laten afnemen is onderzoek[8] gedaan. Met het onderzoek kunnen plekken worden aangewezen waar verhoudingsgewijs vaker aanrijdingen plaatsvinden dan elders op de weg (hotspots). Het onderzoek doet aanbevelingen om het aantal aanrijdingen terug te dringen.

Het planmatig en gecoördineerde beheer van Reeën is vastgelegd in het faunabeheerplan van de Faunabeheereenheid. Het reguleren van de populatieomvang van Reeën is gebaseerd op art.3.10, tweede lid, onderdeel c, van de Wnb. In dit artikel staat vermeld dat ontheffing alleen kan worden verleend als de aanleiding is gelegen in de schadehistorie ter plaatse en van het omringende gebied of in de maximale populatieomvang in relatie tot de draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden.

We kiezen voor een meer flexibel planmatig en gecoördineerd reeënbeheer. Een reeënbeheer dat meer dan voorheen gericht is op het oplossen van problemen en waar mogelijk het voorkomen daarvan. Beheer waarbij op basis van door de Fbe goedgekeurde jaarlijkse werkplannen op basis van een knelpuntanalyse gericht in een gebied of op een locatie wordt ingegrepen. Maatwerk ter voorkoming van ernstige problemen in het kader van de verkeersveiligheid en/of belangrijke schade aan land- en bosbouw. De Fbe organiseert en coördineert dit beheer en geeft aan de breed samengestelde reeënbeheercommissies aan welke onderdelen deze jaarlijkse werkplannen minimaal moeten bevatten. De plannen sluiten zo veel mogelijk op elkaar aan gezien vanuit het leefgebied van het Ree. Is er geen actueel werkplan beschikbaar dan kan de provinciale ontheffing in principe niet worden ingezet in het gebied waarvoor dat plan zou moeten gelden.

Onze ambitie is om op basis van deze aanpak het aantal aanrijdingen met reeën omlaag te brengen, bij voorkeur door verkeers- en wegmaatregelen al dan niet in combinatie met faunabeheer. Zo nodig stellen wij een provinciaal uitvoeringsprogramma op met maatregelen om wildaanrijdingen te voorkomen. Dit programma kan dienen als de provinciale inzet bij de reeënbeheercommissies.

Edelhert
Het Edelhert kan een positieve bijdrage leveren aan de biodiversiteit in de provincie Utrecht en verhoogt de belevingswaarde. Hoewel dat ook geldt voor het Damhert wordt de voorkeur gegeven aan het Edelhert omdat voor deze soort de risico's ten aanzien van het beheer van de populatie en de daarmee samenhangende schade en de verkeersveiligheid geringer zijn. Bovendien was het Edelhert doelsoort voor de verbindingszone Veluwe -

[8] Onderzoeksrapport 2011: Pas op: Overstekend Wild!, Aanrijdingen met reeën in Utrecht"

Gelderse Vallei. Robuuste verbindingen zijn, in het kader van het bestuursakkoord tussen Rijk en provincies, geen Rijkstaak meer, maar er is in het verleden al wel met betrokkenen gecommuniceerd over de mogelijke komst van edelherten.

Daarom kiezen we er voor om natuurlijke kolonisatie door edelherten mogelijk te maken en waar nodig bij te sturen. Afgezien van incidentele meldingen van mogelijk uit gevangenschap afkomstige dieren kom het Edelhert nog niet voor in de provincie Utrecht en zal via de Gelderse Vallei of via de Nederrijn-oevers de Utrechtse Heuvelrug bereiken. Het is op dit moment niet bekend waar en wanneer in de Gelderse Vallei of wanneer er via de Nederrijn de eerste Edelherten gaan verschijnen. Voor de provincie Utrecht is het verschijnen en vervolgens vestigen van Edelherten een nieuw verschijnsel waarmee ervaring opgedaan moet worden. Vooralsnog wordt alleen de Utrechtse Heuvelrug en de hieraan grenzende uiterwaarden beschouwd al potentieel vestigingsgebied voor het Edelhert. De Gelderse Vallei wordt beschouwd als doortrekgebied. Zie bijlage 4 (kaart vestigingsgebied en doortrekgebied Edelhert).

Indien er Edelherten op natuurlijke wijze in deze gebieden verschijnen, zullen ze gevolgd worden en zullen door middel van flankerend beleid knelpunten weggenomen worden. Op basis van een Edelhertenbeheerplan en op basis hiervan jaarlijks op te stellen uitvoeringsplannen, zal de omvang van de populatie beperkt worden waarbij een lage stand en geringe populatiedichtheid uitgangspunt zijn. Voor het vestigingsgebied geldt als richtgetal een dichtheid van 2 Edelherten per 100 ha en voor het doortrekgebied een dichtheid van 1 Edelhert per 100 ha. Het gaat hier om richtgetallen omdat het sterk afhankelijk van de plaatselijke situatie is welke aantallen daarbij mogelijk zijn. Niet uitgesloten wordt dat in het vestigingsgebied lokaal een zeer lage stand zal worden nagestreefd en op andere plaatsen een hogere stand. Een lage stand van Edelherten is goed voor de biodiversiteit en beperkt gewasschade en risico's voor de verkeersveiligheid. De populatiedichtheid wordt afgestemd op maatschappelijk draagvlak en gebiedseigenschappen. De maximale voorjaarsstand van het Edelhert in de provincie Utrecht is gesteld op 150 dieren. Het op bepaalde plaatsen zichtbaar zijn van Edelherten draagt bij aan de belevingswaarde, terwijl op andere plaatsen de dieren zo veel mogelijk met rust gelaten dienen te worden.

Er komt geen regeling voor schadevergoeding vooraf. Tegemoetkoming in de schade zal achteraf plaatsvinden zoals dat ook gebeurt bij schade die door andere beschermde diersoorten wordt veroorzaakt. Bij gewasschade door Edelherten brengt de provincie geen behandelbedrag en eigen risico in rekening. Populatie-ontwikkeling en ruimtelijke spreiding alsook schade worden door middel van monitoring gevolgd.

Wij stellen een draaiboek op waarin aangegeven staat welke stappen er genomen moeten worden indien de eerste Edelherten de provincie bereiken. Daarbij dienen aspecten van verkeersveiligheid en gewasschade gewogen te worden in relatie tot omvang van de groep Edelherten en dienen afspraken gemaakt te worden over beheer en schadebestrijding. Bovendien zal bezien moeten worden op welke wijze de aanwezigheid van ziekte-overdragers in de Edelhertenpopulatie gemonitord kan worden. Ook maken wij afspraken over monitoring om een evaluatie na enkele jaren mogelijk te maken. De evaluatie zal gebruikt worden om te oordelen of voortzetting, al dan niet in aangepaste vorm, zinvol is. Er dient niet uitgesloten te worden dat de uitkomst van de evaluatie aanleiding is om te besluiten dat Edelherten in de Utrechtse situatie niet verenigbaar zijn met de activiteiten die er plaatsvinden. Buiten de potentiële leefgebieden (Gelderse Vallei, Utrechtse Heuvelrug en aangrenzende uiterwaarden) zal een nul-stand nagestreefd worden.

Damhert

Damherten leven al als vrij levende groep in de provincie Utrecht. Indien deze groep uitgroeit tot een levensvatbare populatie dan zal dat als gevolg hebben dat er minder ruimte zal zijn voor het Edelhert. Damherten en Edelherten hebben een vergelijkbaar voedselspectrum. Het beleid is gericht op het voorkomen van nieuwe vrij levende groepen. Uit eerdere studies is gebleken dat er in het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug net genoeg ruimte is voor een levensvatbare populatie Edelherten. Indien de overige delen van de Heuvelrug ook betrokken worden kan de extra ruimte benut worden voor een robuustere populatie Edelherten in plaats van de marges opzoeken en voor zowel Damhert en Edelhert populaties te verkrijgen die qua omvang niet optimaal zijn. Bovendien zijn de risico's ten aanzien van het beheer en de verkeersveiligheid bij Damherten groter dan bij Edelherten.

Voor het Damhert zal het beleid er daarom op gericht zijn om te voorkomen dat er in de provincie Utrecht vrij levende groepen Damherten zullen zijn. Voor de gunstige staat van instandhouding van het Damhert op de Veluwe heeft afschot van naar de provincie Utrecht uitzwermende dieren geen gevolgen. De soort wordt in Nederland niet bedreigd. Uitsluitend in het gebied Plantage Willem III / Remmerdense Heide zal ruimte geboden worden voor een beheersbare groep Damherten.

Wild zwijn
Indien het Wild zwijn de provincie Utrecht al bereikt dan is het via de Gelderse Vallei. De kans is gering omdat voor Wilde zwijnen ook in de aan de provincie Utrecht grenzende delen van Gelderland geen Wilde zwijnen getolereerd worden. In de Gelderse Vallei bestaat geen draagvlak voor Wilde zwijnen, vanwege veterinaire risico's en mogelijke gewasschade. Het Faunafonds verlangt als preventieve maatregel voor Wilde zwijnen dat er stroomdraden en akoestische middelen ingezet worden. Dit brengt voor de grondgebruiker aanzienlijke kosten met zich mee. Voor het Wild zwijn zal het beleid er op gericht zijn om te voorkomen dat er in de provincie Utrecht vrij levende groepen Wilde zwijnen zullen komen. Voor de gunstige staat van instandhouding van het Wilde zwijn op de Veluwe heeft afschot van naar de provincie Utrecht uitzwermende dieren geen gevolgen. De soort wordt in Nederland niet bedreigd.

3.3.6 Jacht

Jacht heeft alleen betrekking op vijf wildsoorten. Op basis van de wet en haar uitvoeringsregelingen is aangegeven op welke wildsoorten de jacht is geopend (konijn, haas, wilde eend, houtduif en fazant), wanneer (jachtseizoen) en onder welke voorwaarden de jacht kan plaatsvinden. Kort gezegd is de jacht dus het bemachtigen van wildsoorten gedurende het jachtseizoen. Bij jacht is de jachthouder (vaak een jager die de jacht huurt van de grondeigenaar) verantwoordelijk voor de redelijke wildstand. Dit is de stand waarbij de wildsoort geen of beperkte schade veroorzaakt, zonder dat de duurzame instandhouding van de soort in het gebied in het geding komt. Er kan worden gejaagd zonder ontheffing of vrijstelling van de provincie.

3.3.6.1 Regeling jacht in faunabeheerplan.

Een nieuw element dat in de Wnb naar voren komt is dat de jachthouder bij de uitvoering van de jacht het faunabeheerplan in acht moet nemen. Artikel 3.12, lid 1 Wnb geeft aan dat de jacht dient te geschieden in overeenstemming met het faunabeheerplan. Hiermee kan de uitoefening van de jacht door een jachthouder worden afgestemd met uitoefening van de jacht op andere jachtvelden en de schadebestrijding op basis van de landelijke en Provinciale vrijstellingen (artikel 3.15 Wnb) en op basis van ontheffingen op grond van artikel 3.17 Wnb.

De wet laat de invulling van het faunabeheerplan, waar het gaat om het onderdeel dat betrekking heeft op de uitoefening van de jacht, in eerste instantie over aan de Fbe zelf. De jacht zelf is geregeld in artikel 3.20 Wnb. Het betreft een wettelijke bevoegdheid van de jachthouder. Deze heeft de verplichting om een redelijke wildstand op zijn jachtveld te handhaven of te bereiken (artikel 3.20, lid 4 Wnb).

Provinciale Staten hebben de bevoegdheid om bij verordening regels te stellen over het door de Fbe op te stellen faunabeheerplan (artikel 3.12, lid 9 Wnb). Deze regels kunnen ook betrekking op het onderdeel van het faunabeheerplan dat handelt over de uitoefening van de jacht. Volgens de wetsgeschiedenis kunnen de regels, met uitzondering van de sluiting van de jacht in geval van bijzondere weersomstandigheden, niet zover gaan dat zij het recht op het uitoefenen van de jacht in belangrijke mate beperken. De jachthouder dient de ruimte te hebben om invulling te geven aan diens verplichting om een redelijke wildstand op zijn jachtveld te handhaven of te bereiken.

Gelet hierop is ervoor gekozen om in artikel 3.2.4 Vnl, ten aanzien van de regeling van de jacht in het faunabeheerplan, alleen de verplichting op te nemen dat in het plan de samenhang tussen de jacht en de schadebestrijding wordt aangegeven, dat er onderbouwd moeten worden wanneer er sprake is van een redelijke wildstand en op welke wijze deze geborgd wordt en dat er gegevens verstrekt dienen te worden over de uitvoering van de jacht (afschotcijfers).

De eis dat de redelijke wildstand moet worden omschreven betekent niet dat in het plan, per wildsoort, exact moet worden omschreven bij welke aantallen er sprake is van een redelijke wildstand en hoe dit geborgd wordt. Dit zou al snel het karakter van afschotplannen krijgen. Deze plannen zijn door de wetgever uit de wet verwijderd en het zou niet passen dat deze door de provincie weer ingevoerd zou worden. Een regeling op hoofdlijnen is voldoende.

Zoals hierboven aangegeven is in artikel 3.20 Wnb aangegeven op welke soorten gejaagd kan worden. Het betreft: Haas, Konijn, Fazant, Wilde eend en Houtduif. De jacht is alleen toegestaan voor zover deze geopend is. De openingstijden zijn opgenomen in de Regeling natuurbescherming. Buiten dit jachtseizoen dient het beheer en de bestrijding plaats te vinden conform paragraaf 3.4 Wnb.

3.3.6.2 Verhuur jachtrecht op Provinciale gronden

In de BFFW 2014 is, naar aanleiding van een daartoe strekkende motie, opgenomen dat de provincie afziet van de mogelijkheid tot het verhuren van jachtrechten op haar eigen gronden. Dit beleid wordt gecontinueerd. Lopende jachtovereenkomsten worden hierbij gerespecteerd. Indien de overeenkomsten aflopen worden zij niet meer verlengd. Bestrijding van schade door de bovengenoemde soorten blijft mogelijk indien wij hiervoor toestemming verlenen.

3.3.6.3 Sluiten jacht in het geval van bijzondere weersomstandigheden.

Op grond van artikel 3.22, lid 4 Wnb zijn wij bevoegd, zolang bijzondere weersomstandigheden dat naar hun oordeel met het oog vergen, de jacht in de gehele provincie of een deel daarvan, voor een bepaalde tijd te sluiten. In het artikel 3.4.3 Vnl is dit ook geregeld voor de Provinciale vrijstelling. Het beleid hiertoe is opgenomen in het Draaiboek bijzondere weersomstandigheden (Bijlage 2). In dit draaiboek is ook opgenomen onder welke omstandigheden ontheffingen tijdelijk worden opgeschort. Het beleid uit de BFFW 2014 wordt gecontinueerd. De formule ter bepaling van het koudegetal is verduidelijkt.

3.4 Faunaschadebeleid

Met het Bestuursakkoord Natuur van 20 september 2011 zijn de provincies sinds 1 januari 2012 beleidsmatig en financieel verantwoordelijk voor het Faunafonds. Vanaf 1 januari 2017 zijn ze dat op grond van artikel 6.1. Wnb ook juridisch. Op grond van artikel 6.1. Wnb verlenen wij in voorkomende gevallen tegemoetkomingen in schade aangericht door van nature in het wild levende beschermde soorten. Dat betekent dat de provincie de regels die voorheen door het Faunfonds werden opgesteld en uitgevoerd nu zelf moet vaststellen en de uitvoering daarvan moet beleggen.

Het faunaschadebeleid is het onderdeel van het faunabeleid dat zich richt op de kostenbeheersing van de gewasschade binnen het faunabeleid in de range van *voorkomen - bestrijden - vergoeden*. De wettelijke verplichting tot het in voorkomende gevallen geven van tegemoetkomingen in de schade is de laatste schakel in de range van het faunabeleid. Dit betekent dat de tegemoetkomingen in de schade sterk afhankelijk zijn van de inzet op de eerste twee schakels en de beperkingen op grond van de Wnb om de schade te mogen bestrijden. Tegemoetkomingen worden mede naar billijkheid bepaald (zie verder artikel 3.7 Bnl toelichting). Met de overname van het Faunafonds hebben de provincies zichzelf een bezuinigingstaakstelling opgelegd door de uitvoeringskosten van het Faunafonds terug te dringen, ook wel “het dichtschroeien van de openeinderegelingen van het Ministerie van EZ”.

In IPO-verband hebben de provincies afgesproken het faunaschadebeleid via de Bestuurlijke Adviescommissie Vitaal Platteland (BACVP) zoveel mogelijk af te stemmen, waarmee binnen dit beleid uniformiteit en rechtsgelijkheid over heel Nederland wordt nagestreefd. Door deze afspraak is er weinig beleidsvrijheid, mede om te voorkomen dat provincies in gerechtelijke procedures tegen elkaar worden uitgespeeld. Indien wij regionaal maatwerk toch noodzakelijk vinden dan informeren wij de buurprovincies in de BACVP. Beleidsdifferentiatie tussen de provincies is binnen grenzen wel mogelijk, maar beperkt zich bij voorkeur tot verschillen in de hoogte van het behandelbedrag (retributie) en/of eventueel in het percentage eigen risico van de tegemoetkoming in de schade. De binnen IPO afgesproken bewegingsruimte voor de retributie is:

- De provincie bepaalt zelf de hoogte van de retributie tot max. € 600[9]. Het te hanteren behandeltarief is in de gehele provincie gelijk. Wel kan in bijzondere gevallen worden besloten de retributie (volledig) terug te betalen.
- De provincie bepaalt zelf of voor een bepaald gebied, periode, schadesoort en/of diersoort, waarvoor de retributie kan worden terugbetaald.

Om het risico op precedentwerking naar andere provincies verder te beperken is het van belang dat de onderbouwing zoveel mogelijk betrekking heeft op voor de betreffende provincie geldende omstandigheden en overwegingen.

Een andere optie tot differentiatie is het eigen risico. Op dit moment hanteren de provincie landelijk een eigen risico van 5% met een minimum van € 250 per bedrijf per jaar[10]. In bijzondere gevallen kan nu al van dit eigen risico worden afgezien. Een eigen risico is mogelijk, omdat de wet spreekt over tegemoetkomingen (dus geen volledige vergoeding) die redelijkerwijs voor rekening van de overheid behoort te komen. Daarbij geldt ook dat de uiteindelijke tegemoetkoming na aftrek van een eigen risico als billijk kan worden beschouwd. De bewegingsvrijheid, die In IPO verband is afgesproken met betrekking tot het eigen risico is:
- Provincies stellen zelf de hoogte van het eigen risico vast tussen 0% en 99%. Deze keuze kan binnen een provincie per gebied, periode, schadesoort en/of diersoort verschillen.

Om precedentwerking zoveel mogelijk te voorkomen is het van belang dat de hoogte van de eigen risico's met de criteria van redelijkheid en billijkheid, zo goed mogelijk worden onderbouwd op grond van de specifieke situatie in een provincie én/of de specifieke omstandigheden in de gevallen waarop deze betrekking hebben.

In het eerste geval, de retributie, is het risico voor precedentwerking naar andere provincies toe bij afwijken veel kleiner dan in het tweede geval. Bovendien kunnen bij een retributie afwegingen spelen van financiële aard (kostendekking), maar ook beleidsmatige afwegingen. Willen wij maatwerk toepassen dan heeft variëren op de retributie veruit de voorkeur (zie ook paragraaf 9.4. leges en retributies). Wijzigingen van het eigen risico, enkel op basis van redelijkheid en billijkheid, dienen bij voorkeur door alle provincies op gelijke wijze te worden genomen.

Het in IPO-verband gezamenlijk afgesproken gemeenschappelijke beleid (model beleidsregels) is overgenomen in de Vnl en de Bnl. In paragraaf 3.6 van de Vnl zijn algemeen verbindende eisen gesteld aan de aanvraag en de taxatie van de schade door de taxateur. In paragraaf 3 van de Bnl zijn de vaste gedragsregels vastgelegd met betrekking tot de uitvoering van artikel 6.1. Wnb. Dit zijn de afgesproken regels voor de vaststelling van de hoogte van de schade (taxatie), het beoordelen van de aanvraag om een tegemoetkoming, het treffen van maatregelen ter voorkoming van schade en de vaststelling van de hoogte van de tegemoetkoming met daarin regels over het eigen risico. BIJ12, unit Faunafonds heeft voor grondgebruikers de Handreiking Faunaschade en Faunschade Preventie Kits opgesteld en op haar website geplaatst. Hierin staan voor verschillende schadeveroorzakende diersoorten per gewas maatregelen opgesomd die de grondgebruiker, en soms zijn jachthouder, kan treffen om schade zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken. In de voorschriften van de Provinciale ontheffingen staat hoeveel preventieve maatregelen uitgevoerd moeten worden (supplement C). Om innovatieve verjaagmaatregelen te stimuleren bestaat de mogelijkheid ook niet in de Handreiking vermelde verjaagmethoden toe te passen.

In artikel 3.7 Bnl zijn niet limitatief de gevallen benoemd waarin geen tegemoetkoming voor schade wordt verleend. Voor schade aangericht door diersoorten waarvoor het gehele jaar voor zowel grondgebruiker als jachthouder voldoende mogelijkheden bestaan om schade aan de landbouw door die diersoorten te voorkomen dan wel te beperken, wordt geen tegemoetkoming verleend evenals voor een ontheffing zonder voorwaarden, beperkingen of clausules ten aanzien van de schadebestrijding. In dit artikel zijn ook besparende maatregelen opgenomen om de bezuinigingsdoelstelling uit het Bestuursakkoord te formaliseren, zoals afbouwregeling ten aanzien van tegemoetkomingen in vogelschade aan zacht fruit en pit- en steenvruchten.

---

[9] *Zijnde de gemiddelde feitelijke behandelkosten inclusief kosten voor taxaties.*
[10] *Met enkele in de regeling opgenomen algemeen geldende afwijkingen.*

Om de acceptatie van de komst van de wolf in Nederland te bevorderen, wordt in afwijking van de beleidsregels geen eigen risico gehanteerd en wordt de retributie teruggegeven als is vastgesteld dat de schade door de wolf is aangericht (artikel 3.8 Bnl).

De hiervoor genoemde retributie (op 1-1-2017: € 300,--) zijn de leges voor het in behandeling nemen van een aanvraag tegemoetkoming van de schade en onderdeel van het terugdringen van de uitvoeringskosten van het Faunafonds. Het is één van de besparende maatregelen. De retributie nemen we op in de Tarieventabel bij de Algemene belastingverordening Provincie Utrecht. De retributie benutten voor het hierboven genoemde Provinciaal maatwerk heeft financiële gevolgen.

Omdat het bedrag een drempel opwerpt om een aanvraag tegemoetkoming van de schade in te dienen en daarmee kleinere schades niet meer worden geregistreerd is eind 2015 de webapplicatie Landelijke Meldpunt Faunaschade vernieuwd. Met dit meldpunt zou het volledige overzicht van de totale faunaschade in Nederland kunnen worden verkregen.

De provincies hebben gezamenlijk in IPO-verband ervoor gekozen het verlenen van tegemoetkomingen in faunaschade, inclusief het instellen van een bezwaarschriftencommissie faunaschade BIJ12, het mandaat om te beslissen op bezwaar en het heffen van de retributie te mandateren aan BIJ12. De eerder gesloten mandaatregeling met BIJ12 voor de uitvoering van de Vergoedingsregeling ganzenrustgebieden Provincie Utrecht 2015 wordt hiermee uitgebreid. Een landelijke uitvoering met één loket en gebundelde kennis is efficiënt en effectief.

Voor het Onderhandelingsakkoord “decentralisatie natuur” had de provincie één uitzondering op de beleidslijn geen ‘verdergaand provinciaal faunaschadebeleid’. In het BFFW is voor het Edelhert een gelijke acceptatieregeling vastgesteld als hierbij genoemd voor de wolf. Dit is verwerkt in de artikelen 3.6, lid 3c en 3.8 Bnl.

3.5 Overig

3.5.1 Exoten en verwilderde dieren

Als gevolg van menselijk handelen worden in Nederland steeds vaker soorten waargenomen waarvan het onwaarschijnlijk geacht wordt dat ze Nederland op eigen kracht hebben bereikt. Dergelijke soorten worden exoten genoemd. In de meeste gevallen veroorzaken deze soorten geen probleem. Bijvoorbeeld omdat vestiging uitblijft of omdat de populatie beperkt blijft. In enkele gevallen groeit de populatie van exoten echter zo explosief dat ze schadelijk kunnen zijn voor ecosystemen of belangrijke schade aan gewassen kunnen veroorzaken. Dergelijke exoten worden aangeduid als invasieve exoten.

In het Bestuursakkoord Natuur is afgesproken dat de provincies ook verantwoordelijk worden voor de bestrijding van (invasieve) exoten. Ter uitvoering hiervan is in artikel 3.19 Wnb opgenomen dat de Minister van Economische Zaken, ter bescherming van flora, fauna en natuurlijke habitats, invasieve soorten kan aanwijzen. Dit dient te gebeuren in overeenstemming met ons. Wij dienen er vervolgens zorg voor te dragen dat de stand van de, aangewezen invasieve exoten zoveel mogelijk wordt teruggebracht. Hiertoe kunnen wij aan anderen opdrachten geven.

Op 1 januari 2015 is de Verordening (EU) Nr. 1143/2014, betreffende de preventie en beheersing van de introductie en verspreiding van invasieve uitheemse soorten (exotenverordening) van kracht geworden. Ter uitvoering hiervan is een lijst vastgesteld van invasieve soorten van Europees belang (unielijst). Op basis van risicobeoordeling kunnen soorten aan de lijst toegevoegd worden. Met het van kracht worden van de lijst op 3 augustus 2016 is een bezits- en handelsverbod van kracht geworden voor deze soorten en is de verplichting ontstaan om deze te bestrijden. De Minister van Economische Zaken is in de wet aangewezen als bevoegd gezag voor de uitvoering van de verordening. Op grond van artikel 3.38, lid 2 Wnb is het mogelijk om ons te belasten met de uitvoering van maatregelen ter uitvoering van de verordening. Dit zal pas gebeuren na overleg met ons, mede met het oog op de financiële consequenties voor de provincie.

De minister heeft geen uitvoering gegeven aan de artikelen 3.19, lid 1, en 3.38, lid 2 Wnb. Dit heeft tot gevolg dat de provincies formeel niet verantwoordelijk zijn voor de bestrijding van invasieve exoten. In overleg met het ministerie en andere partijen zal worden gekeken hoe de bestrijding van exoten het beste vorm gegeven kan worden.
Tot die tijd handhaven we ons huidige beleid. Dit betekent dat we soorten die schadelijk kunnen zijn voor ecosystemen of belangrijke schade aan gewassen kunnen veroorzaken kunnen laten bestrijden. Op dit moment zijn dat, bijvoorbeeld, de Muskusrat die een gevaar vormt voor de veiligheid vanwege de schade aan waterkeringen, de Nijlgans vanwege schade aan gewassen en de Rosse stekelstaart vanwege het risico van hybridisatie met de Witkopeend. Indien blijkt dat andere soorten ook in belangrijke mate schade (kunnen) aanrichten kunnen wij, op basis van artikel 3.18 Wnb, een opdracht verlenen deze te bestrijden waarbij ook bepaald kan worden dat kan worden opgetreden zonder de toestemming van de grondgebruiker.

Ook verwilderde (gedomesticeerde) dieren kunnen schade aanrichten aan flora en fauna of belangrijke schade aan gewassen veroorzaken. Het gaat om verwilderde postduif, verwilderde kat en verwilderde boerengans. Op grond van de Flora- en faunawet was bij de aanwijzing van beschermde diersoorten een uitzondering gemaakt voor gedomesticeerde exemplaren van bepaalde soorten. In de Wnb is dit niet gedaan. Wel is aangegeven dat de beschermingsbepalingen van toepassing zijn op van nature in het wild levende exemplaren. Hiermee is hetzelfde beoogd.

Ook met betrekking tot verwilderde dieren wordt het huidige beleid gehandhaafd. Dit betekent dat het besluit van 28 juni 2005 tot aanwijzing van personen die de stand van diersoorten kunnen beperken (op basis van artikel 67 van de Flora- en faunawet) in stand blijft. Het overgangsrecht bij de wet (artikel 9.5, zesde lid) voorziet hier ook in.

Beleidsafspraken:
1. Wij gaan geen invasieve soorten bestrijden die op de Europese unielijst staan, tenzij de Minister in overleg met ons, mede met het oog op de financiële consequenties, dit opdraagt.
2. Tot dat moment zal in overleg met het ministerie en andere partijen worden gekeken hoe de bestrijding van exoten het beste vorm gegeven kan worden.
3. Wij zetten de bestrijding van soorten die we al eerder bestreden en die schadelijk kunnen zijn voor flora en fauna, ecosystemen, inheemse soorten of belangrijke schade aan gewassen of waterkeringen kunnen veroorzaken voort.
4. Invasieve exoten die de Utrechtse aandachtsoorten verdringen worden bestreden.

3.5.2 Valwild

We ondersteunen een planmatige aanpak in de afhandeling en registratie van het valwild in de provincie. Binnen de provincie Utrecht komen jaarlijks tussen de 200 en 250 officiële meldingen binnen van aanrijdingen met Reeën. Daarnaast vindt een onbekend aantal aanrijdingen plaats dat niet gemeld wordt. Het reguleren van de zorg voor aangereden en gevonden in het wild levende dieren, vooral Reeën, is van groot belang vanwege de verkeersveiligheid (snel verwijderen van aangereden Reeën) en het voorkomen van onnodig lijden van de aangetroffen dieren.

Om meer structuur aan te brengen in de afhandeling en registratie van verkeersslachtoffers, hebben de Faunabeheereenheid, de Vereniging “Het Reewild”, afdeling Utrecht, en de Nederlandse Vereniging voor Natuurtoezicht, afdeling Utrecht, besloten het initiatief te nemen voor de oprichting van de Stichting Valwild Utrecht. Dit is een op 21 juni 2006 opgerichte zelfstandige stichting met een eigen bestuur. We zijn zelf adviseur van het bestuur.

<u>De doelstellingen van de stichting zijn:</u>
a. Het reguleren en formaliseren van de zorg voor aangereden en gevonden in het wild levende dieren in de provincie Utrecht, voornamelijk ten aanzien van Reewild, door middel van deskundige vrijwilligers, die op adequate wijze zorgen voor het zo nodig uit hun lijden helpen van aangetroffen dieren. Het afvoeren, of doen afvoeren van deze dieren en de verdere administratieve afwikkeling.
b. Het bijhouden en verzamelen van gegevens over verkeersslachtoffers van in het wild levende dieren, met het doel om, onder meer, beter inzicht te verkrijgen in frequentie en oorzaak daarvan en de mogelijke voorkoming van slachtoffers en schade.

c. Het verzamelen van gegevens ten behoeve van de Faunabeheereenheid en de door haar op te stellen Faunabeheerplannen.
d. Al hetgeen verder bevorderlijk kan zijn voor het realiseren van gemelde doelstellingen en voor de instandhouding van flora en fauna binnen het werkgebied van de stichting in het algemeen.
e. Het uitvoeren van de regeling 'afhandeling aanrijding met Reeën'.

Vrijwilligers van de stichting, meestal buitengewoon opsporingsambtenaren, registreren het aantal aanrijdingen, sporen de aangereden dieren op en verlossen een dier indien nodig uit zijn lijden. De vrijwilligers worden aangestuurd door een valwildcoördinator. De bevoegdheden van de stichting zijn ontleend aan het aanwijzingsbesluit. Het aanwijzingsbesluit is in 2012 gewijzigd waardoor deze bevoegdheden nu ook gelden voor Edelhert, Damhert en Wild zwijn.

Beleidsafspraak:
1. Wij willen binnen een half jaar na vaststelling van het beleid duidelijke afspraken maken over de leveringsvoorwaarden van gegevens uit het registratiesysteem van de Stichting.
2. De mogelijkheden van andere registratiesystemen zo nodig te verkennen.

3.5.3 Zwanendriften

De komst van de Wnb maakt een einde aan het zwanendriften. Hiermee is het vanuit commercieel oogpunt houden van Knobbelzwanen in het landelijk gebied verboden.

3.5.4 Kievitseieren

Het zoeken, rapen en onder zich hebben van kievitseieren is verboden op grond van artikel 3.3 van de Wnb. We voeren sinds 2002 het beleid dat er geen reden is om ontheffing te verlenen voor deze activiteiten, die vooral zijn ingegeven door culturele en recreatieve motieven. In de provincie Utrecht wordt nog steeds op veel plaatsen door vrijwilligers en agrariërs, ondersteund door Landschap Erfgoed Utrecht, gewerkt aan weidevogelbescherming. Deze activiteiten vinden plaats zonder het rapen van eieren. Voor deze activiteiten is in de Vnl een vrijstelling opgenomen.

3.5.5 Dassenovereenkomsten

Wij willen gebruik blijven maken van de schadeovereenkomst voor de Das. Hierbij wordt de schade éénmaal getaxeerd als basis voor een tegemoetkoming die voor maximaal 6 jaar wordt afgesloten met de grondgebruiker. Deze overeenkomsten zijn geschikt in situaties waar de schade goed voorspelbaar is en voor de soort praktische of juridische belemmeringen zijn om de schade te beperken.

De lopende dassenovereenkomsten zijn door het toenmalige Faunafonds afgesloten voor de periode 2016-2020. Omdat het Faunafonds niet meer bestaat met ingang van de inwerkingtreding van de Wnb is in IPO-verband besloten dat wij mandaat verlenen aan BIJ12 om dassenovereenkomsten namens ons te sluiten (aan te gaan) en vanaf 1 januari 2017 over te nemen. Daarbij heeft de directeur van BIJ12 een volmacht nodig van de Commissaris van de Koning om deze overeenkomsten te kunnen ondertekenen.

Beleidsafspraken:
1. Gedeputeerde Staten willen gebruik blijven maken van de schadeovereenkomst voor de Das.
2. De bevoegdheid van Gedeputeerde Staten om tegemoetkomingen te verlenen voor schade toegebracht door dassen (artikel 6.1 Wnb) en dassenovereenkomsten te sluiten te mandateren aan de directeur van BIJ12.
3. De Commissaris van de Koning een volmacht te verlenen aan de directeur van BIJ12 om deze overeenkomsten namens hem te ondertekenen.

4. Houtopstanden.

4.1 Algemeen beleid

De bescherming van het bosareaal in Nederland gaat verder onder de Wnb met de provincies als regisseur. Met de invulling van het instrumentarium hebben we rekening gehouden met de hedendaagse principes in het natuur- en bosbeheer, zoals ruimte voor natuurherstel en natuurontwikkeling versus behoud van het bestaande bosareaal. De bescherming uit de Wnb vloeit als zodanig niet onmiddellijk voort uit internationale verplichtingen, maar is van wezenlijk belang in het licht van nationale én internationale natuur-, landschaps- en milieudoelstellingen. De Utrechtse bossen hebben daarin een belangrijke regionale maatschappelijke en economische functie. Een groot deel van de bossen is opengesteld, dat maakt recreatievormen mogelijk. De bossen dragen bij aan de klimaatdoelstellingen. In de bossen is de productie van hout en andere duurzame grondstoffen als verdienmodel aanwezig, met uitzondering van de bossen met beschermde hoge natuurwaarden.

Verschillende bostypen, van productiebos tot natuurbos, vormen uiteenlopende bijzondere natuurgebieden. Sommige springen er bovenuit, zoals oude boskernen, bosreservaten en A-locaties[11]. Deze bossen hebben een hoge waarde, omdat er bomen en struiken aanwezig zijn die nog afstammen van de oorspronkelijke inheemse bosflora of al heel lang een ongestoorde ontwikkeling hebben kunnen doormaken met de daarbij typerende biodiversiteit. Zoals verwacht liggen ze dikwijls binnen de begrenzing van de natuurparels. In deze bossen gaan we gelet op de biodiversiteitsdoelstellingen zeer terughoudend om met het toestaan van vellingen. Het beleid is hier gericht op het behoud, het realiseren van natuurdoelen en op de bescherming van deze bossen. In de overige bossen streven we naar variatie ten behoeve van de belevings- en natuurwaarden in een balans met duurzame houtproductie. In deze bossen hebben de verschillende functies een plek naast elkaar.

Afhankelijk van de lokale situatie kan een bepaalde functie prevaleren boven andere functies. Het vinden van een goede balans tussen bos en andere natuurtypen is belangrijk in verband met de biodiversiteitsdoelstelling. Om afgewogen te kunnen beslissen of bosomvormingen ten behoeve van andere natuurwaarden (o.a. heide) zinvol zijn zullen wij een notitie opstellen.

Vanuit natuur- en landschappelijk oogpunt zijn ook de kleinere houtopstanden van groot belang. Deze landschapselementen, in al hun vormen en afmetingen, zorgen voor afwisseling en geven het landschap haar eigen specifieke identiteit. Ook dragen zij bij aan de biodiversiteit als leefgebied en als ecologisch verbinding, ook buiten het NNN. Wij richten ons beleid daarom actief op het behoud van het areaal kleine bos- en landschapselementen (KLE) ook buiten het NNN. Dit gaat enerzijds via het actieve KLE-beleid via agrarisch natuurbeheer en collectieven en binnen dit kader via het passieve KLE-beleid via de Vnl.

Met het oog op het bovenstaande zijn we zuinig op het bosareaal en zetten we minimaal in op het behoud daarvan, waarbij specifieke bescherming uit gaat naar o.a. oude boskernen en bosreservaten (artikel 4.6 Bnl en kaart bijlage 2 Bnl). Deze beleidsuitgangspunten zijn verwerkt in de verordening en de beleidsregels.

Ons houtopstandenbeleid binnen dit kader rust op twee pijlers namelijk op hoofdstuk 4 van de Wnb, maar ook op hoofdstuk 5 Vnl, onderdeel Beschermde kleine landschapselementen.

- De Wnb verstaat onder een houtopstand een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend, die en oppervlakte grond beslaat van tien are (1000m2) of meer, of bestaat uit een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen.
- De Vnl verstaat onder een klein landschapselement een qua oppervlakte of volume beperkte groene component in het landschap, die bijdraagt aan de opbouw, structuur, invulling, identiteit en belevingswaarde van dat landschap, en die niet onder de Wnb valt.

Ad 1 is van toepassing buiten de door de Gemeenteraad vastgestelde bebouwde kom Houtopstanden. Als er geen bebouwde kom Houtopstanden is vastgesteld geldt de Wnb op het gehele grondgebied van de desbetreffende gemeente. Bij voorkeur hebben wij van elke gemeente een actuele vastgestelde kaart zodat er voor onze provincie uiteindelijk één indicatieve kaart toepassingsgebied Houtopstanden is (kaartbijlage VII, Vnl).

[11] Zie het Rapport “Onderzoek waardevolle bossen”

Ad. 2. Het toepassingsgebied van paragraaf 5.5. Vnl Beschermde kleine landschapselementen is grof weg het gebied buiten de rode contour en delen van de bebouwde kom Wegenwet (artikel 5.1.2. Vnl, kaartbijlage III Vnl).

De Wnb en de Vnl vullen elkaar aan, zodat de grotere eenheden, maar ook de kleine landschapselementen zijn beschermd. De KLE elementen zijn geïnventariseerd aan de hand van een aantal criteria (artikel 5.3. Bnl) en op een waardenkaart gezet. De elementen op de kaart vallen direct onder de bescherming van de Vnl (artikel 5.5.2 Vnl).

Voor de grotere KLE elementen en de bosgebieden geldt de Wnb. Met de komst van de Wnb komt er een einde aan het verlies van bosareaal doordat een bosbestemming wordt gewijzigd in een niet-bosbestemming en vervolgens het werk in overeenstemming met dat geldende bestemmingsplan wordt uitgevoerd. In die gevallen trad de Boswet terug en konden de houtopstanden zonder kapmelding en herplantplicht worden geveld. Nu is de kapmelding van kracht en de herinplantplicht.

In sommige gevallen ligt het niet voor de hand om gekapte houtopstanden op de dezelfde locatie terug te planten. Aan welke eisen de herbeplanting in dat geval vervolgens moet voldoen legen we vast in het instrumentarium. Daarin geven wij onder andere aan hoe de Provinciale nog op te richten natuur- en boscompensatiebank hierin is gepositioneerd. Met deze bank bundelen wij de natuur- en boscompensatie op een beperkt aantal locaties, als tijdige en kwalitatieve goede compensatie in de nabijheid onmogelijk is. Binnen deze bank houden wij ook een registratie bij van de compensatieverplichtingen en de voortgang van de uitvoering (zie verder Natuurvisie en paragraaf 4.1 hierna).

Het instrumentarium is verder als volgt opgebouwd. In Hoofdstuk 4 van de Wnb is de bescherming van houtopstanden (paragraaf 4.1 Wbn) geregeld, waarvan de kern wordt gevormd door de kapmelding en de verplichting tot herbeplanting ter plaatse binnen 3 jaar na het vellen van de houtopstand. De herbeplanting dient op bosbouwkundig verantwoorde wijze te worden uitgevoerd. Het Provinciale instrumentarium sluit daar op aan. In paragraaf 4.1 Vnl zijn voorschriften met betrekking tot het indienen van een kapmelding en de vrijstelling van de meldingsplicht opgenomen. In Paragraaf 4.2. Vnl zijn de algemeen verbindende voorwaarden gesteld aan de herbeplanting en de eisen daaraan op andere grond. In artikel 4.2.2. Vnl staan de eisen opgesomd voor herbeplanting op andere grond. Hieraan is de natuur- en boscompensatiebank gekoppeld waarvan de basis weer ligt in artikel 4.2.2. lid 2 Wnb. In beleidsregels (artikel 4.4 Bnl) zijn onze vaste gedragsregels hieromtrent opgenomen. In artikel 4.2.3. Vnl is de ontheffing van de herbeplantingsplicht ingevuld voor het verwijderen van houtopstanden in het kader van natuurherstel.

De Bnl bevat de vaste gedragsregels bij de ontheffingsmogelijkheden, zoals de ontheffing meldingsplicht, wachttijd, termijn van herbeplanting, herbeplanting op andere grond en herbeplantingsplicht. Deze gedragsregels waren neergelegd in de door ons vastgestelde “Beleidslijnen Uitvoering Boswet Provincie Utrecht” van 15 april 2003. Zo zijn de beleidsregels voor de ontheffing herbeplanting op andere gronden verwoord in artikel 4.4 Bnl. De mogelijkheden voor bijvoorbeeld heideherstel worden in 2017 uitgewerkt in een notitie die de onderbouwing levert voor het afwijken van de herinplantplicht (artikel 4.5.Bnl) binnen natuurtypen. In de notitie kunnen zo nodig nadere voorwaarden worden geformuleerd met het oog op de biodiversiteit. Met artikel 4.6 Bnl geven wij aan wanneer het kapverbod voor telkens maximaal 5 jaar kan worden opgelegd. Vanuit de hierboven genoemde beleidsdoelstellingen zullen wij in die gevallen vellingen niet zonder meer toestaan. In dergelijke gevallen zullen wij vaker het kapverbod opleggen en dit mogelijk telkens voor 5 jaar kunnen verlengen.

In paragraaf 5.5 van de Vnl is het verbod opgenomen tot het vellen of doen vellen van door ons als waardevol geselecteerde KLE’s. Deze elementen staan op een waardenkaart kleine landschapselementen met daarbij de selectiecriteria en een foto.

4.2 Natuur- en boscompensatie

We zien meer dan in het verleden een belangrijke (regie)rol voor onszelf weggelegd bij de uitvoering van natuur- en boscompensatie (zie ook de Natuurvisie). We willen daarbij ook de geconstateerde problemen bij de uitvoering van natuur- en boscompensatie oppakken. Deze gewijzigde rol vloeit voort uit de decentralisatie van het natuurbleid naar de provincie en de overdracht van bevoegdheden van Rijk naar provincie in de Wnb.

In de afgelopen jaren is uit landelijke onderzoeken en ervaringen binnen de provincie Utrecht gebleken dat het vaak moeilijk is locaties voor natuur- en boscompensatie te vinden, dat dit leidt tot vertraging in de besluitvorming, en dat met de natuur- boscompensatie vaak losliggende snippers natuur en bos worden gerealiseerd met een lage kwaliteit voor wat betreft natuur, landschap en recreatie. Verder is gebleken dat de registratie, de controle en de juridische borging van de uitvoering en de planologische bescherming van de gerealiseerde compensatie onvoldoende is[12].

Natuurcompensatie (NNN-compensatie) dient plaats te vinden indien in het kader van de Wet ruimtelijke ordening (WRO) ruimtelijke ontwikkelingen mogelijk worden gemaakt die het NNN of de Groene Contour aantasten. Boscompensatie dient op basis van de Wet natuurbescherming (tot eind dit jaar de Boswet) plaats te vinden indien bos wordt geveld en deze niet ter plekke wordt herplant. De regierol die we willen vervullen heeft in het bijzonder hierop betrekking.

De bevoegdheid en verantwoordelijkheid voor de uitvoering van natuur- en boscompensatie die voortvloeit uit de aanleg en verbetering van rijkswegen en rijkswateren ligt bij het rijk. Ook bij de realisatie hiervan wil de provincie zoveel mogelijk een regierol vervullen (zonder de verantwoordelijkheid van het rijk over te nemen), om te bewerkstelligen dat de natuur- en boscompensatie een goede kwaliteit heeft en zoveel mogelijk bijdraagt aan Provinciaal natuur-, landschaps- en recreatiebeleid.

De provincie wil komen tot een slagvaardiger uitvoering van natuur- en boscompensatie en een betere kwaliteit van de compensatie. De provincie zal in 2017 een ‘natuur- en boscompensatiebank’ vormen, dat wil zeggen gronden of al gerealiseerde natuur of bos op voorraad houden voor de realisatie van natuur- en boscompensatie, of over het op voorraad houden afspraken maken met andere partijen. Dit maakt het voor de compensatieplichtigen gemakkelijker en biedt de mogelijkheid de natuur- en boscompensatie te bundelen op een beperkt aantal locaties waar een hoge kwaliteit gerealiseerd kan worden. De compensatiebank biedt tevens de mogelijkheid Provinciale doelen op het gebied van natuur, landschap en recreatie te realiseren. Met het vormen van een natuur- en boscompensatiebank geven wij uitvoering aan motie 45B (PS 8 december 2014/Begroting 2015).

Om de natuur- en boscompensatie via de natuur- en boscompensatiebank op een beperkt aantal locaties te kunnen bundelen hoeft deze anders dan in het verleden niet meer altijd in de directe nabijheid plaats te vinden. In de PRS en PRV zijn de regels hiervoor nu aangepast. In de Vnl (artikel 4.2.2. Vnl) en de Bnl (artikel 4.4. Bnl) zijn de regels voor natuur- en boscompensatie toegevoegd binnen de mogelijkheden van de Wnb. Altijd zal wel eerst onderzocht dienen te worden of tijdige en kwalitatieve goede compensatie in de nabijheid mogelijk is. Indien dit niet het geval is, kan ook compensatie op een andere locatie in de provincie plaatsvinden.

Compensatieplichtigen zijn niet verplicht gebruik te maken van de te vormen natuur- en boscompensatiebank. Zij kunnen ook zelf komen met locaties waarop zij de compensatie willen realiseren. In alle gevallen dient te realiseren compensatie qua oppervlakte, natuurkwaliteit en ruimtelijke samenhang tenminste gelijkwaardig te zijn aan de aantasting. In geval van natuurcompensatie dient de compensatie daadwerkelijk een bijdrage te leveren aan het NNN en plaats te vinden aansluitend op het NNN (bij voorkeur binnen de Groene Contour). In geval van boscompensatie dient de compensatie een meerwaarde te hebben, bijvoorbeeld door te grenzen aan een boskern, bij te dragen aan bestaand natuur-, landschaps- en recreatiebeleid van provincie of gemeenten of te leiden tot een versterking van de landschappelijke kwaliteit.

Met het oog op een slagvaardiger uitvoering is het in de PRS en PRV ook mogelijk gemaakt de natuurcompensatie binnen het NNN te realiseren, indien dit leidt tot een versnelling van de realisatie van het NNN en het NNN gelijktijdig wordt uitgebreid met een gelijke oppervlakte nog te realiseren natuur. Verder zijn voor het

[12] Zie onder andere Nationaal Groenfonds (2010), *Op weg naar een betere natuurcompensatie*; Provincie Utrecht (2010), *Eindrapportage natuurcompensatielocaties, Ruimtelijk Actieprogramma 2008-2011*; Alterra (2011), *Natuurcompensatie. Kansen, knelpunten en rekenregels*; Ambtelijke stuurgroep natuurcompensatie (2013), *Eindrapport*; Algemene Rekenkamer (2014), *Compensatie van schade aan natuurgebieden, vervolgonderzoek naar de bescherming van natuurgebieden*; Nationaal Groenfonds (2014), *Kennisdocument Natuurpunten en Natuurbank*.

vaststellen van de boscompensatieopgave, zoals hiervoor al genoemde, concrete criteria geformuleerd voor het bepalen van deze boscompensatieopgave. In bijlage 1 van de Bnl zijn de vastgelegd in de “Kwaliteitstoelslagen en regels voor boscompensatie op basis van de Wnb”(art. 4.4, lid 3 Bnl). Ook in de NNN-wijzer zullen concrete criteria worden opgenomen voor het bepalen van de natuurcompensatieopgave.

Wij zullen naast het vormen van een natuur- en boscompensatiebank en de hiervoor beschreven aanpassing van het beleid en de regels, ook de registratie, de controle en de juridische borging van de uitvoering en de planologische bescherming van de compensatie verbeteren. In geval van natuurcompensatie dient de compensatie, het beheer en de instandhouding verzekerd te zijn op het moment van vaststelling van het ruimtelijk plan waarin de aantastende ingreep mogelijk wordt gemaakt. Het op te richten natuurcompensatieloket krijgt daarin een centrale rol.

Voorts zetten wij in op communicatie en een goede ontsluiting van de kennis op het gebied natuur- en boscompensatie, o.m. via het natuurcompensatieloket, de Provinciale website en de NNN-wijzer.

4.3 Overgangsrecht en ontheffingen

Op basis van voormalige Boswet zijn twee ‘generieke’ ontheffingen verleend aan Rijkswaterstaat (RWS) en Staatsbosbeheer(SBB)[13]. Deze ontheffingen maken het voor deze organisaties mogelijk om te vellen zonder melding en bieden de mogelijkheid elders te compenseren of zelfs helemaal niet te compenseren. In deze ontheffingen is een jaarlijkse rapportageplicht aan RVO opgenomen. Beide ontheffingen blijven op basis van het overgangsrecht (artikel 9.9 lid 6 Wnb) van kracht, tenzij er goede redenen zijn de ontheffingen in te trekken.

De ontheffing van RWS blijft voor 90% vallen onder de bevoegdheid van het Ministerie van EZ. Dit Ministerie heeft aangegeven de ontheffing te zullen wijzigen en in lijn te brengen met de Wnb en in afstemming met de provincies. Voor Staatsbosbeheer ligt het anders. Hier zijn wij zelf bevoegd gezag. Aangezien de ontheffing ongewijzigd overgaat, blijft de jaarlijkse rapportageplicht dan ook bij RVO. Het blijven rapporten aan RVO is niet wenselijk. RVO heeft namelijk geen houttaken meer. In het overgangsrecht is bovendien niet opgenomen dat de jaarlijkse rapportage naar de provincie gezonden zou moeten worden. Daarom willen wij direct na inwerkingtreding van de Wnb deze ontheffing intrekken. Hiervoor in de plaats kan Staatsbosbeheer, net als andere grondeigenaren met meer dan 1000 hectare bos in onze provincie in aanmerking komen voor de generieke ontheffing. In de beleidsregels is aangegeven onder welke voorwaarden wij deze ontheffing verlenen (artikel 4.1. Bnl).

Beleidsafspraken:
1. We houden het bosareaal tenminste gelijk. Ontheffingen van de herplantplicht verlenen wij daarom slechts in het kader van natuurherstel en gericht op de biodiversiteitdoelstellingen en onder strikte voorwaarden (artikel 4.2.3 Vnl).
2. In bossen met erkend hoge biodiversiteitswaarde (kaartbijlage 2 Bnl) gaan we gelet op de biodiversiteitsdoelstellingen zeer terughoudend om met het toestaan van vellingen. Zo nodig zetten we het kapverbod in.
3. Wij zullen ter onderbouwing van het afwijken van de herinplantplicht binnen natuurtypen in 2017 een notitie opstellen over de mogelijkheden van bosomvormingen naar open natuur en heide.
4. Wij richten in 2017 de Utrechtse natuur- en boscompensatiebank op zoals beschreven onder paragraaf 4.2 en in de Natuurvisie.
5. Wij zetten in op communicatie en een goede ontsluiting van de kennis op het gebied natuur- en boscompensatie, o.m. via het natuurcompensatieloket, de Provinciale website en de NNN-wijzer.
6. We trekken de generieke ontheffingen verleend aan Staatsbosbeheer zo spoedig mogelijk na inwerkingtreding van de Wnb in. In plaats daarvan bieden we Staatbosbeheer een ontheffing van de meldingsplicht aan (zie artikel 4.1. Bnl).

[13] zie http://wetten.overheid.nl/BWBR0010626/2005-01-01 en http://wetten.overheid.nl/BWBR0011180/2005-01-01

5. Landschap en beleving

De onlangs vastgestelde Landschapsverordening provincie Utrecht 2016[14] (Lsv) is beleidsneutraal en volledig overgenomen in hoofdstuk 5 van de Vnl. Het onderbrengen van de autonome Lsv in de Vnl is gebaseerd op de volgende overwegingen:

- De Wnb ziet ook op het behoud van waardevolle landschappen en hun cultuurhistorische aspecten. Zo sluit het hoofdstuk 4 Houtopstanden direct aanvullend aan op paragraaf 5.5. Beschermde kleine landschapselementen en de bescherming van kavelpatronen op de cultuurhistorische aspecten.
- Bij sommige ingrepen gelden naast de bepalingen van de Lsv ook de bepalingen van de Wnb. Door de instrumenten samen te brengen wordt dubbel werk voorkomen. Het stroomlijnen is in het belang van de aanvrager en het bevoegd gezag. Bijvoorbeeld het dempen van wateren. De Lsv toets aan de LNCA-waarden en de Wnb aan de bescherming van soorten. In dit geval kan nu voor het onderdeel natuur binnen de aanvraag met één natuurtoets worden volstaan. Dit laat onverlet dat waar de Lsv niet van toepassing is de Wnb dat wel kan blijven.
- Het toevoegen van de Lsv aan de Vnl loopt vooruit op de integratie van verordeningen binnen de fysieke leefomgeving in de Omgevingsverordening, waardoor de Lsv nu is meegenomen in het objectgericht maken van de Natuurvisie en de Vnl.

In onze Natuurvisie (paragrafen 3.2.3. en 5.1.2) geven wij onze visie over de bescherming van het landschap en de rol van de Lsv daarin. De Lsv is een belangrijk instrument binnen het landschapsbeleid in casu het tegengaan van de verrommeling. Het doel van de Lsv is breder, namelijk het waarborgen van ruimtelijke kwaliteit in het landelijk gebied door de bescherming van de landschappelijke, natuurwetenschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden (LNCA-waarden). De Lsv laat geen ruimte voor andere belangenafweging. In de toelichting van de Vnl, hoofdstuk 5, zijn de beleidsmatige kaders per paragraaf weergegeven. Er is een aparte kwaliteitstoets om in sommige situaties bij ontheffingverlening maatwerk mogelijk te maken. Het toepassingsgebied van de Lsv ligt grof gezegd buiten de rode contouren. Het stelstel van de Vnl, hoofdstuk 5 moet vooral leiden tot de volgende beleidseffecten:

Paragraaf 5.2. Borden, vlaggen, spandoeken en objecten.

- Geen (opvallende) borden, vlaggen, spandoeken en objecten in het landschapsschoon, zodat verrommeling, horizonvervuiling en aantasting van de openheid niet aan de orde is;
- Behoud van de beleving van landschappelijke waarden.

Paragraaf 5.3. Storten, dempen, ophogen en rommelterreinen.

- Geen aantasting of verder verlies van waardevolle kavelpatronen en andere cultuurhistorische kenmerken;
- Behoud van hoofdstructuren en belangrijke zichtlijnen.
- Het beschermen van geomorfologische kenmerken (aardkundige waarden);
- Het voorkomen van verstoring en verrommeling van de ruimtelijke kwaliteit buiten erven en inrichtingen;
- Geen dempingen van waardevolle wateren al dan niet in de combinatie met ‘groene’ waardevolle kleine landschapselementen binnen en buiten het NNN;

Paragraaf 5.4. Wateren, woonschepen, vaartuigen, voorwerpen en hun voorzieningen.

- Geen toename van het aantal woonschepenligplaatsen, tenzij planologisch bepaald.
- Vaartuigen, voorwerpen en hun voorzieningen alleen gecombineerd binnen erven, daarbuiten het voorkomen van verstoring en verrommeling van de ruimtelijke kwaliteit hierdoor (schoonmaken en schoonhouden);
- Het voorkomen van vervanging van bewoonde varende schepen door woonarken in de uiterwaarden;
- Behoud van hoofdstructuren en belangrijke zichtlijnen.

Paragraaf 5.5. Beschermde kleine landschapselementen

- Het behoud van waardevolle kleine landschapselementen, zowel ‘groen’ als ‘blauw’ of gecombineerd, binnen en buiten het NNN door deze vast te leggen op de waardenkaart.
- Geen afname van steppingstones of andere verbindingselementen binnen en buiten het NNN.
- Behoud van hoofdstructuren en belangrijke zichtlijnen.

[14] Besluit van Provinciale Staten van 19 september 2016

De Vnl (hoofdstuk 5) biedt de mogelijkheid om aan ontheffingen voorschriften te verbinden met compensatieverplichtingen (artikel 5.6.1). In gevallen waarbij met het verlenen van een ontheffing economisch voordeel wordt behaald is het niet onredelijk hiervoor iets voor de natuur terug te verlangen.

Afhankelijk van het gebied kan dat bijvoorbeeld variëren van het graven van een poel, het maken van plasdras oevers tot het realiseren van een klein landschapselement. Als realisatie ter plaatse niet mogelijk is zou deze moeten kunnen worden ingeboekt bij de natuur- en compensatiebank (zie paragraaf 4.2). Deze optie onderzoeken wij nog.

De aan de Vnl verbonden waardenkaarten moeten regelmatig worden vernieuwd. Voor deze kaarten is een actualisatie voorzien medio 2017. In hoofdstuk 4 zijn wij al ingegaan op het op elkaar aansluiten van het onderdeel houtopstanden uit de Wnb en paragraaf 5.5 van de Vnl. Door de onder de Wnb vallende houtopstanden te koppelen aan de waardenkaart kleine landschapselementen kan een potentiële waardenkaart worden opgesteld. Deze kaart geeft aan waar de opties tot landschapsherstel zich bevinden. Hiermee zou gericht kunnen worden gestuurd op herstel van landschappelijke structuren.

In het jaarlijkse uitvoeringsprogramma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving geven wij jaarlijks de beleidsaccenten aan om de hiervoor genoemde beleidseffecten binnen de beschikbare capaciteit zo adequaat mogelijk te kunnen realiseren.

Beleidsafspraken:
1. In samenwerking met gemeenten (landschapscoördinatoren) en andere betrokkenen die zich bezig houden met KLE's willen wij op basis van een projectvoorstel bij de voorjaarsnota daarna starten met een actualisatie van de waardenkaart kleine landschapselementen, zoals bedoeld in bijlage VI (artikel 5.5.1 Vnl).
2. De waardenkaart bijlage IV als bedoeld in artikel 5.3.2, dempingen zullen wij in 2017 doorlichten op noodzaak tot herziening.
3. We gaan na of compensatieverplichtingen voortkomend uit hoofdstuk 5 ook kunnen worden ondergebracht in de natuur- en compensatiebank.

6. Monitoring, informatievoorziening en onderzoek.

De provincies hebben een centrale rol gekregen in de monitoring van natuurgegevens. In de Wnb is opgenomen dat de provincies de natuurgegevens verzamelen en het Rijk rapporteert. Bij de natuurmonitoring worden gegevens in het veld verzameld, opgeslagen als data en gebundeld tot informatie waarmee de analysen kunnen worden verricht om te voldoen aan de Europese rapportageverplichtingen om de zes jaar uit de VR en HR. In het natuurpact is afgesproken dat het Planbureau voor de Leefomgeving eens in de drie jaar evalueert of het gevoerde natuurbeleid leidt tot halen van de afgesproken doelen in het Natuurpact. Dit betekent dat monitoring nodig is voor zowel de internationale natuurrapportages als voor de in voortgangsrapportages over de in het Natuurpact gemaakte afspraken over de realisatie en kwaliteit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN), Natura 2000 en Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), het soortenbeleid, de natuur buiten het NNN, maar ook het buiten dit kader vallende agrarisch natuurbeheer.

Om deze opgave te realiseren werken Rijk en provincies samen één landelijk samenhangend systeem van monitoring voor alle ecologische aspecten uit het Natuurpact. Tot nu toe wordt de verzamelde natuurinformatie opgeslagen in een landelijke databank die door onze gezamenlijke uitvoeringsorganisatie BIJ12 wordt beheerd en die momenteel door vijf partijen wordt ondersteund: het IPO, de Ministeries van Economische Zaken (EZ) en Infrastructuur en Milieu (I&M), Rijkswaterstaat (RWS) en terreinbeherende organisaties (Natuurmonumenten, 12 Landschappen en Staatsbosbeheer). Vanuit hun nieuwe rol zijn de provincies de kwartiermakers voor het Informatiehuis Natuur binnen het domein van de fysieke leefomgeving. De informatie uit de landelijke databank kan ook beschikbaar worden gesteld voor het beoogde Digitale Stelsel Omgevingswet (de opvolger van de Laan van de Leefomgeving). Het IPO heeft afspraken gemaakt met het Rijk[15] over de rapportages waarvoor natuurinformatie moet worden verzameld.

Zoals aangekondigd in de Natuurvisie gaan wij in 2017 werken aan een Supplement Monitoring en Bijsturing om wat we nu doen in kaart te brengen en om dit beter af te stemmen op de nieuwe verplichtingen. Te checken waar de Europese, landelijke en Provinciale doelen elkaar overlappen (om dubbelwerk te voorkomen) en waar mogelijke doelen (gaten) nog moeten worden ingevuld. Gekeken zal worden of aansluiting gezocht kan worden bij bestaande inventarisatie- en monitoringsprogramma's. Op basis daarvan, samen met de huidige partners. toe te werken naar een gemeenschappelijke methodiek waarbij door slimme koppelingen, combinaties en inzet de meetdoelen optimaal kunnen worden bediend en resources effectief worden benut. In dit plan eveneens de informatiebehoefte van het bestuur en de tijdsboog van rapporteren mee te nemen.

In het plan zal ook aandacht zijn voor de verzameling van gegevens die voortkomen uit het faunabeheer en de jacht. Ook hier is een behoefte aan landelijke uniformiteit, kwaliteitsborging en maatschappelijke transparantie. De provincies, faunabeheereenheden en Bij12 Faunafonds hebben behoefte aan bundeling van de met elkaar samenhangende informatiestromen uit telgegevens, preventieve maatregelen, afschot, schademeldingen en schade-uitkeringen op locatieniveau.

Samenvattend hebben de provincies vanuit hun nieuwe rol de verplichting gegevens te verzamelen en daar regie op te voeren. Als beleidsuitgangspunt hanteert de provincie dat bij de gegevensverzameling het eigenaarschap van de gegevens die bij de uitvoeringspartners ontstaan als (deel)product van verplichtingen uit wettelijke en Provinciale besluiten/beschikkingen bij de provincie blijven. Immers de provincie blijft als keteneigenaar daarvoor verantwoordelijkheid dragen en moet daarover altijd verantwoording kunnen afleggen.

Faunatelling
We hebben in 2005 samen met de Fbe een Plan van aanpak Monitoring Faunabeheer opgesteld waarin naast de inventarisatie van de gegevensbehoefte ook is aangegeven in hoeverre de benodigde gegevens al verzameld worden en in hoeverre gegevens actief verzameld dienen te worden. De provincie draagt aan dit plan bij door het leveren van deskundigen en het financieren van de tellingen. De gegevens worden met elkaar gedeeld.
Sinds 2006 vindt er in het vroege voorjaar een vlakdekkende telling over het gehele landelijke gebied van de provincie Utrecht plaats. Hierbij worden door leden van de achterbannen van de Fbe (jagers, terreinbeheerders, grondbezitters en agrariërs) aangevuld met Provinciale medewerkers en andere deskundigen een groot aantal

[15] Nr. 63 Brief van STAS van EZ; Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal Den Haag, 22 maart 2016

beschermde maar (potentieel) schadeveroorzakende soorten geteld. Deze telling, die door ons wordt gefaciliteerd, levert informatie op die zowel door de Fbe als door ons provincie gebruikt kan worden. De Fbe zal deze gegevens aanwenden bij het aanvragen van ontheffingen en als onderbouwing van het Faunabeheerplan. De provincie zal deze gegevens aanwenden bij het verlenen van ontheffingen en bij het opstellen van Provinciaal beleid. Sinds 2011 vindt er ook een zomertelling plaats van ganzen. Dit gebeurt vlakdekkend in de ganzengebieden. Deze telling geeft informatie over de omvang van de populatie ganzen nadat het broedseizoen is beëindigd. Deze telling wordt op een vergelijkbare manier georganiseerd en uitgevoerd volgens een protocol dat sinds 2013 ook elders in het land wordt toegepast.

Onderzoek
We vinden onderzoek naar alternatieven, zoals inrichtings- en beheersmaatregelen, van belang en zal zinvolle initiatieven daartoe ook ondersteunen. Bij experimenten en onderzoeken die voor alle provincies van belang zijn zal dit op interprovinciaal vlak plaatsvinden, bijvoorbeeld via de gezamenlijk uitvoeringsorganisatie BIJ12, unit Faunafonds.

Beleidsafspraak
1. We stellen een Supplement Monitoring en Bijsturing op waarin bovengenoemde aspecten een plaats krijgen (zie Natuurvisie).
2. We voeren, bij voorkeur in gezamenlijkheid met de andere provincies via het IPO, de regie op data- en informatievoorzieningen als het uit onze wettelijke bevoegdheden voortkomt. Het meewerken aan de ontwikkeling en het beheren van gegevensregistratiesystemen volgens het beleidsuitgangspunt (het regievoeren) als hiervoor benoemd.

7. Toezicht en Handhaving

De provincie zet in op een effectief en adequaat toezichts- en handhavingsniveau waarmee wordt voldaan aan de wettelijke en in nationale en Europese rechtspraak geformuleerde eisen. De handhaving van de bestaande taken binnen dit kader blijven daarbij minimaal op het huidige niveau.

Wettelijke gebods- en verbodsbepalingen hebben alleen zin als er op wordt toegezien en als ze nageleefd worden en dat bij in gebreke blijven handhavend wordt opgetreden. Daarom hebben overheden die bevoegd gezag zijn voor toezicht en handhaving de plicht om voor effectief en adequaat toezichts- en handhavingsbeleid te zorgen en dat ook te realiseren door de inzet van voldoende capaciteit.

Wij willen het toezicht en de handhaving van de Wnb snel professionaliseren via de programmatische aanpak[16]. Vertrekpunt is de driedeling uit de Wnb; gebiedsbescherming, soortbescherming en bosbescherming. Voor een goede organisatie van de nieuwe handhavingsopgave dienen de hoofdvragen wat, wie en hoe te handhaven eerst te worden beantwoorden. Probleem hierbij is dat, in tegenstelling tot de vergunningverlening, de noodzakelijke kaders en instrumenten nog grotendeels moeten worden ontwikkeld. De grondslag voor het aanwijzen van toezichthouders staat in art. 7.1, lid 1 Wnb.

1. Wat gaan we handhaven?

Ten eerste is een inventarisatie van de toezicht- en handhavingstaak noodzakelijk. Het op een rij zetten van de wettelijke normen uit Wnb, Besluit en Regeling Wnb, Vnl en Bnl, voorschriften verbonden aan beschikkingen en besluiten, meldingsplichten en vrijstellingen zoals gedragscodes en beheerplannen.

Daarnaast is het van wezenlijk belang om voor een effectieve handhaving afspraken te maken over de omgang met de nieuwe begrippen uit de Wnb. Deze zijn voor handhaving niet makkelijker geworden. Bijvoorbeeld voorheen was de basis om diverse vormen van verstoring van dieren te voorkomen, nu gaat het om de verstoring die de staat van instandhouding in gevaar brengt. Ook is opzettelijke verstoring van soorten met de Wnb niet langer verboden. Hoe gaat de handhaving om met de interpretatie van dit begrip in de praktijk?

Het 'wat' leggen wij jaarlijks vast in het Jaarprogramma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (JUP). In dit jaarlijkse handhavingsuitvoeringsprogramma stellen wij de ambities, beleids- en wettelijke doelen en prioriteiten vast. Deze opgave wordt geprogrammeerd in uren en middelen en gaat vervolgens de uitvoering in. Elk jaar wordt kort geëvalueerd.
Het JUP 2017 is het eerste programma waarin de nieuwe en de bestaande VTH taken geïntegreerd worden en geregisseerd gaan worden vanuit de nieuwe ambities (beleidsprioriteiten) uit de Provinciale Natuurvisie en dit beleidskader.

Met ingang van 1 juli 2014 worden de groene handhavingstaken uitgevoerd door de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD). We sluiten een dienstverleningsovereenkomst (DVO) met de RUD waarin op basis van de beschikbare middelen (nieuwe) taken worden belegd. De RUD gaat ons toezicht- en handhavingsbeleid uitvoeren volgens het JUP, in aanvulling op hun huidige takenpakket. Na een jaar vragen we de RUD om de balans op te maken en na te gaan of onze ambitie met de bij de inwerkingtreding van de Wnb beschikbaar gestelde capaciteit kan worden waargemaakt.

Ondertussen zal er dan kennis zijn verzameld over het naleefgedrag op basis waarvan risicoanalyses kunnen worden gemaakt voor een gerichte inzet van de benodigde handhavingscapaciteit en de verdere invulling van de groene handhavingsstrategie (het hoe).

2. Hoe gaan we handhaven?

[16] Op grond van de Wabo, hoofdstuk 5, (artikel 5:3 Wabo) en het daaraan gekoppelde Besluit omgevingsrecht, dienen bestuurlijke overheden te voldoen aan de proces-eisen die in het Besluit omgevingsrecht staan (Artikel 7.2 t/m 7.7 van het Bor). Het aan de Wabo gekoppelde toezicht en handhaving op grond van de Wnb dient ook op deze wijze georganiseerd te zijn. De proceseisen betreffen een analyse van de vraagstukken waar men als toezichthoudend orgaan mee te maken heeft, stellen van doelen, programmeren, borgen middelen en capaciteit, uitvoeren en evaluatie. Het programma loopt al zo'n 10 jaar en is al ruim 5 jaar in wetgeving verankerd. Deze eisen gelden voor alle overheidslagen die bevoegd zijn voor toezicht en handhaving.

Welke kaders en instrumenten zijn nodig om de nieuwe taken uit de Wnb conform de wettelijke eis effectief en efficiënt te kunnen organiseren volgens het programmatisch handhaven. De toezichts- en handhavingsstrategie ligt momenteel vast in de Provinciale Nalevingsstrategie Omgevingsrecht 2012-2015, GS d.d. 20 december 2011. Dit beleidsdocument bevat de nalevings-, preventie-, toezicht-, sanctie-, alsook de gedoogstrategie en bevat de keuze tussen straf- en bestuursrecht in verschillende situaties.

Het IPO en het OM namen eind 2012 het initiatief om een landelijke strategie op te stellen voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH-taken). Dit samen met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), de Unie van Waterschappen (UvW), het ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM) en enkele andere partijen. Dit omwille van een 'gelijk speelveld' voor natuurlijke of rechtspersonen voor wie een bepaalde norm of voorschrift geldt (normadressanten). De Landelijke Handhavingstrategie (LHS) geeft hier inhoud aan door:

"Het centraal stellen van sterke, slagkrachtige en onafhankelijke handhavinginstanties met een beginselplicht tot handhaven. Die passend interveniëren bij iedere bevinding. Dat wil zeggen afhankelijk van de situatie weloverwogen kiezen voor alleen bestuursrechtelijk, bestuurs- èn strafrechtelijk of alleen strafrechtelijk optreden. En die in vergelijkbare situaties vergelijkbare keuzes maken, interventies op vergelijkbare wijze kiezen en toepassen."

De LHS biedt een breed toepasbaar kader voor handhaving. Onder de LHS kunnen specifieke handhavingstrategieën worden uitgewerkt en vastgesteld. Het brede kader van de LHS kan ook voor de groene wetten worden toegepast, maar wij achten een aanvullende specifieke handhavingsstrategie voor de Wnb op termijn mogelijk wenselijk. In deze groene strategie is ook aandacht voor de afwikkeling van handhavingsverzoeken, klachten, gedoogsituaties en meldingen van derden. Het stroomlijnen van klachten en meldingen en hierop te reageren naar analoge van de milieuklachtentelefoon van de RUD. Voorts willen wij, vooral vanwege het hoge risico van de onomkeerbaarheid van zaken, hoge prioriteit geven aan de inzet van preventieve handhaving (voorlichting en communicatie). Dit houdt tevens verband met het principe natuur-inclusief vergunnen. Voorkomen is beter dan herstellen (als dat al mogelijk is).

In dit verband hechten wij ook aan het opdoen van ervaringen met de Wnb en deze te benutten in de aanvullende toezichts- en handhavingsstrategie Wnb. Aan te sluiten bij eventuele landelijke IPO initiatieven.

3. Wie gaat handhaven?

De verwachting is dat meer dan 80% van de aanvragen direct bij de provincie worden ingediend, nu de Wnb niet aanhaakt bij de Wabo omgevingsvergunning. In die gevallen gaan we dus ook handhaven. Voor de gemeenten verandert er nu ten opzichte van de huidige praktijk weinig. In plaats dat de Verklaring van geen bedenkingen nu naar het Rijk wordt doorgestuurd, gaat deze vanaf 2017 naar de provincie. In die gevallen blijft de gemeente, net als voorheen, het bevoegd gezag voor de vergunningverlening en de handhaving van deze categorie omgevingsvergunningen. We hebben voor de vergunningverlening over deze categorie werkprocesafspraken gemaakt met de gemeenten.

Het is bij het opstellen van dit kader nog niet duidelijk of het Besluit Omgevingsrecht (BOR) en de daarbij ontstane dubbele handhavingsbevoegdheid doorgang heeft gevonden. In dat geval mogen zowel gemeenten als provincies handhaven op de gebods- en verbodsbepalingen uit de Wnb en vergunningsvoorschriften. Als dit niet het geval is dan zal samenwerking des te belangrijker worden. Maar los van dit alles is onze insteek dat de RUD namens de gemeenten zal optreden, naar analogie met de wisselwerking tussen RUD en provincie. Voor ons is een belangrijke drijfveer voor deze keuze het gegeven dat wij verantwoordelijk zijn voor het halen van de natuurdoelstellingen uit de Wnb en op deze wijze kwaliteit en specialisme wordt gebundeld.

Enkele uitgangspunten voor het wat en hoe binnen dit kader zijn:

- De ervaring leert dat groene handhaving het meest doeltreffend, slagvaardig en efficiënt plaatsvindt door de combinatie van de bestuursrechtelijke handhaving en de strafrechtelijke handhaving. De namens de RUD Utrecht optredende handhavers van deze wet zijn daarom zowel toezichthouder als Buitengewoon opsporingsambtenaar.
- Bestuursrechtelijk handhaving is aan de orde als het gaat om omkeerbare overtredingen, gevolgschade die herstelbaar is of overtredingen waarbij de kans op herhaling groot is.

- Veel bepalingen in de Wnb zijn gedragsvoorschriften, waarvan overtreding slechts op heterdaad kan worden vastgesteld. De gevolgen van de overtreding zijn onomkeerbaar. In die gevallen ligt een 'lik-op-stuk' aanpak voor de hand door inzet van strafrecht volgens de lijn van het Openbaar Ministerie.
- Los van de gestelde beleidsprioriteiten heeft in het JUP altijd de hoogste handhavingsprioriteit het handhaven van de winterrust voor ganzen in periode van 1-11 tot 1-3 en in ganzenrustgebieden en als het zich voordoet het toezicht op geschorste ontheffingen, bijv. naar aanleiding van meldingen over vermeende stroperij en op de jacht vanaf het moment dat het 'Draaiboek bijzondere weersomstandigheden' in werking treedt.

Daarnaast is er een handhavingsrelatie met de Fbe. Deze organisatie verleent als ontheffinghouder via machtigingen ('doorschrijven of doormachtigen') toestemming aan de grondgebruikers of jachthouders voor het gebruik van de eerder door de provincie afgegeven ontheffing op grond van de wet. De ontheffinghouder heeft als taak om andere gebruikers te wijzen op de ontheffingsvoorschriften en de correcte naleving daarvan. Op verzoek wisselt zij informatie over het doormachtigen van de ontheffingen uit met de provincie, voor zover deze informatie niet beschikbaar is in de door de RUD gebruikte webapplicatie. Mede op basis van deze gegevens voeren wij de controles in het veld uit.

Beleidsafspraken

1. Op basis van de gesloten DVO met de RUD stellen wij het JUP 2017 vast met daarin de VTH opgave van de Wnb afgestemd op de ambities uit de Provinciale Natuurvisie en dit kader gekoppeld aan de normen en voorschriften uit de Wnb en de beschikbare middelen en capaciteit.

2. In de loop van 2017 beslissen wij, mede op basis van opgedane ervaringen, of wij een aanvullende toezichts- en handhavingsstrategie in aanvulling op de LHS opstellen specifiek voor de Wnb.

3. Na een jaar werken met de Wnb maken wij de balans op om na te gaan of onze ambitie met de bij de inwerkingtreding van de Wnb beschikbaar gestelde middelen en capaciteit kan worden waargemaakt.

4. Wij stellen in samenspraak met de gemeenten, de RUD en Omgevingsdienst Zuidoost proces- en werkafspraken op voor 1 juni 2017 die betrekking hebben op de nieuwe taken uit de Wnb betreffende vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH-taken)

5. Wij stellen uiterlijk in de maand januari van het desbetreffende jaar het Jaarprogramma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (JUP) vast voor de uitvoering van onze VTH taken voortkomend uit de Wnb en de Vnl.

6. Wij willen, zeker het eerste jaar, een zwaar accent leggen op de communicatie met als doel overtredingen zoveel mogelijk te voorkomen (preventieve handhaving).

8. Communicatie

Goede communicatie rondom de Wnb is van groot belang. Het moet de belanghebbenden duidelijk zijn wat de Wnb is, wat dit voor hen betekent en wat de rol van de provincie is. De communicatie richt zich op drie onderdelen van de Wnb: de inwerkingtreding, de beleidsontwikkeling en incidenten rond schadebestrijding.

Communicatiestrategie inwerkingtreding Wet natuurbescherming
Rond de inwerkingtreding van de wet wordt vooral ingezet op betere samenwerking met de doelgroepen die met de uitvoering van de wet te maken krijgen. Om de bevoegde gezagen, belangengroepen en potentiele vergunningsaanvragers voor te bereiden op de nieuwe wet en de veranderingen die dit met zich meebrengt, worden zij uitgebreid geïnformeerd via voorlichtingsbijeenkomsten, nieuwsbrieven, Q&A, digitale 'helpdesk' en de website. Hiervoor is in 2016 een actieplan gemaakt en uitgevoerd aan de hand van de kernboodschap "Natuur is een goeie buur".

Na inwerkingtreding en beleidsontwikkelingen
We verwachten dat er na inwerkingtreding nog veel vragen uit de dagelijkse praktijk naar voren komen. Daarom besteden we ook in 2017 veel aandacht aan communicatie met bevoegde gezagen en belangengroepen. Hiervoor hebben wij in 2016 een communicatiestrategie opgesteld die wij verwerken in het communicatieplan, die wij na in werking treding verder zullen uitrollen. De focus ligt op uitleggen van de taakonderdelen van de Wnb, de Provinciale beleidskoers en het inzetten op samenwerken. In plan worden de verschillende doelgroepen benoemd en gerichte informatiestromen voor opgezet.

Nieuwe beleidsontwikkelingen zullen wij met de direct betrokkenen bespreken en voor de overige partijen via de hierboven genoemde kanalen. Voor de nieuwe beleidsontwikkelingen streven wij naar draagvlak.

Incidenten
Waar dieren worden verstoord of gedood is goede communicatie essentieel. Hoe gaan we om met de maatschappelijk emotionele discussies naar aanleiding van maatregelen voor populatiebeheer en schadebestijding binnen dit kader van natuurdoelstellingen. Ook met betrekking tot de nieuwe taken waar dieren bij projecten mogelijk moeten wijken, kunnen de gemoederen hoog oplopen. Waar deze situaties zich met enige mate van zekerheid zich kunnen gaan voordoen en die raken direct aan de Provinciale verantwoordelijkheid maken wij proactief een woordvoerderslijn met het eerlijke verhaal.

In gevallen die raken aan het faunabeheer trekken provincie en Fbe gezamenlijk op. De Fbe is eerstelijns verantwoordelijk voor de publieks- en gebruikersvoorlichting in het veld en voor de voorlichting aan de achterbannen van de in het bestuur vertegenwoordigde achterbannen. Incidenteel vindt samenwerking met de Fbe plaats voor de organisatie van bijeenkomsten voor de specifieke doelgroepen (o.a. grondgebruikers, jachthouders, gemeenten, semi-overheden of het grote publiek) om de wet en haar gevolgen voor de verschillende belanghebbenden uit te leggen. In die gevallen waar de gemoederen hoog kunnen oplopen en/of met veel media-aandacht is de woordvoerderslijn van de provincie leidend.

Beleidsafspraken
1. We stellen een communicatieplan op dat wij vanaf 2017 gaan uitrollen gericht op de verschillende doelgroepen om de invoering van onze nieuwe wettelijke taken binnen de Wnb ook in 2017 toe te lichten, onze gekozen beleidskoers te vertellen en de invoering verder te begeleiden.
2. We formuleren een kernboodschap –al dan niet in IPO verband- ten aanzien van het soorten- en faunabeleid.
3. We proberen de maatschappelijke gevoeligheden rond een ingreep tijdig in te schatten en anticiperen daarop aan de hand van de kernboodschap en inzoomend op het specifieke geval.
4. We voeren de communicatieafspraken benoemd onder de beleidsafspraken in de voorgaande hoofdstukken uit.

9. Financiën

9.1 BIJ12, unit Faunafonds

Via het Provinciefonds ontvangen de provincies sinds 2003 middelen voor de uitvoering van de wet op basis van tussen het Rijk en de provincies gemaakte afspraken. Met de verdeling van de gelden van het Bestuursakkoord 2012 en de beleidsintensivering van dit Kabinet zijn middelen toegevoegd voor de uitvoering van de taken van het Faunafonds. Eerst in 2013 via een decentralisatie-uitkering en sinds 2014 via toevoeging aan de Provinciale begroting (Voorjaarnota 2014, d.d. 7 juli 2014). Met de komst van de Wnb is het Faunafonds opgeheven en gaat een deel van taken door in BIJ12, unit Faunafonds. De provincie is dan verantwoordelijk voor alle taken van het Faunafonds. De middelen voor deze taken zijn via de verdeelsleutels van de commissies Jansen[17] I en II al per 1 januari 2014 toegevoegd aan het Provinciefonds.

We ontvangen volgens deze verdeelsleutel € 951.400,-- per jaar. Dit zijn niet alleen middelen die nodig zijn voor de uitkeringen tegemoetkoming in de faunaschade, totaal € 706.000,-- inclusief ganzenbeleid, maar ook de kosten voor de gezamenlijke uitvoeringsorganisatie Bij12, unit Faunafonds, totaal € 265.500,-- (peil 2016). In lijn met het ganzenakkoord zijn ganzenrustgebieden aangewezen. Voor deze gebieden is in juni 2014 een financiële regeling in de BACVP vastgesteld die is uitgewerkt in Vergoedingsregeling ganzenrustgebieden Provincie Utrecht 2015.

De provincies waren altijd al direct financieel verantwoordelijk voor 'autonoom verdergaand provinciaal beleid', dat met het Faunafonds werd afgerekend. Nu zijn we verantwoordelijk voor het complete faunaschadebeleid. Om de acceptatie van de komst van het Edelhert in Utrecht te bevorderen, wijken wij af van de landelijk afgesproken beleidsregels door geen eigen risico te hanteren en de retributie terug te geven als is vastgesteld dat de schade door het Edelhert is aangericht (artikel 3.8 Bnl).

De financiële onderbouwing van het beleidsterrein blijft altijd onzekerheden kennen. Schade door diersoorten blijft nu eenmaal moeilijk te voorspellen en de tegemoetkoming in de schade is weer sterk afhankelijk van de marktprijzen van de beschadigde gewassen. Hiernaast zijn er nog risico's zoals onvoorspelbare populatieontwikkelingen en de onzekerheid over de effecten van beleid gericht op populatiereductie. Het risico van de onvoorspelbaarheid van tegenvallende faunaschade en daarmee onverwachte overschrijding van de uitkeringen tegemoetkoming in de faunaschade zijn opgenomen in de Provinciale weerstandsparagraaf van de Provinciale begroting. Het financiële risico van tegenvallers hebben Provinciale Staten daarmee afgedekt in het weerstandsvermogen van de provinciale begroting.

9.2 Faunabeheereenheid Utrecht

De Fbe fungeert als zelfstandige coördinerende netwerkorganisatie van de daarin samenwerkende partijen en draagt zorg voor de uitvoering van het door ons vastgestelde faunabeleid met betrekking tot het faunabeheer. Zij is geen uitvoeringsorganisatie van de provincie. De Fbe voert taken uit die vallen onder de kerntaak natuur van de provincie, op grond waarvan de subsidie volgens het Coalitieakkoord 2011-2015 weliswaar met 15% werd gekort, maar niet afgebouwd en beëindigd. Met de oprichting en erkenning van de Fbe in 2003 aanvaarden we in principe de consequenties van de financiële instandhouding van de Fbe. Er is echter geen sprake van een wettelijk verplichte subsidieverstrekking. Wij verstrekken jaarlijks via het subsidieloket op aanvraag een subsidie voor de exploitatie van de Fbe. Wij werken toe naar een meerjarenbegroting vanaf 2018.

Op de provinciale begroting is tot en met 2016 een exploitatiesubsidie beschikbaar van rond de €135.000,-- inclusief (indien van toepassing) een jaarlijkse inflatiecorrectie. Met de komst van de Wnb zullen de taken van Fbe veranderen en toenemen, o.a. kennisintensivering van populaties, verbetering registratie van afschot- en

[17] 7 Externe commissie met adviezen aan het interprovinciaal overleg over de ontwikkelopgave natuur en de verdeling van de middelen uit het Regeerakkoord Rutte II voor ontwikkeling en beheer van natuur in Nederland.

telgegevens in geautomatiseerde systemen en het instellen van een 1-loketfunctie. Daarnaast stelt de wet en de Vnl nieuwe eisen op het gebied van een groter en evenwichtiger bestuur van de stichting. Vanaf 2017 wordt de begroting daarom met € 125.000,-- opgehoogd. We stellen de beleidsprioriteiten in overleg met de Fbe vast, en de Fbe legt deze vast in haar activiteitplan, op basis waarvan de middelen worden ingezet en op basis waarvan prestaties worden afgerekend.

Voorts vragen we aan de Wbe's zich verder te professionaliseren onder andere door een schaalvergroting van de werkgebieden door te voeren (zie paragraaf 3.3.1.3). Wij stellen voor deze professionalisering vooralsnog financieel vorm te geven door een gering deel van het opgehoogd FBE budget daarvoor in te zetten met hieraan gekoppeld een heldere resultaatsverplichting.

Naast de vaste kosten heeft de Fbe soms incidentele kosten die geen onderdeel uitmaken van de exploitatiesubsidie, maar als extra en incidenteel kunnen worden aangemerkt. Nu de begroting van de Fbe robuuster is geworden komen alleen grotere projecten, zoals het om de zes jaar opstellen van het Faunabeheerplan Utrecht, hiervoor in aanmerking. Aanvragen voor incidentele projecten die een meerwaarde hebben voor de provinciale kerntaak zullen afzonderlijk door Gedeputeerde Staten worden afgewogen. In het geval van een positieve weging, maar bij ontoereikend budget zal op de daartoe geëigende wijze via de beleidscyclus aan Provinciale Staten om aanvullende financiering worden gevraagd. Aan de toekenningen kunnen Gedeputeerde Staten voorwaarden en beperkingen verbinden.

Voor de oprichting, aansturing en continuering van het Projectteam ganzenbeheer Utrecht, die tot taak heeft het ganzenbeleid op basis van draagvlak verder vorm te geven en het gecoördineerd, planmatig en efficiënt uit te voeren, hebben we voor de duur van de intensivering van het ganzenbeleid tijdelijk de subsidie van de Faunabeheereenheid opgehoogd om deze gevraagde prestaties te kunnen realiseren. Voor deze beleidsintensivering is op de Provinciale begroting voor de looptijd van 2014 tot en met 2017 totaal € 160.000,-- beschikbaar gesteld. Om de te nemen maatregelen te kunnen bekostigen is verdeeld over dezelfde jaren een budget geraamd en toegekend van € 130.000,-- (begroting 2014 PS2013PS10).

9.3 Stichting Valwild Utrecht.

De Stichting Valwild Utrecht is een zelfstandig opererende stichting, waarvan de doelstellingen en activiteiten in paragraaf 3.7 staan genoemd. Tot en met 2009 kreeg de Stichting een jaarlijkse subsidie van € 11.000,--. De Stichting genereert sindsdien zijn eigen inkomsten via het afrekenen van een vast bedrag per stuks valwild met de desbetreffende wegbeheerder.

9.4 Leges en retributies

Op grond van artikel 6.2 lid 4 Wnb kunnen Provinciale Staten een kostenvergoeding (leges) vragen voor de behandeling van aanvragen om een vergunning of ontheffing. Artikel 223 Provinciewet biedt een algemene grondslag om leges te heffen ter zake van diensten die door ons worden verstrekt. Op dit moment heft de provincie Utrecht alleen leges voor aanvragen op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 en de Lsv. Voor aanvragen in het kader van beheer- en schadebestrijding op grond van de Flora- en Faunawet wordt geen leges geheven. Voor verklaringen van geen bedenkingen (VVGB's), die de provincies aan gemeenten afgeven indien een omgevingsvergunning wordt aangevraagd bij de gemeente kan door de provincies niet direct leges worden geheven. Dit geldt voor inwerkingtreding al voor aanvragen van de Natuurbeschermingswet 1998. Het Rijk (Rvo) brengt wel leges in rekening voor aanvragen om ontheffing artikel 75 FFW (ruimtelijke ingrepen). Voor aanvragen op grond van de Boswet brengt het Rijk (Rvo) geen leges in rekening.

Wij moeten bepalen of er leges worden geheven voor de nieuwe taken. En zo ja, hoe de hoogte van deze leges moet worden bepaald, kostendekkend of juist lager. Provinciaal beleid is nu dat we in principe leges kostendekkend in rekening brengen. Hiermee betaalt de aanvrager voor de dienst, het verstrekken van de vergunning of het in behandeling nemen van een verzoek tegemoetkoming faunaschade (de retributie). Er zijn echter uitzonderingen mogelijk die in het belang zijn het natuurbeleid. Aanvragen voor ingrepen die bijdragen aan het herstel en behoud van de biodiversiteit. Of aanvragen in de categorie vestzak/broekzak, waarbij

we leges heffen die een verstrekte natuur- of exploitatiesubsidie direct alweer afromen, zoals aanvragen in het kader van beheer- en schadebestrijding. Differentiatie waar beleidsmatige sturing wenselijk is (bijvoorbeeld faunaschadebeleid).

Voor de nieuwe taak met betrekking tot de ruimtelijke ingrepen willen wij deze afweging ook weer maken. Bijvoorbeeld tussen de hoogte van de leges in relatie tot bijvoorbeeld de niet vergunningplichtige ingrepen op grond van andere regelgeving (o.a. vrijstellingen bouwbesluit) en tussen de hoogte van de drempel en het belang van het kunnen beoordelen van de aanvraag. Het belang van het kunnen opleggen van maatregelen via de ontheffing kan in sommige situaties zwaarder wegen. Leges moeten dan niet een drempel opwerpen en illegaal handelen stimuleren.

Ook moet rekening worden gehouden met een aantal VVGB 's die binnenkomen via de gemeenten en omgevingsdiensten. Dit aantal zal beperkt zijn nu de verwachting is dat de Wnb niet meer verplicht aanhaakt aan de WABO-omgevingsvergunning. Omdat het een behoorlijke inspanning is om met iedere gemeente overeenkomsten aan te gaan en de verwerking van het tarief in hun tabellen wachten Gedeputeerde Staten het eerste jaar af en beslissen daarna op basis van de hoeveelheid VVGB's of dit rendabel is. In het tarief voor een omgevingsvergunning moet in ieder geval het verschil duidelijk worden tussen een omgevingsvergunning met en zonder Provinciale VVGB ook in relatie tot onze tarieven voor afzonderlijke besluiten.

Voor 2017 zal de Tarieventabel bij de Algemene belastingverordening worden aangepast. Dit loopt een parellel traject. In de tabel staan de tarieven en de grondslag genoemd.

Beleidsafspraken
1. Voor de behandeling van aanvragen op grond van de Wnb stellen Provinciale Staten in de tarieventabel bij de Provinciale belastingverordening legestarieven vast in 2016 voor de verschillende activiteiten waaruit een aanvraag voortvloeit van de onderdelen van Wnb.
2. De legestarieven stellen Provinciale Staten in principe kostendekkend vast. We nemen geen legestarief op voor aanvragen om ontheffing soorten en vergunning gebieden voor beheer- en schadebestrijding in Natura 2000, en vergunningen voor herstelmaatregelen PAS en andere gesubsidieerde natuurontwikkelingsprojecten.
3. De kosten van VVGB's verhalen Gedeputeerde Staten kostendekkend op de aanvrager van de dienst, mits de inspanning om dit regelen met de gemeenten opweegt tegen de inkomsten. Gedeputeerde Staten na 1 jaar ervaring of de hoeveelheid VVGB's het sluiten van overeenkomsten rechtvaardigen.
4. In afwijking van afspraak 2 kunnen Provinciale Staten vanwege de beperkte mogelijkheden tot maatwerk binnen het faunaschadebeleid voorstellen doen tot beleidsdifferentiatie die gevolgen kunnen hebben voor de hoogte van de retributie (zie paragraaf 3.4).

Bijlage 1 Beleidslijn herintroductie en repopulatie van dieren in Utrecht

Inhoudsopgave
Deel 1 - Inleiding
Deel 2 - Terughoudendheid uitgangspunt
Deel 3 - Afbakening, juridisch kader
Deel 4 - Afwegingskader herintroducties dieren Provincie Utrecht

Deel 1. Inleiding

Deze Beleidslijn vormt het kader waaraan wij de ontheffingsaanvragen voor herintroductie en repopulatie van diersoorten in de Utrechtse natuur zullen toetsen. De tekst van deze Beleidslijn is ten dele (bewerkt)

overgenomen uit de Beleidslijn die het Ministerie van Economische Zaken hanteerde[18]. Deel 1 vormt de inleiding. In Deel 2 wordt aangegeven hoe de Provincie Utrecht aankijkt tegen herintroducties en haar eigen rol. Vervolgens wordt in Deel 3 aangegeven welke internationale afspraken doorwerken in deze Beleidslijn en hoe het juridisch kader eruit ziet. Deel 4 beslaat het Afwegingskader.

Herintroductie is het uitzetten van dieren in de vrije natuur met als doel een zelfstandige duurzame populatie te bevorderen of deze opnieuw te stichten. Een belangrijk verschil tussen herintroductie en introductie is dat het bij herintroductie gaat om voor Nederland inheemse diersoorten, terwijl er bij introductie sprake is van voor Nederland uitheemse soorten. Introductie van uitheemse soorten is in principe onwenselijk en zou voorkomen moeten worden. Ook met inheemse soorten moet zorgvuldig worden omgegaan. Er bestaat immers kans op schade aan natuurwaarden, schade aan de omgeving (bijvoorbeeld landbouwschade) of aantasting van het dierenwelzijn. Een ondoordachte herintroductie kan leiden tot faunavervalsing, wanneer dieren van de verkeerde ondersoort worden uitgezet, of wanneer de herintroductie plaatsvindt buiten het oorspronkelijke verspreidingsgebied van de soort. Er zijn echter verschillende redenen waarom diersoorten soms worden geherintroduceerd. Zo is geprobeerd natuurlijke ecologische processen te laten terugkeren met de landelijke herintroductie van de bever in de Biesbosch in 1988. En in latere jaren zijn op meerdere plaatsen lokale herintroducties van de bever uitgevoerd[19]. Ook wordt getracht met herintroductie de kans op uitsterven van een bedreigde diersoort te verkleinen. Door bijplaatsen van individuen in een bedreigde populatie (repopulatie) kan deze populatie soms genetisch of getalsmatig worden versterkt. Een succesvolle herintroductie kan op die manier bijdragen aan het behalen van Nederlandse en Europese natuurdoelen. Uit de ervaringen uit het verleden blijkt wel dat succes niet gegarandeerd is[20].

Op grond van artikel 3.34 van de Wnb zijn Provincies bevoegd voor het verlenen van vrijstellingen en ontheffingen van het verbod op het uitzetten van nature in Nederland voorkomende dieren en eieren van dieren. De Minister kan in overeenstemming met Gedeputeerde Staten eveneens ontheffing of vrijstelling verlenen en is bevoegd ten aanzien van uitheemse soorten. De Minister zal als bevoegd gezag optreden voor gevallen waarin het uitzetten van dieren grote ecologische risico's met zich mee brengt die op nationaal niveau beoordeeld moeten worden. Deze Beleidslijn richt zich voor het vervolg op 'lokale' herintroducties. Lokale herintroductie is het uitzetten van een diersoort in een gebied, terwijl die soort elders in Nederland nog voorkomt. Repopulatie (bijplaatsing) is het uitzetten van dieren in een bestaande populatie en valt eveneens onder de noemer van lokale herintroductie.

Deel 2. Terughoudendheid uitgangspunt.

Nadruk op zelfstandige terugkeer

Het natuurbeleid in Nederland is gericht op behoud, herstel, ontwikkeling en duurzaam gebruik van natuur. Primair wordt invulling gegeven aan de biodiversiteitdoelstellingen door de kwaliteit van natuurgebieden te verbeteren en deze gebieden onderling te verbinden. Het Natuur Netwerk Nederland is hierbij een belangrijk instrument. Door verbindingen tot stand te brengen tussen bestaande en potentiële (nieuwe) leefgebieden kunnen soorten zich op natuurlijke wijze verspreiden en herstellen. Onderling verbonden populaties zijn duurzamer in hun voortbestaan dan geïsoleerde populaties. Bovendien profiteren meer soorten van een goede verbinding dan alleen de te herintroduceren soort. Om ruimte te bieden aan de natuurlijkheid van verspreiding en vestiging, moet met herintroductie terughoudend worden omgegaan. Het uitgangspunt is daarom dat zelfstandige terugkeer de voorkeur heeft boven herintroductie. Herintroductie komt als maatregel pas in beeld als zelfstandige terugkeer van een soort onwaarschijnlijk is.
Ontheffingen voor herintroductie en repopulatie worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat. Voordat tot herintroductie wordt overgegaan moet dus eerst worden bekeken of zelfstandige terugkeer gefaciliteerd kan worden. Indien zelfstandige terugkeer onwaarschijnlijk is, kan onder voorwaarden (zie het Afwegingskader) ontheffing voor een herintroductie worden verleend.

Wildsoorten

Volgens art. 3.20 Wnb zijn Haas, Konijn, Wilde eend, houtduif en fazant, onder voorwaarden, aangewezen als vrijgestelde wildsoorten waar op gejaagd mag worden. In lid 3 bij dat artikel staat dat jachthouders datgene doen

[18] https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-31200-XIV-215-b1.pdf
[19] http://www.compendiumvoordeleefomgeving.nl/indicatoren/nl1061-Bever.html?i=19-49
[20] http://www.compendiumvoordeleefomgeving.nl/indicatoren/nl1474-Inleiding-herintroductie-soorten.html?i=19-49

om een redelijke stand in hun jachtvelden te behouden. In het geval dat de populaties van de wildsoorten, door welke reden dan ook, in zeer sterke mate gereduceerd zijn of zelfs verdwenen, dan vormt dat op zichzelf geen grond om tot lokale herintroductie of repopulatie over te kunnen gaan. Eenzelfde soort redenering geldt voor andere soorten die in het kader van populatiebeheer of schadebestrijding worden beheerd en waarvoor streefstanden zijn geformuleerd.

Rol en verantwoordelijkheid van de Provincie

Als aanvulling op de gebiedsbescherming en –ontwikkeling draagt actief soortenbeleid bij aan het behoud van bedreigde soorten binnen en buiten beschermde gebieden. Herintroductie en repopulatie kan een onderdeel zijn van soortgerichte activiteiten die in de Provincies door bijvoorbeeld terreinbeheerders, particulieren en gemeenten worden uitgevoerd.

De Provincie toetst herintroductieprojecten aan internationale richtlijnen en aanbevelingen (zie Deel 3) en het Afwegingskader in deze Beleidslijn (zie Deel 4). Waar nodig zal hierbij van externe advisering en/of inspraak gebruik worden gemaakt. De Provincie Utrecht is terughoudend met eigen initiatieven voor herintroductie. In het verleden zijn in de Provincie Utrecht met instemming van het Rijk soorten geherintroduceerd, bijvoorbeeld de Zilveren maan en de Raaf. Box 1 illustreert de ervaringen met de introductie van de Zilveren maan.

Box 1 – De zilveren maan in Utrecht[21]

foto: P. Wink

Tot ver in de 20e eeuw was de zilveren maan een standvlinder in Nederland, die ook veel voorkwam in de Hollandse laagveengebieden. Het leefgebied, met vochtige tot natte schrale graslanden en bloemrijk rietland, liep in kwaliteit en oppervlakte echter hard achteruit. Dit was eveneens nadelig voor het moerasviooltje (waardplant) en nectarplanten als tormentil, aardbeiganzerik, spaanse ruiter, kattenstaart en blauwe knoop. Nadat de zilveren maan rond 1989 uit het veenweidegebied van Zuid-Holland en Utrecht verdween, heeft het Rijk in 1990 aan de Landbouwuniversiteit Wageningen opdracht gegeven om de kansrijkheid van herintroductie te onderzoeken. Aan deze opdracht werkten veel partijen mee, zoals de Vlinderstichting, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Zuid-Hollands Landschap. Onderzoek leverde kennis op over de zilveren maan en de vereisten die de soort aan zijn omgeving stelt. De Schraalgraslanden van de Meije werden als geschikte locatie voor herintroductie aangeduid, zij het na de nodige beheersmaatregelen. Door middel van irrigatie, plaggen van stroken en gefaseerd maaibeheer werd het areaal voor moerasviooltje en belangrijke nectarplanten vergroot. In de zomer van 1993 werden tijdens de vliegperiode van de eerste generatie 36 zilveren manen uitgezet en 43 individuen bij de tweede generatie. De vlinders waren afkomstig uit de Hasseltse Stadsgaten, gelegen in de Kop van Overijssel. De populatieontwikkeling en de ruimtelijke spreiding van zowel de zilveren maan, moerasviooltje en nectarplanten werd van 1993 tot 1998 via een monitoringsproject gevolgd. Vanaf 1 april 1995 werd het project uitgevoerd door De Vlinderstichting. De populatie nam toe en ontwikkelde zich conform de landelijke trend. In 1998 werden tijdens de eerste generatie 55 en tijdens de tweede generatie 79 exemplaren geteld. Ook het aantal waardplanten en nectarplanten nam toe. In de onderzoeksperiode heeft de populatie zilveren maan zich in stand kunnen houden en eigenstandig verplaatst naar een ander onderzoeksperceel. Het officiële herintroductieproject werd met de evaluatie in 1998 afgerond. Daarna is de monitoring voorgezet en heeft de Vlinderstichting incidenteel contact gehad met de beheerder, bijvoorbeeld over gefaseerd maaien. In de evalutie van 1998 werd al gewezen op de kwetsbaarheid van de geïsoleerde populatie. Helaas heeft de soort geen metapopulatie buiten het onderzoeksgebied kunnen opbouwen en uiteindelijk is de populatie alsnog verdwenen. Dit is waarschijnlijk te wijten aan een combinatie van omstandigheden[22]. In de droge zomer van 2006 was er erg weinig nectar en in de winter 2006-2007 was er een langdurige periode met inundatie (door ongunstig peilbeheer). De kennis over metapopulaties was indertijd gebrekkig, waardoor de kwetsbaarheid van een dergelijke populatie is onderschat. Achteraf gezien had er meer geïnvesteerd moeten worden in herstel van leefgebied in de omgeving, met het oog op een robuuster populatienetwerk, dat veerkrachtiger is onder ongunstige omstandigheden. Of de herintroductie geslaagd kan worden genoemd is afhankelijk van het peilmoment. In 1998 kon van een succes worden gesproken, omdat een (geïsoleerde) populatie zich zelfstandig uitbreidde en zich verplaatste binnen het onderzoeksgebied. De populatie kon zich echter niet verspreiden buiten het onderzoeksgebied en kon zich niet instandhouden na een periode met ongunstige omstandigheden, waardoor van een *duurzame* geslaagde introductie helaas geen sprake is.

Deel 3. Afbakening, juridisch kader

3.1 Inleiding

Deze Beleidslijn wordt gebruikt voor het nemen van principebesluiten bij de beoordeling van lokale herintroductieprojecten. Wanneer conform het Afwegingskader een ontheffing in principe kan worden verleend, wordt het herintroductieproject nog getoetst aan de IUCN richtlijnen en de aanbevelingen van de Raad van Europa. Een ontheffingsaanvraag voor herintroducties zal dus zowel worden getoetst aan het afwegingskader in deze Beleidslijn, als aan internationale richtlijnen en aanbevelingen. Paragraaf 3.2 geeft aan welke internationale afspraken doorwerking hebben in deze Beleidslijn. Paragraaf 3.3 bespreekt de toepassing en het juridisch kader bij deze Beleidslijn.

[21] Pavlicek - van Beek, T., Van der Made, J.G. & Van Swaay, C.A.M. (1998). Evaluatie herintroductie Zilveren maan in de Meije. De Vlinderstichting, Wageningen,rapportnr. VS98.33
[22] Schriftelijke mededeling Vlinderstichting aan de Prov.incie Utrecht, april 2016.

3.2 Internationale afspraken

Nederland is lid van de International Union for the Conservation of Nature (IUCN)[23]. IUCN is 's werelds grootste en oudste unie van natuurorganisaties. Als enige natuurorganisatie heeft IUCN de status van ambassadeur bij de Verenigde Naties. IUCN NL is de Nederlandse tak van IUCN. De IUCN heeft richtlijnen[24] opgesteld voor herintroducties. Deze richtlijnen, zoals opgesteld door de SSC Reintroduction Specialist Group en vastgesteld bij besluit van de 41e bijeenkomst van de IUCN Council, zijn bedoeld als gids voor procedures die nuttig zijn bij de uitvoering van herintroductieprojecten en vormen geen starre gedragscode. Deze richtlijnen zijn als zodanig ook van toepassing op landelijke en lokale herintroducties in Nederland en dienen dus zoveel mogelijk gevolgd te worden. De richtlijnen komen terug in het Afwegingskader bij deze Beleidslijn, zie Deel 4.

Het Comité van Ministers (onderdeel van de Raad van Europa[25]) heeft eveneens een Aanbeveling gedaan omtrent herintroducties van soorten[26]. Deze Aanbeveling komt er op neer dat herintroductie moet worden aangemoedigd als dit bijdraagt aan het behoud van bedreigde soorten op plaatsen waar zij voorheen voorkwamen, zij het onder strenge voorwaarden. Binnen deze aanbevelingen valt ook de noodzaak voor gedegen vooronderzoek, wetenschappelijke ondersteuning en verslaglegging. Deze en andere aanbevelingen komen terug in het Afwegingskader bij deze Beleidslijn, zie Deel 4.

Op Europees niveau is in de Conventie van Bern afgesproken dat kwetsbare en bedreigde soorten worden beschermd. De Europese Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn geven op Europees niveau invulling aan deze afspraken. Op grond van de Habitatrichtlijn is Nederland verplicht om te zorgen voor een goede staat van instandhouding van vele plant– en diersoorten van communautair belang en deze te behouden en zo nodig te herstellen. Op grond van de Vogelrichtlijn is Nederland verplicht om biotopen en leefgebieden van vogels te herstellen. Deze verantwoordelijkheden zijn in de Wet natuurbescherming neergelegd bij de Provincies. In het kader van onderzoek mogen vogels worden heringevoerd en gekweekt, mits daarvoor een ontheffing of vrijstelling is verleend (art. 3.3 Wnb).

3.3 Toepassing en juridisch kader

Toepassing:

Het Afwegingskader bij deze Beleidslijn wordt gebruikt voor de beoordeling van ontheffingsaanvragen op basis van artikel 3.34, derde lid. Onder herintroductie wordt daarbij verstaan: het uitzetten van dieren in de vrije natuur met als doel een zelfstandige duurzame populatie te vormen. Repopulatie is het bijplaatsen van individuen in een bestaande populatie om de duurzaamheid van deze populatie te bevorderen. Omdat herintroducties tot doel moeten hebben om te zorgen voor een zelfstandige wilde populatie, wordt dit afwegingskader niet gebruikt voor het beoordelen van de inzet van grote hoefdieren als grazers in kleine omrasterde natuurgebieden. Van herintroductie is bij hoefdieren pas sprake als ze een zelfstandige populatie kunnen vormen in een niet-omheind gebied, of in een omheind gebied dat groter is dan 5000 hectare (zoals de Oostvaardersplassen). Het gebruik van bijvoorbeeld edelherten voor begrazing in een klein omheind natuurgebied is geen herintroductie, omdat er hierbij sprake is van gehouden dieren. Dit afwegingskader is alleen van toepassing als het gaat om niet-gehouden dieren.

Het weer in vrijheid stellen van tijdelijk opgevangen dieren wordt niet als herintroductie beschouwd, omdat het daarbij niet primair gaat om het vormen van een zelfstandige populatie. Het in vrijheid stellen van tijdelijk opgevangen dieren gebeurt in het belang van het individuele dier. Omdat er vergelijkbare ecologische risico's spelen als bij herintroductie, dient dit ook zorgvuldig te gebeuren. Het valt echter buiten dit afwegingskader. Ook het verplaatsen van dieren in verband met bijvoorbeeld ruimtelijke ingrepen wordt niet als herintroductie beschouwd.

Juridisch kader:

[23] http://www.iucn.nl/
[24] http://www.iucnsscrsg.org/index.php?option=com_content&view=article&id=197&Itemid=590
[25] http://www.coe.int/nl/web/portal/home
[26] http://www.coe.int/t/dghl/standardsetting/victims/recR_85_4e.pdf

Het beschermingsregime van soorten onder de Vogelrichtlijn is geïmplementeerd in art. 3.1-3.4 Wnb. Het is onder meer verboden om vogels van art. 1 van de Vogelrichtlijn te doden, en te vangen. En wanneer de gunstige staat van instandhouding in het geding komt dan is het verboden om vogels opzettelijk te verstoren.
De beschermingsregimes van soorten onder de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn zijn geïmplementeerd in art. 3.5-3.9 Wnb. Deze beschermingsregimes bevatten (onder verwijzing naar Bijlagen) ondermeer verbodsbepalingen over het opzettelijk doden, vangen, vervoeren en opzettelijk verstoren van aangewezen soorten.
Voor een uitputtende lijst van 'andere soorten' (Bijlage, onderdeel A bij de Wet) is eveneens een beschermingsregime opgenomen (art. 3.10-3.11 Wnb), onder andere over het opzettelijk doden of vangen van deze soorten.

De Vogelrichtlijn (VR) bevat geen voorschriften met betrekking tot de herintroductie van vogelsoorten. Wel schrijft art. 2 VR voor dat de Lid-Staten alle nodige maatregelen nemen om de populatie van de in art. 1 VR bedoelde soorten op een niveau te houden of te brengen dat met name beantwoordt aan de ecologische , wetenschappelijke en culturele eisen, waarbij zij tevens rekening houden met economische en recreatieve eisen. En in art. 9 lid 1 sub b VR wordt aan Lid-staten de ruimte gegeven om af te wijken van de (verbods)bepalingen uit art. 5-8 VR voor doeleinden in verband met onderzoek en onderwijs, het uitzetten en herinvoeren van soorten en voor de met deze doeleinden samenhangende teelt.

De Habitatrichtlijn[27] geeft in art. 22 specifiek voorschriften met betrekking tot de herintroductie van inheemse Bijlage IV soorten[28]. Lid-staten dienen na te gaan of herintroductie wenselijk is als doeltreffende bijdrage tot de gunstige staat van instandhouding van een soort, onder voorwaarde dat onderzoek of ervaringen elders dit heeft uitgewezen. In dat geval is eveneens het afwegingskader bij deze Beleidslijn van toepassing.
Om inheemse plant- en diersoorten te beschermen, is in art. 3.34 lid 1 Wnb bepaald dat het uitzetten van dieren, en eieren van dieren, in de natuur verboden is. Gedeputeerde Staten van de Provincie kunnen een ontheffing verlenen, en Provinciale Staten kunnen een vrijstelling verlenen, voor deze verboden (art. 3.34 lid 3 Wnb). De Minister kan in overeenstemming met Gedeputeerde Staten eveneens ontheffing of vrijstelling verlenen en is bevoegd ten aanzien van uitheemse soorten (exoten). De Minister zal als bevoegd gezag optreden bij landelijke herintroducties en voor gevallen waarin het uitzetten van dieren grote ecologische risico's met zich mee brengt die op nationaal niveau beoordeeld moeten worden.

In art. 3.7 Wnb staat nog het volgende: *Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld over het aan de natuur onttrekken en de exploitatie van daarbij aangewezen dieren of planten van soorten, genoemd in bijlage V[29] bij de Habitatrichtlijn of bijlage III bij het Verdrag van Bern, indien dat nodig is voor het behoud of het bereiken van een gunstige staat van instandhouding van die soorten.* Dit kan onder andere betrekking hebben op het fokken van dieren en het maximeren van aan de natuur te onttrekken soorten. Dit laatste kan in theorie weer plaatsvinden ten behoeve van herintroductie elders. Bij de algemene maatregel van bestuur, zoals hiervoor bedoeld, kan na overleg met Provinciale Staten van de Provincies worden bepaald dat Provinciale Staten regels vaststellen of vrijstelling van die regels kunnen verlenen. Of dat Gedeputeerde Staten met de verlening van ontheffing van die regels of met de uitvoering van die regels zijn belast.

Andere wetten en regels
Afhankelijk van de diersoort en het type herintroductieproject, mogelijk andere regelgeving van toepassing op een herintroductie. Voorbeelden hiervan zijn de Natuurbeschermingswet 1998[30], de Wet op de Dierproeven, of de Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren. Een herintroductieproject moet ook voldoen aan deze regels. Ze vormen echter geen onderdeel van de afweging voor een ontheffing van de Wnb.

Deel 4 – Afwegingskader herintroducties dieren Provincie Utrecht

Bij de beoordeling van ontheffingsaanvragen voor herintroducties worden vijf typen

[27] http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:1992L0043:20070101:EN:HTML
[28] http://minez.nederlandsesoorten.nl/habitatrichtlijn_iv
[29] http://minez.nederlandsesoorten.nl/content/habitatrichtlijn-soort-van-habitatrichtlijn-bijlage-v
[30] De Natuurbeschermingswet 1998 komt per 1-1-2017 te vervallen.

afwegingen gemaakt: het belang van de herintroductie, de mate van urgentie, ecologische afwegingen, risico's en organisatorische afwegingen. Deze afwegingen leiden in samenhang tot een principekeuze over het al dan niet verlenen van een ontheffing voor een herintroductie of repopulatie.

1. Belang van de herintroductie
    a. Bijdrage aan de instandhouding van een bedreigde soort
    b. Bijdrage aan het functioneren van een ecosysteem
    c. Bijdrage aan de compleetheid van een ecosysteem
    d. Bijdrage aan het natuurbewustzijn
2. Mate van urgentie
    a. Kans op spontane vestiging of herstel
    b. Noodzaak tot ingrijpen
3. Ecologische afwegingen
    a. Oorspronkelijkheid van de soort
    b. Effecten van de herintroductie
    c. Kans op een zelfstandige duurzame populatie
4. Risico afwegingen
    a. Kans op schade
    b. Veterinaire risico's
5. Organisatorische afwegingen
    a. Heldere en realistische ambitie
    b. Monitoring, onderzoek, kennis
    c. Mandaat en slagkracht van de organisatie

1. Belang van de herintroductie

Voor het beoordelen van een ontheffingsverzoek voor herintroducties wordt allereerst het belang van de herintroductie gewogen. Er dient een goede reden te zijn voor een herintroductie. Er zijn 5 redenen voor herintroductie, die in samenhang het belang van de herintroductie aangeven.

a. Bijdrage aan de instandhouding van een bedreigde soort.

Door een bedreigde soort in een geschikt gebied te herintroduceren kan de staat van instandhouding van die soort verbeteren. De kans op landelijk of lokaal uitsterven wordt verkleind, wanneer de soort op meerdere plaatsen en in grotere aantallen voorkomt. Het terugbrengen van een uit de Provincie Utrecht verdwenen diersoort kan bijdragen aan de instandhouding van die soort op internationaal niveau. Door het bijplaatsen van individuen van dezelfde soort kan een bedreigde populatie getalsmatig worden versterkt (´restocking´). Ook kan het bijplaatsen van enkele individuen inteelt in kleine populaties voorkomen door genetische verrijking (´genetic rescue´). De Habitatrichtlijn schrijft Lid-staten voor om voor Bijlage IV soorten de wenselijkheid na te gaan voor herintroductie. Indien er bij een initiatief sprake is van een Bijlage IV soort, dan zal de Provincie het belang dus per definitie hoger inschatten.

b. Bijdrage aan het functioneren van het ecosysteem.

Door een sleutelsoort uit te zetten kan de ontwikkeling van een ecosysteem gestuurd worden in een bepaalde richting. Hier kunnen ook andere soorten van profiteren. Een voorbeeld van een dergelijke sleutelsoort is de bever. Bevers kunnen meer openheid brengen in dichtbegroeide oevervegetaties, hierdoor ontstaan plekken waar bijvoorbeeld libellen goed gedijen. De bijdrage aan het functioneren van een ecosysteem kan een reden zijn om niet-bedreigde soorten te herintroduceren in een gebied. Naast individuele soorten, kan dit ook aanleiding zijn om te experimenteren met de overbrenging van bijvoorbeeld (water-)bodemfauna.

c. Bijdrage aan de compleetheid van het ecosysteem.

Het terugbrengen van een soort die als kenmerkend wordt beschouwd voor een bepaald type ecosysteem kan een reden zijn voor herintroductie. Kenmerkende soorten vervullen vaak een ´ambassadeursfunctie´ of ´paraplufunctie´. Ze staan symbool voor bijvoorbeeld de goede milieukwaliteit van een gebied. Maatregelen om een dergelijke soort in stand te houden zijn vaak ook gunstig voor andere soorten.

Een herintroductie kan in deze context eveneens als doel hebben om een inheemse soort terug te brengen in (opnieuw) geschikt leefgebied, als de verwachting is dat deze soort niet op eigen kracht terug zal komen. De herintroductie draagt dan bij aan het behoud van deze inheemse soort voor de Utrechtse natuur.

d. Bijdrage aan het natuurbewustzijn.
De aanwezigheid van attractieve soorten in een gebied kan de publieke waardering voor een gebied vergroten en biedt kansen voor natuureducatie. Ook kan een herintroductie het draagvlak voor natuurbeschermingsmaatregelen versterken. Een risico dat wordt meegewogen is dat een mislukt project dit draagvlak ondermijnt.

2. Mate van urgentie
Bij de ontheffingverlening wordt het belang van herintroductie afgewogen tegen het belang van een natuurlijke/spontane verspreiding en herstel van soorten. De mate waarin het nodig is om nu tot herintroductie over te gaan, wordt gewogen aan de hand van de kans op spontane vestiging of herstel, en de noodzaak tot ingrijpen.

a. Kans op spontane vestiging of herstel.
Het uitgangspunt van deze Beleidslijn is dat zelfstandige terugkeer van soorten de voorkeur heeft boven herintroductie. Herintroductie wordt pas overwogen als het onwaarschijnlijk is dat de soort zich op eigen kracht vestigt of versterkt, ook als er maatregelen worden genomen om dit te stimuleren. Bij een herintroductieproject moet de termijn worden bepaald waarop spontane vestiging mogelijk wordt geacht. Richtinggevend bij de afweging tussen afwachten of herintroduceren is het uitgangspunt dat herintroductie niet noodzakelijk wordt geacht wanneer spontane vestiging of herstel van een populatie mogelijk is.

b. Noodzaak tot ingrijpen.
Wanneer een soort uit een gebied is verdwenen, betekent dit niet dat herintroductie altijd noodzakelijk is. In dynamische systemen kunnen soorten lokaal verdwijnen als onderdeel van een ontwikkelingsproces. Ook kan door klimaatverandering het verspreidingsgebied van een soort verschuiven. Soms kan het echter raadzaam zijn om verdwijning of spontane hervestiging van een populatie niet af te wachten. Bijvoorbeeld wanneer een geïsoleerde populatie door inteelt dreigt te verdwijnen. Met repopulatie kunnen geïsoleerde populaties genetisch of getalsmatig worden verrijkt (genetic rescue, restocking), waarmee een uitsterfspiraal zou kunnen worden gestopt. Voorwaarde hierbij is wel dat de kwaliteit en omvang van het leefgebied geschikt is voor een vergrote populatie. Ook kan direct ingrijpen gerechtvaardigd zijn wanneer de herintroductie direct of indirect (via herintroductie van een sleutelsoort) een belangrijke bijdrage levert aan de instandhouding van bedreigde soorten of het herstel van ecosystemen. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn bij de lokale herintroductie van (water-)bodemfauna.
Lokale herintroductie en repopulatie kunnen effectieve manieren zijn om (ernstig) bedreigde soorten voor (lokaal) uitsterven te behoeden. Met lokale herintroductie kan soms een netwerk van verbonden populaties (metapopulatie) worden gecreëerd, wanneer inrichtingsmaatregelen alleen hiervoor niet afdoende zijn. Dit verkleint dan het risico op lokaal uitsterven.
De Provincie Utrecht zal in beginsel niet proactief participeren, maar eerder rol van sparringpartner en facilitator innemen. In het geval van soorten waar toen het actieve soortenbeleid van de Provincie Utrecht zich richt, zal de Provincie een verhoogde noodzaak voelen om actief onderzoek over herintroductie van deze soort te stimuleren.

3. Ecologische afwegingen
Wanneer er een goede reden is voor de herintroductie en op basis van de urgentie is bepaald dat wachten op spontaan herstel of hervestiging niet passend is, wordt een aantal ecologische afwegingen gemaakt.

a. De oorspronkelijkheid van de soort.
Voor herintroductie komen alleen inheemse soorten in aanmerking (soorten van de 'LNV-Soortendatabase'[31]). Ook moet de herintroductie plaatsvinden binnen het historische verspreidingsgebied van de soort. Van deze regel kan alleen beargumenteerd afgeweken worden. Ook voor diersoorten die vóór 1900 uit Nederland zijn verdwenen (deze behoren niet tot de inheemse-soortenlijst) kan een uitzondering worden gemaakt, bijvoorbeeld op basis van de ecologische rol van een diersoort. Populaties van een inheemse soort kunnen ook onderling (genetisch)

[31] http://minez.nederlandsesoorten.nl/zoeken-naar-soort

verschillen. Om genetische vervuiling te voorkomen is het van belang dat de individuen genetisch voldoende verwant zijn aan de oorspronkelijke populatie en aan eventuele nog bestaande populaties waarmee zij in contact kunnen komen. Het risico op faunavervalsing moet verwaarloosbaar zijn.

b. Effect van de herintroductie
De herintroductie mag geen ongewenste negatieve gevolgen hebben voor bestaande of toekomstige natuurwaarden. Soorten die worden uitgezet kunnen een positieve uitwerking hebben op de biodiversiteit in een gebied. Op bepaalde soorten kunnen zij echter negatieve effecten hebben door predatie, concurrentie of genetische vervuiling. Ook kan aangepast beheer ten behoeve van de geherintroduceerde soort gevolgen hebben voor andere soorten (bijvoorbeeld predatorbestrijding). De ecologische effecten van een herintroductie moeten in kaart worden gebracht zodat een gedegen afweging mogelijk wordt. Ook moet het effect op de donorpopulatie bekend zijn. Er mogen geen significante negatieve effecten zijn op de overleving van de populatie waar de uit te zetten individuen vandaan komen. De inbreuk op het welzijn van de betrokken dieren moet worden afgewogen tegen de positieve ecologische effecten.

c. De kans op een duurzame populatie
Het doel van elke herintroductie is dat op termijn een zelfstandige populatie ontstaat die natuurlijk gedrag kan vertonen met minimale menselijke invloed. Ten eerste betekent dit dat er een uitzetgebied beschikbaar moet zijn van voldoende kwaliteit en omvang. Hiervoor moeten de eisen die een soort stelt aan zijn omgeving bekend zijn (milieukwaliteit, ecologische relaties), evenals de oorzaken van achteruitgang of verdwijnen van de soort. Deze oorzaken van achteruitgang dienen te zijn weggenomen of gemitigeerd zodanig dat de herintroductie een goede slagingskans heeft. Waar nodig zal rekening gehouden moeten worden met enige beginsterfte. Met een habitatgeschiktheidsanalyse moet de draagkracht van een uitzetgebied worden bepaald. Hierbij moeten toekomstige veranderingen in het leefgebied in het licht van klimaatverandering worden meegenomen.
Ten tweede moeten er voldoende geschikte individuen beschikbaar zijn voor de herintroductie. De minimale duurzame populatiegrootte voor de lange termijn moet worden bepaald. Rekening houdend met eventuele hoge beginsterfte, demografische en genetische effecten in kleine populaties en omgevingsvariatie moet in een uitzetplan het aantal individuen worden bepaald dat gedurende een periode wordt uitgezet om uiteindelijk een duurzame populatie te bereiken. Bij het bepalen van het aantal uit te zetten individuen moeten ook dierenwelzijn aspecten worden meegenomen. De herintroductie mag niet ten koste gaan van een onevenredig aantal uit te zetten individuen. Herintroductie vindt bij voorkeur plaats met uit het wild gevangen individuen. Gefokte dieren of dieren uit gevangenschap moeten een maximaal haalbare overlevingskans hebben die bij voorkeur de overlevingskans van het uitzetten van wilde soortgenoten benaderd. Middels een levensvatbaarheidanalyse moet de kans worden bepaald dat op termijn een duurzame zelfstandige populatie ontstaat. Het blijven bijplaatsen van individuen (bijvoorbeeld ten behoeve van genetische uitwisseling tussen geïsoleerde populaties) is alleen acceptabel als er op lange termijn zicht is op natuurlijke uitwisseling.

4. Risico afwegingen: schade en veterinaire risico's
Naast de ecologische afwegingen moeten bij sommige soorten ook niet-ecologische afwegingen worden gemaakt. Wanneer soorten worden geherintroduceerd die schade kunnen veroorzaken, bijvoorbeeld aan landbouwgewassen of infrastructuur, dan moet de verwachte schade van tevoren worden geschat zodat deze kan worden afgewogen tegen het belang van de herintroductie. Schade door herintroductie moet zoveel mogelijk voorkomen worden. Soms kunnen herintroducties ook veterinaire risico's met zich mee brengen. Bijvoorbeeld bij herintroducties nabij veehouderijbedrijven. Een herintroductie mag geen onevenredig veterinair risico inhouden.

5. Organisatorische afwegingen

Naast deze ecologische afwegingen wordt een aantal organisatorische afwegingen gemaakt. Herintroducties zijn vaak complexe activiteiten waarbij veel belangen meespelen. De initiatiefnemer moet voldoende in staat zijn om de herintroductie te laten slagen. Daarom worden de volgende afwegingen gemaakt:

a. Haalbaarheid
De ambitie van elk herintroductieproject is om minimaal één duurzame zelfstandige populatie te laten ontstaan. In een herintroductieplan moet voldoende waarborg zitten dat de gestelde ambitie wordt gehaald. Een haalbaarheidsstudie kan laten zien dat de gestelde doelen realistisch zijn. Daarnaast dienen er heldere

beslismomenten en criteria te worden vastgesteld waarop het voorzetten of stopzetten van het project kan worden bepaald. Ook moet er een interventiebeleid zijn waarop bij problemen kan worden teruggegrepen. Het herintroductieproject wordt binnen een vastgestelde termijn afgerond.

b. Monitoring, onderzoek, kennis
Begeleidend onderzoek bij een herintroductie is noodzakelijk om ook tijdens de herintroductie na te gaan welke maatregelen nodig zijn om het project te laten slagen. Bovendien is een herintroductie een kans om meer kennis te verkrijgen over de interactie tussen een soort en zijn omgeving. Kennisverwerving wordt gezien als een voorwaarde voor een project. Deze kennis is van belang voor natuurbeheer in andere gebieden en voor toekomstige herintroducties en beheermaatregelen elders. Daarom is het belangrijk dat de herintroductie goed wordt gevolgd en gedocumenteerd. Het begeleidend onderzoek moet handvatten leveren om waar nodig het beheer te verbeteren of in te grijpen.

c. Mandaat en slagkracht
Herintroductie vergt vaak medewerking van meerdere partijen. Zo moet het beheer en inrichting in een gebied soms worden aangepast of moeten mitigerende maatregelen worden genomen. De initiatiefnemer moet daarom voldoende mandaat hebben om de herintroductie te doen slagen. Dit betekent dat waar nodig de medewerking van de terreinbeheerder, terreineigenaren, waterschap en gemeente is toegezegd, dat experts zijn geconsulteerd en omwonenden en andere belanghebbenden zijn betrokken. Vooraf dient duidelijk te zijn hoe wordt omgegaan met de mogelijk gewenste aanpassing van economische activiteiten en op welke wijze schadecompensatie of schadebestrijding is geregeld. Hierover moeten met de betrokken partijen afspraken zijn gemaakt. Ook moet rekening worden gehouden met de omstandigheid dat de soort zich ook buiten het uitzetgebied kan vestigen. Communicatie en lokaal draagvlak zijn vaak essentieel voor het slagen van een project.
De praktijk van herintroducties leert dat er onverwachte tegenvallers kunnen zijn die het succes van een herintroductie in gevaar kunnen brengen. Een initiatief nemende organisatie dient daarom voldoende in staat te zijn om tegenvallers te kunnen opvangen, zowel organisatorisch als financieel, en moet op steun en medewerking van betrokken partijen kunnen rekenen. De rol die van initiatiefnemers wordt verwacht is die van projectleider en regisseur. Het mandaat van de herintroducerende organisatie en de slagkracht van deze organisatie wordt bij de ontheffingverlening geschat en meegewogen.

Bijlage 2 Draaiboek bijzondere weersomstandigheden

Inhoudsopgave

1. **Inleiding**
2. **Overzicht stappenplan**
3. **Uitwerking stappenplan**
   - **3.1 Vaststelling periode van procedurestart**
   - **3.2 Inwinnen adviezen**
   - **3.3 Beschrijven situatie**
   - **3.4 Vastleggen categorieën van soorten**
   - **3.5 Vaststellen tijdstip**
   - **3.6 Besluit**
   - **3.7 Bekendmaking**
   - **3.8 Volgen ontwikkeling**
   - **3.9 Bepalen tijdstip van opheffen verbod**
   - **3.10 Opheffen verbod**
   - **3.11 Periode sluiting Provinciehuis tussen Kerst en Nieuwjaar.**
   - **3.12 Persbericht (periode tussen kerst en nieuwjaar).**
4. **Botulisme**

1. INLEIDING

Gedeputeerde Staten van Utrecht zijn per 1 april 2002 gemachtigd om namens de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, thans Minister van Economische Zaken, besluiten te nemen in het kader van artikel 3.22, vierde lid, van de Wet Natuurbescherming (Wnb) aangaande het sluiten van de jacht als gevolg van bijzondere weersomstandigheden. Deze bijzondere weersomstandigheden hebben vooral betrekking op extreme winterse omstandigheden. De Provincie Utrecht heeft in de *Beleidsnota Flora- en faunawet Provincie Utrecht 2008* aangegeven deze sluiting ook van toepassing te laten zijn op het besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 28 juni 2005, nr. 2005REG001285i, tot aanwijzing van personen die de stand van diersoorten kunnen beperken (hierna: het aanwijzingsbesluit) en ontheffingen volgens artikel 3.17 Wnb met betrekking tot schadebestrijding. De besluitvorming kan betrekking hebben op één of meer categorieën van soorten.

In situaties die niet uitgebreid in het draaiboek beschreven zijn zoals botulisme en wild dat zich ten gevolge van hoge waterstand ophoudt op hoog gelegen gedeelten van het terrein, zal na overleg met de in dit draaiboek genoemde organisaties, van geval tot geval beoordeeld worden of opschorting van de jacht, het aanwijzingsbesluit en ontheffing gebruik noodzakelijk is.

Om adequaat een besluit te kunnen nemen indien sprake is van de hiervoor beschreven situatie heeft de Provincie Utrecht een draaiboek *Bijzondere weersomstandigheden* samengesteld. Eén van de belangrijkste uitgangspunten van het draaiboek is dat voordat het besluit genomen wordt, afstemming plaatsvindt met omliggende Provincies en deskundige organisaties en dat een duidelijk overzicht gegeven wordt wat er gedaan moet worden, door wie en wanneer. Dit hele proces wordt stap voor stap beschreven in deze notitie.

2. OVERZICHT STAPPENPLAN.

Schematisch kan de procedure als volgt weergegeven worden:

3.1 **-** Vaststelling periode van procedurestart.
criteria "koudegetal".

↓

3.2 - Inwinnen adviezen.
Faunabeheereenheid, Bij12 unit Faunafonds, aangrenzende Provincies, K.J.V. e.a.
Doel: afstemming.

↓

3.3 - Beschrijven situatie.
Overzicht periode met vorst/ sneeuw- en ijsbedekking, aanwezigheid bereikbaar voedsel, conditie fauna.
Doel: inzichtelijk maken van beweegredenen.

↓

3.4 - Bepalen categorieën van diersoorten.
Doel: Duidelijk maken om welke diersoorten het gaat.

↓

3.5 - Vaststellen tijdstip van sluiting jacht en/of schadebestrijding.

↓

3.6 - Nemen besluit.

↓

3.7 - Bekendmaking.
-Persberichten
-Brief aan Faunabeheereenheid en KJV
-Brieven naar overige betrokken doelgroepen.

↓

3.8 - Volgen van ontwikkeling tijdens vorstperiode.
Wekelijks overleg met Faunabeheereenheid en aangrenzende Provincies.

↓

3.9 **-** Vaststellen tijdstip van opheffen jachtverbod en schadebestrijdingsverbod.

↓

3.10 - Opheffen jachtverbod en schadebestrijdingsverbod.

3. STAPPENPLAN.

3.1 Vaststelling periode van procedurestart.

Artikel 3.21 lid 5 Wnb geeft aan dat bij algemene maatregel van bestuur regels gesteld kunnen worden over de uitoefening van de jacht. Deze zijn opgenomen in het Besluit natuurbescherming. Een aantal hiervan heeft betrekking op winterse omstandigheden. Zo is het verboden te jagen:

- Indien de grond bedekt is met sneeuw. (m.u.v. het vangen van eenden door middel van een eendenkooi, het jagen op Wilde eenden en Houtduiven, op de andere wildsoorten indien de jacht wordt uitgeoefend anders dan voor de voet).
- Op wild dat zich bevindt in of in de nabijheid van wakken of bijten in het ijs.
- Op wild, dat als gevolg van weersomstandigheden in een uitgeputte toestand verkeert.
- Op wild, dat zich ten gevolge van hoge waterstand ophoudt op hoog gelegen gedeelten van het terrein.

Het is van belang aan de hand van concrete gegevens vast te stellen binnen wat voor periode tot een afgewogen besluit gekomen moet worden om de jacht geheel of voor een aantal wildsoorten te sluiten of wanneer het gebruik van het aanwijzingsbesluit en de ontheffingen ex artikel 3.17 Wnb geheel of gedeeltelijk wordt verboden.

Start procedure winterse omstandigheden:

- De Provincie Utrecht gaat uit van een zogenaamd “koudegetal”. Dit getal is objectief en vormt de som van de maximale dagtemperatuur minus de minimale nachttemperatuur. Berekening van het koudegetal start als de temperatuur zowel overdag als ’s nachts onder nul is. Indien deze getallen na een x aantal dagen de –85 graden heeft overschreden volgt automatisch het advies om de jacht te sluiten en om schadebestrijding te verbieden. De temperatuur te De Bilt (opgave KNMI) wordt hierbij als maatstaf genomen.
  - voorbeeld: ‘s-nachts is de minimumtemperatuur –10 graden Celsius en overdag is de maximumtemperatuur –5 graden Celsius. Indien deze situatie zich 5 aaneengesloten dagen blijft voortdoen dan staat de teller na 5 dagen op –75 graden Celsius. De sluiting wordt dan intern voorbereid bij de Provincie door de desbetreffende ambtenaren belast met de Flora- en faunawetgeving. Op dag 6 wordt de grens van – 85 graden overschreden. Nu volgt het besluit om de jacht en om schadebestrijding tijdelijk te verbieden.
- Bij een sneeuwbedekking, bevroren sneeuw, bij ijzel op sneeuw (dekking > 90% en langer dan 10 dagen achtereen).
- Bij ijsbedekking op open water, sloten en kanalen (dekking > 50% en langer dan 10 dagen).

Informatie over de weersituatie
Soort informatie: de verwachtingen voor de komende dagen, week en eventueel lange termijn, met betrekking tot ontwikkelingen van temperaturen, sneeuwval, ijzelkansen of grote hoeveelheden regen.

- Telefoonnummer KNMI: 030-2206911
- Website: http://www.knmi.nl/

Informatie over de waterstanden
Soort informatie: actuele en te verwachten waterstanden.

- Telefoonnummer Rijkswaterstaat infocentrum Binnenwateren: 0320-298888
- Website: http://www.infocentrum-binnenwateren.nl
- Telefoonnummer Rijkswaterstaat Directie Utrecht 030-6009500
- Website: http://www.rws.nl/rws/dut/dut/

3.2 Inwinnen van adviezen.

Adviezen moeten ingewonnen worden bij instanties die informatie kunnen verschaffen over omstandigheden in het landelijke gebied die het besluit kunnen beïnvloeden.
Natuurterrein beherende organisaties en land- en tuinbouworganisaties worden niet apart gevraagd. Er wordt van uit gegaan dat de vertegenwoordigers van deze organisaties in de Faunabeheereenheid de belangen voldoende behartigen.

A. Provincies:
Om de noodzaak van de maatregel te kunnen bepalen is het van belang dat aangrenzende Provincies benaderd worden:

Provincie	betr. ambtenaar	Vast (werk)	Mobiel (privé)
Gelderland	nummer 1		
Noord-Holland	nummer 2		
Noord-Holland	nummer 3		
Zuid-Holland	nummer 4		
Zuid-Holland	nummer 5		
Flevoland	nummer 6		

Gewenste informatie:
- Op wat voor termijn wordt in hun Provincie gedacht aan sluiting jacht en tijdelijke verbod op schadebestrijding;
- Op basis van wat voor informatie en voor welke onderdelen van de jacht en tijdelijke verbod op schadebestrijding;
- Is afstemming van aard en tijdstip van de sluiting van de jacht en tijdelijke verbod op schadebestrijding mogelijk?

Instanties die zich concreet met de uitvoering van het faunabeheer bezighouden of te maken hebben met schade door wild en beschermde diersoorten aan land-, tuin- en bosbouw.

B. Faunabeheereenheid Utrecht

- website: http://www.faunabeheereenheid.nl/utrecht/
  Adjunct secretaris: nummer 7

C. Koninklijke Jagersvereniging (KJV)

- Website: http://www.KJV.nl
  Consulent: nummer 8

D. Bij12 unit Faunafonds

- Website: http://www.bij12.nl/bij12units/faunafonds/
  contactpersoon: nummer 9

Gewenste informatie:
- Voor welke diersoorten bestaat het gevaar dat, als gevolg van de weersomstandigheden, het duurzaam voortbestaan in een gebied, regio of de Provincie in gevaar komt.
- Vergroten de beheermaatregelen jacht en schadebestrijding de kans dat voor deze diersoorten, als gevolg van de weersomstandigheden, het duurzaam voortbestaan in een gebied, regio of de Provincie in gevaar komt.

Let op: Het gaat hier niet uitsluitend om de soorten waarop de jacht geopend is of waarvoor een ontheffing ex artikel 3.17 Wnb is afgegeven. Ook andere soorten kunnen verstoord worden en lopen daardoor risico indien er gejaagd wordt of er schadebestrijding plaats vindt.

3.3 Beschrijven van de omstandigheden.

Doel: inzichtelijk maken van beweegredenen.

De informatie die verzameld is wordt helder en eenduidig beschreven. Het gaat om de volgende categorieën:
A De Provinciale weersgesteldheid In de Provincie Utrecht of delen daarvan.
De winterse weersverwachting voor de komende tijd

Datum aanvang vorstperiode: ...
Dagelijks bijhouden van koudegetal bij intredende vorst: ... °C
Datum aanvang sneeuwperiode: ...
Sneeuwdekking na 10 dagen: ….%
Datum aanvang ijzelperiode: ...
Aanwezigheid bevroren sneeuw en dekkingsgraad na 10 dagen: ...%
Aanwezigheid ijzel op sneeuw en dekkingsgraad na 10 dagen: ...%

IJsbedekking: Sloten: ... %
Kanalen: ... %
Rivieren: ... %
Open wateren: ... %

De hoeveelheden regen van de afgelopen 10 dagen
De hoeveelheden regen voor de komende tijd

B De bereikbaarheid van voedsel voor de kwetsbare soorten en de conditie van de soorten.

Informatie over de aanwezigheid van soorten en de beschikbaarheid van voedsel.

Aanwezigheid waterwild: -Indicatie hoeveelheden (weinig/ veel).
-Aanduiding locatie.

Bereikbaarheid voedsel voor:
Watervogels: goed/ matig/ slecht
Zoogdieren: goed/ matig/ slecht
Overige soorten: goed/ matig/ slecht

Informatie over conditie van diersoorten.
Beschrijving conditie diersoorten: per diergroep.

C Het aspect landbouwschade.

Aantal wildschademeldingen/meldingen van schade door beschermde diersoorten (Faunafonds/Faunabeheereenheid)
Is sprake van belangrijke schade of te verwachten schade? Van welke diersoorten?
Wat zijn de consequenties van sluiting jacht en verbod schadebestrijding m.b.t. uitbetaling vergoeding schade. (Faunafonds)

Conclusie: aangeven van noodzaak om jacht te sluiten en schadebestrijding tijdelijk te verbieden

3.4 Bepalen categorieën van soorten.

Wildsoort:	Periode waarin soort bejaagbaar is:
Wilde eend	15 augustus t/m 31 januari
Fazanthen	15 oktober t/m 31 december
Fazanthaan	15 oktober t/m 31 januari
Houtduif	15 oktober t/m 31 januari
Konijn	15 augustus t/m 31 januari
Haas	15 oktober t/m 31 december

Overige soorten:

- Beschermde soorten waarvoor ter bestrijding van schade een ontheffing verleend is ex artikel 68 Flora- en faunawet kunnen door de weersomstandigheden dusdanig bedreigd worden dat gebruikmaking van de ontheffing niet gewenst is. In dergelijke gevallen zal tijdelijk geen schadebestrijding plaats mogen vinden op basis van die ontheffing.
- De overige soorten kunnen door de weersomstandigheden dusdanig bedreigd worden dat jacht en schadebestrijding in de terreindelen waar deze soorten verblijven niet gewenst is.

3.5 Bepalen tijdstip van sluiting jacht.

Nadat op inhoudelijke gronden (zie 3.3) bepaald is dat jacht en schadebestrijding op één of meer categorieën gesloten wordt, is het in dit stadium van belang het tijdstip vast te leggen waarop het besluit ingaat.

Aandachtspunten:

- Van groot belang bij het bepalen van een datum is afstemming met de aangrenzende Provincies en advisering door het Faunafonds.
- Gestreefd moet worden naar het vaststellen van één datum voor alle Provincies of voor een aantal aangrenzende Provincies in een regio.
- Indien er een reden is om af te wijken van een door meerdere Provincies vastgestelde datum dient deze reden goed gemotiveerd te zijn.

3.6 Besluit.

Het besluit om jacht en schadebestrijding tijdens bijzondere weersomstandigheden te sluiten is door Gedeputeerde Staten gemandateerd aan de teamleider vergunningverlening natuur en landschap.

Model besluit

Onderwerp: Sluiting jacht en/of schadebestrijding ten gevolge van bijzonder weersomstandigheden.

GEDEPUTEERDE STATEN VAN UTRECHT;

Gehoord BIJ12, unit Faunafonds, de Faunabeheereenheid Utrecht en de KJV

Gelet op artikel 3.22 Wet natuurbescherming;

BESLUITEN

in verband met de huidige extreme weersomstandigheden de jacht op de volgende diersoorten:
-
-
-

Met ingang van: .....

TE SLUITEN

En tevens de geldigheid van het besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 28 juni 2005, nr. 2005REG001285i, tot aanwijzing van personen die de stand van diersoorten kunnen beperken en alle artikel 68 ontheffingen van de Flora- en faunawet op te schorten.
Het betreft de ontheffingen:

-
-

Dit besluit heeft betrekking op: De gehele Provincie Utrecht/ de volgende delen van de Provincie

Gedeputeerde Staten voornoemd,
namens hen,

nummer 10
Teamleider vergunningverlening natuur en landschap.

3.7 Bekendmaking.
De bekendmaking vindt plaats aan:

- Pers.
- Betrokken organisaties (zie lijst par.3.2).
- Politie.
- Algemene Inspectiedienst.

3.7.1 Persbericht.
Zodra sprake is van het van kracht worden van het besluit om de jacht te sluiten en schadebestrijding te verbieden in verband met de bijzondere weersomstandigheden dient een persbericht uitgebracht te worden.

Model persbericht.
PROVINCIE UTRECHT

datum:

JACHT EN SCHADEBESTRIJDING TIJDELIJK VERBODEN.

Het College van Gedeputeerde Staten van de Provincie Utrecht heeft in verband met de huidige extreme weersomstandigheden na overleg met de colleges van de overige Provincies en deskundige organisaties op het gebied van het faunabeheer, besloten om met ingang van..... de jacht te sluiten op:

-
-
-

En tevens de geldigheid van het besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 28 juni 2005, nr. 2005REG001285i, tot aanwijzing van personen die de stand van diersoorten kunnen beperken en alle artikel 68 ontheffingen (Hoofdstuk V, Titel III, paragraaf 3 Beheer en bestrijding van schade) van de Flora- en faunawet op te schorten.
Het betreft de ontheffingen:

-
-
-

Het verbod op jacht en schadebestrijding geldt voor de gehele Provincie Utrecht/ of nader te noemen delen van de Provincie.

De jacht op de genoemde soorten is geopend tot 31 december 200… en 31 januari 200…
Mocht er voor die tijd sprake zijn van een weersverbetering zal het besluit herzien worden.

Verzenden aan: regionale dagbladen (b.v. AD, regio Utrecht en Amersfoort) .

3.7.2. Brief/ fax aan Faunabeheereenheid, K.J.V en politie.

Geachte …….,

Hierbij deel ik u mede dat Gedeputeerde Staten van de Provincie Utrecht hebben besloten de jacht te sluiten op de hierna genoemde wildsoorten.

-
-

Gezien de omstandigheden zullen de uitgegeven en daarvoor in aanmerking komende artikel 3.17 ontheffingen opgeschort worden. Indien sprake is van belangrijke schade of te verwachten belangrijke schade aan bedrijfsmatige land-, tuin- of bosbouw, verzoeken wij u dit tijdig te melden bij Bij12, unit Faunafonds en de Provinciale ambtenaren belast met Wet Natuurbescherming, de heer 11 of 12 -

Gelieve dit bericht bekend te maken bij uw leden.

Hoogachtend,

Nummer 10,
Teamleider vergunningverlening Natuur en landschap.

Verzenden aan:

- Faunabeheereenheid Utrecht, postbus 870, 3900 AW Veenendaal
  Telefoon: 0318-578565, Fax 0318- 578564
- K.J.V. via Faunabeheereenheid Utrecht
- Politie regio Utrecht, Politie Milieudienst Veldpolitie, postbus 549, 3800 AM Amersfoort.
  Telefoon: 033-4689430. Fax: 033-4689439
- Afschrift naar aangrenzende Provincies (zie 3.2)

3.8 Volgen van ontwikkelingen tijdens vorstperiode.

Periodiek telefonisch overleg met omliggende Provincies, Faunabeheereenheid en K.J.V.: één maal per week door de betreffende ambtenaren belast met de Wnb.

- Bij onveranderde weersomstandigheden: geen actie.
- Bij te verwachten weersverbetering (hogere temperaturen; invallen van dooi): procedure starten om jacht- en schadebestrijdingverbod op te heffen.

3.9 Vaststellen van tijdstip om jacht- en schadebestrijdingverbod op te heffen.

Tijdstip bepalen op basis van weersvoorspelling (KNMI) en in overleg met aangrenzende Provincies, Faunabeheereenheid, Faunafonds en KJV.

3.10 Besluit en bekendmaking opheffen jacht- en schadebestrijdingverbod.
Te versturen/ faxen aan:
-Pers.
-Betrokken organisaties (zie Lijst par.3.2).
-Politie.

3.10.1 Persbericht/ brief of fax aan faunabeheereenheid, Faunafonds en politie.

PROVINCIE UTRECHT

datum:

VERBOD OP JACHT EN SCHADEBESTRIJDING IN VERBAND MET WINTERSE OMSTANDIGHEDEN OPGEHEVEN.

Het college van Gedeputeerde Staten van de Provincie Utrecht heeft in verband met de verbeterde weersomstandigheden na overleg met de colleges van de overige Provincies en deskundige organisaties op het gebied van het faunabeheer, besloten om met ingang van ..... de sluiting van de jacht op bepaalde wildsoorten op te heffen, en tevens het opschorten van de geldigheid het besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 28 juni 2005, nr. 2005REG001285i, tot aanwijzing van personen die de stand van diersoorten kunnen beperken en van artikel 3.17 ontheffingen van de Wet natuurbescherming te beëindigen.

(Verzenden aan: zie 3.7)

3.11 Periode tussen Kerst en Nieuwjaar

Mocht in de periode tussen Kerst en Nieuwjaar het Provinciehuis onverhoopt sluiten en de onder 3.1 beschreven weersomstandigheden zich voordoen dan zal één van de Provinciale medewerkers 11, 12 of 13 contact opnemen met de desbetreffende ambtenaren van omliggende Provincies (voorzover dit mogelijk is), de secretaris van de Faunabeheereenheid Utrecht en de KJV (zie 3.2 A&B) om te besluiten of de noodzaak zich voordoet om de jacht te sluiten en tevens om het (tijdelijk) verbieden van artikel 3.17 ontheffingen. Mocht dit het geval zijn dan zal één van hun contact opnemen met:

- De teamleider van vergunningverlening natuur en landschap. Nummer 10,
- gedeputeerde nummer 15
- en met de persvoorlichter van de Provincie Utrecht nummer 16

De persvoorlichter zal een persbericht (zie 3.12) over de sluiting van de jacht en het opschorten van artikel 3.17 ontheffingen naar de regionale pers sturen en in verband met handhaving ook de regionale politie informeren (zie 3.7.1& 3.7.2). Dezelfde procedure geldt tevens voor het te nemen besluit en de bekendmaking voor het opheffen van het jacht- en schadebestrijdingsverbod.

3.12 Persbericht voor de periode tussen Kerst en Nieuwjaar

Provincie Utrecht
datum:

JACHT EN SCHADEBESTRIJDING TIJDELIJK VERBODEN.

Het college van Gedeputeerde Staten van de Provincie Utrecht heeft in verband met de huidige extreme weersomstandigheden, na overleg met deskundige organisaties op het gebied van het faunabeheer, besloten om met ingang van ..... de jacht te sluiten op:

-
-
-

En tevens de geldigheid van het besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 28 juni 2005, nr. 2005REG001285i, tot aanwijzing van personen die de stand van diersoorten kunnen beperken en alle artikel 68 ontheffingen van de Flora- en faunawet op te schorten.

Het betreft de volgende ontheffingen:

-
-
-

Het verbod op jacht en schadebestrijding geldt voor de gehele Provincie Utrecht of delen van de Provincie Utrecht

De jacht op de genoemde soorten is nog geopend tot 31 …… 200..
Mocht er voor die tijd sprake zijn van een weersverbetering zal het besluit herzien worden.

Publiceren in: Staatscourant, AD, regio Utrecht en Amersfoort**.**

4. BOTULISME

De combinatie van hoge watertemperaturen in ondiepe en stilstaande wateren, de aanwezigheid van botulismebacteriën en kadavers kunnen een botulisme-explosie veroorzaken. Botulisme kan veel dode vogels en vissen tot gevolg hebben en sommige vormen van botulisme kunnen ook voor de mens gevaarlijk zijn.

Hoewel niet aangenomen wordt dat jacht en schadebestrijding bijdraagt aan het optreden van botulisme kan het in bijzondere omstandigheden noodzakelijk zijn om het risico van niet binnengehaalde dode vogels zo gering mogelijk te maken. In dergelijke gevallen kunnen Gedeputeerde Staten besluiten jacht en schadebestrijding gericht op watervogels op te schorten. Het is voor dergelijke gevallen niet mogelijk om vooraf een stappenplan op te stellen. Gedeputeerde Staten zullen zich laten informeren door de waterkwaliteitsbeheerders en in combinatie met factoren als de weerssituatie en weersverwachting een besluit nemen. Een dergelijk besluit is overbodig indien het Gewestelijk Utrechts Jacht- en Faunabedrijf en de Faunabeheereenheid al besloten hebben jacht en schadebestrijding met betrekking tot watervogels tijdelijk niet toe te staan.

Bijlage 3 Lijsten passieve soortenbescherming

Soorten beschermd onder paragraaf 3.1 van de Wet natuurbescherming.

Alle vogelsoorten als broedvogel, dwaalgast, standvogel, wintergast of doortrekker		

Soorten beschermd onder paragraaf 3.2 van de Wet natuurbescherming (artikel 3.5 en 3.8)

Nederlandse naam Latijnse naam

Planten (4)
Drijvende water weegbree- Luronium natans
Groenknolorchis Liparis loeselii
Kruipend moerasscherm Apium repens
Zomerschroeforchis Spiranthes aestivalis

Zoogdieren terrestrisch (8)
Bever Castor fiber
Hamster Cricetus cricetus
Hazelmuis Muscardinus avellanarius
Euraziatische lynx Lynx lynx
Noordse woelmuis Microtus oeconomus
Otter Lutra lutra
Wilde kat Felis silvestris
Wolf Canis lupus

Vleermuizen (22)
Bechsteins vleermuis Myotis bechsteinii
Bosvleermuis Nyctalus leisleri
Brandts vleermuis Myotis brandtii
Franjestaart Myotis nattereri
Gewone baardvleermuis Myotis mystacinus ssp. mystacinus
Gewone dwergvleermuis Pipistrellus pipistrellus
Gewone grootoorvleermuis Plecotus auritus
Grijze grootoorvleermuis Plecotus austriacus
Grote hoefijzerneus Rhinolophus ferrumequinum
Grote rosse vleermuis Nyctalus lasiopterus
Ingekorven vleermuis Myotis emarginatus
Kleine dwergvleermuis Pipistrellus pygmaeus
Kleine hoefijzerneus Rhinolophus hipposideros
Laatvlieger Eptesicus serotinus
Meervleermuis Myotis dasycneme
Mopsvleermuis Barbastella barbastellus
Noordse vleermuis Eptesicus nilssonii
Rosse vleermuis Nyctalus noctula
Ruige dwergvleermuis Pipistrellus nathusii
Tweekleurige vleermuisVespertilio murinus
Vale vleermuis Myotis myotis
Watervleermuis Myotis daubentonii

Zoogdieren marien (5)
Bruinvis Phocoena phocoena
Gewone dolfijn Delphinus delphis
Tuimelaar Tursiops truncatus
Witflankdolfijn Lagenorhynchus acutus
Witsnuitdolfijn Lagenorhynchus albirostris

Vissen (2)
Houting Coregonus oxyrinchus
Steur Acipenser sturio

Amfibieën (8)
Boomkikker Hyla arborea
Geelbuikvuurpad Bombina variegata
Heikikker Rana arvalis
Kamsalamander Triturus cristatus
Knoflookpad Pelobates fuscus
Poelkikker Rana lessonae
Rugstreeppad Bufo calamita
Vroedmeesterpad Alytes obstetricans

Reptielen (3)
Gladde slang Coronella austriaca
Muurhagedis Podarcis muralis
Zandhagedis Lacerta agilis

Vlinders (7)
Donker pimpernel blauwtje Maculinea nausithous

Grote vuurvlinder Lycaena dispar
Moerasparelmoervlinder- Euphydryas aurinia
Pimpernelblauwtje Maculinea teleius
Teunisbloempijlstaart Proserpinus proserpina
Tijmblauwtje 3) Maculinea arion
Zilverstreephooibeestje Coenonympha hero

Libellen (8)
Bronslibel Oxygastra curtisii
Gaffellibel Ophiogomphus cecilia
Gevlekte witsnuitlibel Leucorrhinia pectoralis
Groene glazenmaker Aeshna viridis
Noordse winterjuffer Sympecma paedisca
Oostelijke witsnuitlibel Leucorrhinia albifrons
Rivierrombout Gomphus flavipes
Sierlijke witsnuitlibel Leucorrhinia caudalis

Kevers (5)
Brede geelrandwaterroofkever Dytiscus lattisimus
Gestreepte waterroofkever Graphoderus bilineatus
Heldenbok Cerambyx cerdo
Juchtleerkever Osmoderma eremita
Vermiljoenkever Cucujus cinnaberinus

Overige soorten (2)
Bataafse stroommossel Unio crassus
Platte schijfhoren Anisus vorticulus

Cursief soorten die verdwenen zijn uit Nederland, maar die toch zijn beschermd vanwege mogelijke terugkeer.
***Let op**: vogelsoorten vallend onder Bonn en Bern zijn niet vermeld.*

Soorten beschermd onder paragraaf 3.3 van de Wet natuurbescherming (bijlage bij artikel 3.10 en 3.11)

Nederlandse naam Latijnse naam

Planten (76)
Akkerboterbloem Ranunculus arvensis
Akkerdoornzaad Torilis arvensis
Akkerogentroost Odontites vernus vernus
Beklierde Euphrasia rostkoviana ogentroost
Berggamander Teucrium montanum
Bergnachtorchis Platanthera chlorantha
Blaasvaren Cystopteris fragilis
Blauw guichelheil Anagallis arvensis foemina
Bokkenorchis Himantoglossum hircinum
Bosboterbloem Ranunculus pol. nemorosus
Bosdravik Bromopsis r. benekenii
Brave hendrik Chenopodium bonushenricus
Brede wolfsmelk Euphorbia platyphyllos
Breed wollegras Eriophorum latifolium
Bruinrode Epipactis atrorubens wespenorchis
Dennenorchis Goodyera repens
Dreps Bromus secalinus
Echte gamander Teucrium cham. germanicum
Franjegentiaan Gentianella ciliata
Geelgroene wespenorchis Epipactis muelleri
Geplooide vrouwenmantel Alchemilla subcrenata
Getande veldsla Valerianella dentata
Gevlekt zonneroosje Tuberaria guttata
Glad biggenkruid Hypochaeris glabra
Gladde zegge Carex laevigata
Groene nachtorchis Coeloglossum viride
Groensteel Asplenium viride
Groot spiegelklokje Legousia speculumveneris
Grote bosaardbei Fragaria moschata
Grote leeuwenklauw Aphanes arvensis
Honingorchis Herminium monorchis
Kalkboterbloem Ranunculus polyanthenos ssp. polyanthenoides
Kalketrip Centaurea calcitrapa
Karthuizeranjer Dianthus carthusianorum
Karwijselie Selinum carvifolia
Kleine ereprijs Veronica verna
Kleine Schorseneer Scorzonera humilis
Kleine wolfsmelk Euphorbia exigua
Kluwenklokje Campanula glomerata
Knollathyrus Lathyrus linifolius
Knolspirea Filipendula vulgaris
Korensla Arnoseris minima
Kranskarwij Carum verticillatum
Kruiptijm Thymus praecox
Lange zonnedauw Drosera longifolia
Liggende ereprijs Veronica prostrata
Moerasgamander Teucrium scordium
Muurbloem Erysimum cheiri
Naakte lathyrus Lathyrus aphaca
Naaldenkervel Scandix pecten-veneris
Pijlschee_elk Arabis h. sagittata
Roggelelie Lilium bulbiferum croceum
Rood peperboompje Daphne mezereum
Rozenkransje Antennaria dioica
Ruw parelzaad Lithospermum arvense
Stofzaad Monotropa hypopitys
Scherpkruid Asperugo procumbens
Schubvaren Ceterach officinarum
Schubzegge Carex lepidocarpa
Smalle raai Galeopsis angustifolia
Spits havikskruid Hieracium lactucella
Steenbraam Rubus saxatilis
Stijve wolfsmelk Euphorbia stricta
Tengere distel Carduus tenuiflorus
Tengere veldmuur Minuartia hybrida
Trosgamander Teucrium botrys
Veenbloembies Scheuchzeria palustris
Vliegenorchis Ophrys insectifera
Vroege ereprijs Veronica praecox
Wilde averuit Artemisia c. campestris
Wilde ridderspoor Consolida regalis
Wilde weit Melampyrum arvense
Wolfskers Atropa bella-donna
Zandwolfsmelk Euphorbia seguieriana
Zinkviooltje Viola lutea calaminaria
Zweedse kornoelje Cornus suecica

Zoogdieren terrestrisch (31)
Aardmuis Microtus agrestis
Boommarter Martes martes
Bosmuis Apodemus sylvaticus
Bunzing Mustela putorius
Damhert Dama dama
Das Meles meles
Dwergmuis Micromys minutus
Dwergspitsmuis Delphinus delphis
Edelhert Cervus elaphus
Eekhoorn Sciurus vulgaris
Egel Erinaceus europaeus
Eikelmuis Eliomys quercinus
Gewone bosspitsmuis Sorex araneus
Grote bosmuis Apodemus flavicollis
Haas Lepus europaeus
Hermelijn Mustela erminea
Huisspitsmuis Crocidura russula
Konijn Oryctolagus cuniculus
Molmuis Arvicola scherman
Ondergrondse Microtus subterraneus woelmuis
Ree Capreolus capreolus
Rosse woelmuis Clethrionomys glareolus
Steenmarter Martes foina
Tweekleurige bosspitsmuis Sorex coronatus
Veldmuis Microtus arvalis
Veldspitsmuis Crocidura leucodon
Vos Vulpes vulpes
Waterspitsmuis Neomys fodiens
Wezel Mustela nivalis
Wild zwijn Sus scrofa
Woelrat Arvicola terrestris

Zoogdieren marien (2)
Gewone zeehond Phoca vitulina
Grijze zeehond Halichoerus grypus

Amfibieën (8)
Alpenwater- salamander Triturus alpestris
Bruine kikker Rana temporaria
Gewone pad Bufo bufo
Kleine water salamander Triturus vulgaris
Meerkikker Rana ridibunda
Middelste groene kikker Rana klepton esculenta
Vinpootsalamander Triturus helveticus
Vuursalamander Salamandra salamandra

Reptielen (4)
Adder Vipera berus
Hazelworm Anguis fragilis
Levendbarende hagedis Lacerta vivipara
Ringslang Natrix natrix

Vissen (6)
Beekdonderpad Cottus rhenanus
Beekprik Lampetra planeri
Elrits Phoxinus phoxinus
Gestippelde alver Alburnoides bipunctatus
Grote modderkruiper Misgurnus fossilis
Kwabaal Lota lota

Vlinders (20)
Aardbeivlinder Pyrgus malvae
Bosparelmoer-vlinder Melitaea athalia
Bruin dikkopje Erynnis tages
Bruine eikenpage Satyrium ilicis
Duinparelmoer-vlinder Argynnis niobe
Gentiaanblauwtje Maculinea alcon
Grote parelmoer-vlinder Argynnis aglaja
Grote vos Nymphalis polychloros
Grote weerschijn-vlinder Apatura iris
lepenpage Satyrium w-album
Kleine heivlinder Hipparchia statilinus
Kleine ijsvogel-vlinder Limenitis camilla
Kommavlinder Hesperia comma
Sleedoornpage Thecla betulae
Spiegeldikkopje Heteropterus morpheus
Veenbesblauwtje Plebeius optilete
Veenbesparelmoer-vlinder Boloria aquilonaris
Veenhooibeestje Coenonympha tullia
Veldparelmoer-vlinder Melitaea cinxia
Zilveren maan Boloria selene

Libellen (8)
Beekrombout Gomphus vulgatissimus
Bosbeekjuffer Calopteryx virgo
Donkere waterjuffer Coenagrion armatum
Gevlekte glanslibel Somatochlora flavomaculata
Gewone bronlibel Cordulegaster boltonii
Hoogveenglanslibel Somatochlora arctica
Kempense heidelibel Sympetrum depressiusculum
Speerwaterjuffer Coenagrion hastulatum

Kevers (1)
Vliegend hert Lucanus cervus

Overige soorten (1)
Europese rivierkreeft Astacus astacus

Cursief: soort die geen wettelijke bescherming had onder de FFW

Bijlage 4 Kaart ganzenrustgebieden

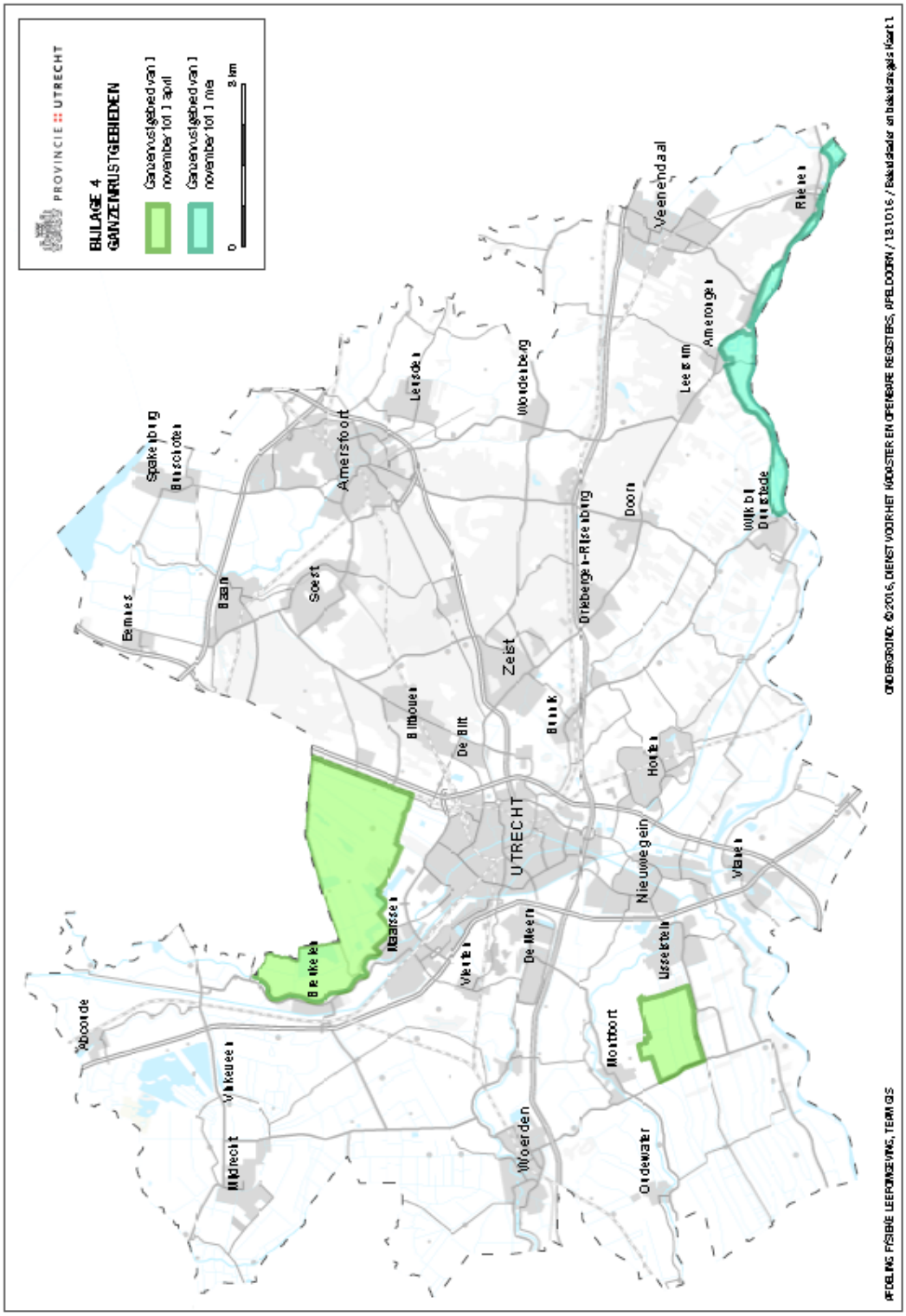

Bijlage 5 Kaart vestigings- en doortrekgebied Edelhert

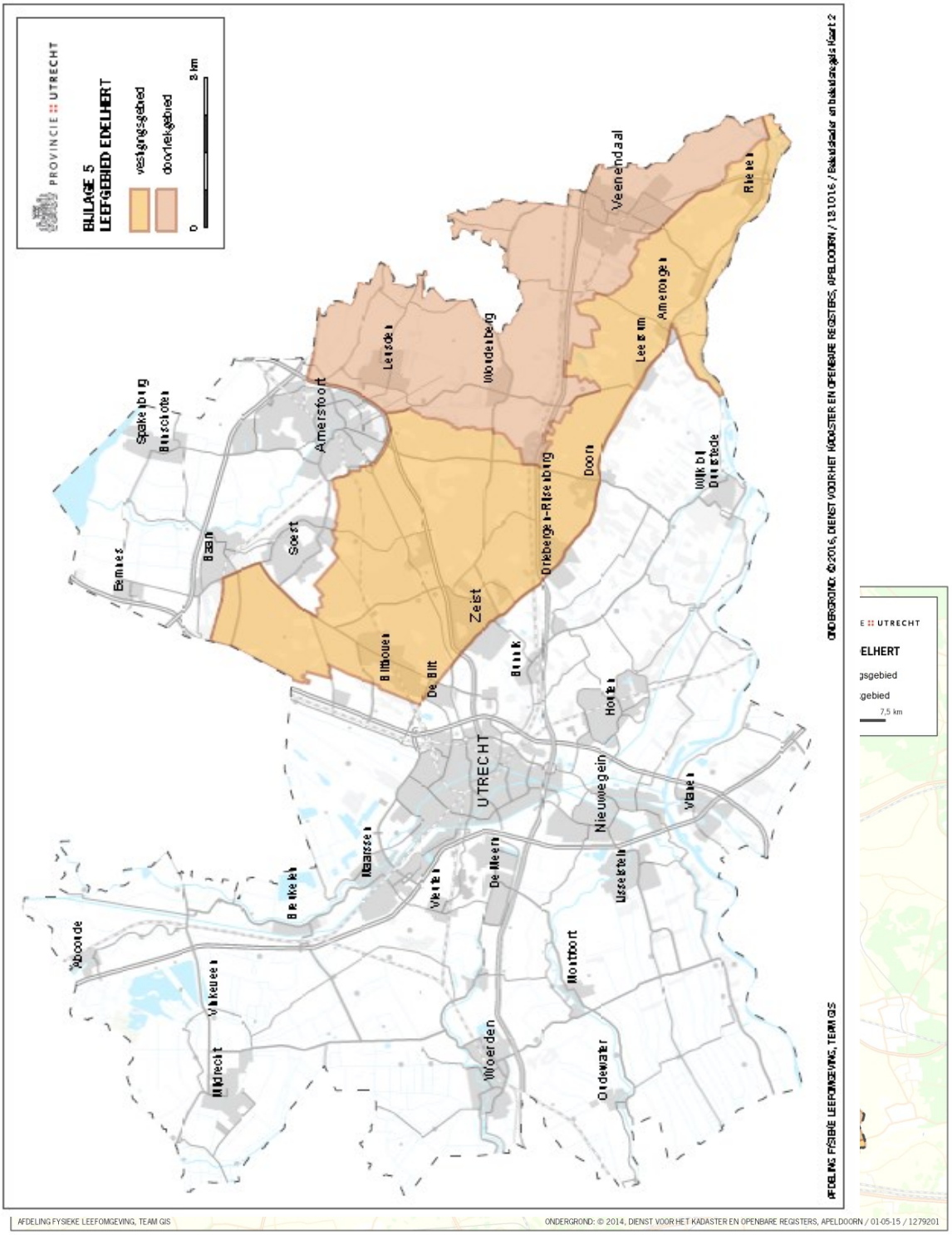

Bijlage 6 Verklarende woordenlijst

In het kader van de uitvoering van de Wnb worden begrippen gehanteerd die in voorkomende gevallen leiden tot onduidelijkheid of vrij interpreteerbaar zijn. In de afgelopen jaren is in de besluiten tot vrijstellingen, aanwijzingen en ontheffingen invulling aan deze begrippen gegeven.
Hierna worden deze begrippen nader toegelicht.

Deugdelijk raster
De Provincie Utrecht verstaat onder een deugdelijk raster een raster dat voldoende bescherming biedt aan het betreffende kwetsbare gewas of teelt, gerelateerd aan de schadeveroorzakende diersoort en afhankelijk van de plaatselijke omstandigheden. Als richtlijn wordt de beschrijving uit het Handboek van het Faunafonds gehanteerd.

Belangrijke schade
Onder belangrijke schade wordt in het Provinciale beleid verstaan: schade van meer dan € 250,- per geval per bedrijf per jaar.
Deze grens van belangrijke schade vindt zijn basis in de grens die het Faunafonds stelt (Regeling vaststelling beleidsregels schadevergoeding Faunafonds, geldend vanaf 1 december 2005) en het advies van het Driemanschap Flora- en faunawet. Hiermee wordt het beleid m.b.t. de definiëring van belangrijke schade in overeenstemming gebracht met het rijksbeleid.

Natuurparels: indicatief aangeduide gebieden waar concentraties van karakteristieke in hun voortbestaan bedreigde of bijzondere bescherming behoevende planten en diersoorten voor komen.

Bijlage 7 Afkortingenlijst

BACVP: Bestuurlijke Adviescommissie Vitaal Platteland
BFFW: Beleidsnota Flora- en faunawet Provincie Utrecht 2014
Bnl: Beleidsregels natuur en landschap Provincie Utrecht 2017
Bor: Besluit omgevingsrecht
DVO: dienstverleningsovereenkomst
EZ: Ministerie van Economische Zaken
Fbe: faunabeheereenheid
FPG: de Federatie Particulier Grondbezit
GBT: Ganzenbeheerteam
GS: Gedeputeerde Staten van Utrecht
HR: Habitatrichtlijn
IPO: Interprovinciaal Overlegorgaan
IUCN: International Union for Conservation of Nature
I&M: Ministerie van Infrastructuur en Milieu
JUP: Jaarlijks uitvoeringsprogramma Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
Kjv: Koninklijke jagersvereniging
KNMI: Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut
LSH: Landelijke handhavingsstrategie
Lsv: Landschapsverordening Provincie Utrecht 2011
LTO: de Landbouw- en Tuinbouworganisatie Nederland
MNP: Milieu- en natuurplanbureau
NDFF: Nationale Databank Flora- en Fauna
NNN: Natuurnetwerk Nederland
OM: Openbaar Ministerie
PAS: Programma aanpak stikstof 2015-2021
Pbl: Planbureau van de leefomgeving
Prs: Provinciale ruimtelijke structuurvisie
Prv: Provinciale ruimtelijke verordening
PS: Provinciale Staten van Utrecht
RodS: Recreatie om de Stad
RUD: Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht
RVO: Rijksdienst Ondernemend Nederland
RWS; Rijkswaterstaat
UvW: Unie van Waterschappen
VVGB: Verklaring van geen bedenkingen
VNG: Vereniging Nederlandse Gemeenten
Vnl: Verordening natuur en landschap Provincie Utrecht 2017
VR: Vogelrichtlijn
Wbe: wildbeheereenheid
Wnb: Wet natuurbescherming

Supplement A Verordening natuur en landschap Provincie Utrecht 2017 (Vnl)

PM: De Vnl en de toelichting zijn ter besluitvorming tijdelijk ondergebracht in de format van het statenvoorstel

Supplement B Beleidsregels natuur en landschap Provincie Utrecht 2017 (Bnl)

Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 1 november 2016, nr. 819E06E9, tot vaststelling van de Beleidsregels natuur en landschap Provincie Utrecht 2017.

Gedeputeerde Staten van Utrecht;

Gelet op de artikelen 1.13, derde lid, 2.7, eerste en tweede lid, 3.1, eerste lid, 3.3, eerste en vierde lid, 3.5, eerste lid, 3.8, eerste lid, 3.9, tweede lid, 3.10, eerste lid, 3.17, 3.18, 4.2, derde lid, 4.3, eerste en tweede lid, 4.5, eerste lid en 6.1 van de Wet natuurbescherming;

Gelet op de artikelen 2.1, eerste lid, 2.8, eerste lid en 2.7 Besluit natuurbescherming;

Gelet op artikel 2.5 en bijlage 1 van de Regeling natuurbescherming;

Gelet op de artikelen 3B.1, eerste lid onder a en 3B.3 van het Vuurwerkbesluit;

Gelet op het gestelde in Besluit houdende regels ter beperking van de emissie uit huisvestingssystemen voor landbouwhuisdieren (Besluit emissiearme huisvesting);

Gelet op het gestelde in de Verordening natuur en landschap provincie Utrecht 2017;

Overwegende dat het wenselijk is nadere regels te stellen ter uitvoering van de Wet natuurbescherming.

Overwegende dat het wenselijk is regels te stellen ter bescherming van de kwaliteit van het landschap, de natuurwetenschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden in de Provincie Utrecht;

Besluiten de volgende beleidsregels vast te stellen:

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

In deze beleidsregels wordt verstaan onder:

a. bijproduct: producten die afkomstig zijn van het hoofdproduct;
b. BIJ12: uitvoeringsorganisatie van de gezamenlijke Provincies, zijnde onderdeel van de Vereniging Interprovinciaal Overleg;
c. Fbe: faunabeheereenheid;
d. gereserveerde ontwikkelingsruimte: ontwikkelingsruimte die is gereserveerd op grond van artikel 2.8 eerste lid, Besluit natuurbescherming jo. artikel 2.5 en bijlage 1 bij de Regeling natuurbescherming;
e. hoofdproduct: alle gewassen die geen bijproduct zijn van het hoofdproduct;
f. kapitaalintensieve teelten: kwetsbare gewassen die tevens kapitaalintensief zijn;
g. KLE: kleine landschapselementen;
h. kwetsbaar gewas: de onder ‘landbouw’ en ‘vollegrondsgroenteteelt’ beschreven teelten, met uitzondering van weide-, hooi- of graszaadpercelen waarvan het grasgewas minimaal zes maanden oud is en granen en graszaad in de periode waarin het gewas afrijpt;
i. landbouw: akkerbouw, weidebouw, veehouderij, pluimveehouderij, tuinbouw – daaronder begrepen fruitteelt en het kweken van bomen, bloemen en bloembollen - en elke andere vorm van bodemcultuur hier te lande;
j. meldingsjaar: het jaar waarin een aanvrager een aanvraag om tegemoetkoming indient;
k. ontwikkelingsruimte: ontwikkelingsruimte als bedoeld in artikel 1.13, derde lid van de wet;
l. Oude bosgroeiplaats: boslocatie die in het midden van de negentiende eeuw als bos op de historische kaarten staat aangegeven en tot op heden onafgebroken een boslocatie is gebleven;
m. Oude boskern: actuele groeiplaats van autochtone bomen en struiken die afstammelingen zijn van de oorspronkelijk inheemse flora die na de ijstijd op eigen kracht Nederland heeft bereikt. De groeiplaats kan zowel een bos betreffen als een houtwal of een enkele boom of struik die als relict van het oorspronkelijk bos te beschouwen is;
n. PAS: programmatische aanpak stikstof;
o. PAS-programmaperiode: het tijdvak waarbinnen een Programma Aanpak Stikstof gelding heeft;

p. segment 2: ontwikkelingsruimte die resteert na aftrek van ontwikkelingsruimte die is gereserveerd voor toestemmingsbesluiten die betrekking hebben op bij ministeriële regeling afzonderlijk of per categorie genoemde of beschreven projecten of andere handelingen, zoals opgenomen in het programma bedoeld in artikel 2.1, eerste lid van het Besluit natuurbescherming;
q. taxateur: een taxateur die werkzaam is voor een door BIJ12 aangewezen taxatiebureau of een consulent faunazaken van BIJ12;
r. toestemmingsbesluit: besluit als bedoeld in artikel 2.7, eerste lid, onder a tot en met g van het Besluit natuurbescherming waarbij ontwikkelingsruimte wordt toegedeeld;
s. Vnl: Verordening natuur en landschap Provincie Utrecht 2017;
t. vogels: vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn;
u. vollegrondsgroenteteelt: de teelt in open grond van groentegewassen;
v. wet: Wet natuurbescherming.

Hoofdstuk 2 Natura 2000 gebieden

Paragraaf 1 Toetsingskader aanvragen

Artikel 2.1. Algemeen

Ingeval een project betrekking heeft op de oprichting, vervanging of uitbreiding van een dierenverblijf voor het houden van landbouwhuisdieren voor de productie van vlees, melk of eieren binnen een inrichting als bedoeld in artikel 1.1, derde lid, van de Wet milieubeheer, wordt door Gedeputeerde Staten geen toestemming verleend indien het huisvestingssysteem in dat dierenverblijf een emissiewaarde voor ammoniak heeft die hoger is dan de waarde die is vermeld in het Besluit houdende regels ter beperking van de emissie uit huisvestingssystemen voor landbouwhuisdieren (Besluit emissiearme huisvesting) met de daarbij behorende Bijlage 1.

Artikel 2.2 Uitgangspunten toedeling ontwikkelingsruimte segment 2 PAS

1. Gedeputeerde Staten delen bij een toestemmingsbesluit alleen ontwikkelingsruimte toe indien de huisvestingssystemen in dat dierenverblijf een emissiewaarde voor ammoniak hebben die gelijk of lager is dan de waarde die is vermeld in het Besluit houdende regels ter beperking van de emissie uit huisvestingssystemen voor landbouwhuisdieren (Besluit emissiearme huisvesting) met de daarbij behorende Bijlage 1.
2. De toedeling van ontwikkelingsruimte als bedoeld in artikel 2.7, eerste lid, van het Besluit natuurbescherming, ten behoeve van projecten en andere handelingen waarvoor een beroep wordt gedaan op segment 2, vindt plaats als volgt:
   a. aan een project of andere handeling wordt bij een toestemmingsbesluit niet meer dan 3 mol stikstof per hectare per jaar aan ontwikkelingsruimte toegedeeld per PAS-programmaperiode.

b. Ingeval het project of de andere handeling betrekking heeft op een inrichting als bedoeld in artikel 1.1, derde lid, van de Wet milieubeheer geldt de waarde van 3 mol stikstof per hectare per jaar per PAS-programmaperiode, zoals bedoeld onder a, in cumulatie met andere projecten of handelingen met betrekking tot dezelfde inrichting, met inbegrip van projecten en handelingen in de PAS-programmaperiode die ingevolge artikel 2.12 van het Besluit natuurbescherming zijn uitgezonderd van het verbod van artikel 2.7, tweede lid, van de wet.3. Het project of de andere handeling waarvoor ontwikkelingsruimte is toegedeeld, dient binnen twee jaar na het onherroepelijk worden van het toestemmingsbesluit waarbij de ontwikkelingsruimte is toegedeeld, te zijn gerealiseerd onderscheidenlijk verricht.
4. Na twee jaar kunnen Gedeputeerde Staten het door hen hiervoor vastgestelde toestemmingsbesluit (al dan niet gedeeltelijk) intrekken of wijzigen of, indien het om een omgevingsvergunning gaat, burgemeester en wethouders verzoeken het toestemmingsbesluit (al dan niet gedeeltelijk) in te trekken of wijzigen.
5. Voor de toedeling van ontwikkelingsruimte in segment 2 geldt de volgorde van ontvangst van de volledige en ontvankelijke aanvraag voor een toestemmingsbesluit. Bij binnenkomst via de post geldt het tijdstip van 12.00 uur.
6. Gedeputeerde Staten kunnen het eerste, tweede en/of derde lid van dit artikel buiten toepassing laten of daarvan afwijken, wanneer onverkorte toepassing ervan voor een of meer belanghebbenden gevolgen zou hebben die onevenredig zijn in verhouding tot de met deze beleidsregel te dienen doelen.

Paragraaf 2 weigering aanvraag vergunning

Artikel 2.3. vuurwerkevenementen

1. Gedeputeerde Staten weigeren de aanvraag voor een vergunning op grond van artikel 2.7, tweede lid, van de wet voor een vuurwerkevenement met professioneel en / of consumentenvuurwerk als de beoogde locatie is gelegen in een Natura 2000-gebied voor zover het een Vogelrichtlijngebied betreft en dit in het broedseizoen plaatsvindt.
2. Gedeputeerde Staten weigeren de aanvraag voor toestemming voor het tot ontbranding brengen van professioneel en / of consumentenvuurwerk als bedoeld in artikel 3B.1, derde lid, onder a, en 3B.3 van het

Vuurwerkbesluit als deze activiteit plaatsvindt binnen de grenzen van Vogelrichtlijngebieden tijdens het broedseizoen.

Artikel 2.4. luchtvaartuigen

1. Gedeputeerde Staten weigeren de aanvraag voor een vergunning artikel 2.7, tweede lid, van de wet voor het opstijgen en landen van een gemotoriseerd luchtvaartuig als de beoogde locatie van het opstijgen en landen is gelegen in een Natura 2000-gebied.
2. Gedeputeerde Staten weigeren de aanvraag voor een vergunning artikel 2.7, tweede lid, van de wet voor het opstijgen en landen van een ongemotoriseerd luchtvaartuig als de beoogde locatie is gelegen in een Natura 2000-gebied en het starten en landen in het broedseizoen plaatsvindt.

Hoofdstuk 3 Faunabeheer, soortenbescherming en tegemoetkoming faunaschade

Paragraaf 1 Ontheffingen in het kader van beheer en schadebestrijding

Artikel 3.1 Ontheffingen beheer en schadebestrijding

Gedeputeerde Staten kunnen op grond van het gestelde in hoofdstuk 3 van de wet ontheffingen verlenen in het kader van beheer en schadebestrijding van beschermde soorten. De beoordeling van de aanvraag vindt plaats op basis van supplement C van het Beleidskader Wet natuurbescherming (Beleidsregels schadebestrijding per diersoort). Ook bij het vaststellen van een vrijstelling en het geven van een aanwijzing gebruiken Gedeputeerde Staten deze beleidsregels.

Paragraaf 2 Overige ontheffingen soortenbescherming met uitzondering van beleid ten aanzien van sluiting van de jacht en het rapen van kievitseieren

Artikel 3.2. Ontheffingen

1. Ontheffing betrekking hebbend op vogels als bedoeld in artikel 3.1, eerste lid, van de wet:
    a. Het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid als bedoeld in artikel 3.3, vierde lid, onderdeel b, 1 van de wet:
        i. Gedeputeerde Staten kunnen ontheffing verlenen indien het belang in de aanvraag aangetoond wordt op basis van een onderbouwing, bijvoorbeeld in de vorm van een verklaring van de GG&GD, een arts, of een deskundige op het gebied van volksgezondheid.
    b. Ter bescherming van flora of fauna als bedoeld in artikel 3.3, vierde lid, onderdeel b, 4:
        i. Gedeputeerde Staten kunnen ontheffing verlenen indien het belang onderbouwd wordt met betrouwbare onderzoeksgegevens.
    c. Voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt als bedoeld in artikel 3.3, vierde lid, onderdeel b, 5:
        i. Gedeputeerde Staten kunnen ontheffing verlenen indien het belang onderbouwd wordt met betrouwbare onderzoeksgegevens;
        ii. De aanvraag in het belang van repopulatie of herintroductie wordt getoetst aan de Beleidslijn herintroductie en repopulatie van dieren Provincie Utrecht;
        iii. De aanvraag dient vergezeld te gaan van een projectplan waarin de omvang en de fasering van de uitvoering wordt beschreven.

2. Ontheffing betrekking hebbend op dieren als bedoeld in artikel 3.5, eerste lid en 3.10, eerste lid van de wet:
    a. In het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna;
        i. Gedeputeerde Staten kunnen ontheffing verlenen indien het belang onderbouwd wordt met betrouwbare onderzoeksgegevens.
    b. In het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
        i. Gedeputeerde Staten kunnen ontheffing verlenen indien het belang onderbouwd wordt met betrouwbare onderzoeksgegevens.
    c. In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid;
        i. Gedeputeerde Staten kunnen ontheffing verlenen indien het belang in de aanvraag aangetoond wordt op basis van een onderbouwing, bijvoorbeeld in de vorm van een verklaring van de GG&GD, een arts of een deskundige op gebied van volksgezondheid.
    d. Voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten;
        i. Gedeputeerde Staten kunnen ontheffing verlenen indien het belang onderbouwd wordt met betrouwbare onderzoeksgegevens;
        ii. De aanvraag in het belang van repopulatie of herintroductie wordt getoetst aan de Beleidslijn herintroductie en repopulatie van dieren Provincie Utrecht;
        iii. De aanvraag dient vergezeld te gaan van een projectplan waarin de omvang en de fasering van de uitvoering wordt beschreven.

e. Om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;

i. Gedeputeerde Staten kunnen ontheffing verlenen indien uit de aanvraag blijkt wat het belang is en dat het onttrekken of plukken geen wezenlijke invloed heeft op de populatie van de betreffende soort of wezenlijke invloed heeft op populaties van andere beschermde of kwetsbare soorten.

3. ontheffingen betrekking hebbend op dieren als bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, onderdeel a van de wet:

a. Gedeputeerde Staten kunnen ontheffing verlenen in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;

i. Ontheffing op grond van dit belang wordt uitsluitend verleend op basis van een onderbouwing met gevalideerde (onderzoeks-)gegevens;

ii. Ontheffing op grond van dit belang wordt uitsluitend verleend indien uit de aanvraag blijkt dat alternatieven gewogen zijn en een redelijk alternatief niet voorhanden is;

iii. Ontheffing op grond van dit belang wordt uitsluitend verleend indien het duurzaam voortbestaan van de soort niet in gevaar komt;

iv. De aanvraag dient vergezeld te gaan van een projectplan waarin de omvang en de fasering van de uitvoering wordt beschreven.

Paragraaf 3 Tegemoetkoming van schade aan gewassen, vee, bossen, visserij, wateren of andere vormen van eigendom

Artikel 3.3 Vastelling van de hoogte van de schade

1. De hoogte van de door één of meer natuurlijk in het wild levende beschermde diersoorten aangerichte schade en de schadeveroorzakende diersoort wordt, zodra daaromtrent een definitief oordeel kan worden gegeven, door de taxateur vastgesteld.
2. De taxateur stelt, met inachtneming van de door BIJ12 vastgestelde taxatierichtlijnen, van zijn bevindingen een rapport samen en ondertekent dat. De eindverantwoordelijke persoon van het bureau waarvoor de taxateur werkzaam is, parafeert het taxatierapport voor interne controle en zendt het taxatierapport aan BIJ12. Bij de eindtaxatie overhandigt de taxateur het formulier ‘bevestiging taxatie grondgebruiker’ aan de aanvrager of deponeert het bedoelde formulier in de brievenbus van de aanvrager of zendt dit per e-mail aan de aanvrager.
3. BIJ12 kan de taxateur vragen de reactie van de aanvrager van commentaar te voorzien. In dat geval zendt de taxateur dat commentaar zo spoedig mogelijk naar BIJ12. BIJ12 zendt een afschrift van dat commentaar aan de aanvrager.

Artikel 3.4 Beoordeling van de aanvraag om een tegemoetkoming

1. Gedeputeerde Staten verlenen uitsluitend een tegemoetkoming voor schade veroorzaakt door natuurlijk in het wild levende beschermde diersoorten als genoemd in artikel 6.1, eerste lid onder a en b van de wet, welke door vraat, graven, wroeten of vegen aan bedrijfsmatige landbouw is veroorzaakt.
2. Uitsluitend aanvragers die hun hoofdbestaan of een substantieel gedeelte van hun bestaan vinden of plegen te vinden in de landbouw, kunnen voor een tegemoetkoming in aanmerking komen. Wanneer een aanvrager verplicht is bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland een gecombineerde opgave te doen, is dat een aanwijzing dat hij zijn hoofdbestaan of een substantieel gedeelte van zijn bestaan in de landbouw vindt of pleegt te vinden.
3. De percelen waarop schade is aangericht, dient de aanvrager op titel van eigendom, (erf)pacht dan wel een door de grondkamer goedgekeurde of ter registratie ingezonden (teelt)pachtovereenkomst in gebruik te hebben voor de uitoefening van bedrijfsmatige landbouw.

Artikel 3.5 Treffen van maatregelen voor het voorkomen van schade

1. Gedeputeerde Staten zullen een tegemoetkoming slechts verlenen, indien en voor zover naar hun oordeel de aanvrager de schade niet had kunnen voorkomen en beperken door het treffen van maatregelen of inspanningen waartoe hij naar eisen van redelijkheid en billijkheid was gehouden.
2. Maatregelen of inspanningen ter voorkoming of beperking van schade, waarvan Gedeputeerde Staten menen dat deze naar eisen van redelijkheid en billijkheid door de aanvrager kunnen worden genomen, zijn:

a. voor kwetsbare gewassen de inzet van zowel visuele als akoestische middelen in voldoende aantallen;

b. voor kapitaalintensieve teelten de inzet van een deugdelijk raster;

c. voor overige gewassen verjaging door menselijke aanwezigheid;

d. alternatieve middelen waarvan het gebruik vooraf schriftelijk aan BIJ12 is voorgelegd en BIJ12 daarmee heeft ingestemd.

Ter ondersteuning van de voorgaande maatregelen dient een ontheffing als bedoeld in het derde lid van dit artikel te worden aangevraagd.

3. Een tegemoetkoming voor schade, veroorzaakt door natuurlijk in het wild levende beschermde diersoorten en waarvoor ingevolge artikel 3.3, eerste lid, artikel 3.8, eerste lid of artikel 3.17, eerste lid van de wet een ontheffing kan worden verleend, wordt slechts toegekend indien:

a. de ontheffing tijdig op deugdelijke wijze is aangevraagd en op inhoudelijke gronden door de Provincie is geweigerd;

b. de ontheffing (of toestemming) tijdig, dat wil zeggen uiterlijk op de dag van schadeconstatering, is aangevraagd en nadat deze is verleend daarvan op adequate wijze gebruik is gemaakt, en desondanks, bedrijfsmatige schade aan gewassen, teelten of overige producten is opgetreden.

4. Ten aanzien van aanvragen om een tegemoetkoming in schade veroorzaakt door overwinterende ganzen volgen Gedeputeerde Staten het door hen vastgestelde beleid.

Artikel 3.6 Vaststellen van de hoogte van de tegemoetkoming

1. De hoogte van de tegemoetkoming wordt door Gedeputeerde Staten vastgesteld na kennisneming van het door de aanvrager ingezonden aanvraagformulier met bijlagen, het door de taxateur opgestelde taxatierapport eventueel voorzien van opmerkingen van de aanvrager en eventueel overige op de aanvraag betrekking hebbende stukken.

2. Op de door de taxateur vastgestelde schade wordt een eigen risico ingehouden van 5%, met een minimum van € 250,00 per bedrijf per meldingsjaar.

3. In afwijking van lid 2 wordt geen eigen risico ingehouden als het gaat om:

a. schade die is aangericht in een ganzenrustgebied in de periode dat de schadeveroorzakende diersoort niet mag worden verontrust en gedood;

b. schade die is aangericht in een Natura 2000-gebied in de periode van 1 november tot 1 april;

c. schade die is aangericht door de Wolf en het Edelhert.

4. In bijzondere gevallen kunnen Gedeputeerde Staten bepalen dat geen eigen risico wordt ingehouden.

5. Voor gewassen, teelten, overige producten, of bedrijfsmatig gehouden landbouwhuisdieren, welke door de plaats, het moment of de wijze van telen of houden, bijzonder kwetsbaar zijn voor schade veroorzaakt door natuurlijk in het wild levende beschermde diersoorten, kunnen Gedeputeerde Staten een verhoogd eigen risico instellen.

6. Tegemoetkomingen lager dan € 50,00 worden niet uitgekeerd.

Artikel 3.7 Gevallen waarin geen tegemoetkoming wordt verleend

In de volgende gevallen wordt geen tegemoetkoming verleend:

a. Indien de schade is aangericht door een natuurlijk in het wild levende beschermde diersoort welke op grond van artikel 3.15, eerste lid van de wet bij algemene maatregel van bestuur is aangewezen als soort welke in het gehele land schade veroorzaakt en voor het verontrusten en doden van de schadeveroorzakende diersoort een vrijstelling geldt;

b. Indien de schade is aangericht door een natuurlijk in het wild levende beschermde diersoort welke krachtens de Provinciale verordening op grond van artikel 3.15, derde lid, van de wet is aangewezen als soort die schade veroorzaakt en voor het bestrijden van die soort een vrijstelling geldt, tenzij aan deze vrijstelling voorwaarden, beperkingen of clausules zijn verbonden waardoor de vrijstelling feitelijk gelijk gesteld moet worden aan een ontheffing verleend op basis van artikel 3.3, eerste lid, artikel 3.8, eerste lid of artikel 3.17, eerste lid van de wet;

c. Indien de schade is aangericht door een natuurlijk in het wild levende beschermde diersoort waarvoor Gedeputeerde Staten krachtens artikel 3.18 van de wet opdracht hebben gegeven om de omvang van de populatie van soorten te beperken;

d. Indien de schade is aangericht door de huisspitsmuis, de mol, de bosmuis of de veldmuis en voor het verontrusten en doden van de schadeveroorzakende diersoort een vrijstelling geldt in verband met de bestrijding van schade aan landbouwgewassen;

e. Voor schade veroorzaakt door diersoorten, vermeld in artikel 3.20, tweede lid van de wet, waarop de jacht kan worden geopend, met uitzondering van de wilde eend buiten de periode waarop de jacht op deze diersoort is geopend;

f. Voor schade veroorzaakt door een natuurlijk in het wild levende beschermde diersoort waarvoor een ontheffing krachtens artikel 3.3, eerste lid, artikel 3.8, eerste lid, of 3.17, eerste lid, van de wet is verleend, waarbij in de verleende ontheffing geen bepalingen zijn opgenomen die de schadebestrijding in de weg staan;

g. Schade door vogels:

i) aan bessen- en kleinfruitteelt, kersen, druiven/wijnbouw;

ii) aan zacht fruit en pit- en steenvruchten;

iii De tegemoetkomingen door vogelschades bedoeld onder II worden voor het jaar 2016 bepaald op 30% van de getaxeerde schade;

h. Voor schade op gronden welke zijn gelegen binnen de bebouwde kom;

i. Voor schade op gronden welke zijn gelegen binnen een straal van 500 meter van een vuilstortplaats, tenzij de schade is aangericht op gronden die zijn aangewezen als ganzenrustgebied door aangewezen soorten die in de periode dat de schade is veroorzaakt niet mochten worden verontrust en gedood;
j. Voor schade welke is aangericht aan materialen welke worden aangewend voor het (tijdelijk) afdekken van gewassen;
k.Indien het risico van schade door een natuurlijk in het wild levende beschermde diersoort verzekerbaar is bij ten minste twee in Nederland werkzame verzekeringsmaatschappijen;
l. Indien schade is aangericht aan gewassen op gronden:
i) waarvoor met een publiekrechtelijke rechtspersoon of een bij koninklijk besluit aangewezen particuliere terreinbeherende natuurbeschermingsorganisatie een pachtovereenkomst ingevolge artikel 7:388 BW tot verpachting binnen reservaten is afgesloten; of
ii) waarvoor een erfpachtovereenkomst of pachtovereenkomst is gesloten en aan deze gronden beperkingen in het landbouwkundig gebruik zijn verbonden of beperkingen ten aanzien van het bestrijden van schadeveroorzakende diersoorten; of
iii) die feitelijk niet voor landbouwkundige doeleinden worden aangewend; of
iv) die een functie hebben als waterkering; of
v) die in eigendom zijn van een publiekrechtelijke rechtspersoon, tenzij de aanvrager voor het gebruik van de gronden een marktconforme pachtprijs betaalt en er geen beperkingen gelden ten aanzien van het landbouwkundig gebruik of ten aanzien van het bestrijden van schadeveroorzakende diersoorten.
m. Indien de schade is aangericht aan blijvend grasland in de maand oktober;
n. Indien de schade is aangericht aan blijvend grasland in de periode 1 oktober tot en met 31 januari daaropvolgend en het grasgewas bestemd is voor beweiding met schapen;
o. Indien de schade is aangericht aan knol-, bol- en wortelgewassen die na 1 december van het teeltseizoen worden geoogst, met uitzondering van onderdekkersteelten en van bloembollen.
p. Indien de schade is aangericht aan bijproducten van gewassen;
q. Indien de schade is aangericht door natuurlijk in het wild levende beschermde diersoorten aan bedrijfsmatig geteelde gewassen in een kas of bedrijfsmatig gehouden landbouwhuisdieren in een stal;
r. Indien schade is aangericht aan gebouwen, installaties, bouwwerken, geoogste gewassen, opgeslagen voedergewassen of verpakte voedergewassen;
s.Indien schade is aangericht aan voertuigen, (lucht)vaartuigen of overige vervoermiddelen;
t. Indien, door handelingen of het nalaten daarvan door de aanvrager, de taxateur de schade niet meer kan taxeren;
u. Indien de aanvrager het beschadigde gewas niet meer zal oogsten;
v. Indien de aanvrager het betreffende perceel niet meer in gebruik zal nemen;
w. Indien de schade is veroorzaakt door een ziekte;
x. In andere gevallen waarin Gedeputeerde Staten oordelen dat de schade redelijkerwijs ten laste van de grondgebruiker behoort te blijven.

Artikel 3.8 Regels bij schade die door de Wolf of Edelhert is aangericht.

1. De retributie voor het in behandeling nemen van een aanvraag wordt gerestitueerd als de schade door de Wolf of het Edelhert is aangericht.
2. In afwijking van artikel 3.4, eerste en derde lid, komt schade aangericht door de wolf aan hobbymatig gehouden schapen en geiten tevens in aanmerking voor een tegemoetkoming. Artikel 3.4, tweede lid, is niet van toepassing als het gaat om schade aangericht door de wolf mits de aanvrager een particulier is die geen onderneming drijft. Zodra er sprake is van een territoriaal wolvenpaar in Nederland vervalt deze aanspraak op een tegemoetkoming met betrekking tot schade aan hobbymatig gehouden schapen en geiten.

Hoofdstuk 4 Houtopstanden

Artikel 4.1 Ontheffing meldingsplicht

1. Gedeputeerde Staten kunnen op grond van artikel 4.5, derde lid, van de wet, op verzoek van grondeigenaren voor maximaal 5 jaar een ontheffing verlenen van de verplichting tot melding, zoals bedoeld in artikel 4.2, eerste lid, van de wet.
2. De in het eerste lid genoemde ontheffing wordt alleen verleend indien is voldaan aan de volgende voorwaarden:
a. de eigenaar is SNL-gecertificeerd en heeft het beheer over minimaal 1000 hectare bos in de Provincie Utrecht;
b. het beheer dient gevoerd te worden conform een door GS goedgekeurd beheerplan;
c. het vellen van houtopstanden en herbeplanten moet door de grondeigenaar bijgehouden worden in een boekhouding, die opvraagbaar is namens Gedeputeerde Staten.
3. Gedeputeerde Staten kunnen de ontheffing intrekken indien niet of niet volledig aan de in het tweede lid opgenomen voorwaarden is voldaan.

Artikel 4.2 Ontheffing wachttijd
1. Gedeputeerde Staten kunnen op verzoek van grondeigenaren ontheffing verlenen van het in artikel 5.1.1, tweede lid, van de Verordening genoemde gebod om de melding van de voorgenomen velling minimaal vier weken van tevoren te doen.

Artikel 4.3 Ontheffing termijn van herbeplanting

1. Gedeputeerde Staten kunnen op grond van artikel 4.5, eerste lid, van de wet, op verzoek van de rechthebbende ontheffing verlenen van de in artikel 4.3, tweede lid, van de wet neergelegde verplichting om binnen drie jaar herbeplanting te realiseren indien:
    a. sprake is van natuurlijke verjonging;
    b. sprake is van bijzondere fysieke terreinomstandigheden;
    c. uitstel noodzakelijk is omdat de herbeplanting gerelateerd is aan de uitvoering van plannen van Ruimtelijke Ordening;
    d. sprake is van ecologische redenen; of
    e. sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang.

Artikel 4.4 Herbeplanting op andere grond

1. Gedeputeerde Staten kunnen op grond van artikel 4.5, derde lid, van de wet, ontheffing verlenen van de verplichting tot herbeplanting op dezelfde grond als bedoeld in artikel 4.3, eerste lid, van de wet, ten behoeve van herbeplanting op andere grond als bedoeld in artikel 4.5, eerste lid van de wet, indien wordt voldaan aan de in artikel 4.2.2 van de verordening opgenomen vereisten.
2. Bij het verlenen van ontheffing voor herbeplanting streven Gedeputeerde Staten ernaar de nieuwe beplanting in de Provincie Utrecht te laten ontwikkelen. Een ontheffing voor aangrenzende gebieden is echter niet uitgesloten.
3. In bijlage 1 van deze beleidsregels is een rekenmodel voor boscompensatie opgenomen (“Kwaliteitstoeslagen en regels voor boscompensatie van de Wet natuurbescherming”).
4. Geen ontheffing wordt verleend voor oude bosgroeiplaatsen (zie kaart, bijlage 2).

Artikel 4.5 Ontheffing herbeplanting

Gedeputeerde Staten kunnen ontheffing verlenen van de verplichting tot herbeplanting als bedoeld in artikel 4.3, eerste lid, van de wet indien sprake is van:
    a. het verwijderen van houtopstanden ter bevordering van ecologische waarden in het kader van natuurherstel voor zover dit past binnen de toepasselijke beleidskaders van de Provincie Utrecht;
    b. het verwijderen van houtopstanden ten behoeve van het voorkomen van bosbrand;
    c. kleinschalige kap die nodig is voor het herstel en de beleving van cultuurhistorische elementen;
    d. bijzondere fysieke terreinomstandigheden;
    e. een zwaarwegend maatschappelijk belang.

Artikel 4.6 Verbod tot het vellen of doen vellen van houtopstanden (kapverbod)

Gedeputeerde Staten kunnen krachtens artikel 4.2, derde lid van de wet, het vellen of doen vellen van houtopstanden telkens voor ten hoogste vijf jaar verbieden voor:
    a. oude boskernen (zie kaart, bijlage 2);
    b. bosreservaten en A-locaties (zie kaart, bijlage 2);
    c. cultuurhistorisch waardevolle oude bossen;
    d. aaneengesloten oppervlaktes groter dan 3 hectare, tenzij sprak is van productiebossen van populier of wilg of bijzondere doeleinden;
    e. waardevolle landschapselementen.

Hoofdstuk 5 Bescherming van landschappelijke, natuurwetenschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden

Artikel 5.1. Begripsbepalingen

In aanvulling op artikel 5.1.1 van de Verordening natuur en landschap (Vnl) wordt in deze beleidsregels mede verstaan onder:
    a. Normaal onderhoud: het periodiek vellen van hakhout, het periodiek knotten van knotbomen en snoeien van (dode) takken en kwaliteitssnoei bij monumentale bomen;
    b. Verkavelingspatroon: het patroon van de percelen (kavels) welke onder invloed van de lokale omstandigheden bij de ontginning van veenmoerassen, rivieroevers en uiterwaarden, heide en woeste gronden is ontstaan en nog steeds in het landschap zichtbaar is. Voorbeelden van kavelpatronen zijn veenweidegebied en coulissen-landschap, blokverkaveling in polders, het hoger gelegen kleigebied en in een kampenlandschap;
    c. Vitaliteit: staat voor de gezondheid en levenskracht van een boom en de mogelijkheid van een boom om

zich te kunnen herstellen van een aanslag waardoor zijn conditie tijdelijk verminderd is. Een vitale boom is vrij van ernstige ziektes en grote (schimmel)aantastingen. Het gaat om bomen waarvan de levensverwachting zeker nog vele jaren is. Symptomen van een minder vitale boom zijn: vergeling van het blad, klein blad, twijgsterfte, transparantie in de kruin en vatbaar voor ziektes.

Artikel 5.2 Toepassingsbereik

Deze beleidsregels zijn van toepassing op de uitvoering van paragraaf 5.5 van de Vnl; Beschermde kleine landschapselementen.

Artikel 5.3 Criteria voor plaatsing op de waardenkaart

1. Kleine landschapselementen worden slechts op de waardenkaart, bedoeld in artikel 5.1.4. van de Vnl, geplaatst, als deze voldoen aan de volgende hoofdcriteria:
   A. Niet reeds beschermd door artikel 4.6 van de wet;
   B. Kenmerkend voor het Landschap;
   C. Van cultuurhistorische betekenis.
2. Onverminderd het eerste lid gelden voor plaatsing op de waardenkaart de volgende subcriteria:
   a. Volledigheid van het element: het lijn- of vlakelement heeft een bezettingsgraad van ten minste 70%;
   b. Leeftijd van het element; het lijn- en vlakelement bestaat voor ten minste 75% uit bomen van leeftijdscategorie 4 en 5, zijnde bomen van 60 jaar en ouder;
   c. Lengte en oppervlakte van het element: een vlakelement heeft een oppervlakte van ten minste 200 m2 meter, een puntelement heeft een oppervlakte van ten minste 100 m2 en een lijnelement heeft een lengte van ten minste 50 meter. Voor een lijnelement bestaande uit knotbomen of hakhout (niet zijnde een laanbeplanting) wordt standaard een breedte van 4 meter gehanteerd;
   d. Vitaliteit van het element: het lijn- en vlakelement is ten minste redelijk vitaal;
   e. Het lijnelement als zelfstandige eenheid: het lijnelement moet zich als een zelfstandige eenheid kenmerken ook als het oorspronkelijk tot een langer element behoorde;
   f. Een lijnelement moet een onderlinge eenheid vormen en uniformiteit uitstralen.
3. In afwijking van het tweede lid, onder b, geldt voor een rij knotbomen een leeftijdscategorie van ten minste categorie 2 (leeftijd 20-40 jaar).
4. In afwijking van het tweede lid, onder c, geldt voor hoogstamfruitbomen een oppervlakte van ten minste1500 m2.

Artikel 5.4 Melding voorgenomen handelingen

1. Voor het doen van een melding op grond van artikel 5.5.4, eerste lid, van de Vnl wordt gebruik gemaakt van het meldingsformulier KLE. Dit formulier is te vinden op de Provinciale website.
2. De meldingen worden op volgorde van binnenkomst afgehandeld.
3. De melder ontvangt binnen 1 week na ontvangst een ontvangstbevestiging met, indien nodig, een verzoek om aanvullende informatie.
4. Indien Gedeputeerde Staten conform artikel 5.5.4, derde lid, van de Vnl, besluiten om de aangevraagde handelingen te verbieden of aan voorwaarden te verbinden, ontvangt de melder binnen 6 weken na ontvangst van de melding een besluit.
5. Indien Gedeputeerde Staten niet binnen 6 weken na ontvangst een besluit neemt op de melding, zijn de in de melding aangegeven voorgenomen handelingen toegestaan.

Artikel 5.5 Weigeringsgronden en gronden voor het opleggen van voorwaarden

Gedeputeerde Staten kunnen de in het meldingsformulier gemelde voorgenomen handelingen als bedoeld in artikel 5.5.2.van de Vnl verbieden of aan voorwaarden verbinden indien de natuurwetenschappelijke, landschappelijke, cultuurhistorische of archeologische waarden blijvend worden aangetast.
Dit is onder andere het geval indien:
   a. de kenmerken van het verkavelingspatroon van het landschapstype blijvend worden aangetast;
   b. de volledigheid of eenheid van het landschapselement blijvend wordt aangetast;
   c. plaatselijke natuurwaarden worden aangetast.

Artikel 5.6 Beschadiging en/of tenietgaan van beschermde landschapselementen

Na een melding van de constatering door een toezichthouder van de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht dan wel een andere opsporingsambtenaar, dat een klein landschapselement teniet is gegaan dan wel ernstig is beschadigd, kunnen Gedeputeerde Staten binnen 13 weken na deze melding besluiten om op grond van artikel 5.5.5. van de Vnl de eigenaar van een KLE te verplichten om (aanvullend) te herbeplanten dan wel het KLE te herstellen.

Artikel 5.7 Herstel- en herplantplicht

De uitvoering van de herstel- en herplantplicht zoals bedoeld in artikel 5.5.5. van de Vnl en artikel 5.6 van deze beleidsregels vindt in overleg met Gedeputeerde Staten plaats.

Hoofdstuk 6 Tijdelijke natuur

Artikel 6.1 Omschrijving Tijdelijke natuur

Van Tijdelijke Natuur is sprake als:

a. de uiteindelijke bestemming van het terrein vast ligt[32], dan wel de bestemming duidelijk is; er moet aldus overtuigend aangetoond worden dat de bestemming gaat veranderen en dat daarover geen discussie meer is; en
b. die bestemming nog niet is gerealiseerd [33]; en
c. die bestemming in de regel niet natuur is[34]; en
d. er spontane (of op beperkte schaal geleide) natuurontwikkeling[35] plaats vindt tussen het moment dat (vooraf) ontheffing is verleend voor het ruimen van de beschermde soorten die zich mogelijk in het gebied zullen vestigen en het moment van daadwerkelijke realisatie van de uiteindelijke bestemming; en
e. de natuur minimaal één jaar[36] de tijd krijgt om zich te ontwikkelen; en
f. aan noodzakelijke compensatievoorwaarden is voldaan of juridisch afdoende vastgelegd is hoe dat zal gebeuren.

Artikel 6.2 Voorwaarden voor een ontheffing tijdelijke natuur

1. De essentie van Tijdelijke Natuur is dat vooraf, voordat de Tijdelijke Natuur zich ontwikkelt, ontheffing wordt verleend voor het weer ruimen van die Tijdelijke Natuur. Reeds in het betreffende terrein aanwezige natuur valt daar niet onder. Dat is immers reeds bestaande natuur. Er dient om die reden een deugdelijke inventarisatie van de reeds in het gebied voorkomende beschermde soorten te hebben plaatsgevonden, de resultaten daarvan dienen te zijn vastgelegd en er dient door de aanvrager van de ontheffing voor Tijdelijke Natuur gegarandeerd te worden dat aan alle wettelijke verplichtingen betreffende die reeds aanwezige beschermde soorten zal worden voldaan, alvorens ontheffing in het kader van het concept Tijdelijke Natuur kan worden verleend.
2. Zowel een individuele grondeigenaar als een groep van grondeigenaren kan een ontheffing aanvragen. Op deze wijze wordt overbodige bureaucratie met extra werk voor de aanvragers als voor de Provincie voorkomen. De aanvraag kan door één van de eigenaren worden gedaan voor één gebied. De verkregen ontheffing kan via een privaatrechtelijke overeenkomst worden gedelegeerd aan de andere eigenaren.
3. Voor de beoordeling van aanvragen wordt onderscheid gemaakt tussen verschillende biogeografische regio's in Nederland. Aan elke biogeografische regio is een soortenlijst gekoppeld met alle soorten die in de betreffende regio kunnen voorkomen. In de te verlenen ontheffing kan voor de soorten waarop de ontheffing van toepassing is simpelweg worden verwezen naar die biogeografische kaart met bijbehorende soortenlijst (zie kaart, bijlage 4). Aanvragers van ontheffing hoeven niet langer zelf een inschatting te (laten) maken van welke wettelijk beschermde soorten zich mogelijk in Tijdelijke Natuur zullen kunnen vestigen. Deze kaart met bijbehorende lijst (en eventueel toekomstige aanpassingen ervan) wordt gepubliceerd in de Staatscourant.
De biogeografische kaart met bijbehorende soortenlijst biedt ook belangrijke mogelijkheden voor terugdringen van bureaucratie rond aanvragen en verlenen van ontheffing buiten het concept van Tijdelijke Natuur. Aanvragers van reguliere ontheffingen kunnen aan de hand van de kaart en de soortenlijsten gemakkelijk controleren of de vereiste inventarisatie van soorten volledig is. Datzelfde geldt voor de ontheffingverlener. Deze kan aan de hand van de kaart en de soortenlijsten gemakkelijk controleren of een aanvraag volledig is. Daarmee kan intensieve correspondentie over aanvullende informatie worden voorkomen en de afhandelingstermijn voor aanvragen worden bekort.
4. De ontheffing voor het terrein heeft in beginsel een looptijd van maximaal 10 jaar. Dit komt overeen met de maximale wettelijke tijdspanne dat een bestemming op een terrein kan liggen zonder dat deze is gerealiseerd. Elke 10 jaar wordt een bestemmingsplan hernieuwd. Als de niet gerealiseerde bestemming opnieuw wordt vastgelegd kan ook de geldigheidsduur van de ontheffing tijdelijke natuur voor 10 jaar worden verlengd.

---

[32] Het is niet noodzakelijk dat de bestemming vastligt in een goedgekeurd bestemmingsplan. De bestemming van een terrein kan in voorkomende gevallen ook zijn vastgelegd in bij voorbeeld een provinciaal streekplan.
[33] Natuurwaarden die zich ontwikkelen in een bestaande woonwijk of in een bestaand agrarisch gebied al dan niet als gevolg van agrarisch natuurbeheer worden binnen de scoop van de Green Deal niet aangemerkt als Tijdelijke Natuur. Agrarisch natuurbeheer vergt een geheel eigen benaderingswijze. Ook terreinen waarvan de toekomstige bestemming nog ter discussie staat worden, vanwege de onzekere factoren en actoren die dan nog spelen, niet aangemerkt als vallende onder het concept Tijdelijke Natuur.
[34] Een uitzondering wordt gemaakt voor terreinen die wel de uiteindelijke bestemming natuur hebben, maar die om enigerlei reden nog niet definitief als zodanig kunnen worden ingericht.
[35] De aanleg van tijdelijke parken, speelgelegenheden met groenvoorzieningen, plantsoenen en andere groenvoorzieningen vallen niet onder de definitie.
[36] De termijn kan langer zijn omdat niet in elk jaargetijde tijdelijke natuur opgeruimd kan worden.

Een jaar voor het aflopen van de ontheffing of voor het opruimen van het tijdelijke natuurterrein moet in het terrein gemonitord/ geïnventariseerd worden welke soorten aanwezig zijn. Dit om de juiste zorgplichtmaatregen te kunnen treffen. Deze monitoring hoeft enkel overlegd te worden bij het bevoegd gezag als het een verlengingsaanvraag voor tijdelijke natuur betreft.
5. Bij de ingebruikname van het terrein zal de tijdelijke natuur worden opgeruimd. Opruimen beïnvloedt de aanwezige planten en dieren. Dat er op enig moment wordt opgeruimd, maakt onlosmakelijk deel uit van het principe van tijdelijke natuur. Aangezien de positieve effecten van tijdelijke natuur opwegen tegen de negatieve effecten van het opruimen – zoals eerder betoogd is er geen negatieve invloed op soortniveau – wordt door de Provincie ontheffing verleend voor tijdelijke natuur. Dit ontslaat de initiatiefnemer echter niet van de wettelijke zorgplicht om tijdens het opruimen op zorgvuldige wijze te werk te gaan en schade aan planten en dieren redelijkerwijs zoveel mogelijk te voorkomen of tot een minimum te beperken (te mitigeren, niet compenseren). Deze voorwaarden zullen dan ook bij een ontheffing voor tijdelijke natuur worden gesteld. In de praktijk hoeft dit geen groot probleem te zijn. Als tijdelijke natuur verdwijnt en de werkzaamheden voor de definitieve inrichting gaan van start, dan is dit vaak van te voren bekend. Starten met de werkzaamheden buiten het broedseizoen lost problemen met bijvoorbeeld broedende vogels en negatieve publiciteit op, maar ook als een start daarbinnen voorzien is, is dit mogelijk. Het gebied kan namelijk al voor het broedseizoen ongeschikt gemaakt worden. Het opruimen zal moeten plaatsvinden onder begeleiding van een deskundig ecoloog op gebied van de soorten die zijn aangetroffen.
6. Tijdelijke Natuur vraagt geen inrichting, gebruik en/of beheer. Uiteraard mag het gebied wel aantrekkelijk worden gemaakt voor dieren, planten en recreanten. Aanvullende maatregelen zijn facultatief. Wel is het de bedoeling dat hierbij zoveel mogelijk wordt aangesloten bij de natuurlijke potentie van het gebied en zijn omgeving (quick wins die met weinig moeite veel opleveren). Het is niet de bedoeling om ingrijpende maatregelen te treffen om een tijdelijk natuurgebied in te richten of te beheren. Hierbij kan de volgende richtlijn worden gebruikt:

- Het aanplanten van grassen, gewassen, houtopstanden en dergelijke is landbouw en geen tijdelijke natuur. Ook grote ingrepen om er een tuin- of parkachtig landschap van te maken is geen tijdelijke natuur;
- Intensieve beweiding, maaien tijdens het groeiseizoen, vaker dan eens per jaar maaien, maaien en klepelen en bestrijding van ‘onkruiden’ die geen schade aanrichten aan de omgeving zijn ook niet toegestaan;
- Minimale ingrepen om biodiversiteit te stimuleren zijn wel mogelijk zoals: inzaaien van inheemse bloemmengsels, extensief beheren (als het de biodiversiteit ten goede komt), één keer per jaar maaien, extensief begrazen en ingrepen om pionierssoorten te lokken zoals het (deels) afgraven van de bovenlaag, het aanbrengen van een zandlichaam, het graven van een poel of het aanleggen van een stijlwand. Ook de aanleg van een onverhard wandelpad is mogelijk. Materieel kan op maximaal 5% van het terrein worden opgeslagen;
- Opschietende bomen mogen gerooid worden. ‘Onkruiden’ die schadelijk zijn voor de omgeving mogen bestreden worden (distels, Jacobskruiskruid).

7. Tijdelijke natuur is in principe ook gebruiksnatuur. Voor betreding van het terrein kan wel toestemming van de eigenaar nodig zijn. In sommige gevallen, bijvoorbeeld als er sprake is van gevaarlijke situaties, kan afsluiten van (een deel van) het terrein noodzakelijk zijn. Recreatie mag de (ontwikkeling van) biodiversiteit niet in de weg staan. Intensief gebruik past niet binnen het concept tijdelijke natuur. Denk hierbij aan het organiseren van evenementen en festivals of het gebruik als tijdelijke parkeerterrein.

Hoofdstuk 7 Slotbepalingen

Artikel 7.1 Intrekken oude beleidsregels

Ingetrokken wordt:
1. Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 9 juni 2015, nr. 815263C4, tot vaststelling van de Beleidsregel toedeling segment 2 ontwikkelingsruimte programmatische aanpak stikstof Provincie Utrecht 2015.
2. Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 25 juni 2013, nummer 80E4C506, tot vaststelling van de Beleidsregel veehouderij, stikstof en beschermde natuurmonumenten Provincie Utrecht 2013, met het oog op de vaststelling van regels inzake de vermindering van stikstofdepositie van veehouderijen op beschermde natuurmonumenten.
3. Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 15 juli 2014, nummer 81039033, tot vaststelling van het Protocol depositiebank Provincie Utrecht juli 2014, met het oog op de vaststelling van inzichtelijke en juridisch houdbare regels voor de werking van de stikstofdepositiebank van de Provincie Utrecht.
4. Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 24 maart 201 5, nr. 810EG868, tot vaststelling van de Beleidsregel Beschermde kleine landschapselementen Provincie Utrecht 2015, met het oog op de vaststelling van regels inzake de bescherming van de waardevolle landschapselementen op de Waardenkaart Beschermde kleine landschapselementen.

Artikel 7.2 Inwerkingtreding

Deze beleidsregels treden in werking op 1 januari 2017.

Artikel 7.3 Citeertitel

Deze beleidsregels worden aangehaald als: Beleidsregels natuur en landschap Provincie Utrecht 2017, of verkort als Bnl.

Aldus vastgesteld in de vergadering van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 1 november 2016.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,
Voorzitter

Secretaris

Toelichting Beleidsregels natuur en landschap Provincie Utrecht 2017

Algemene toelichting

De Wet natuurbescherming (hierna Wnb) vervangt vanaf 1 januari 2017 de Flora- en faunawet, de Boswet en de Natuurbeschermingswet 1998. De Provincies zijn vanaf dan verantwoordelijk voor de natuur en de wet geef de Provincies daarvoor extra taken, bevoegdheden en verplichtingen, waarbij het nieuwe stelsel de Europese regelgeving als uitgangspunt neemt. De wet is gericht op het beschermen en ontwikkelen van de natuur, mede vanwege de intrinsieke waarde, en het behouden en herstellen van de biologische diversiteit, op het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur ter vervulling van maatschappelijke functies, en op het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen, vanwege hun bijdrage aan de biologische diversiteit en hun cultuurhistorische betekenis, mede ter vervulling van maatschappelijke functies.

De Wnb voorziet in een gemoderniseerd wettelijk kader voor de bescherming van natuurgebieden, dier- en plantensoorten en houtopstanden. Een belangrijk deel van de in de wet opgenomen regels strekt tot omzetting van de internationale verplichtingen op het vlak van bescherming van de biologische diversiteit, in het bijzonder de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn.

De inzet is een sterke en robuuste natuur. Natuur met een intrinsieke waarde. Bescherming, versterking, beleving en benutting zijn sleutelwoorden, en het stoppen van de teruggang van de biodiversiteit heeft prioriteit (artikelen 3.10, 3.11 en 3.12 van de Wnb). De Provincies moeten, onder andere door een gebiedsgerichte aanpak, maatregelen treffen om populaties van internationaal beschermde soorten te behouden. Het realiseren van het Nationaal Natuurnetwerk Nederland (afgekort: NNN) (voorheen Ecologische Hoofdstructuur) en de vermaatschappelijking van natuur, faunabeheer en houtopstanden zijn belangrijke opgaven. Ook soorten buiten dit netwerk dienen te worden beschermd.

Voor de uitvoering van Wnb heeft de Provincie Utrecht een Provinciale Natuurvisie vastgesteld, het Beleidskader Wet Natuurbescherming, de Verordening natuur en landschap Provincie Utrecht 2017 en de Beleidsregel natuur en landschap Provincie Utrecht 2017.
Daarnaast bevatten zowel de nieuwe verordening als de beleidsregels bepalingen die zijn overgenomen uit de Landschapsverordening provincie Utrecht 2016. Deze verordening zal komen te vervallen bij inwerkingtreding van de Verordening natuur en landschap Provincie Utrecht 2017 en de Beleidsregel natuur en landschap Provincie Utrecht 2017 op 1 januari 2017.

Artikelsgewijze toelichting

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Begripsomschrijvingen

Artikel 1 bevat begripsomschrijvingen.

Hoofdstuk 2 Natura 2000 gebieden

Paragraaf 1 Toetsingskader aanvragen

Algemene toelichting

PAS staat voor Programmatische Aanpak Stikstof. De PAS is ontstaan om de vergunningverlening rond Natura 2000-gebieden soepel te laten verlopen. Doel is economische ontwikkelingen de ruimte te geven en tegelijk de bijzondere natuur van Natura 2000-gebieden te behouden. De stikstofbelasting van Natura 2000 gebieden neemt de komende 20 jaar af door al ingezette maatregelen zoals schonere auto's en het in de PAS opgenomen aanvullende pakket van emissiebeperkende maatregelen in de landbouw. Een deel van deze afname komt ten goede aan de natuur (ecologie) en een ander deel wordt ingezet als ontwikkelingsruimte voor initiatiefnemers (economie). Daarbij is door het Rijk met de agrarische sector afgesproken dat de helft van de emissiebeperking door bronmaatregelen van de landbouw ook weer als ontwikkelingsruimte voor die sector beschikbaar komt.

Van de depositieruimte die Aerius[37] berekent per Natura 2000 gebied is een deel apart gezet voor activiteiten waarvoor geen toestemmingsbesluit hoeft te worden genomen (autonome ontwikkelingen, projecten en andere handelingen onder de grenswaarden). Daarnaast is een deel van de depositieruimte beschikbaar als ontwikkelingsruimte voor toestemmingsplichtige activiteiten. Een deel van de ontwikkelingsruimte wordt

[37] Rekeninstrument waarmee de stikstofdepositie van een activiteit moet worden bepaald.

gereserveerd voor prioritaire projecten van het Rijk en prioritaire projecten van de Provincies. Het overige deel van de ontwikkelingsruimte (segment 2) is vrij beschikbaar. Deze beleidsregel heeft betrekking op toedeling van ontwikkelingsruimte uit segment 2.

Gedeputeerde Staten kunnen bevoegd gezag zijn voor toestemmingsbesluiten waarbij ontwikkelingsruimte wordt toegedeeld dan wel daarvoor instemming verlenen dan wel daarvoor een verklaring van geen bedenkingen afgeven. Voor de uitoefening van deze bevoegdheden kunnen Gedeputeerde Staten Provinciale beleidsregels vaststellen. Provincies hebben een gezamenlijke set van beleidsregels vastgesteld voor de verdeling van de ontwikkelingsruimte uit segment 2. Doel hiervan is de toedeling van ontwikkelingsruimte eenvoudig en eerlijk uit te voeren en om te voorkomen dat enkele aanvragers in één keer de beschikbare ontwikkelingsruimte verbruiken en dat daarbij geen ongelijkheid tussen Provincies ontstaat. Daarbij wordt ruimte gelaten voor nuancering en maatwerk per Provincie. Wanneer een aanvraag om toestemming niet voldoet aan de Provinciale beleidsregels, kan dat voor Gedeputeerde Staten reden zijn de gevraagde ontwikkelingsruimte te weigeren. Toebedeelde ontwikkelingsruimte is gekoppeld aan een toestemmingsbesluit en is niet verhandelbaar.

Ontwikkelingsruimte in het kader van de PAS is een schaars goed. De Provincie Utrecht wil de beschikbare ruimte inzetten om de normale bedrijfsontwikkeling van ondernemers mogelijk te maken. Wij willen echter voorkomen dat een nieuwe activiteit op een slecht gekozen locatie of uitbreiding een onevenredig groot deel van de beschikbare ontwikkelingsruimte gebruikt, waardoor er voor bestaande ondernemingen in de regio onvoldoende ruimte overblijft. Wij willen ook voorkomen dat ontwikkelingsruimte wordt toebedeeld die vervolgens niet wordt gebruikt, terwijl voor andere ontwikkelingen dan onvoldoende ruimte beschikbaar is. Daarom hebben we in deze beleidsregels een aantal uitgangspunten geformuleerd om te bewaken dat de schaarse ontwikkelingsruimte goed gebruikt wordt.

Toestemmingsbesluiten op grond van artikel 2.7 eerste lid Besluit natuurbescherming kunnen door verschillende bevoegde gezagen worden vastgesteld. Voor de Utrechtse Natura 2000 gebieden zijn dit in veel gevallen Gedeputeerde Staten van Utrecht. Het kan echter ook zijn dat burgemeester en wethouders bevoegd gezag zijn (artikel 2.7, eerste lid, sub d, Besluit natuurbescherming: een omgevingsvergunning die wordt verleend op grond van artikel 2.1, eerste lid, aanhef en onderdeel j, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht). In dat geval moeten Gedeputeerde Staten ingevolge artikel 2.27 eerste lid Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) beslissen over een verklaring van geen bedenkingen. Uit de toepassing van artikel 1.3, derde lid, van de wet, kan ook voortvloeien dat gedeputeerde staten van een andere Provincie bevoegd gezag zijn, maar dat Gedeputeerde Staten van Utrecht instemming moeten verlenen.

Artikelsgewijs

Paragraaf 1 Toetsingskader aanvragen

Artikel 2.1. Algemeen

Gedeputeerde Staten willen voorkomen dat een nieuwe agrarische activiteit op een slecht gekozen locatie of uitbreiding een onevenredig groot deel van de beschikbare ontwikkelingsruimte gebruikt, waardoor er voor bestaande ondernemingen in de regio onvoldoende ruimte overblijft. Gedeputeerde Staten willen ook voorkomen dat ontwikkelingsruimte wordt toebedeeld die vervolgens niet wordt gebruikt, terwijl voor andere ontwikkelingen dan onvoldoende ruimte beschikbaar is. Het voorschrijven van schonere dierverblijven bij toestemmingsbesluiten ligt in deze lijn. Bij de beoordeling van de toestemmingsbesluiten in het kader van de Natuurbeschermingswet wordt daarom het aangesloten bij het Besluit houdende regels met betrekking tot emissiearme huisvestingssystemen voor landbouwhuisdieren (Besluit emissiearme huisvesting) wat op 1 augustus 2015 in werking is getreden. Dit besluit heeft tot doel de emissie van ammoniak en fijn stof uit dierenverblijven verder te beperken. Daartoe worden voorschriften gesteld die de emissie vanuit dierenverblijven aan een maximum binden. De maximale emissiewaarden worden over de jaren steeds verder aangescherpt. Het aanscherpen van de maximale emissiewaarden uit stallen is een van de bronmaatregelen in de PAS.
In de beleidsregels wordt de voldoening aan de aangescherpte emissienormen zoals genoemd in het Besluit emissiearme huisvesting als voorwaarde gesteld voor bij de beoordeling van het toestemmingsbesluit en de eventueel daarbij noodzakelijke toedeling van ontwikkelingsruimte.
In AERIUS Calculator wordt voor de berekening van de stikstofdepositie uit stallen gewerkt met specifieke emissiefactoren voor de onderscheiden stalsystemen die bij deze aangescherpte emissienormen horen (de zogenoemde "RAV-codes"). Hiermee is verzekerd dat nieuwe vergunningaanvragen waarbij al dan niet een beroep wordt gedaan op ontwikkelingsruimte worden behandeld overeenkomstig de afspraken zoals deze gemaakt zijn in het kader van de Generieke maatregelen landbouw in de PAS.

Artikel 2.2 Uitgangspunten toedeling ontwikkelingsruimte segment 2 PAS

Eerste lid; aansluiting bij Besluit emissiearme huisvesting
Zie toelichting bij artikel 2.1

Tweede lid; maximum aan toe te kennen ontwikkelingsruimte binnen een programmaperiode
Doel van deze bepaling is het ontmoedigen van aanvragen om toestemming voor projecten of andere handelingen waarvoor een onevenredige hoeveelheid ontwikkelingsruimte nodig is. Hiertoe is een maximum hoeveelheid aan ontwikkelingsruimte opgenomen van 3 mol stikstof/ha/jaar per PAS-programmaperiode per project of andere handeling.
Bij een uitbreiding van een bestaande inrichting als bedoeld in artikel 1.1, derde lid, van de Wet milieubeheer dient de stikstofdepositie te worden opgeteld bij de stikstofdepositie van de daaraan voorafgaande uitbreidingen ten aanzien van dezelfde inrichting in dezelfde PAS-programmaperiode. Hierbij dienen ook de uitbreidingen te worden meegeteld die onder de uitzondering van de vergunningplicht vallen. Gemelde ruimte weegt dus mee voor het maximum dat bij segment 2 wordt gehanteerd.
Met deze toevoeging wordt voorkomen dat een initiatiefnemer de maximale waarde van 3 mol stikstof/ha/jaar per PAS-programmaperiode overschrijdt door het opknippen van een groter project in kleine deelprojecten.

Derde lid: limitering aan gebruikslengte ontwikkelingsruimte
Doel hiervan is het voorkomen van onnodige toedeling van ontwikkelingsruimte door aan het verlenen van toestemming als voorwaarde een termijn te stellen waarbinnen het project of de andere handeling is gerealiseerd onderscheidenlijk is verricht. Op grond van artikel 2.7, vierde lid Besluit natuurbescherming kan het bestuursorgaan dat bevoegd is tot het nemen van een toestemmingsbesluit, dit besluit intrekken of wijzigen indien het project of de andere handeling waarop dit besluit betrekking heeft, nadat het besluit onherroepelijk is geworden, niet is gerealiseerd, onderscheidenlijk is verricht binnen de daarvoor gestelde termijn.
In deze beleidsregel is een termijn van 2 jaar opgenomen. Deze termijn vangt aan vanaf het moment dat het toestemmingsbesluit onherroepelijk is. Indien er sprake is van een omgevingsvergunning waarvoor gedeputeerde staten een verklaring van geen bedenkingen hebben afgegeven, kunnen gedeputeerde staten burgemeester en wethouders verzoeken het toestemmingsbesluit al dan niet gedeeltelijk in te trekken.

Vierde lid: **Toekennen van ontwikkelingsruimte op volgorde van de datum en tijdstip van ontvangst van een ontvankelijke aanvraag**
In het PAS-programma staat dat als Gedeputeerde Staten geen nadere beleidsregels hebben vastgesteld, de toedeling van ontwikkelingsruimte door Gedeputeerde Staten voor activiteiten binnen segment 2 de volgorde van ontvangst van de aanvraag van een toestemmingsbesluit bepalend is. Dat kan betekenen dat een aanvraag die niet volledig is, bij toedeling van ontwikkelingsruimte voorrang heeft op een aanvraag die wel volledig is. Dit vinden Gedeputeerde Staten een onwenselijke situatie. Voor de toedeling van ontwikkelingsruimte is het van belang dat de aanvraag ontvankelijk is, dat houdt in dat de juiste gegevens zijn overgelegd en dat ook de inhoud van de aanvraag op orde is. Het is dus in het belang van de initiatiefnemer dat de ingediende aanvraag zowel formeel als inhoudelijk op orde is. Is dat niet het geval dan wordt de initiatiefnemer in de gelegenheid gesteld zijn aanvraag aan te vullen binnen een bepaalde periode. Pas als de benodigde gegevens op tijd zijn ingediend, wordt de status van de aanvraag omgezet in een ontvankelijke aanvraag en is de datum van ontvankelijkheid bepalend voor de volgorde van toekenning van ontwikkelingsruimte. Omdat een aanvrager niet verplicht is zijn aanvraag digitaal in te dienen, is er een tijdstip bepaald wanneer een aanvraag per post wordt ingediend.

Vijfde lid: Toekennen van ontwikkelingsruimte op volgorde van de datum en tijdstip van ontvangst van een ontvankelijke aanvraag
In het PAS-programma staat dat als Gedeputeerde Staten geen nadere beleidsregels hebben vastgesteld, de toedeling van ontwikkelingsruimte door Gedeputeerde Staten voor activiteiten binnen segment 2 de volgorde van ontvangst van de aanvraag van een toestemmingsbesluit bepalend is. Dat kan betekenen dat een aanvraag die niet volledig is, bij toedeling van ontwikkelingsruimte voorrang heeft op een aanvraag die wel volledig is. Dit vinden Gedeputeerde Staten een onwenselijke situatie. Voor de toedeling van ontwikkelingsruimte is het van belang dat de aanvraag ontvankelijk is, dat houdt in dat de juiste gegevens zijn overgelegd en dat ook de inhoud van de aanvraag op orde is. Het is dus in het belang van de initiatiefnemer dat de ingediende aanvraag zowel formeel als inhoudelijk op orde is. Is dat niet het geval dan wordt de initiatiefnemer in de gelegenheid gesteld zijn aanvraag aan te vullen binnen een bepaalde periode. Pas als de benodigde gegevens op tijd zijn ingediend, wordt de status van de aanvraag omgezet in een ontvankelijke aanvraag en is de datum van ontvankelijkheid bepalend voor de volgorde van toekenning van ontwikkelingsruimte. Omdat een aanvrager niet verplicht is zijn aanvraag digitaal in te dienen, is er een tijdstip bepaald wanneer een aanvraag per post wordt ingediend.

Zesde lid lid: Hardheidsclausule
In de Algemene wet bestuursrecht (Awb) zit een inherente afwijkingsbevoegdheid. Jurisprudentie wijst uit dat daarvan alleen gebruik kan worden gemaakt in gevallen die niet konden worden voorzien. Door in de beleidsregel zelf een grondslag op te nemen voor afwijking, creëren Gedeputeerde Staten (meer) ruimte om af te wijken van de beleidsregels in gevallen waarin toepassing van de beleidsregel onevenredig zou zijn.

Paragraaf 2 standaard weigering aanvraag vuurwerkevenementen en luchtvaartuigen

Artikel 2.3. Vuurwerkevenementen

Eerste en tweede lid:

Het afsteken van vuurwerk kan leiden tot verstoring van soorten waarvoor instandhoudingsdoelen gelden. Het weigeren van aanvragen voor vuurwerkevenementen in Natura 2000 gebieden en het verbieden van het afsteken van professioneel en/of consumentenvuurwerk in Vogelrichtlijngebieden gedurende het broedseizoen beschermt de in deze gebieden aanwezige broedvogels en andere beschermde soorten. Het schept duidelijkheid aan initiatiefnemers en bespaart hen kosten voor het opstellen van natuurtoetsen. Het broedseizoen loopt van 1 maart tot 1 augustus.

Artikel 2.4. Luchtvaartuigen

Eerste en tweede lid:
Het opstijgen en landen van luchtvaartuigen in Natura 2000 gebieden kan leiden tot verstoring van soorten waarvoor instandhoudingsdoelen gelden. Het weigeren van aanvragen voor vergunningen artikel 2.7, tweede lid, van de Wnb beschermt deze en andere beschermde soorten. Het schept duidelijkheid aan initiatiefnemers en bespaart hen kosten voor het opstellen van natuurtoetsen. Het broedseizoen loopt van 1 maart tot 1 augustus.

Hoofdstuk 3 Faunabeheer, soortenbescherming en tegemoetkoming faunaschade

Algemene toelichting

De Provincies zijn, op basis van de Wet natuurbescherming, verantwoordelijk voor de besluitvorming op het gebied van beheer en schadebestrijding waaronder de besluitvorming in het kader van de artikelen 3.17, 3.18 en 3.25 van de wet. Provinciale Staten zijn daarnaast bevoegd om voor de zogenaamde Provinciale schadesoorten een vrijstelling te verlenen (artikel 3.15, vierde lid, van de wet). Hierbij dient opgemerkt te worden dat, gelet op de uitgangspunten van de wet, het verlenen van toestemmingen voor beheer en schadebestrijding geen doel op zich is maar dat hierbij ook altijd rekening gehouden dient te worden met het voortbestaan van populaties en beschermen van de intrinsieke waarde van het individuele dier.
De uitvoering van het beheer en de schadebestrijding is in beginsel geen Provinciale taak of verantwoordelijkheid. Het betreft een private taak welke de wetgever bij de grondgebruiker heeft neergelegd. De grondgebruikers hebben dus zelf een belangrijke verantwoordelijkheid als het gaat om het voorkomen van schade door diersoorten. Wel kan er soms sprake zijn van bepaalde overstijgende publieke belangen, bijvoorbeeld veiligheid, openbare orde of natuur waarbij de Provincie meer verantwoordelijkheid op zich zal nemen.
De grondgebruikers kunnen zich verenigen in een Faunabeheereenheid om zo gezamenlijk tot een effectief planmatig faunabeheer te komen en zodoende hun belangen te behartigen. Een Faunabeheereenheid is geen uitvoeringsorganisatie van de Provincie maar een privaat samenwerkingsverband.

De belangrijkste taak van de Faunabeheereenheid is het coördineren van het beheer en de schadebestrijding. Het voorstel hiertoe wordt door het bestuur van de Faunabeheereenheid in een Faunabeheerplan vastgelegd en vervolgens uitgevoerd. Gedeputeerde Staten dienen het plan het goed te keuren en toetsen het aan de geldende kaders. Op basis van het Faunabeheerplan kan de Fbe vervolgens bij de Provincie ontheffingen aanvragen. Het Faunabeheerplan is dus geen plan van de Provincie. De Provincies zijn in het kader van de hierover gemaakte afspraken met het Rijk wel (financieel) verantwoordelijk voor het verlenen van tegemoetkomingen (dus geen vergoedingen) in de schade aangericht door beschermde inheemse diersoorten.

Paragraaf 1 Ontheffingen in het kader van beheer en schadebestrijding

Artikel 3.1 Ontheffingen beheer en schadebestrijding

Eerste lid
In supplement C van het beleidskader Wet natuurbescherming zijn de beleidsregels per diersoort opgenomen voor het vaststellen van een vrijstelling, het beoordelen van een aanvraag om ontheffing of het geven van een aanwijzing.

Deze worden gebruikt bij het beoordelen van aanvragen voor ontheffingen.

Paragraaf 3.2 Overige ontheffingen soortenbescherming met uitzondering van beleid ten aanzien van sluiting van de jacht en rapen van kievitseieren

Artikel 3.2. Ontheffingen

Eerste lid

Onderdeel a: Het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid.

Dit belang wordt geschaad als de gezondheid van groepen mensen in gevaar komt en als onveilige situaties voor groepen mensen ontstaan. Om een objectieve afweging te maken wordt een onderbouwing van ter zake deskundigen verlangd.

Onderdeel b: In het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna.

Het kan voorkomen dat een vogelsoort een negatieve invloed heeft op de stand van andere soorten en dat er voor het beperken van die invloed een ontheffing wordt aangevraagd. Om de noodzaak, de effectiviteit en de gevolgen op het ecosysteem te kunnen beoordelen wordt een onderbouwing op basis van betrouwbare gegevens verlangd als onderdeel van de aanvraag.

Onderdeel c: Voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt.

Het is denkbaar dat onderwijs- of onderzoeksinstituten in het wild levende vogels willen vangen en tijdelijk onder zich hebben, bijvoorbeeld voor het ringen van vogels.
Voor het herintroduceren of bijzetten van een diersoort die is een afwegingskader opgenomen in het beleidskader (Beleidslijn herintroductie en repopulatie van dieren Provincie Utrecht). Om de noodzaak, de effectiviteit en de gevolgen op het ecosysteem te kunnen beoordelen verlangen we een projectplan als onderdeel van de aanvraag.

Tweede lid

Onderdeel a: In het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna.

Het kan voorkomen dat een diersoort een negatieve invloed heeft op de stand van andere soorten en dat er voor het beperken van die invloed een ontheffing wordt aangevraagd. Om de noodzaak, de effectiviteit en de gevolgen op het ecosysteem te kunnen beoordelen wordt een onderbouwing op basis van betrouwbare gegevens verlangd als onderdeel van de aanvraag.

Onderdeel b: In het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats.

Het kan voorkomen dat een diersoort een negatieve invloed heeft op de kwaliteit van natuurlijke habitats en dat er voor het beperken van die invloed een ontheffing wordt aangevraagd. Om de noodzaak, de effectiviteit en de gevolgen op de habitats te kunnen beoordelen wordt een onderbouwing op basis van betrouwbare gegevens verlangd als onderdeel van de aanvraag.

Onderdeel c: In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid.

Dit belang wordt geschaad als de gezondheid van groepen mensen in gevaar komt en als onveilige situaties voor groepen mensen ontstaan. Om een objectieve afweging te maken wordt een onderbouwing van ter zake deskundigen verlangd.

Onderdeel d: Voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten.

Het is denkbaar dat onderwijs- of onderzoeksinstituten in het wild levende vogels willen vangen en tijdelijk onder zich hebben, bijvoorbeeld voor het ringen van vogels.
Voor het herintroduceren of bijzetten van een diersoort is een afwegingskader opgenomen in het beleidskader (Beleidslijn herintroductie en repopulatie van dieren Provincie Utrecht). Om de noodzaak, de effectiviteit en de gevolgen op het ecosysteem te kunnen beoordelen verlangen we een projectplan als onderdeel van de aanvraag.

Onderdeel e: Om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor de beoordeling of het onttrekken of plukken geen wezenlijke invloed heeft op de populatie van de betreffende soort of wezenlijke invloed heeft op populaties van andere beschermde of kwetsbare soorten dient de aanvraag hiervoor de onderbouwing te leveren.

Derde lid

Dit lid gaat over ontheffingen in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden.
Voor de ontheffingverlening in het kader van dit belang werden onder de Flora- en faunawet voor een aantal soorten door het Rijk soortenstandaarden gehanteerd. Deze soortenstandaarden zullen als factsheets vanaf 2017 door BIJ12 beschikbaar worden gesteld en waar nodig geactualiseerd. In de factsheets wordt informatie opgenomen over onder andere de kenmerkende ecologische aspecten van de soort en welke maatregelen genomen kunnen worden bij veel voorkomende activiteiten om effecten op de betreffende soort te voorkomen of te verminderen. Bij de beoordeling van ontheffingsaanvragen zullen deze factsheets gebruikt worden. Omdat ruimtelijke ontwikkelingen in verschillende situaties andere effecten kunnen hebben is afwijken van de

beschrijvingen in de factsheets soms noodzakelijk. De aanvraag dient een onderbouwing te leveren gebaseerd op betrouwbare gegevens en inzicht te geven in de uitvoering van het project (projectplan).

Paragraaf 3 Tegemoetkoming voor schade aan gewassen, vee, bossen, visserij, wateren of andere vormen van eigendom

Algemene toelichting

In artikel 6.1 van de Wet natuurbescherming is bepaald dat Gedeputeerde Staten in voorkomende gevallen tegemoetkomingen verlenen in geleden schade door natuurlijk in het wild levende:
a. vogels van vogelsoorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, of
b. dieren die worden genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern, bijlage I bij het Verdrag van Bonn of de bijlage, onderdeel a, bij deze wet.

Ter invulling van deze taak en bevoegdheid hebben Gedeputeerde Staten beleidsregels vastgesteld op grond van artikel 4:81, eerste lid van de Algemene wet bestuursrecht.

Grondgebruikers die schade van beschermde dieren ondervinden, kunnen onder omstandigheden een tegemoetkoming in deze schade krijgen. Uitgangspunt is dat de schade die de grondgebruiker of zijn jachthouder had kunnen voorkomen of beperken niet voor een tegemoetkoming in aanmerking komt.
Aanknopingspunt voor het beleid is dat een belanghebbende alles in het werk moet stellen om schade te voorkomen of te beperken. Het moet voorts gaan om schade die niet tot het normale bedrijfsrisico en het normale maatschappelijke risico van de betrokkene behoort. Een zekere mate van schade door in het wild levende beschermde dieren dient een ieder voor lief te nemen. De bescherming van have en goed tegen schade door dieren is primair de verantwoordelijkheid van de grondgebruiker zelf. Daarbij is het nemen van maatregelen gericht op het voorkomen van schade een eerste aandachtspunt. Pas als dergelijke maatregelen tekort schieten, is schadebestrijding aan de orde. Indien, ondanks een deugdelijke en tijdige inspanning van de grondgebruiker om schade te voorkomen en beperken, schade ontstaat, kunnen Gedeputeerde Staten besluiten een tegemoetkoming toe te kennen.

In IPO-verband hebben de gezamenlijke Provincies ervoor gekozen het verlenen van tegemoetkomingen in faunaschade te mandateren aan de uitvoeringsorganisatie BIJ12. Uit oogpunt van efficiëntie is een landelijke uitvoering met één loket en gebundelde kennis te prefereren. Daarnaast wordt uniformiteit in de uitvoering en rechtsgelijkheid over heel Nederland nagestreefd. Daar waar in de beleidsregels of in deze toelichting sprake is van gedeputeerde staten moet in veel gevallen dan ook ‘BIJ12’ worden gelezen. In een afzonderlijk besluit worden de bevoegdheden met betrekking tot het verlenen van tegemoetkomingen gemandateerd aan BIJ12.

Artikelsgewijs

Artikel 3.3 Vaststelling van de hoogte van de schade

Eerste lid
Artikel 3.3 regelt in samenhang met de Provinciale verordening de wijze waarop de schade wordt vastgesteld. BIJ12 heeft een raamovereenkomst met taxatiebureaus die schade veroorzaakt door in het wild levende beschermde dieren taxeren. Voor het uitvoeren van taxaties gelden taxatierichtlijnen die worden gevolgd door de taxateurs. De taxateur zal zijn bevindingen direct na de eindtaxatie bij de grondgebruiker achterlaten of deze zo spoedig mogelijk toesturen. Voorts is voorzien in de mogelijkheid dat de aanvrager zijn opmerkingen over de taxatie kan vermelden, dat de taxateur die opmerkingen van commentaar voorziet en dat de aanvrager kennis kan nemen van het commentaar van de taxateur.

Artikel 3.4 tot en met 3.6 Preventieve maatregelen en vaststellen hoogte tegemoetkoming

In deze artikelen is vastgelegd hoe de aanvraag om een tegemoetkoming wordt beoordeeld. Daarbij hebben gedeputeerde staten ter invulling van artikel 6.1 Wet natuurbescherming bepaald welke schade in aanmerking wordt genomen. Het gaat hierbij om vraat-, graaf-, wroet- of veegschade. Geen tegemoetkoming wordt bijvoorbeeld verleend voor structuurschade aan gronden doordat natuurlijk in het wild levende beschermde diersoorten die gronden hebben betreden.

Verder komen uitsluitend personen die hun hoofdberoep in de landbouw hebben voor een tegemoetkoming in aanmerking. Daartoe is besloten op grond van de overweging dat door het hoge beschermingsniveau van de wet bepaalde individuen in de samenleving schade lijden doordat bij de wet natuurlijk in het wild levende beschermde diersoorten schade toebrengen aan gewassen of bepaalde teelten. Als die personen voor wat betreft hun inkomen (mede) afhankelijk zijn van de opbrengsten van die gewassen of die teelten dan achten gedeputeerde staten het redelijk dat die personen (gedeeltelijk) voor die schade worden gecompenseerd. Hierbij geldt dat de

aanvrager het perceel waarop schade is aangericht op titel van eigendom, erfpacht of (teelt)pachtovereenkomst in gebruik dient te hebben.

Voorts is van belang dat de grondgebruiker zelf al het mogelijke dat in redelijkheid van hem kan worden verwacht, heeft ondernomen om schade zoveel mogelijk te voorkomen of beperken.
BIJ12 heeft daartoe ter voorlichting van grondgebruikers de Handreiking Faunaschade en de Faunschade Preventie Kit opgesteld en op haar website geplaatst. Daarin worden voor de verschillende schadeveroorzakende diersoorten per gewas maatregelen opgesomd die de grondgebruiker, en soms zijn jachthouder, kan treffen om schade zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken. Gedeputeerde Staten verlangen niet dat de grondgebruiker alle in de Handreiking en de Faunaschade Preventie Kit opgesomde maatregelen treft, alvorens voor een tegemoetkoming in aanmerking te komen. Wel kan in redelijkheid van de grondgebruiker worden gevergd dat hij een aantal van de in de Handreiking voor het betreffende gewas of teelt opgesomde maatregelen heeft getroffen of dat hij andere maatregelen om schade te voorkomen of te beperken heeft getroffen, waarvan de effectiviteit naar het oordeel van gedeputeerde staten afdoende wordt onderbouwd. De maatregelen dienen gevarieerd te worden aangewend. De taxateur zal bij zijn taxatie de door de grondgebruiker aangewende maatregelen ter voorkoming of beperking van schade in zijn taxatierapport vermelden.

Teneinde innovatieve verjaagmaatregelen te stimuleren bestaat de mogelijkheid ook niet in de Handreiking vermelde verjaagmethoden toe te passen. Wel is het daarbij noodzakelijk dat de grondgebruiker, voordat hij het nieuwe middel gaat uittesten, de verwachte werking schriftelijk motiveert aan BIJ12. Eventueel kan de consulent faunazaken van BIJ12 ter plaatse nader onderzoek instellen. Indien BIJ12 de grondgebruiker toestemming verleent het door hem voorgestelde middel te testen, zal de faunabeheereenheid in wiens werkgebied het schadeperceel is gelegen van die toestemming in kennis worden gesteld.

Blijkens de wetsgeschiedenis is de grondgebruiker degene die verantwoordelijk is voor het voorkomen en beperken van door in het wild levende beschermde dieren aangerichte schade, met uitzondering van schade veroorzaakt door de vijf bejaagbare soorten. Voor die bejaagbare soorten draagt de jachthouder mede een verantwoordelijkheid. Voor schadeveroorzakende diersoorten dient de grondgebruiker tijdig een ontheffing krachtens artikel 3.3, eerste lid, artikel 3.8, eerste lid of een toestemming krachtens artikel 3.17, vierde lid van de wet aan te vragen ten behoeve van zijn jachthouder om die diersoorten te doden. Indien de Provincie op voorhand al een ontheffing heeft verleend aan de faunabeheereenheid, kan de grondgebruiker volstaan met het aanvragen van een toestemming bij deze faunabeheereenheid.

Gedeputeerde Staten menen dat het tijdig aanvragen van een ontheffing krachtens artikel 3.3, eerste lid of artikel 3.8, eerste lid van de wet of een toestemming krachtens artikel 3.17, vierde lid van de wet één van de mogelijkheden is om (dreigende) belangrijke landbouwschade te voorkomen of te beperken. Als de grondgebruiker een dergelijke ontheffing of toestemming niet of niet tijdig heeft aangevraagd dan zal in beginsel geen tegemoetkoming worden verleend. Het tijdig aanvragen van een ontheffing of toestemming houdt in dat dit uiterlijk op de dag dat de schade van enige omvang is geconstateerd, wordt aangevraagd. Op dat moment wordt immers van de grondgebruiker verwacht dat hij direct actie onderneemt.
Gedeputeerde Staten zullen bezien in welke gevallen het aanvragen van een ontheffing krachtens artikel 3.3, eerste lid of artikel 3.8, eerste lid of een toestemming op grond van artikel 3.17, vierde lid van de wet achterwege kan blijven, bijvoorbeeld indien kan worden aangetoond dat afschot van schadeveroorzakende diersoorten nauwelijks of geen effect sorteert op het voorkomen of beperken van de schade door die diersoort of omdat een ontheffing gezien de duurzame instandhouding van de soort ongewenst is.
Wordt een ontheffing verleend dan zal ook de schade die gedurende de behandelingsperiode van de ontheffingsaanvraag, welke ondanks de inspanningen van de grondgebruiker nog is ontstaan, bij de taxatie van de omvang van de schade worden betrokken. Als een ontheffing op inhoudelijke gronden wordt geweigerd, achten gedeputeerde staten een tegemoetkoming in de schade op zijn plaats.
Van een verleende ontheffing moet adequaat gebruik worden gemaakt. Dit houdt in dat minimaal twee keer per week aan verjaging ondersteunend afschot, of pogingen tot afschot, dient plaats te vinden. Om te kunnen toetsen of er sprake is van adequaat gebruik wordt een aanvrager gevraagd een rapportage van de jachthouder ten aanzien van het gebruik van de ontheffing te overleggen.

Het eigen risico is gesteld op 5% van de getaxeerde schade met een minimum van € 250,00 per bedrijf per meldingsjaar. Dit betekent dat een eigen risico van € 250,00 berekend wordt over het totale aantal aanvragen van een grondgebruiker per jaar, tot een bedrag van € 5.000,00 is getaxeerd. Boven dit bedrag zal 5% van de getaxeerde schade als eigen risico berekend worden. Om de administratieve lasten te beperken worden tegemoetkomingen die lager zijn dan € 50,00 niet uitgekeerd. Voor diersoorten welke op geen enkele wijze mogen worden ver- of bejaagd kunnen gedeputeerde staten besluiten de schade volledig te vergoeden.
In bepaalde perioden geldt in ganzenrustgebieden en Natura 2000-gebieden rust voor aangewezen diersoorten. Dat wil zeggen dat er in die periode geen gebruik mag worden gemaakt van ontheffingen voor het verontrusten en doden van de aangewezen in het wild levende beschermde dieren. Er bestaat dan in de regel geen mogelijkheid om de schadeveroorzakende diersoort te bestrijden. Om die reden moet de schade niet ten laste van de grondgebruiker blijven en wordt geen eigen risico gehanteerd.

Gedeputeerde staten kunnen ook een verhoogd eigen risico hanteren. Bij het opleggen van een verhoogd eigen risico gelden de volgende richtlijnen:
1. Een verhoogd eigen risico, zoals bedoeld in artikel 5, vierde lid, van de beleidsregels, kan worden opgelegd in de volgende gevallen:
   a. Indien op de website van BIJ12 of de Provinciale website of op andere wijze openbaar is gemaakt dat in bepaalde gevallen een verhoogd eigen risico wordt toegepast.
   b. Indien aan een grondgebruiker vooraf kenbaar is gemaakt dat in de toekomst een verhoogd eigen risico kan worden toegepast.
   c. Indien door handelingen of keuzes van de grondgebruiker de kans op schade voorzienbaar was.
   d. In overige gevallen waarvan op basis van de feiten en omstandigheden het redelijk is om een verhoogd eigen risico toe te passen.
2. Het verhoogde eigen risico kan worden vastgesteld op 25%, 50%, 75% of 100% van de schade.
Het toepassen van een verhoogd eigen risico zal in het algemeen alleen gebeuren bij kapitaalintensieve teelten. In de afweging of aan een individuele grondgebruiker wordt medegedeeld dat in de toekomst een verhoogd eigen risico kan worden opgelegd speelt, onder andere, mee of de schade (telkens) is veroorzaakt op percelen die tijdelijk (één teeltseizoen) in gebruik zijn of op percelen in eigendom of op basis van langjarige contracten in gebruik zijn. In de eerste situatie is ondernemer in staat om zelf een afweging te maken welke voordelen maar ook risico's hij heeft om op een bepaalde plaats percelen te huren en een (schadegevoelig en/of kapitaalintensief) gewas te telen. Dit moet voor de grondgebruiker een aanleiding vormen om een risico inschatting (rendement versus kans op schade) te maken. Het risico op schade kan hij dan niet vervolgens (onbeperkt) afschuiven op de Provincie, omdat hij dit risico zelf willens en wetens heeft genomen. Voor zover toepassen van deze richtlijn strijdig is met de beleidsregels, gaan de beleidsregels voor.

Artikel 3.7 Gevallen waarin geen tegemoetkoming wordt verleend

Artikel 6.1 van de wet bevat het uitgangspunt dat een tegemoetkoming slechts wordt verleend voor zover de schade redelijkerwijs niet of niet geheel ten laste van een belanghebbende behoort te blijven. In artikel 3.7 is een aantal gevallen vastgesteld waarvoor Gedeputeerde Staten geen tegemoetkoming verlenen. Deze gevallen sluiten aan bij de voorzieningen die de wet of de Provinciale verordening bieden om schade te voorkomen of te beperken.

Voor schade aangericht door diersoorten waarvoor het gehele jaar voor zowel grondgebruiker als jachthouder voldoende mogelijkheden bestaan om schade aan de landbouw door die diersoorten te voorkomen dan wel te beperken, wordt geen tegemoetkoming verleend. Er kan sprake zijn van Provinciale vrijstellingen waarin voorwaarden, beperkingen of clausules zijn opgenomen met betrekking tot schadebestrijding. Van dergelijke vrijstellingen kan gezegd worden dat zij in de praktijk hetzelfde werken als een ontheffing gebaseerd op artikel 3.3, eerste lid, 3.8, eerste lid of 3.17, eerste lid van de wet. Gedeputeerde Staten behandelen dergelijke vrijstellingen in het kader van beleidsregels daarom als ware het ontheffingen. Geen tegemoetkoming wordt verleend indien er sprake is van een ontheffing, op basis van artikel 3.3, eerste lid, artikel 3.8, eerste lid of artikel 3.17 van de wet, zonder voorwaarden, beperkingen of clausules ten aanzien van de schadebestrijding. Een dergelijke ontheffing is qua werking in de praktijk vergelijkbaar en daarom beleidsmatig gelijk te stellen aan een vrijstelling.

Sinds 31 juli 2014 hanteerde het Faunafonds op verzoek van de Provincies een afbouwregeling ten aanzien van tegemoetkomingen in vogelschade aan zacht fruit en pit- en steenvruchten. Deze voorzag in een tegemoetkoming van 30% van de getaxeerde schade in 2016. Omdat deze beleidsregels van kracht zijn op de op het moment van inwerkingtreding van de Wet natuurbescherming lopende aanvragen en bezwaarprocedures, is de regeling voor 2016 opgenomen in het kader van een beleidsneutrale overgang. De vanaf 1 januari 2017 veroorzaakte schade door vogels aan fruit komt niet meer voor een tegemoetkoming in aanmerking. Het hoge risico op deze schade is algemeen bekend bij ondernemers. Desondanks zijn de arealen van zeer schadegevoelige fruitsoorten uitgebreid, waarmee bewust risico op schade is genomen. Het is de keuze van de ondernemer en niet de beperkingen van de overheid die tot de schade leiden.

Schade veroorzaakt door diersoorten op gronden die zijn gelegen binnen de bebouwde kom of binnen een straal van 500 meter afstand van een vuilstortplaats, komt evenmin voor een tegemoetkoming in aanmerking. Binnen de bebouwde kom kan de grondgebruiker voorzien dat bepaalde maatregelen om schade te voorkomen of te beperken niet mogen worden aangewend. In geval van een vuilstortplaats is de aanwezigheid van schadeveroorzakende dieren voorzienbaar.

Evenmin wordt schade vergoed aan materialen welke worden gebruikt om gewassen af te dekken om daarmee een vroegere en naar verwachting hogere opbrengst te krijgen. Het risico van die schade dient voor rekening van de grondgebruiker te blijven. Eventuele schade dient gecompenseerd te worden geacht door een hogere opbrengst voor het betreffende gewas. Wordt die hogere opbrengst niet gerealiseerd, dan is dat ondernemersrisico.

Schade welke in redelijkheid verzekerbaar is bij minimaal twee in Nederland werkzame verzekeringsmaatschappijen komt niet voor een tegemoetkoming in aanmerking.

Schade aangericht op gronden die verpacht zijn in een reservaat komt niet voor een tegemoetkoming in aanmerking. Dit geldt ook voor schade op gronden waarvoor een (erf)pachtovereenkomst met een natuurterreinbeherende instantie is afgesloten, al ligt dit anders als er geen beperkingen aan het landbouwkundig gebruik van de gronden zijn verbonden. Bij landbouwkundige beperkingen gaat het bijvoorbeeld om de situatie waarin het agrarisch gebruik van de gronden ondergeschikt is aan het natuurbeheer. Hetzelfde geldt voor die gronden waarvoor met anderen dan een natuurterreinbeherende instantie een (erf)pachtovereenkomst is afgesloten en indien uit deze overeenkomst beperkingen ten aanzien van het landbouwkundig gebruik of beperkingen ten aanzien van het bestrijden van schade volgen. Dit kan blijken uit de (erf)pachtovereenkomst of uit de bestemming die op de percelen berust.
Het gaat om die gevallen waarbij schade of is te verwachten, of niet (of minder) is te beperken, of waar het landbouwkundig gebruik ondergeschikt is gemaakt aan natuurdoelstellingen en dit consequenties zijn van een bedrijfskeuze door het aangaan van een dergelijke (erf)pachtovereenkomst.

Schade op gronden waarvan het feitelijk gebruik niet agrarisch is of op gronden die een functie als waterkering hebben, komt evenmin in aanmerking voor een tegemoetkoming. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om schade aan sport- en golfvelden of op zeedijken die door schapen worden begraasd. Reden hiervoor is dat op die gronden geen sprake is van normale agrarische productie en dat de kans op schade door natuurlijk in het wild levende beschermde diersoorten op die gronden voorzienbaar is, dan wel dat de grondgebruiker zelf zich bij overeenkomst heeft verbonden bepaalde schadebestrijdingsmaatregelen niet toe te passen. Gedeputeerde Staten achten het redelijk dat de schade in dergelijke gevallen tot het ondernemersrisico behoort en dat de grondgebruiker daarvoor niet wordt gecompenseerd.

Geen tegemoetkoming wordt verleend als op de betreffende gronden beperkingen rusten ten aanzien van het landbouwkundig gebruik of ten aanzien van de schadebestrijding. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om een braakliggend terrein dat een grondgebruiker tijdelijk om niet gebruikt.

Geen tegemoetkoming wordt verstrekt voor de schade aan blijvend grasland in de maand oktober. Evenmin wordt een tegemoetkoming verstrekt voor de schade aan blijvend grasland in de herfst- en winterperiode bestemd voor de voederwinning van schapen.
Indien de schade is aangericht aan knol-, bol- en wortelgewassen, die langer dan gebruikelijk op het land hebben gestaan en daarom ook later dan gebruikelijk worden geoogst, komt deze niet in aanmerking voor een tegemoetkoming. Als de aanvrager het risico neemt om de gewassen langer dan gebruikelijk op het land te laten staan, stijgt de kans dat dieren schade aan de gewassen toebrengen. De mogelijkheden om te foerageren nemen elders immers af. Tevens wordt het kwaliteitsverlies bij deze gewassen later in het seizoen door nattigheid en vorst steeds groter. De verhoogde kans op schade die dit oplevert, dient voor rekening van de grondgebruiker te blijven. Dit is anders bij bloembollen en bij onderdekkersteelten, waarbij de gewassen juist in de wintermaanden worden geteeld en waarbij de gewassen met bijvoorbeeld stro of plastic worden afgedekt.

Verder wordt geen tegemoetkoming verstrekt voor schade aangericht aan bijproducten. Voorbeelden van bijproducten zijn stro (bij het hoofdproduct granen en peulvruchten) en hooi (bij het hoofdproduct graszaad). Schade aan gebouwen, installaties en voertuigen etc. wordt niet vergoed. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om schade ten gevolge van aanrijdingen of aanvaringen met beschermde diersoorten.

Schade door beschermde dieren aan dieren in een stal komt niet voor een tegemoetkoming in aanmerking. Alvorens een schadeveroorzakende diersoort de stal of het gebouw bereikt, kunnen er voldoende barrières opgeworpen worden om de schade te voorkomen. Bovendien zijn stallen en andere bouwwerken af te sluiten en is het voor rekening van een grondgebruiker indien dit niet goed gebeurt.
Daarnaast is bepaald dat indien de aanvrager handelingen verricht of nalaat handelingen te verrichten waardoor de taxateur niet (meer) in staat is de omvang van de schade te taxeren, de aanvrager zijn aanspraak op een tegemoetkoming verliest.

Een tegemoetkoming wordt ook niet verleend in de gevallen dat de grondgebruiker het gewas niet meer oogst of dat het beschadigde perceel niet meer in gebruik wordt genomen en dit (mede) het gevolg is van andere omstandigheden dan schade door beschermde dieren. Voorbeelden zijn het niet oogsten maar onderploegen van gewassen of het niet meer beweiden van grasland met vee vanwege natte omstandigheden.

Schade veroorzaakt door ziektekiemen valt niet onder de reikwijdte van artikel 6.1 van de wet. Vaak zal het causale verband tussen een ziekte en de aanwezigheid van een beschermde diersoort niet aanwezig zijn of (achteraf) te bepalen zijn. Voor de duidelijkheid is besloten om in de beleidsregels de uitsluiting van ziekte voor tegemoetkomingen op te nemen.

De beleidsregels bevatten geen limitatieve opsomming van situaties waarin geen tegemoetkoming wordt verleend. In dit verband geldt dat in de beleidsregels niet op voorhand alle (toekomstige) situaties kunnen worden benoemd waarin de schade voor rekening van de aanvrager behoort te blijven. Uit artikel 6.1 van de wet vloeit voort dat een tegemoetkoming alleen wordt verstrekt als de schade redelijkerwijs niet of niet geheel ten laste van de aanvrager behoort te blijven. Het is dan ook niet met de wet te verenigen dat gedeputeerde staten een

tegemoetkoming zouden verstrekken voor schade die ten laste van de aanvrager behoort te blijven. In de beleidsregels is dit uitgangspunt expliciet vastgelegd.
Ten slotte geldt dat gedeputeerde staten zijn gehouden aan artikel 4:84 van de Algemene wet bestuursrecht. Gedeputeerde Staten handelen overeenkomstig deze beleidsregels, tenzij dat voor één of meer belanghebbenden gevolgen zou hebben die wegens bijzondere omstandigheden onevenredig zijn in verhouding tot de met de beleidsregel te dienen doelen.

Artikel 3.8 Regels bij schade die door de wolf en Edelhert is aangericht.

De Wolf heeft een strikt beschermde status waardoor bestrijding verboden is. Om acceptatie van de komst van de wolf in Nederland te bevorderen, wordt geen eigen risico gehanteerd en wordt het behandelbedrag gerestitueerd als is vastgesteld dat de schade door de Wolf is aangericht. Daarbij speelt mee dat de kosten van een gedood schaap of een gedode geit of veterinaire kosten beperkt zijn in verhouding tot het behandelbedrag.
Omdat er tot nu toe sprake is van een enkele zwervende Wolf in Nederland wordt schade door de wolf als onvoorzienbaar aangemerkt. Daarom wordt om voor een tegemoetkoming in aanmerking te komen van grondgebruikers niet verlangd dat zij preventieve middelen inzetten om het risico op wolvenschade te verkleinen. Grondgebruikers kunnen een tegemoetkoming aanvragen voor schade aangericht door een zwervende Wolf aan zowel landbouwhuisdieren als hobbymatig gehouden schapen en geiten. Zodra er sprake is van een territoriaal wolvenpaar in Nederland vervalt deze aanspraak op een tegemoetkoming met betrekking tot schade aan hobbymatig gehouden schapen en geiten.
Indien een gehouden schaap of geit verwond is door een Wolf en is behandeld door een dierenarts, kan een tegemoetkoming van maximaal 80% van de kosten worden aangevraagd met een maximum van de marktwaarde van het prooidier. Wanneer het prooidier na behandeling door een dierenarts overlijdt, bedraagt de hoogte van de tegemoetkoming maximaal twee keer de marktwaarde: de tegemoetkoming in dierenartskosten en de marktwaarde van het dier.
Om de acceptatie van de komst van het Edelhert in de Provincie Utrecht te bevorderen, wijken Gedeputeerde Staten af van de landelijk afgesproken beleidsregels door geen eigen risico te hanteren en het behandelbedrag terug te geven als is vastgesteld dat de schade door het Edelhert is aangericht in overeenstemming met het beleid zoals verwoord in de Kadernota Wet Natuurbescherming Provincie Utrecht 2017. Tegemoetkoming in de schade zal achteraf plaatsvinden zoals dat ook gebeurt bij schade die door andere beschermde diersoorten wordt veroorzaakt.

Hoofdstuk 4 Houtopstanden

Toelichting algemeen

In Hoofdstuk 4 van de wet is de bescherming van houtopstanden (paragraaf 4.1) geregeld, waarvan de kern wordt gevormd door de kapmelding en de verplichting tot herbeplanting ter plaatse binnen 3 jaar na het vellen van de houtopstand. De herbeplanting dient op bosbouwkundig verantwoorde wijze te worden uitgevoerd. De bescherming vloeit als zodanig niet onmiddellijk voort uit internationale verplichtingen, maar is van wezenlijk belang in het licht van nationale én internationale natuur-, landschaps- en milieudoelstellingen.
De bescherming van het bosareaal in Nederland gaat verder onder de Wnb met de Provincies als regisseur. Met de invulling van het instrumentarium hebben we rekening gehouden met de hedendaagse principes in het natuur- en bosbeheer, zoals ruimte voor natuurherstel en natuurontwikkeling versus behoud van het bestaande bosareaal.
De Utrechtse bossen hebben een belangrijke regionale maatschappelijke en economische functie. Een groot deel van de bossen is opengesteld, dat maakt recreatievormen mogelijk. De bossen dragen bij aan de klimaatdoelstellingen. In de bossen is de productie van hout en andere duurzame grondstoffen als verdienmodel aanwezig, met uitzondering van de bossen met beschermde hoge natuurwaarden.
Verschillende bostypen, van productiebos tot natuurbos, vormen uiteenlopende bijzondere natuurgebieden. Sommige springen er bovenuit, zoals oude boskernen, bosreservaten en A-locaties. Deze bossen hebben een hoge waarde, omdat er bomen en struiken aanwezig zijn die nog afstammen van de oorspronkelijke inheemse bosflora of al heel lang een ongestoorde ontwikkeling hebben kunnen doormaken met de daarbij typerende biodiversiteit. Zoals verwacht liggen ze dikwijls binnen de begrenzing van de natuurparels. In deze bossen gaat de Provincie gelet op de biodiversiteitsdoelstellingen zeer terughoudend om met het toestaan van vellingen. Het beleid is hier gericht op het behoud, het realiseren van natuurdoelen en op de bescherming van deze bossen.
In de overige bossen streeft de Provincie naar variatie ten behoeve van de belevings- en natuurwaarden in een balans met duurzame houtproductie. In deze bossen hebben de verschillende functies een plek naast elkaar. Afhankelijk van de lokale situatie kan een bepaalde functie prevaleren boven andere functies.

Met de Wnb komt er een einde aan het verlies van bosareaal doordat een bosbestemming wordt gewijzigd in een niet-bosbestemming en vervolgens het werk in overeenstemming met dat geldende bestemmingsplan wordt uitgevoerd. In die gevallen was de Boswet niet meer van toepassing en konden de houtopstanden zonder kapmelding en herplantplicht worden geveld.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 4.1 Ontheffing meldingsplicht

Deze mogelijkheid bestaat alleen voor een beperkt aantal grootgrondbezitters met houtopstanden. Te denken valt aan grote terreinbeherende organisaties, zoals Het Utrechts Landschap. Ook Staatsbosbeheer voldoet aan de genoemde voorwaarden, maar voor haar geldt een generieke vrijstelling die op grond van overgangsrecht haar geldigheid behoudt. Gedeputeerde Staten hebben de bevoegdheid om deze vrijstelling, die op grond van overgangsrecht wordt aangemerkt als ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming, in te trekken.

Artikel 4.2 Ontheffing wachttijd

Dit artikel spreekt voor zich. Een dergelijke ontheffing kan worden verleend in geval schade of gevaar dreigt voor de grondeigenaar of bezoekers van het bos en niet kan worden gewacht met het vellen tot de wachttijd van 4 weken voorbij is.

Artikel 4.3 Ontheffing termijn van herbeplanting

Op grond van artikel 4.5 lid 3 Wnb kunnen Gedeputeerde Staten ontheffing verlenen van de verplichting om binnen 3 jaar te voldoen aan de herplantplicht (artikel 4.3 lid 2). Hiertoe kan aanleiding zijn in een beperkt aantal gevallen. Het is zeker niet de bedoeling dat de herplantplicht vervalt.
Onder bepaalde omstandigheden is voldoende natuurlijke verjonging (onderdeel a) binnen een termijn van 3 jaar na velling niet mogelijk. Indien dit het geval is, kan de eigenaar of beheerder uitstel van de termijn van herplant aanvragen. Deze wordt dan voor een periode van maximaal 10 jaar na velling verleend.
Bij de toestemming tot verlenging van de termijn kan als voorwaarde worden gesteld, dat de eigenaar of beheerder maatregelen neemt om de natuurlijke processen te versnellen door bijvoorbeeld bodemverwonding toe te passen of te rasteren ter voorkoming van wildschade.
Soms kan nieuwe beplanting op een locatie niet direct aangebracht worden omdat de gronden tijdelijk nodig zijn (onderdeel c). Bijvoorbeeld als tijdelijk werkterrein ter uitvoering van een groot werk als de aanleg van een nieuwe weg met geluidsschermen of als transportweg voor de afvoer van grond. Het moet dan aantoonbaar zijn dat er geen goede alternatieven zijn waarmee wel direct aangeplant kan worden en dat het grote werk na een planologische procedure mogelijk wordt gemaakt. Veelal gaat het om een project dat meerdere jaren uitvoering vergt.

Bij het besluit tot het verlenen van de ontheffing en de voorwaarden die daar aan verbonden worden zullen ecologische aspecten nauw betrokken worden (onderdeel d). Zo kan de verjongingsfase waarin het bos verkeert ecologische waarde hebben voor flora en fauna van half open natuur, in het bijzonder soorten van heide, ruigte, struweel, bosranden en open bos. Ook vergt een volledig natuurlijke ontwikkeling soms meer tijd. In die gevallen is het niet in het belang van de boskwaliteit om de ontwikkeling te verkorten door middel van aan- of bijplanten.

Indien na de ontheffingsperiode de bosverjonging nog steeds geen bedekking van 60% heeft, dient de eigenaar terstond door inplant aan zijn verplichtingen te voldoen.
Geen uitstel van de termijn van de herplantverplichting wordt verleend, indien de verjonging wordt tegengegaan door het uittrekken van kiemplanten, rooien van stobben, kappen, snoeien, diepploegen, bemesten, beweiden of enige andere ingreep die de ontwikkeling van nieuw bos tegengaat.
Waar natuurlijke verjonging niet mogelijk of te verwachten is, bijvoorbeeld in houtsingels of lanen, moet binnen de normaal gestelde termijn aan de herplantverplichting voldaan worden.

Artikel 4.4 Herbeplanting op andere gronden

Artikel 4.5 lid 1 van de wet bepaalt dat Gedeputeerde Staten ontheffing kunnen verlenen van de plicht tot herbeplanting op dezelfde locatie. In dat geval is het een initiatiefnemer toegestaan om herbeplanting op andere gronden, dus op een andere locatie, te realiseren. Dit wordt ook wel compensatie genoemd. Provinciale Staten kunnen conform artikel 4.5 van de wet regels stellen waaraan herbeplanting op andere grond dient te voldoen. Dit is geregeld in artikel 5.2.2 van de verordening.

Provinciale Staten hebben Gedeputeerde Staten de bevoegdheid gegeven om nadere regels te stellen met betrekking tot boscompensatie. Dit artikel is hiervan een uitvloeisel. In bijlage 1 bij de beleidsregels is de toeslagsystematiek in de vorm van een rekenmodel nader uitgewerkt. Dit document heeft als titel “Kwaliteitstoeslagen en regels voor boscompensatie op basis van de Wet natuurbescherming”.

Artikel 4.5 Ontheffing herbeplantingsplicht

Deze beleidsregel bevat bestaand beleid, zoals dat was neergelegd in de Beleidslijnen Uitvoering Boswet van 15 april 2003. Met de toepasselijke beleidskaders (onder a) wordt gedoeld op de Bos- en heidevisie, die in 2017 wordt geactualiseerd.

Artikel 4.6 Verbod tot het vellen of doen vellen van houtopstanden

Na ontvangst van een melding kunnen Gedeputeerde Staten besluiten een ‘kapverbod’ op te leggen. De wet biedt hiertoe in artikel 4.2 lid 3 de mogelijkheid. De redenen die voor Gedeputeerde Staten aanleiding kunnen zijn om dat te doen, komen overeen met de bestendige beleidslijn voor de uitvoeringspraktijk, zoals die was neergelegd in de Beleidslijnen Uitvoering Boswet van 15 april 2003, gewijzigd in maart 2006 (par. 7.2). Gedeputeerde Staten gaven onderde Boswet advies aan de Minister van Natuur en Milieu over melding van voorgenomen velling van houtopstanden binnen de Provincie Utrecht. De meldingen werden behandeld door de Rijksdienst voor ondernemend Nederland (Rvo).

Hoofdstuk 5 Bescherming van landschappelijke, natuurwetenschappelijke, cultuurhistorische en archeologische waarden

Toelichting algemeen

Provinciale Staten hebben op 7 februari 2011 de Landschapsverordening Provincie Utrecht 2011 (Lsv) vastgesteld met daarin een nieuw hoofdstuk V; Beschermde kleine landschapselementen. Dit hoofdstuk is ook in de nieuwe, herijkte Landschapsverordening 2016 opgenomen en per 1 januari 2017 is dit hoofdstuk van de Lsv opgenomen in de nieuwe Verordening natuur en landschap 2016 die op 1 januari 2017 in werking treedt. Onderdeel van de bescherming van waardevolle kleine landschapselementen is de Waardenkaart kleine landschapselementen welke alle kleine landschapselementen bevat die vanaf het moment van vaststelling van de waardenkaart beschermd zullen worden. Het doel van bescherming van kleine landschapselementen is enerzijds om de uiteenlopende identiteiten en de opbouw van het landschap zichtbaar te houden en anderzijds om deze elementen met meestal actuele natuurwaarden als steppingstone of verbindingselementen te behouden. Kleine landschapselementen geven vorm aan het landschap en zijn bepalend voor de identiteit van een streek. Ze maken de geschiedenis van een landschap voor iedereen leesbaar en beleefbaar. Voorbeelden van waardevolle elementen zijn geriefbosjes, houtwallen, singels, bomenrijen, heggen, kleine natuurterreintjes, bloemdijken e.d. De elementen staan niet op zichzelf maar vormen netwerken al of niet in combinatie met bossen en natuurgebieden (ecologische hoofdstructuur). Ze dragen ook bij tot de recreatieve aantrekkelijkheid van landschappen. Landschappen in het agrarisch cultuurlandschap zijn in hoog tempo veranderd. Beplantingselementen zijn gekapt en kleine wateren gedempt, de samenhang tussen de elementen vermindert en netwerken verbrokkelen. Bovendien gaat de kwaliteit van de elementen zelf achteruit. Dit nog steeds voortgaande sluipende proces maakt een effectieve basisbescherming van de meest waardevolle elementen belangrijk.

Artikelsgewijs

Artikel 5.1 Begripsbepalingen

In dit artikel worden uitbreidingen gegeven van de begripsbepalingen genoemd in de verordening zelf.

Artikel 5.2 Toepassingsbereik

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Artikel 5.3 Criteria voor plaatsing op de waardenkaart

De in dit artikel genoemde criteria zijn opgesplitst in algemene criteria waar elementen eerst aan moeten voldoen (A, B en C) en vervolgens specifieke criteria waar de kleine landschapselementen bij de inventarisatie in het veld aan moeten voldoen (a, b, c, d, e en f). Er is gekozen voor deze criteria om daarmee de meest waardevolle kleine landschapselementen te kunnen selecteren en om keuzes te kunnen maken voor het wel of niet plaatsen van deze elementen op de Waardenkaart KLE. Bij de bepaling welke kleine landschapselementen kenmerkend zijn voor het landschap is de Kwaliteitsgids van de Provincie Utrecht als onderlegger gebruikt. Voor het bepalen van de cultuurhistorische waarden van een klein landschapselement zijn veel verschillende documenten gebruikt. De overige criteria zijn in het veld getoetst. In veel gevallen zegt de leeftijd vaak iets over de cultuurhistorische en landschappelijke waarde van een element. Om deze reden is voor deze leeftijdsgrenzen gekozen. Daarnaast is het ook van belang dat de elementen ook een zekere substantie hebben en daarom is gekozen voor de criteria volledigheid en lengte en oppervlakte. Daarnaast moet het element voldoende vitaal zijn om op de waardenkaart opgenomen te worden.

Artikel 5.4 Melding voorgenomen handelingen

Gedeputeerde Staten kunnen besluiten om de via het meldingsformulier gemelde handelingen te weigeren of aan voorwaarden te verbinden. In dit geval moeten Gedeputeerde Staten binnen 6 weken na ontvangst van de melding een besluit van die strekking nemen. Indien binnen deze termijn geen besluit wordt genomen, kan de melder er vanuit gaan dat de in de melding aangegeven handelingen toegestaan zijn. Er kunnen voorwaarden worden opgelegd zoals het verplaatsen van het element of het opleggen van een herplant- of compensatieverplichting binnen een bepaalde termijn.

Artikel 5.5 Weigeringsgronden en gronden voor het opleggen van voorwaarden

In dit artikel is een toetsingskader opgenomen op grond waarvan Gedeputeerde Staten kunnen besluiten om de aangevraagde handelingen te weigeren of daar voorwaarden aan te verbinden Daarbij zijn een aantal voorbeeldsituaties genomen, dit is geen gelimiteerde lijst.

Artikel 5.6 Beschadiging en/of tenietgaan van beschermde landschapselementen

Na een schriftelijke of digitale melding moeten Gedeputeerde Staten binnen de termijn beslissen of gebruik gemaakt wordt van de bevoegdheid om een herplant- of herstelverplichting op te leggen.
Hoewel een hersteld KLE direct na inplant niet kan voldoen aan het leeftijdscriterium blijft deze toch op de Waardenkaart KLE staan.

Artikel 5.7 Herstel- en herplantplicht

De herstel- en herplantplicht zijn erg belangrijk. Gedeputeerde Staten hechten er daarom aan dat zij bij het overtreden van de meldingsplicht betrokken worden bij het proces van herstel van de oorspronkelijke situatie. Bij het herstel geldt dat een hersteld KLE direct na nieuwe inplant toch op de Waardenkaart KLE kan blijven staan ook al voldoet het element niet meer aan het leeftijdscriterium.

Hoofstuk 6 Tijdelijke natuur

Toelichting algemeen

1. Introductie

Het verwijderen van natuur toestaan om de ontwikkeling van natuur mogelijk te maken. Dat is de schijnbare paradox van het concept Tijdelijke Natuur. Deze nieuwe manier van kijken naar natuur(bescherming) biedt kansen voor zowel natuur als bedrijfsleven.

Het probleem is overzichtelijk: veel grondeigenaren met ontwikkelplannen proberen de vestiging van beschermde plant- en diersoorten op hun toekomstige bouwterreinen te voorkomen om conflicten met natuurwetgeving vermijden. De innovatieve oplossing is ook eenvoudig: als terreineigenaren de zekerheid kan worden verschaft dat ze nieuw te vestigen beschermde soorten probleemloos mogen verwijderen op het moment dat de schop de grond in moet, kunnen ze stoppen met hun ‘natuurwerend’ beheer en profiteren zowel de natuur als die grondeigenaren.

Dit levert voor natuur de kans op dat er meer dan 40.000 hectare aan Tijdelijke Natuur bijkomt. En hoewel elk van die Tijdelijke Natuurterreinen een tijdelijk karakter heeft, is de winst voor de natuur permanent. Omdat zaden en jonge dieren zich vanuit een Tijdelijk Natuurgebied naar de omgeving verspreiden helpt dat de instandhouding van populaties.
Voor grondeigenaren biedt de aanpak winst omdat ze geen ‘natuurwerend’ beheer meer hoeven te voeren. Ook lopen ze niet langer het risico om, juist op het moment dat de schop de grond in moet, geconfronteerd te worden met nader onderzoek en eisen voor compensatie.

Tijdelijke Natuur krijgt een kans op terreinen die tijdelijk niet conform de bestemming worden gebruikt. Denk daarbij aan terreinen die:
– volgens het bestemmingsplan een andere bestemming hebben, maar waarvan de bestemming voorlopig niet gerealiseerd wordt en;
– terreinen waarvan nu al bekend is dat de bestemming zal gaan veranderen (er is een bestemmingswijziging aanstaande);

De eigenaar moet bereid om in afwachting van de realisatie van de nieuwe bestemming het terrein braak te laten liggen, zodat spontane natuurontwikkeling kan plaatsvinden. Ook moet het terrein minimaal één voortplantingsseizoen (maart tot en met september) beschikbaar zijn voor tijdelijke natuur.
Het kan gaan om opgespoten haventerreinen, toekomstige industriegebieden of woningbouwlocaties. Incidenteel kan het ook gaan om vervallen industrieterreinen of andere terreinen die langdurig niet gebruikt worden voor de bestemming.

De Nederlandse overheid heeft de verantwoordelijkheid om flora en fauna op haar grondgebied, in een ‘gunstige staat van instandhouding’ te houden. Tijdelijke natuur kan hieraan een bijdrage leveren want tijdelijke natuur biedt planten en dieren, waaronder zeldzame en beschermde, een tijdelijk leef- en voortplantingsgebied. Die tijdelijkheid lijkt misschien een bezwaar, maar voor veel soorten, zoals sterns, rugstreeppadden en diverse orchideeën is het dat niet. Integendeel, zij gedijen juist in gebieden met sterk wisselende omstandigheden. Zeker voor dit soort ‘specialisten van de dynamiek’ vormen terreinen met tijdelijke natuur een welkome aanvulling op (permanente) natuurgebieden waarin het beheer meestal is gericht op stabiliteit en het tegengaan van plotselinge veranderingen. Tijdelijke natuur biedt een vestigings-, reproductie-, foerageer-, overnachtings- of

overwinteringsplek voor pioniersoorten, soorten van vroege en latere successiestadia, doortrekkers en overwinteraars. Het terrein kan ook fungeren als stepping stone c.q. ecologische verbinding, zodat andere tijdelijke en permanente natuurgebieden beter bereikt kunnen worden.

In principe is tijdelijke natuur toegankelijk voor mensen. Voor de betreding van het terrein kan wel toestemming van de eigenaar nodig zijn. In sommige gevallen, bijvoorbeeld te midden van gevaarlijke installaties of als er sprake is van drijfzand, kan het noodzakelijk zijn het terrein af te sluiten.

Het effect van tijdelijke natuur hangt samen met de schaal waarop wordt gekeken. In het terrein zelf zullen planten en dieren zich eerst vestigen en in aantal toenemen en weer verdwijnen op het moment dat het daar geplande project start. Op die plek is het effect dus tijdelijk. Op een groter schaalniveau is het effect echter permanent, omdat jonge dieren of plantenzaden zich vanuit dit tijdelijke habitat verspreiden naar de omgeving. Dit vindt niet alleen plaats op het moment dat het projectgebied wordt opgeruimd, maar ook al daarvoor. Het functioneren als kolonisatiekern betekent dat tijdelijke natuur een permanent effect heeft op de populaties van planten en dieren in de wijde omgeving.
Het risico dat sommige soorten door de ontwikkeling van tijdelijke natuur uiteindelijk achteruitgaan is verwaarloosbaar klein. Dit is alleen zeer lokaal en op zeer beperkte schaal mogelijk, als de leefomgeving van die soort buiten het terrein eigenlijk al niet meer geschikt is voor die soort. In dat geval is niet de ontwikkeling van een tijdelijk natuurterrein de boosdoener, maar de slechte staat van instandhouding en/of negatieve ontwikkelingen in het 'permanente' leefgebied.

2. Wettelijke grondslag

Een belangrijk kenmerk van tijdelijke natuur is dat de flora en fauna die zich gedurende een bepaalde tijd ontwikkelt, na verloop van tijd weer actief wordt verwijderd, omdat de grondeigenaar/initiatiefnemer de eindbestemming gaat realiseren. Op het moment dat de schop de grond in gaat, kan de initiatiefnemer in aanraking komen met natuurwetgeving indien er zich beschermde soorten op het terrein hebben gevestigd. Om beschermde soorten te mogen verwijderen, is toestemming nodig van het bevoegde gezag inzake de wettelijke soortenbescherming.
Voor Tijdelijke Natuur zijn de volgende beschermingsregimes relevant: in alle gevallen soortenbescherming en mogelijk ook gebiedenbescherming:

Soortenbescherming:
Het onderdeel soortenbescherming is altijd aan de orde, omdat het uitgangspunt van Tijdelijke Natuur is dat zich planten- en diersoorten vestigen op terreinen, waarbij de kans bestaat dat zich daaronder beschermde soorten bevinden. Zodra beschermde soorten worden verwijderd of negatief worden beïnvloed, zijn de verbodsbepalingen van de natuurwetgeving aan de orde.

Daarnaast is de algemene zorgplicht van toepassing bij tijdelijke natuur. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht neemt voor alle in het wild voorkomende dieren en planten, dus ook niet-beschermde soorten, en hun leefomgeving. Dit is een algemene verantwoordelijkheid die voor iedereen geldt. Voor tijdelijke natuur betekent dit bijvoorbeeld dat er niet onnodig dieren en planten worden gedood, wanneer er redelijkerwijs een andere oplossing voor is, bijvoorbeeld het verplaatsen naar een ander gebied.

Toetsing soortenbescherming en tijdelijke natuur:
De wet is bedoeld om kwetsbare soorten te beschermen, zodat het voortbestaan van deze soorten in Nederland niet in gevaar komt. De wettelijke soortenbescherming is vormgegeven aan de hand van verbodsbepalingen, zoals het verbod op het opzettelijk doden of opzettelijk verontrusten van beschermde dieren of het verbod om opzettelijk beschermde planten te plukken.

Op deze verbodsbepalingen zijn een aantal uitzonderingsmogelijkhedenmogelijk. Zo kan er ontheffing worden verleend, indien voldaan wordt aan de volgende drie criteria:

Er bestaat geen andere bevredigende oplossing:
In terreinen waar tijdelijke natuur de ruimte gegeven wordt, kunnen zich (hoogdynamische) biotopen ontwikkelen waar een breed spectrum aan flora en fauna profijt van kan hebben. Dit geldt in het bijzonder voor pionierssoorten, omdat terreinen waar de hiervoor omschreven dynamiek plaats kan vinden, nauwelijks nog voorkomen in Nederland. Ook het inrichten van permanente natuurgebieden biedt hiervoor geen goede oplossing, omdat ook daar successie plaats zal vinden. Derhalve kan vastgesteld worden dat er voor het toepassen van tijdelijke natuur geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Belang van de ingreep:
Tijdelijke Natuur draagt bij aan de duurzame instandhouding van de inheemse flora en fauna; het biedt mogelijkheden om de verspreiding van soorten te bevorderen. Met name pionierssoorten en vroege soorten die afhankelijk zijn van dynamiek in het landschap, zullen profiteren. In een volgend stadium van natuurlijke successie zullen deze soorten vanzelf verdwijnen, en biedt zo ruimte aan andere beschermde soorten. Tijdelijke natuur kan daarom een permanente winst zijn. Soorten kunnen zich in het tijdelijke gebied versterken en van

daaruit nieuwe terreinen bezetten. Derhalve kan vastgesteld worden dat Tijdelijke Natuur dient ter bescherming van flora en fauna, waarmee er een wettelijk belang is op grond waarvan ontheffing kan verleend worden. Een belang dat bovendien volgt uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn.

Gunstige staat van instandhouding:
Zoals eerder is betoogd, heeft tijdelijke natuur een positief effect op de Nederlandse flora en fauna. Tijdelijke natuur heeft dan ook geen negatieve invloed op de gunstige staat van instandhouding van de in Nederland voorkomende beschermde soorten.
Op deze wijze kan, mits er wordt voldaan aan de overige criteria van tijdelijke natuur ontheffing worden verleend. Ook is het mogelijk om gebruik te maken van de goedgekeurde gedragscode tijdelijke natuur, wanneer deze door de staatssecretaris van economische zaken goedgekeurd is.

Gebiedenbescherming:
Tijdelijke natuurontwikkeling op een terrein dat in (de nabijheid van) een beschermd natuurgebied (Natura2000) ligt, kan effect hebben op de natuurwaarden in dat beschermde natuurgebied (externe werking). Indien dit effect negatief is, is een vergunning in het kader van de gebiedenbescherming nodig. Tijdelijke natuur heeft echter vrijwel altijd een positief effect op de natuurontwikkeling in de omgeving, zo niet, dan is het effect neutraal. Daarom zal er in de praktijk geen sprake zijn van significant negatieve effecten waardoor er voor tijdelijke natuur in (de buurt van) beschermde natuurgebieden geen vergunning nodig zal zijn.

Artikelsgewijs

Artikel 6.1 Omschrijving tijdelijke natuur

Dit artikel bevat een omschrijving van het begrip Tijdelijke natuur.

Artikel 6.2 Voorwaarden voor ontheffing tijdelijke natuur

Dit artikel stelt de voorwaarden waaronder een ontheffing voor Tijdelijke natuur kan worden afgegeven.

Hoofdstuk 7

Artikel 7.1 Intrekken oude beleidsregels

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Artikel 7.2 Inwerkingtreding

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Artikel 7.3 Citeertitel

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Bijlage 1 behorende bij artikel 4.4, lid 3 van de Beleidsregels natuur en landschap Provincie Utrecht 2017

Kwaliteitstoeslagen en regels voor boscompensatie op basis van de Wet natuurbescherming

Aan boscompensatie op basis van de Wet natuurbescherming wordt in de Verordening natuur en landschap Provincie Utrecht 2017 in artikel 4.2.2 lid 2 als eis gesteld dat deze gelijkwaardig (in oppervlakte, natuurkwaliteit en ruimtelijke samenhang) dient te zijn aan het bos dat verloren gaat. Om te bewerkstelligen dat de boscompensatie gelijkwaardig is, worden de hierna opgenomen toeslagen en regels toegepast.

Toeslagen voor boscompensatie
Voor de te realiseren boscompensatie gelden naast de één-op-één compensatie de volgende toeslagen per ha die verloren gaat.

Tabel 1. Toeslag per ha voor de hersteltijd, de tijd dat het natuurbeheertype (het bos) dat verloren gaat, ter plaatste aanwezig is geweest (c.q. de ouderdom van de bosgroeiplaats)

Hersteltijd in jaren	Toeslag per ha
< 10	0,1
10 - 50	0,3
50 - 100	0,5
> 100	0,7

Tabel 2. Toeslag per ha voor het voorkomen van zeldzame en bedreigde soorten in het natuurbeheertype dat verloren gaat.

Aantal soorten	Toeslag per ha
1	0,1
2	0,2
3	0,3
4	0,4
Etc.	
≥ 10	1,0

De zeldzame en bedreigde soorten betreffen aandachtssoorten uit het actieve soortenbeleid van de Provincie Utrecht. Dit zijn de (zwaar) bedreigde Rode Lijst soorten, meest zeer zeldzaam, aangevuld met typisch Utrechtse soorten.

De toepassing van de toeslagen voor de aanwezigheid van soorten laat onverlet de toepassing van de Wet natuurbescherming. De toepassing van de Wet natuurbescherming voor deze soorten kan er toe leiden dat ook andere maatregelen vereist zijn of dat de ruimtelijke ontwikkeling in het geheel geen doorgang kan vinden.

Indien allebei de toeslagen van toepassing zijn, dan dienen deze te worden opgeteld. Een voorbeeld van de berekening: er gaat 3 ha bos verloren, op deze locatie is 75 jaar bos aanwezig en er komen 2 bedreigde soorten voor. De som is dan 3 + (3x0,5) + (3x0,2) = 5,1 ha compensatiebos.

Regels van toepassing voor te realiseren boscompensatie
Bij het realiseren van boscompensatie dienen naast de toeslagen de volgende regels in acht te worden genomen.

1. Voor de te realiseren boscompensatie dient altijd eerst onderzocht te worden of het mogelijk is deze te realiseren in de (directe) nabijheid van de aantasting. Indien dit niet mogelijk is, dan is realisatie binnen de gehele Provincie mogelijk en met ontheffing (Artikel 4.4 lid 2 Bnl) ook in aangrenzende gebieden in de omringende Provincies.
2. Voor boscompensatie geldt in alle gevallen dat deze van goede natuurkwaliteit dient te zijn, dient te grenzen aan een boskern, bij te dragen aan bestaand recreatie-, natuur- en landschapsbeleid van gemeenten of Provincie, of te leiden tot een versterking van de landschappelijke kwaliteit in de Provincie (in overeenstemming met de Kwaliteitsgidsen landschap).

Bijlage 2 behorende bij artikel 4.4, lid 4 en artikel 4.6 van de Beleidsregels natuur en landschap Provincie Utrecht 2017

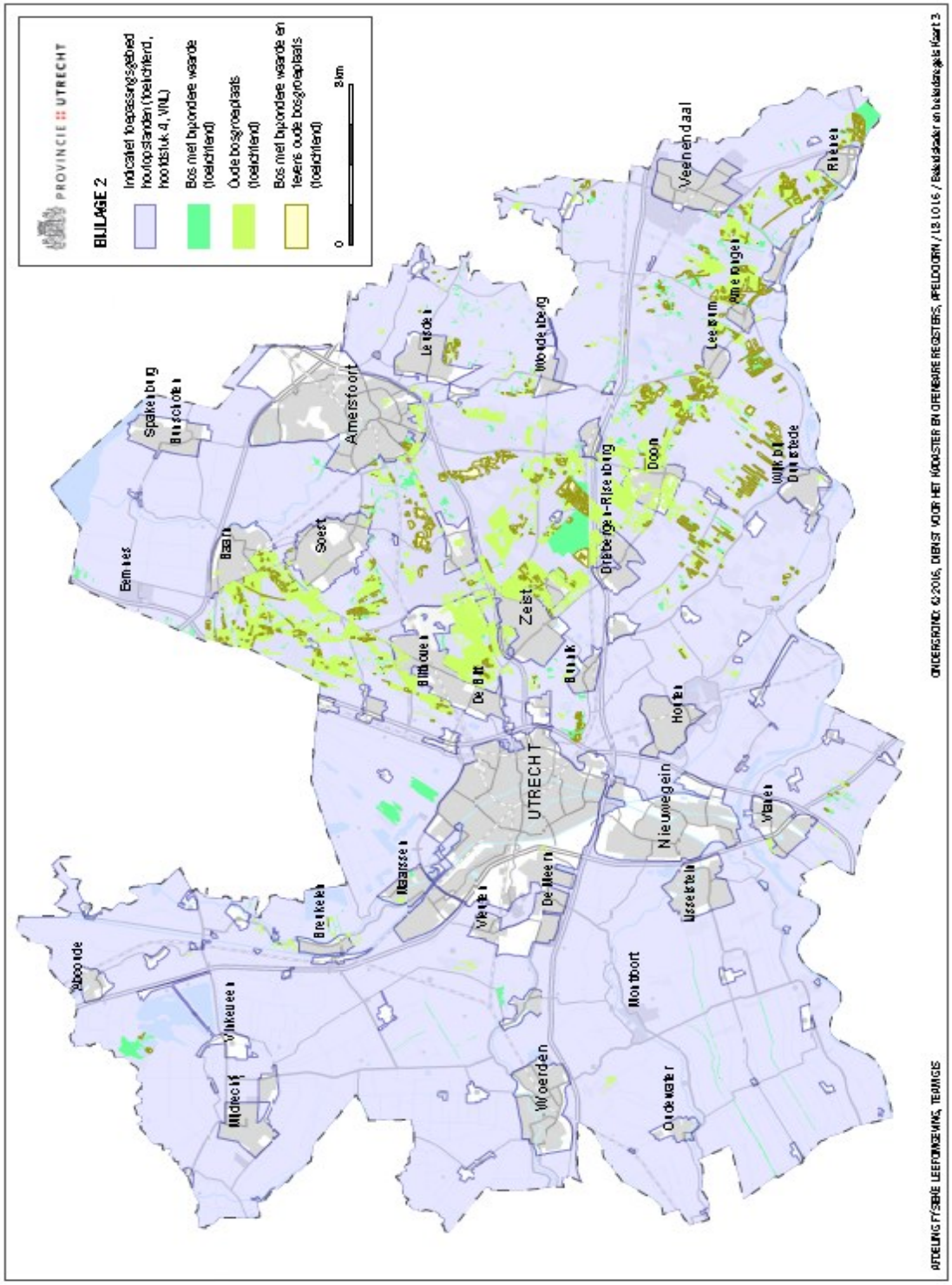

Bijlage 3 behorende bij artikel 6.2, lid 3 van de Beleidsregels natuur en landschap Provincie Utrecht 2017

Bijlage 3b: Soorten per regio en biotoop
Bijlage 3c: Soorten per regio Vestigingskans

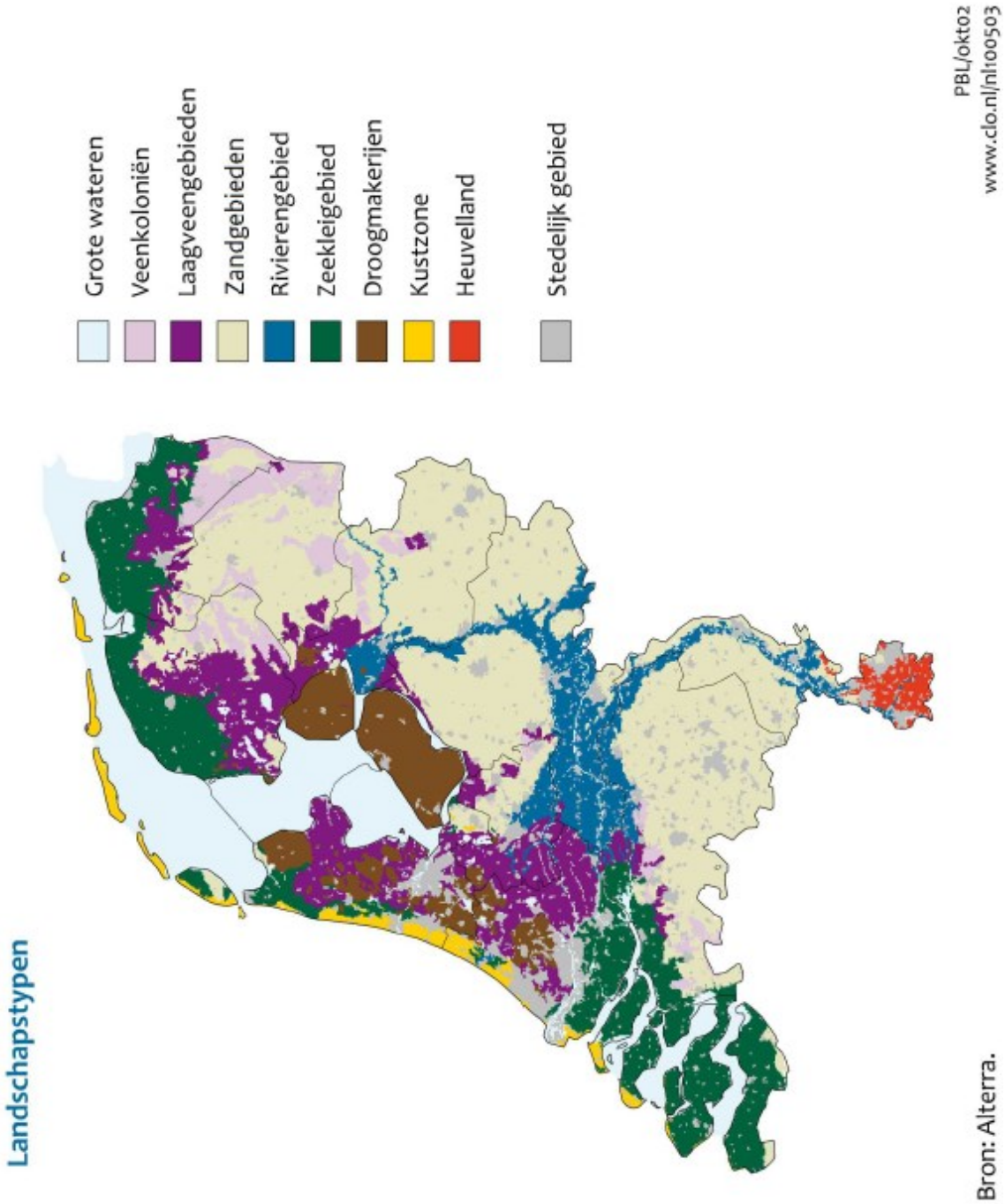

Supplement C Beleidsregels schadebestrijding per diersoort

Op de hiernavolgende pagina's wordt per diersoort beschreven wat het beleid is voor vrijstelling, ontheffing en aanwijzing. Het gaat om de volgende soorten:

Deel 1: Beschermde soorten

Brandgans
Canadese gans
Grauwe gans
Kolgans
Knobbelzwaan
Smient
Wilde eend
Meerkoet
Fazant
Holenduif
Houtduif
Spreeuw
Ekster
Gaai
Kauw
Roek
Zwarte kraai
Damhert
Edelhert
Ree
Wild zwijn
Haas
Konijn
Vos
Woelrat

Deel 2: Exoten

Nijlgans
Rosse stekelstaart

Deel 3: Verwilderde huisdieren
Soepgans
Verwilderde duif
Verwilderde kat

Deel 1 Beschermde inheemse soorten

Brandgans *(Branta leucopsis)*

Status in Wnb:
- Beschermde inheemse vogelsoort (art. 3.1, lid 1, Wnb).
- Diersoort waarvoor op basis van arikel 3.16 van de Regeling natuurbescherming een vrijstelling geldt van het handelsverbod van artikel 3.2, lid 1, Wnb voorzover ze zijn gedood in het kader van beheer en schadebestrijding.

Soort schade en schadeverleden:
Vraatschade voornamelijk aan (pas ingezaaid) grasland. De laatste jaren is de schade door brandganzen in Utrecht snel toegenomen van € 860 in 2009 tot 54.823 in 2012. In 2013 bedroeg de schade zelfs € 22.675 wat deels verklaard kan worden door de lang aanhoudende winter in dat jaar.

Beleid:
1. Om Brandganzen uit de trekkende populatie gedurende de winterperiode zo veel mogelijk te ontzien is de soort opgenomen in de bijlage I van de Vnl. Op grond hiervan is het slechts toegestaan om deze soort, gedurende de periode 1 november tot 1 maart, buiten de aangewezen rustgebieden, te verontrusten. Tevens is het toegestaan deze soort met het geweer te doden ter ondersteuning van verjaagacties.
2. Voor periode 1 november tot 1 maart kan ontheffing worden verleend om in de omgeving van Schiphol, met het geweer, Brandganzen te doden met als doel reduceren van de populatie in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer.
3. Voor de periode 1 maart tot 15 mei kan ontheffing worden verleend om, met het geweer, gepaarde Brandganzen te doden met als doel het reduceren van de populatie, ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen en in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer.
4. Voor de periode 1 maart tot 31 augustus kan (op voorhand) ontheffing worden verleend voor het rapen van eieren en onklaar maken van legsels van Brandganzen met als doel het reduceren van de populatie, ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen en in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer.
5. Voor de periode 15 mei tot 1 november kan (op voorhand) ontheffing worden verleend om, ter ondersteuning van verjaagacties, met het geweer, Brandganzen met als doel het reduceren van de populatie, ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen en in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer.
6. Voor de periode 15 mei tot 1 november kan (op voorhand) ontheffing worden verleend om, ter ondersteuning van verjaagacties, met het geweer, Brandganzen te doden ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen en in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer.
7. Voor de periode 15 mei tot 1 oktober kan (op voorhand) ontheffing worden verleend om ruiende Brandganzen te vangen en doden met als doel het reduceren van de populatie ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen en in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer.
8. Indien noodzakelijk voor het uitvoeren van het faunabeheerplan kan besloten worden tot opdracht ex artikel 3.18 Wnb om, zo nodig zonder toestemming van de grondeigenaar, de populatie van Brandganzen te beperken.
9. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha. Er zal slechts ontheffing worden verleend voorzover dit niet strijdig is met de wet en het bepaalde in de Vogelrichtlijn.
10. Ontheffing kan worden verleend van de verboden van artikel 3.2, zesde lid, Wnb.
11. In de Vnl is vrijstelling verleend van de verboden van artikel 3.2, zesde lid, voorzover hiervoor overeenkomstig het bepaalde bij of krachtens de wet, een vrijstelling of ontheffing is verleend door een ander bevoegd gezag.

Preventieve maatregelen:
Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de handreiking faunaschade en/of preventiekit van BIJ12 Unit Faunafonds.

Ontheffingsgebied:
Schadegevoelige percelen en aangrenzende percelen in de gehele Provincie.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:
Van 1 maart tot 1 november van 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang; van 1 november tot 1 maart van een ½ uur voor zonsopkomt tot een ½ uur na zonsondergang. Wat betreft het afschot voor zonsopgang en na zonsondergang betreft zal slechts ontheffing worden verleend voorzover dit niet strijdig is met de wet en het bepaalde in de Vogelrichtlijn.

Toegestane middelen:
Alle wettelijk toegestane middelen conform de 3.9 Besluit natuurbescherming.

Overige voorwaarden:
N.v.t.

Canadese gans (*Branta canadensis / Branta hutchinsii*)

Status in Wnb:
- Beschermde inheemse vogelsoorten.
- Beschermde diersoorten als bedoeld in artikel 3.15, eerste lid, Wnb waarvoor op basis van het derde lid, in het gehele land een vrijstelling geldt van de verboden bedoeld in artikel 3.1 van de wet.
- Diersoorten waarvoor op basis van arikel 3.16 van de Regeling natuurbescherming een vrijstelling geldt van het handelsverbod van artikel 3.2, eerste lid, van de wet voorzover ze zijn gedood in het kader van beheer en schadebestrijding.

Soort schade en schadeverleden:
Vraatschade voornamelijk aan (pas ingezaaid) grasland.

Beleid:
- Deze soorten vallen onder de landelijke vrijstelling ex. artikel 3.15 Wnb. Voorzover dit noodzakelijk en effectief is ter bescherming van de belangen als bedoeld in artikel 3.17, eerste lid, onder a, van de wet, kan aanvullend ontheffing verleend worden voor situaties waar de landelijke vrijstelling niet op ziet.
- In de Vnl is vrijstelling verleend van de verboden van artikel 3.2, zesde lid, voorzover indien hiervoor overeenkomstig het bepaalde bij of krachtens de wet, een vrijstelling of ontheffing is verleend door een ander bevoegd gezag.

Preventieve maatregelen:
Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de handreiking faunaschade en/of preventiekit van BIJ12 Unit Faunafonds.

Ontheffingengebied:
Schadegevoelige percelen en aangrenzende percelen in de gehele Provincie.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:
Van 1 maart tot 1 oktober van 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang; van 1 november tot 1 maart van een ½ uur voor zonsopkomt tot een ½ uur na zonsondergang. Er zal slechts ontheffing worden verleend voorzover dit niet strijdig is met de wet en het bepaalde in de Vogelrichtlijn.

Toegestane middelen:
Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikelen 3.9 Besluit natuurbescherming.

Overige voorwaarden:
N.v.t.

Grauwe gans (*Anser anser*)

Status in Wet natuurbescherming:
- Beschermde inheemse vogelsoort (artikel 3.1, lid 1, Wnb).
- Diersoort waarvoor op basis van arikel 3.16 van de Regeling natuurbescherming een vrijstelling geldt van het handelsverbod van artikel 3.2, eerste lid, van de wet voorzover ze zijn gedood in het kader van beheer en schadebestrijding.

Soort schade en schadeverleden:
Vraatschade voornamelijk aan (pas ingezaaid)grasland.
Vertrapping en vervuiling van grasland, met als gevolg: verslemping van de bodem.
Het Faunafonds taxeerde de schade door Grauwe ganzen in de Provincie Utrecht in de periode 2009 tot 2013 tussen de 210.764 en 439.385 per jaar.

Beleid:
1. Om Grauwe ganzen uit de trekkende populatie gedurende de winterperiode zo veel mogelijk te ontzien is de soort opgenomen in de bijlage I van de Vnl. Op grond hiervan is het slechts toegestaan om deze soort, gedurende de periode 1 november tot 1 maart, buiten de aangewezen rustgebieden, met het geweer te doden ter ondersteuning van verjaagacties.
2. Voor periode 1 november tot 1 maart kan ontheffing worden verleend om in de omgeving van Schiphol, met het geweer, Grauwe ganzen te doden met als doel reduceren van de populatie in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer.
3. Voor de periode 1 februari tot 1 maart kan ontheffing worden verleend om, met het geweer, gepaarde Grauwe ganzen te doden met als doel het reduceren van de populatie ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen en in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer.
4. Voor de periode 1 maart tot 31 augustus kan (op voorhand) ontheffing worden verleend voor het rapen van eieren en onklaar maken van legsels van Grauwe ganzen ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen en in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer.
5. Voor de periode 1 maart tot 1 november kan (op voorhand) ontheffing worden verleend om, met het geweer, met als doel reduceren van de populatie Grauwe ganzen te doden ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen en in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer.
6. Voor de periode 1 maart tot 1 oktober kan (op voorhand) ontheffing worden verleend om ruiende Grauwe ganzen te vangen en doden met als doel het reduceren van de populatie ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen en in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer.
7. Indien noodzakelijk voor het uitvoeren van het faunabeheerplan kan besloten worden tot opdracht ex artikel 3.18 Wnb om, zo nodig zonder toestemming van de grondeigenaar, de populatie van Grauwe ganzen te beperken.
8. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha. Er zal slechts ontheffing worden verleend voorzover dit niet strijdig is met de wet en het bepaalde in de Vogelrichtlijn.
9. Ontheffing kan worden verleend van de verboden van artikel 3.2, zesde lid, Wnb.
10. In de Vnl is vrijstelling verleend van de verboden van artikel 3.2, zesde lid, voorzover hiervoor overeenkomstig het bepaalde bij of krachtens de wet, een vrijstelling of ontheffing is verleend door een ander bevoegd gezag.

Preventieve maatregelen:
Preventieve maatregelen worden alleen vereist bij verjaagacties met ondersteunend afschot: Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de handreiking faunaschade en/of preventiekit van BIJ12 Unit Faunafonds. Bij ontheffingen voor het reduceren van de populatie om schade te voorkomen zijn geen preventieve maatregelen vereist.

Ontheffingsgebied:
Schadegevoelige percelen en aangrenzende percelen in de gehele Provincie.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:
Van 1 maart tot 1 november van 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang; van 1 november tot 1 maart van een ½ uur voor zonsopkomt tot een ½ uur na zonsondergang. Wat betreft het afschot voor zonsopgang en na zonsondergang betreft zal slechts ontheffing worden verleend voorzover dit niet strijdig is met de wet en het bepaalde in de Vogelrichtlijn.

Toegestane middelen:
Alle wettelijk toegestane middelen conform de 3.9 Besluit natuurbescherming.

Overige voorwaarden:
N.v.t.

Kolgans (*Anser albifrons*)

Status in Wet natuurbescherming:
- Beschermde inheemse vogelsoort (artikel 3.1, lid 1, Wnb).
- Diersoort waarvoor op basis van arikel 3.16 van de Regeling natuurbescherming een vrijstelling geldt van het handelsverbod van artikel 3.2, eerste lid, van de wet voorzover ze zijn gedood in het kader van beheer en schadebestrijding.

Soort schade en schadeverleden:
Vraatschade voornamelijk aan (pas ingezaaid) grasland.
Vertrapping en vervuiling van grasland, met als gevolg verslemping van de bodem.
Het Faunafonds taxeerde de schade door Kolganzen in de Provincie Utrecht in de periode 2009 tot 2013 tussen de 52.791 en 158.696 per jaar. Deze schade werd vooral veroorzaakt door overwinterende kolganzen.

Beleid:
1. Om Kolganzen uit de trekkende populatie gedurende de winterperiode zo veel mogelijk te ontzien is de soort opgenomen in de bijlage I van de Vnl. Op grond hiervan is het toegestaan om deze soort, gedurende de periode 1 november tot 1 maart, buiten de aangewezen rustgebieden, met het geweer te doden ter ondersteuning van verjaagacties.
2. Voor de periode 1 februari tot 31 augustus kan (op voorhand) ontheffing worden verleend voor het rapen van eieren en onklaar maken van legsels van Kolganzen ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen.
3. Voor de periode 1 maart tot 1 november kan (op voorhand) ontheffing worden verleend om, met het geweer, ter ondersteuning van verjaagacties, Kolganzen te doden ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen..
4. Indien noodzakelijk voor het uitvoeren van het faunabeheerplan kan besloten worden tot opdracht ex artikel 3.18 Wnb om, zo nodig zonder toestemming van de grondeigenaar, de populatie van Kolganzen te beperken.
5. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha. Er zal slechts ontheffing worden verleend voorzover dit niet strijdig is met de wet en het bepaalde in de Vogelrichtlijn.
6. Ontheffing kan worden verleend van de verboden van artikel 3.2, zesde lid, Wnb.
7. In de Vnl is vrijstelling verleend van de verboden van artikel 3.2, zesde lid, Wnb voorzover hiervoor overeenkomstig het bepaalde bij of krachtens de wet, een vrijstelling of ontheffing is verleend door een ander bevoegd gezag.

Preventieve maatregelen:
Bij ontheffingen voor ondersteunen afschot diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de handreiking faunaschade en/of preventiekit van BIJ12 Unit Faunafonds.

Ontheffingsgebied:
Schadegevoelige percelen en aangrenzende percelen in de gehele Provincie.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:
Van 1 maart tot 1 november van 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang; van 1 november tot 1 maart van een ½ uur voor zonsopkomt tot een ½ uur na zonsondergang. Wat betreft het afschot voor zonsopgang en na zonsondergang betreft zal slechts ontheffing worden verleend voorzover dit niet strijdig is met de wet en het bepaalde in de Vogelrichtlijn.

Toegestane middelen:
Alle wettelijk toegestane middelen conform de 3.9 Besluit natuurbescherming.

Overige voorwaarden:
N.v.t.

Knobbelzwaan (*Cygnus olor*)

Status in Wet natuurbescherming:
- Beschermde inheemse vogelsoort (artikel 3.1, lid 1, Wnb).
- Diersoort waarvoor op basis van arikel 3.16 van de Regeling natuurbescherming een vrijstelling geldt van het handelsverbod van artikel 3.2, eerste lid, van de wet voorzover ze zijn gedood in het kader van beheer en schadebestrijding.

Soort schade en schadeverleden:
Vraatschade voornamelijk aan (pas ingezaaid) grasland.
Vertrapping en vervuiling van grasland, met als gevolg: verslemping van de bodem.

Beleid:
1. Op grond van artikel 3.17 kunnen (op voorhand) ontheffingen worden verleend voor het verjagen met ondersteunend afschot en het rapen en onklaar maken van eieren met als doel de voorkoming van belangrijke schade aan gewassen.
2. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha. Er zal slechts ontheffing worden verleend voorzover dit niet strijdig is met de wet en het bepaalde in de Vogelrichtlijn.
3. In de Vnl is vrijstelling verleend van de verboden van artikel 3.2, zesde lid, Wnb voorzover hiervoor overeenkomstig het bepaalde bij of krachtens de wet, een vrijstelling of ontheffing is verleend door een ander bevoegd gezag

Preventieve maatregelen:
Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de handreiking faunaschade en/of preventiekit van BIJ12 Unit Faunafonds.

Ontheffingsgebied:
Eierrapen: de gedeelten van de Provincie waar Knobbelzwanen broeden.
Afschot: op schadegevoelige gebieden en aangrenzende percelen.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:
-Eierrapen: van 1 maart tot en met 31 mei.
-Afschot van 1 december tot 1 juni. Van 1 april tot 1 juni van 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang; van 1 december tot 1 april van een ½ uur voor zonsopkomt tot een ½ uur na zonsondergang. Er zal slechts ontheffing worden verleend voorzover dit niet strijdig is met de wet en het bepaalde in de Vogelrichtlijn.

Toegestane middelen:
Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikelen 3.9 Besluit natuurbescherming.

Overige voorwaarden:
Nvt

Smient (*Anas penelope*)

Status in Wet natuurbescherming:
- Beschermde inheemse vogelsoort (artikel 3.1, lid 1, Wnb).
- Diersoort waarvoor op basis van arikel 3.16 van de Regeling natuurbescherming een vrijstelling geldt van het handelsverbod van artikel 3.2, eerste lid, van de wet voorzover ze zijn gedood in het kader van beheer en schadebestrijding.

Soort schade en schadeverleden:
Vraatschade voornamelijk aan (pas ingezaaid) grasland.
Vertrapping van grasland, met als gevolg verslemping van de bodem.

Beleid:
1. Op grond van artikel 3.17 Wnb kunnen (op voorhand) ontheffingen worden verleend voor het verjagen met ondersteunend afschot als doel het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen.
2. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha. Er zal slechts ontheffing worden verleend voorzover dit niet strijdig is met de wet en het bepaalde in de Vogelrichtlijn.
3. In de Vnl is vrijstelling verleend van de verboden van artikel 3.2, zesde lid, Wnb, voorzover hiervoor overeenkomstig het bepaalde bij of krachtens de wet, een vrijstelling of ontheffing is verleend door een ander bevoegd gezag

Preventieve maatregelen:
Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de handreiking faunaschade en/of preventiekit van BIJ12 Unit Faunafonds.

Ontheffingsgebied:
Afschot: op schadegevoelige percelen en aangrenzende percelen.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:
Van 1 oktober tot 1 mei, vanaf 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang. Er zal slechts ontheffing worden verleend voorzover dit niet strijdig is met de wet en het bepaalde in de Vogelrichtlijn.

Toegestane middelen:
Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikel 3.9 Besluit natuurbescherming.

Overige voorwaarden:
N.v.t.

Wilde eend (*Anas platyrhynchos*)

Status in Wet natuurbescherming:
- Beschermde inheemse vogelsoort (artikel 3.1, eerste lid, Wnb).
- Bejaagbare wildsoort (artikel 3.20, tweede lid, Wnb)..
- Diersoort waarvoor op basis van arikel 3.16 van de Regeling natuurbescherming een vrijstelling geldt van het handelsverbod van artikel 3.2, eerste lid, van de wet voorzover ze zijn gedood in het kader van beheer en schadebestrijding.

Soort schade en schadeverleden:
Schade granen en maïs (gehele teeltperiode).
Schadedreiging in de Provincie Utrecht aan gelegerd graan.

Beleid:
1. De populatie dient in gebieden met kwetsbare teelt via reguliere bejaging op een acceptabel niveau gehouden te worden.
2. Preventieve maatregelen zijn in de meeste gevallen toereikend om schade te voorkomen. In het voorjaar en in de rijpingsfase van granen en maïs kunnen extra maatregelen noodzakelijk zijn. Op grond van artikel 3.17 kan, buiten het jachtseizoen, (op voorhand) ontheffing worden verleend voor het verjagen met ondersteunend afschot, met als doel de voorkoming van belangrijke schade aan gewassen. In verband met het feit dat in korte tijd belangrijke schade kan ontstaan is snel optreden in genoemde situaties gewenst. Ontheffing op voorhand is derhalve mogelijk indien sprake is van een dreiging van belangrijke schade.
3. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha. Er zal slechts ontheffing worden verleend voorzover dit niet strijdig is met de wet en het bepaalde in de Vogelrichtlijn

Preventieve maatregelen:
Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de handreiking faunaschade van het Faunafonds.

Ontheffingengebied:
Percelen met gelegerd graan of mais en aangrenzende percelen.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:
Buiten bejaagbare periode. van 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang. Er zal slechts ontheffing worden verleend voorzover dit niet strijdig is met de wet en het bepaalde in de Vogelrichtlijn

Toegestane middelen:
Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikel 3.9 Besluit natuurbescherming.

Overige voorwaarden:
N.v.t.

Meerkoet (*Fulica atra*)

Status in Wet natuurbescherming:
- Beschermde inheemse vogelsoort (artikel 3.1, lid 1, Wnb).
- Diersoort waarvoor op basis van arikel 3.16 van de Regeling natuurbescherming een vrijstelling geldt van het handelsverbod van artikel 3.2, eerste lid, van de wet voorzover ze zijn gedood in het kader van beheer en schadebestrijding.

Soort schade en schadeverleden:
Vraatschade voornamelijk aan grasland en wintergranen.

Beleid:
1. Op grond van artikel 3.17 Wnb kunnen (op voorhand) ontheffingen worden verleend voor het verjagen met ondersteunend afschot met als doel het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen.
2. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha. Er zal slechts ontheffing worden verleend voorzover dit niet strijdig is met de wet en het bepaalde in de Vogelrichtlijn.
3. In de Vnl is vrijstelling verleend van de verboden van artikel 3.2, zesde lid, Wnb, voorzover hiervoor overeenkomstig het bepaalde bij of krachtens de wet, een vrijstelling of ontheffing is verleend door een ander bevoegd gezag

Preventieve maatregelen:
Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de handreiking faunaschade en/of preventiekit van BIJ12 Unit Faunafonds.

Ontheffingsgebied:
Afschot: op schadegevoelige percelen en aangrenzende percelen.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:
Van 1 oktober tot 1 mei, vanaf 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang. Er zal slechts ontheffing worden verleend voorzover dit niet strijdig is met de wet en het bepaalde in de Vogelrichtlijn

Toegestane middelen:
Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikel 3.9 Besluit natuurbescherming.

Overige voorwaarden:
N.v.t.

Fazant (*Phasianus colchius*)

Status in Wet natuurbescherming:
- Beschermde inheemse vogelsoort (artikel 3.1, eerste lid, Wnb).
- Bejaagbare wildsoort (artikel 3.20, tweede lid, Wnb)..
- Diersoort waarvoor op basis van arikel 3.16 van de Regeling natuurbescherming een vrijstelling geldt van het handelsverbod van artikel 3.2, eerste lid, van de wet voorzover ze zijn gedood in het kader van beheer en schadebestrijding.

Soort schade en schadeverleden:
Vraatschade aan vollegronds groenten, jonge maïs en diverse andere akkerbouwgewassen.
Geen gegevens bekend over schade in het verleden.

Beleid:
1. De populatie dient in gebieden met kwetsbare teelt via reguliere bejaging op een acceptabel niveau gehouden te worden. Op grond van artikel 3.17 kan, buiten het jachtseizoen, ontheffing worden verleend voor het verjagen met ondersteunend afschot met als doel het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen.
2. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha. Er zal slechts ontheffing worden verleend voorzover dit niet strijdig is met de wet en het bepaalde in de Vogelrichtlijn.
3. In de Vnl is vrijstelling verleend van de verboden van artikel 3.2, zesde lid, Wnb, voorzover hiervoor, overeenkomstig het bepaalde bij of krachtens de wet, een vrijstelling of ontheffing is verleend door een ander bevoegd gezag.

Preventieve maatregelen:
Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de handreiking faunaschade en/of preventiekit van BIJ12 Unit Faunafonds.

Ontheffingsgebied:
Afschot: op schadegevoelige percelen en aangrenzende percelen.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:
Buiten bejaagbare periode, vanaf 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang. Er zal slechts ontheffing worden verleend voorzover dit niet strijdig is met de wet en het bepaalde in de Vogelrichtlijn.

Toegestane middelen:
Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikel 3.9 Besluit natuurbescherming.

Overige voorwaarden:
N.v.t.

Holenduif (*Columba oenas*)

Status in Wet natuurbescherming:
- Beschermde inheemse vogelsoort (artikel 3.1, lid 1, Wnb).
- Diersoort waarvoor op basis van arikel 3.16 van de Regeling natuurbescherming een vrijstelling geldt van het handelsverbod van artikel 3.2, eerste lid, van de wet voorzover ze zijn gedood in het kader van beheer en schadebestrijding.

Soort schade en schadeverleden:
Holenduiven kunnen schade veroorzaken aan granen en mais en aan vollegronds groenten en diverse andere akkerbouwgewassen. Tot nu toe is er in de Provincie Utrecht nog geen schade door Holenduiven geregistreerd.

Beleid:
1. Op grond van artikel 3.17 Wnb kunnen ontheffingen worden verleend voor het verjagen met ondersteunend afschot met als doel het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen.
2. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha. Er zal slechts ontheffing worden verleend voorzover dit niet strijdig is met de wet en het bepaalde in de Vogelrichtlijn.
3. In de Vnl is vrijstelling verleend van de verboden van artikel 3.2, zesde lid, Wnb, voorzover hiervoor overeenkomstig het bepaalde bij of krachtens de wet, een vrijstelling of ontheffing is verleend door een ander bevoegd gezag

Preventieve maatregelen:
Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de handreiking faunaschade en/of preventiekit van BIJ12 Unit Faunafonds.

Ontheffingsgebied:
Afschot: op schadegevoelige percelen en aangrenzende percelen.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:
Nog vast te stellen. Van zonsopkomst tot zonsondergang.

Toegestane middelen:
Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikel 3.9 Besluit natuurbescherming.

Overige voorwaarden:
N.v.t.

Houtduif (*Columba palumbus*)

Status in Wet natuurbescherming:
- Beschermde inheemse vogelsoort (artikel 3.1, eerste lid, Wnb).
- Bejaagbare wildsoort (artikel 3.20, tweede lid, Wnb).
- Beschermde diersoort als bedoeld in artikel 3.15, eerste lid, Wnb waarvoor op basis van het derde lid, in het gehele land een vrijstelling geldt van de verboden bedoeld in artikel 3.1 van de wet.
- Diersoort waarvoor op basis van arikel 3.16 van de Regeling natuurbescherming een vrijstelling geldt van het handelsverbod van artikel 3.2, eerste lid, van de wet voorzover ze zijn gedood in het kader van beheer en schadebestrijding.

Soort schade en schadeverleden:
Vollegronds groenten, diverse akkerbouwgewassen.

Beleid:
- De Houtduif valt onder de landelijke vrijstelling ex. artikel 3.15. Daarnaast is de soort bejaagbaar. Voorzover dit noodzakelijk en effectief is ter bescherming van de belangen als bedoeld in artikel 3.17, eerste lid, onder a, Wnb, kan aanvullend ontheffing verleend worden voor situaties waar de landelijke vrijstelling niet op ziet.
- Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha. Er zal slechts ontheffing worden verleend voorzover dit niet strijdig is met de wet en het bepaalde in de Vogelrichtlijn.
- In de Vnl is vrijstelling verleend van de verboden van artikel 3.2, zesde lid, Wnb, voorzover hiervoor overeenkomstig het bepaalde bij of krachtens de wet, een vrijstelling of ontheffing is verleend door een ander bevoegd gezag

Preventieve maatregelen:
Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de handreiking faunaschade en/of preventiekit van BIJ12 Unit Faunafonds.

Ontheffingsgebied:
Afschot: op schadegevoelige percelen en aangrenzende percelen.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:
Buiten bejaagbare periode: vanaf 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang. Er zal slechts ontheffing worden verleend voorzover dit niet strijdig is met de wet en het bepaalde in de Vogelrichtlijn.

Toegestane middelen:
Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikel 3.9 Besluit natuurbescherming.

Overige voorwaarden:
N.v.t.

Spreeuw (*Sturnus vulgaris*)

Status in Wet natuurbescherming:
- Beschermde inheemse vogelsoort (artikel 3.1, lid 1, Wnb).
- Diersoort waarvoor op basis van arikel 3.16 van de Regeling natuurbescherming een vrijstelling geldt van het handelsverbod van artikel 3.2, eerste lid, van de wet voorzover ze zijn gedood in het kader van beheer en schadebestrijding.

Soort schade en schadeverleden:
Schade aan fruitteelt.

Beleid:
1. Op grond van artikel 3.17 Wnb kan ontheffing worden verleend voor het verjagen met ondersteunend afschot met als doel om belangrijke schade in de fruitteelt de voorkomen..
2. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha. Er zal slechts ontheffing worden verleend voorzover dit niet strijdig is met de wet en het bepaalde in de Vogelrichtlijn.
3. In de Vnl is vrijstelling verleend van de verboden van artikel 3.2, zesde lid, van de wet voorzover indien hiervoor overeenkomstig het bepaalde bij of krachtens de wet, een vrijstelling of ontheffing is verleend door een ander bevoegd gezag.

Preventieve maatregelen:
Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de handreiking faunaschade en/of preventiekit van BIJ12 Unit Faunafonds.

Ontheffingsgebied:
Schadegevoelige fruitpercelen.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:
Van zonsopkomst tot zonsondergang.

Toegestane middelen:
Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikel 3.9 Besluit natuurbescherming.

Overige voorwaarden:
N.v.t.

Ekster *(Pica pica)*

Status in Wet natuurbescherming:
- Beschermde inheemse vogelsoort (artikel 3.1, lid 1, Wnb).
- Diersoort waarvoor op basis van arikel 3.16 van de Regeling natuurbescherming een vrijstelling geldt van het handelsverbod van artikel 3.2, eerste lid, van de wet voorzover ze zijn gedood in het kader van beheer en schadebestrijding.

Soort schade en schadeverleden:
Schade aan zaaibedden van granen, en fruitteelt. De laatste jaren is locaal belangrijke schade opgetreden. Het Faunafonds taxeerde de schade door Eksters in de Provincie Utrecht in de periode 2009 tot 2013 tussen de € 1.155 en 6.126 per jaar.

Beleid:
1. Op grond van artikel 3.17 kan ontheffing worden verleend voor het verjagen met ondersteunend afschot en het vangen met behulp van vangkooien, met als doel het voorkomen van belangrijke schade aan gewassen.
2. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha. Er zal slechts ontheffing worden verleend voorzover dit niet strijdig is met de wet en het bepaalde in de Vogelrichtlijn.
3. In de Vnl is vrijstelling verleend van de verboden van artikel 3.2, zesde lid, van de wet voorzover indien hiervoor overeenkomstig het bepaalde bij of krachtens de wet, een vrijstelling of ontheffing is verleend door een ander bevoegd gezag.

Preventieve maatregelen:
Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de handreiking faunaschade en/of preventiekit van BIJ12 Unit Faunafonds.

Ontheffingengebied:
In specifieke gebieden, te benoemen in de ontheffing, waar sprake is van noodzaak van voorkomen en bestrijden van belangrijke schade.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:
Van zonsopgang tot zonsondergang.

Toegestane middelen:
Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikel 3.9 Besluit natuurbescherming.

Overige voorwaarden:
N.v.t.

Gaai (*Garrulus glandarius*)

Status in Wet natuurbescherming:
- Beschermde inheemse vogelsoort (artikel 3.1, lid 1, Wnb).
- Diersoort waarvoor op basis van arikel 3.16 van de Regeling natuurbescherming een vrijstelling geldt van het handelsverbod van artikel 3.2, eerste lid, van de wet voorzover ze zijn gedood in het kader van beheer en schadebestrijding.

Soort schade en schadeverleden:
Schade aan fruitteelt (appels en peren).
De laatste jaren is locaal belangrijke schade opgetreden. Het Faunafonds taxeerde de schade door Gaaien in de Provincie Utrecht in de periode 2009 tot 2013 tussen de € 137 en 12.898 per jaar.

Beleid:
- Op grond van artikel 3.17 kan ontheffing worden verleend voor het verjagen met ondersteunend afschot met als doel het voorkomen van belangrijke schade aan de fruitteelt.
- Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha. Er zal slechts ontheffing worden verleend voorzover dit niet strijdig is met de wet en het bepaalde in de Vogelrichtlijn.
- In de Vnl is vrijstelling verleend van de verboden van artikel 3.2, zesde lid, van de wet voorzover indien hiervoor overeenkomstig het bepaalde bij of krachtens de wet, een vrijstelling of ontheffing is verleend door een ander bevoegd gezag.

Preventieve maatregelen:
Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de handreiking faunaschade en/of preventiekit van BIJ12 Unit Faunafonds.

Ontheffinggebied:
In specifieke gebieden, te benoemen in de ontheffing, waar sprake is van noodzaak van voorkomen en bestrijden van belangrijke schade.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:
Van zonsopgang tot zonsondergang.

Toegestane middelen:
Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikel 3.9 Besluit natuurbescherming.

Overige voorwaarden:
N.v.t.

.

Kauw *(Corvus monedula)*

Status in Wet natuurbescherming:
- Beschermde inheemse vogelsoort (artikel 3.1, eerste lid, Wnb).
- Beschermde diersoort als bedoeld in artikel 3.15, eerste lid, Wnb waarvoor op basis van het derde lid, in het gehele land een vrijstelling geldt van de verboden bedoeld in artikel 3.1 van de wet.
- Diersoort waarvoor op basis van arikel 3.16 van de Regeling natuurbescherming een vrijstelling geldt van het handelsverbod van artikel 3.2, eerste lid, van de wet voorzover ze zijn gedood in het kader van beheer en schadebestrijding

Soort schade en schadeverleden:
Schade aan zaaibedden van maïs, granen, en fruitteelt.

Beleid:
1. De Kauw valt onder de landelijke vrijstelling ex. artikel 3.15. Voorzover dit noodzakelijk en effectief is ter bescherming van de belangen als bedoeld in artikel 3.17, eerste lid, onder a, van de wet, kan aanvullend ontheffing verleend worden voor situaties waar de landelijke vrijstelling niet op ziet.
2. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha. Er zal slechts ontheffing worden verleend voorzover dit niet strijdig is met de wet en het bepaalde in de Vogelrichtlijn.
3. In de Vnl is vrijstelling verleend van de verboden van artikel 3.2, zesde lid, van de wet voorzover indien hiervoor overeenkomstig het bepaalde bij of krachtens de wet, een vrijstelling of ontheffing is verleend door een ander bevoegd gezag.

Preventieve maatregelen:
Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de handreiking faunaschade en/of preventiekit van BIJ12 Unit Faunafonds.

Ontheffingengebied:
Schadegevoelige percelen en aangrenzende percelen in de gehele Provincie.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:
Van 1 maart tot 1 november van 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang; van 1 november tot 1 maart van een ½ uur voor zonsopkomt tot een ½ uur na zonsondergang. Er zal slechts ontheffing worden verleend voorzover dit niet strijdig is met de wet en het bepaalde in de Vogelrichtlijn.

Toegestane middelen:
Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikelen 3.9 Besluit natuurbescherming.

Overige voorwaarden:
N.v.t.

Roek (*Corvus frugilegus*)

Status in Wet natuurbescherming:
- Beschermde inheemse vogelsoort (artikel 3.1, lid 1, Wnb).
- Diersoort waarvoor op basis van arikel 3.16 van de Regeling natuurbescherming een vrijstelling geldt van het handelsverbod van artikel 3.2, eerste lid, van de wet voorzover ze zijn gedood in het kader van beheer en schadebestrijding.

Soort schade en schadeverleden:
Schade aan fruitteelt, granen, maïs, pootaardappelen.

Beleid:
1. Op grond van artikel 3.17 kan ontheffing worden verleend voor het verjagen met ondersteunend afschot met als doel om schade in de fruitteelt de voorkomen..
2. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha. Er zal slechts ontheffing worden verleend voorzover dit niet strijdig is met de wet en het bepaalde in de Vogelrichtlijn.
3. In de Vnl is vrijstelling verleend van de verboden van artikel 3.2, zesde lid, van de wet voorzover indien hiervoor overeenkomstig het bepaalde bij of krachtens de wet, een vrijstelling of ontheffing is verleend door een ander bevoegd gezag.

Preventieve maatregelen:
Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de handreiking faunaschade en/of preventiekit van BIJ12 Unit Faunafonds.

Ontheffingsgebied:
Afschot: op schadegevoelige percelen.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:
Gehele jaar. Afschot van zonsopkomst tot zonsondergang.

Toegestane middelen:
Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikel 3.9 Besluit natuurbescherming.

Overige voorwaarden:
N.v.t.

Zwarte kraai (*Corvus corone*)

Status in Wet natuurbescherming:
- Beschermde inheemse vogelsoort (artikel 3.1, eerste lid, Wnb).
- Beschermde diersoort als bedoeld in artikel 3.15, eerste lid, Wnb waarvoor op basis van het derde lid, in het gehele land een vrijstelling geldt van de verboden bedoeld in artikel 3.1 van de wet.
- Diersoort waarvoor op basis van arikel 3.16 van de Regeling natuurbescherming een vrijstelling geldt van het handelsverbod van artikel 3.2, eerste lid, van de wet voorzover ze zijn gedood in het kader van beheer en schadebestrijding

Soort schade en schadeverleden:
Schade aan fruit en aan granen.
Mogelijke negatieve effecten op de weidevogelpopulatie.

Beleid:
1. De Zwarte kraai valt onder de landelijke vrijstelling ex. artikel 3.15. Voorzover dit noodzakelijk en effectief is ter bescherming van de belangen als bedoeld in artikel 3.17, eerste lid, onder a, van de wet, kan aanvullend ontheffing verleend worden voor situaties waar de landelijke vrijstelling niet op ziet.
2. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha. Er zal slechts ontheffing worden verleend voorzover dit niet strijdig is met de wet en het bepaalde in de Vogelrichtlijn.
3. In de Vnl is vrijstelling verleend van de verboden van artikel 3.2, zesde lid, van de wet voorzover indien hiervoor overeenkomstig het bepaalde bij of krachtens de wet, een vrijstelling of ontheffing is verleend door een ander bevoegd gezag.

Preventieve maatregelen:
Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de handreiking faunaschade en/of preventiekit van BIJ12 Unit Faunafonds.

Ontheffingengebied:
Schadegevoelige percelen en aangrenzende percelen in de gehele Provincie.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:
Van 1 maart tot 1 oktober van 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang; van 1 november tot 1 maart van een ½ uur voor zonsopkomt tot een ½ uur na zonsondergang. Er zal slechts ontheffing worden verleend voorzover dit niet strijdig is met de wet en het bepaalde in de Vogelrichtlijn.

Toegestane middelen:
Alle wettelijk toegestane middelen conform de artikelen 3.9 Besluit natuurbescherming.

Overige voorwaarden:
N.v.t.

Damhert (*Dama dama*)

Status in Wet natuurbescherming:
Beschermde inheemse diersoort (artikel 3.10, eerste lid, Wnb).

Soort schade en schadeverleden:
Schade aan jonge bosopstanden en gewassen.
Gevaar voor de verkeersveiligheid.
In de Provincie Utrecht is in 2010 voor het eerst schade gemeld aan gewassen en aan jonge bosaanplant.

Beleid:
- Het damhert is opgenomen in een Provinciale opdracht ex artikel 3.18. Op grond hiervan is het toegestaan gewonde dieren op te sporen en, ter voorkoming van verdere schade te doden. Dit is slechts toegestaan door jachtaktehouders welke lid zijn van de Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Natuurtoezicht en welke zijn aangewezen door de Stichting Valwild Utrecht.
- Daarnaast zal er op voorhand een ontheffing ex artikel 3.17 worden verleend om een nul-stand van damherten in de Provincie Utrecht te realiseren.
- Voor het gebied Plantage Willem III / Remmerdense Heide wordt ruimte geboden voor een beheersbare groep damherten. Beheer van deze groep zal mogelijk worden zijn met een ontheffing ex artikel 3.17Wnb, op basis van een beheerplan voor dit gebied.
- Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.
- Indien noodzakelijk voor het realiseren van de nulstand kan besloten worden tot een opdracht ex artikel 3.18 Wnb om zonder toestemming van de grondeigenaar beheer mogelijk maken.

Preventieve maatregelen:
N.v.t.

Ontheffingsgebied:
Hele Provincie.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:
Het gehele jaar. Van een uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang.

Toegestane middelen:
Alle wettelijk toegestane middelen.

Overige voorwaarden:
N.v.t.

Edelhert (*Cervus elaphus*)

Status in Wet natuurbescherming:
Beschermde inheemse diersoort (artikel 3.10, eerste lid, Wnb).

Soort schade en schadeverleden:
Schade aan jonge bosopstanden en gewassen.
Gevaar voor de verkeersveiligheid.

Beleid:
- Het edelhert is opgenomen in een Provinciale opdracht ex artikel 3.18. Op grond hiervan is het toegestaan gewonde dieren op te sporen en, ter voorkoming van verdere schade te doden. Dit is slechts toegestaan door jachtaktehouders welke lid zijn van de Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Natuurtoezicht en welke zijn aangewezen door de Stichting Valwild Utrecht.
- Daarnaast kunnen er ontheffingen ex artikel 3.17 Wnb worden verleend op basis van de belangen welke genoemd zijn in dit artikel. Deze ontheffingen worden verleend op basis van een door Gedeputeerde Staten goedgekeurd edelhertenbeheerplan.
- Verder kunnen er op voorhand ontheffingen ex artikel 3.17 Wnb worden verleend om een nul-stand van edelherten in de nul-standgebieden te realiseren.
- Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.
- Indien noodzakelijk voor het uitvoeren van het edelhertenbeheerplan kan besloten worden tot een opdracht ex artikel 3.18 Wnb om zonder toestemming van de grondeigenaar beheer mogelijk maken.

Preventieve maatregelen:
Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de handreiking faunaschade en/of preventiekit van BIJ12 Unit Faunafonds.

Ontheffingsgebied:
Populatiebeheer: Utrechtse Heuvelrug en Gelderse Vallei.
Overig afschot: gehele Provincie.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:
Populatiebeheer:1 augustus tot en met 15 februari.
Overig afschot: Het gehele jaar. Van een uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang.

Toegestane middelen:
Alle wettelijk toegestane middelen.

Overige voorwaarden:
Populatiebeheer op basis van een edelhertenbeheerplan en op basis hiervan jaarlijks op te stellen uitvoeringsplan, waarbij een lage stand en geringe populatiedichtheid uitgangspunt zijn. Populatie-ontwikkeling en ruimtelijke spreiding als mede schade worden door middel van monitoring gevolgd.

Ree (*Capreolus capreolus)*

Status in Wet natuurbescherming:
Beschermde inheemse diersoort (artikel 3.10, eerste lid, Wnb).

Soort schade en schadeverleden:
Schade aan jonge bosopstanden.
Gevaar voor de verkeersveiligheid.

Beleid:
- Het Ree is opgenomen in een Provinciale opdracht ex artikel 3.18 Wnb. Op grond hiervan is het toegestaan gewonde dieren op te sporen en, ter voorkoming van verdere schade en/of ter voorkoming van onnodig lijden, te doden. Dit is slechts toegestaan door *jachtaktehouders welke lid zijn van de Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Natuurtoezicht en welke zijn aangewezen door de Stichting Valwild Utrecht*.
- Daarnaast kan er een ontheffing ex artikel 3.17 Wnb worden verleend op basis van de belangen welke genoemd zijn in dit artikel. Deze ontheffingen worden verleend op basis van een door Gedeputeerde Staten goedgekeurd Faunabeheerplan. Activeren van ontheffingen door leden van de wildbeheereenheden uitsluitend mogelijk na instemming van de Provincie op basis van een door de Faunabeheereenheid goedgekeurd jaarlijks werkplan.
- Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.
- Indien noodzakelijk voor het uitvoeren van het Faunabeheerplan kan besloten worden tot een opdracht ex artikel 3.18 Wnb om zonder toestemming van de grondeigenaar beheer mogelijk maken.

Preventieve maatregelen:
Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de handreiking faunaschade en/of preventiekit van BIJ12 Unit Faunafonds.

Ontheffingsgebied:
Hele Provincie.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:
Het gehele jaar. Van een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang.

Toegestane middelen:
Alle wettelijk toegestane middelen.

Wild zwijn (*Sus scrofa*)

Status in Wet natuurbescherming:
Beschermde inheemse diersoort (artikel 3.10, eerste lid, Wnb).

Soort schade en schadeverleden:
Schade aan jonge bosopstanden en gewassen. Schade aan recreatieterreinen.
Gevaar voor de verkeersveiligheid.
In de Provincie Utrecht is in 2010 voor het eerst schade gemeld aan gewassen.

Beleid:
- Het wild zwijn isopgenomen in de Provinciale opdracht ex artikel 3.18 Wnb. Op grond hiervan is het toegestaan gewonde dieren op te sporen en, ter voorkoming van verdere schade te doden. Dit is slechts toegestaan door jachtaktehouders welke lid zijn van de Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Natuurtoezicht en welke zijn aangewezen door de Stichting Valwild Utrecht.
- Daarnaast wordt er een ontheffing op voorhand ex artikel 3.17 Wnb verleend om een nul-stand van wilde zwijnen in de Provincie Utrecht te realiseren.
- Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.
- Indien noodzakelijk voor het uitvoeren van het Faunabeheerplan kan besloten worden tot een opdracht ex artikel 3.18 Wnb om zonder toestemming van de grondeigenaar beheer mogelijk maken.

Preventieve maatregelen:
N. v. t.

Ontheffingsgebied:
Hele Provincie.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:
Het gehele jaar. Van een uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang.

Toegestane middelen:
Alle wettelijk toegestane middelen.

Overige voorwaarden:
N.v.t.

Haas *(Lepus europaeus)*

Status in Wet natuurbescherming:
- Beschermde inheemse diersoort (artikel 3.10, eerste lid, Wnb).
- Bejaagbare wildsoort (artikel 3.20, tweede lid, Wnb).

Soort schade en schadeverleden:
Vollegronds groenten, diverse akkerbouwgewassen, boomkwekerijen en fruitboomgaarden.

Beleid:
1. De populatie dient in gebieden met kwetsbare teelt via reguliere bejaging op een acceptabel niveau gehouden te worden. Op grond van artikel 3.17 Wnb kan ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen en bossen, buiten de bejaagbare periode ontheffing worden gegeven voor het doden met het geweer.
2. Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.

Preventieve maatregelen:
Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de handreiking faunaschade en/of preventiekit van BIJ12 Unit Faunafonds.

Ontheffingengebied:
Op schadegevoelige percelen.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:
Ontheffing: Gehele jaar van 1 april tot 1 november: van 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang en van 1 november tot 1 april van ½ uur voor zonsopkomst tot een ½ uur na zonsondergang.

Toegestane middelen:
Alle wettelijk toegestane middelen..

Overige voorwaarden:
N.v.t.

Konijn (*Oryctolagus cuniculus*)

Status in Wet natuurbescherming:
- Beschermde inheemse diersoort (artikel 3.10, eerste lid, Wnb).
- Bejaagbare wildsoort (artikel 3.20, tweede lid, Wnb).
- Beschermde diersoort als bedoeld in artikel 3.15, eerste lid, waarvoor in het gehele land een vrijstelling geldt van het verbod om dieren te doden, verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen.

Soort schade en schadeverleden:
Boomkwekerijen, botanische tuinen, bosaanplant, fruitteelt, vollegronds groenten, diverse akkerbouwgewassen.

Beleid:
- Het konijn valt onder de landelijke vrijstelling ex artikel 3.15. Daarnaast is de soort bejaagbaar. Voorzover dit noodzakelijk en effectief is ter bescherming van de belangen als bedoeld in artikel 3.17, eerste lid, onder a, van de wet, kan aanvullend ontheffing verleend worden voor situaties waar de landelijke vrijstelling niet op ziet.
- Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.

Preventieve maatregelen:
Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de handreiking faunaschade en/of preventiekit van BIJ12 Unit Faunafonds.

Ontheffingengebied:
In specifieke gebieden, te benoemen in de ontheffing, waar sprake is van noodzaak van voorkomen en bestrijden van belangrijke schade.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:
Gehele jaar van 1 april tot 1 november: van 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang en van 1 november tot 1 april van ½ uur voor zonsopkomst tot een ½ uur na zonsondergang.

Toegestane middelen:
Alle wettelijk toegestane middelen.

Overige voorwaarden:
N.v.t.

Woelrat (*Arvicola terrestris*)

Status in Wet natuurbescherming:
- Beschermde inheemse diersoort (artikel 3.10, eerste lid, Wnb).

Soort schade en schadeverleden:
In de Provincie Utrecht komt Woelratten schade voor in het Kromme Rijngebied en een enkel geïsoleerd geval in het noordwesten van de Provincie. In 2005 is in de Provincie Utrecht een schadebedrag door het Faunafonds getaxeerd van € 62.486. De schade-omvang kan sterk wisselen. In 2011 heeft het Faunafonds € 226.570 uitgekeerd als tegemoetkoming voor door Woelratten aan fruitbomen in Nederland veroorzaakte schade; in 2010 was dat € 0.

Beleid:
Ter voorkoming van schade aan de in de wet genoemde belangen te beschermen, een ontheffing op basis van artikel 3.17 Wnb worden verleend.

Preventieve maatregelen:
Ter voorkoming van Woelratten is een middel het schoonhouden van het terrein (maaien van gras).
Volgens het Faunafonds zijn er geen preventieve middelen bekend om Woelratten effectief te verjagen. Het doden van deze diersoort lijkt de meest effectieve oplossing om schade te voorkomen en te beperken.

Ontheffingengebied:
In specifieke gebieden, te benoemen in de ontheffing, waar sprake is van noodzaak van voorkomen en bestrijden van belangrijke schade.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:
N.v.t.

Toegestane middelen:
Alle wettelijk toegestane middelen.

Overige voorwaarden:
N.v.t.

Vos (*Vulpes vulpes*)

Status in Wet natuurbescherming:
- Beschermde inheemse diersoort (artikel 3.10, eerste lid, Wnb).
- Beschermde diersoort als bedoeld in artikel 3.15, eerste lid, waarvoor in het gehele land een vrijstelling geldt van het verbod om dieren te doden, verontrusten of hun vaste rust- of verblijfplaats te vernielen.

Soort schade en schadeverleden:
- Mogelijke negatieve effecten op bodembroeders / weidevogels.
- Mogelijke schade aan sierpluimvee en bedrijfsmatig gehouden pluimvee. In de Provincie Utrecht is belangrijke schade door vossenpredatie opgetreden bij pluimveebedrijven met een vrije uitloop.

Beleid:
- De Vos valt onder de landelijke vrijstelling ex artikel 3.15, eerste lid, Wnb. Voorzover dit noodzakelijk en effectief is ter bescherming van de belangen als bedoeld in artikel 3.17, eerste lid, onder a, van de wet, kan aanvullend ontheffing verleend worden voor situaties waar de landelijke vrijstelling niet op ziet.
- Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een ontheffing om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.

Preventieve maatregelen:
Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de handreiking faunaschade en/of preventiekit van BIJ12 Unit Faunafonds.

Ontheffingengebied:
In specifieke gebieden, te benoemen in de ontheffing, waar sprake is van noodzaak van voorkomen en bestrijden van (belangrijke) schade.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:
Gehele jaar van 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang. Bij kunstlicht-ontheffingen tussen zonsondergang en zonsopkomst.

Toegestane middelen:
Alle wettelijk toegestane middelen.

Overige voorwaarden:
N.v.t.

Deel 2 Exoten

Nijlgans (*Alopochen aegyptiacus*)

Status in Wet natuurbescherming:
- Deze vogelsoort wordt niet beschermd op basis van de Wet natuurbescherming.
- Diersoort waarvan de stand mag worden beperkt, als bedoeld in artikel 3.18, eerste en vierde lid. De Provincie kan opdracht verlenen om het aantal dieren te verminderen.

Soort schade en schadeverleden:
Mogelijk aan diverse landbouwgewassen.

Beleid:
- De Nijlgans is opgenomen in een Provinciale opdracht ex artikel 3.18 van de wet. Op grond hiervan kan de soort, ter voorkoming van belangrijke schade, met het geweer worden bestreden door jachtaktehouders op gronden waarvan zij jachthouder zijn of op gronden van anderen mits zij daartoe over een schriftelijke toestemming van de desbetreffende grondgebruiker beschikken.
- Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een opdracht ex artikel 3.18 Wnb om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.
- Indien noodzakelijk voor het uitvoeren van het Faunabeheerplan kan besloten worden tot een opdracht ex artikel 3.18 Wnb om, zonder toestemming van de grondeigenaar, beheer mogelijk maken.

Preventieve maatregelen:
Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de handreiking faunaschade en/of preventiekit van BIJ12 Unit Faunafonds.

Ontheffinggebied:
N.v.t.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:
Aanvullende opdracht: van 1 april tot 1 oktober van 1 uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst en van zonsondergang tot 1 uur na zonsondergang; van 1 november tot 1 april van een ½ uur voor zonsopkomt tot zonsopkomst en van zonsondergang tot een ½ uur na zonsondergang.

Toegestane middelen:
Alle wettelijk toegestane middelen.

Overige voorwaarden:
N.v.t.

Rosse stekelstaart (*Oxyura jamaicensis*)

Status in Wet natuurbescherming:
- Deze vogelsoort wordt niet beschermd op basis van de Wet natuurbescherming.
- Diersoort waarvan de stand mag worden beperkt, als bedoeld in artikel 3.18, eerste en vierde lid. De Provincie kan opdracht verlenen om het aantal dieren te verminderen.

Soort schade en schadeverleden:
Deze soort vormt een bedreiging voor de witkopeend in Spanje. De Witkopeend (*Oxyura leucocephala*)is als 'bedreigd' opgenomen op de IUCN Rode Lijst van bedreigde soorten en is opgenomen in bijlage I van de Vogelrichtlijn, bijlage II van het Verdrag van Bern, bijlage I van het verdrag van Bonn en bijlage II van het CITES-verdrag. Hybridisatie met de Rosse stekelstaart wordt beschouwd als een belangrijke bedreiging voor het voortbestaan van de Witkopeend.

Beleid:
- De Rosse stekelstaart is opgenomen in een Provinciale opdracht ex artikel 3.18 van de wet. Op grond hiervan kan de soort, ter voorkoming van belangrijke schade, met het geweer worden bestreden door jachtaktehouders op gronden waarvan zij jachthouder zijn of op gronden van anderen mits zij daartoe over een schriftelijke toestemming van de desbetreffende grondgebruiker beschikken.
- Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een opdracht ex artikel 3.18 Wnb om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.
- Indien noodzakelijk voor het uitvoeren van het Faunabeheerplan kan besloten worden tot een opdracht ex artikel 3.18 Wnb om, zonder toestemming van de grondeigenaar, beheer mogelijk maken.

Preventieve maatregelen:
N.v.t.

Ontheffinggebied:
Gehele Provincie.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:
N.v.t.

Toegestane middelen:
Alle wettelijk toegestane middelen.

Overige voorwaarden:
N.v.t.

Deel 3 Verwilderde dieren

Soepgans (*Anser anser* forma *domesticus*)

Status in Wet natuurbescherming:
- Deze vogelsoort wordt niet beschermd op basis van de Wet natuurbescherming.
- Diersoort waarvan de stand mag worden beperkt, als bedoeld in artikel 3.18, eerste en vierde lid. De Provincie kan opdracht verlenen om het aantal dieren te verminderen.

Soort schade en schadeverleden:
Het Faunafonds keert geen schade uit toegebracht door boerenganzen. Om die reden zijn voor deze soort geen schadebedragen bekend. De schade die toegebracht wordt door soepganzen is per capita vergelijkbaar of groter dan die van de Grauwe gans. Het gaat immers om een gedomesticeerde vorm met een vergelijkbare of grotere lichaamsomvang.

Beleid:

- De verwilderde gedomesticeerde gans is opgenomen in een Provinciale opdracht ex artikel 3.18 van de wet. Op grond hiervan kan de soort, ter voorkoming van belangrijke schade, met het geweer worden bestreden door jachtaktehouders op gronden waarvan zij jachthouder zijn of op gronden van anderen mits zij daartoe over een schriftelijke toestemming van de desbetreffende grondgebruiker beschikken.
- Om effectief optreden mogelijk te maken kan een aanvullende opdracht om tijdens de ochtend en avondschemering in te grijpen worden verleend.
- Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een opdracht ex artikel 3.18 Wnb om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.
- Indien noodzakelijk voor het uitvoeren van het Faunabeheerplan kan besloten worden tot een opdracht ex artikel 3.18 Wnb om, zonder toestemming van de grondeigenaar, beheer mogelijk maken.

Preventieve maatregelen:
Diverse effectieve maatregelen (minimaal 2) genoemd in de handreiking faunaschade en/of preventiekit van BIJ12 Unit Faunafonds.

Ontheffinggebied:
Gehele Provincie.

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:
Aanvullende opdracht: van 1 april tot 1 oktober van 1 uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst en van zonsondergang tot 1 uur na zonsondergang; van 1 november tot 1 april van een ½ uur voor zonsopkomt tot zonsopkomst en van zonsondergang tot een ½ uur na zonsondergang.

Toegestane middelen:
Alle wettelijk toegestane middelen.

Verwilderde duif (*Columba livia* forma *domestica*)

Status in Wet natuurbescherming:
- Deze vogelsoort wordt niet beschermd op basis van de Wet natuurbescherming.
- Diersoort waarvan de stand mag worden beperkt, als bedoeld in artikel 3.18, eerste en vierde lid. De Provincie kan opdracht verlenen om het aantal dieren te verminderen.

Soort schade en schadeverleden:
Schade aan gewassen in het bijzonder direct na inzaai en in gelegerd graan.

Beleid:

- De verwilderde duif is opgenomen in een Provinciale opdracht ex artikel 3.18 van de wet. Op grond hiervan kan de soort, ter voorkoming van belangrijke schade, met het geweer worden bestreden door jachtaktehouders op gronden waarvan zij jachthouder zijn of op gronden van anderen mits zij daartoe over een schriftelijke toestemming van de desbetreffende grondgebruiker beschikken.
- Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een opdracht ex artikel 3.18 Wnb om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.

Preventieve maatregelen:
N.v.t.

Ontheffinggebied:
Gehele Provincie

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:
N.v.t.

Toegestane middelen:
Alle wettelijk toegestane middelen.

Overige voorwaarden:
N.v.t.

Verwilderde kat (*Felis catus*)

Status in Wet natuurbescherming:
- Onbeschermde verwilderde diersoort.
- Diersoort waarvan de stand mag worden beperkt, als bedoeld in artikel 3.18, eerste en vierde lid. De Provincie kan opdracht verlenen om het aantal dieren te verminderen.

Soort schade en schadeverleden:
Schade aan fauna voornamelijk door predatie.

Beleid:

- De verwilderde kat is opgenomen in een Provinciale opdracht ex artikel 3.18 van de wet. Op grond hiervan kan de soort, ter voorkoming van belangrijke schade, met het geweer worden bestreden door jachtaktehouders op gronden waarvan zij jachthouder zijn of op gronden van anderen mits zij daartoe over een schriftelijke toestemming van de desbetreffende grondgebruiker beschikken.
- Indien noodzakelijk kan besloten worden tot het verlenen van een opdracht ex artikel 3.18 Wnb om beheer en schadebestrijding mogelijk te maken in velden kleiner dan 40 ha.

Preventieve maatregelen:
N.v.t.

Ontheffingengebied:
Gehele Provincie

Ontheffingsperiode(n) en tijdstippen:
Aanvullende opdracht: Gehele jaar van 1 april tot 1 november: van 1 uur voor zonsopkomst tot 1 uur na zonsondergang en van 1 november tot 1 april van ½ uur voor zonsopkomst tot een ½ uur na zonsondergang

Toegestane middelen:
Alle wettelijk toegestane middelen.

Overige voorwaarden:
N.v.t.